·M·T·C·

AD

FAMILIARES

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

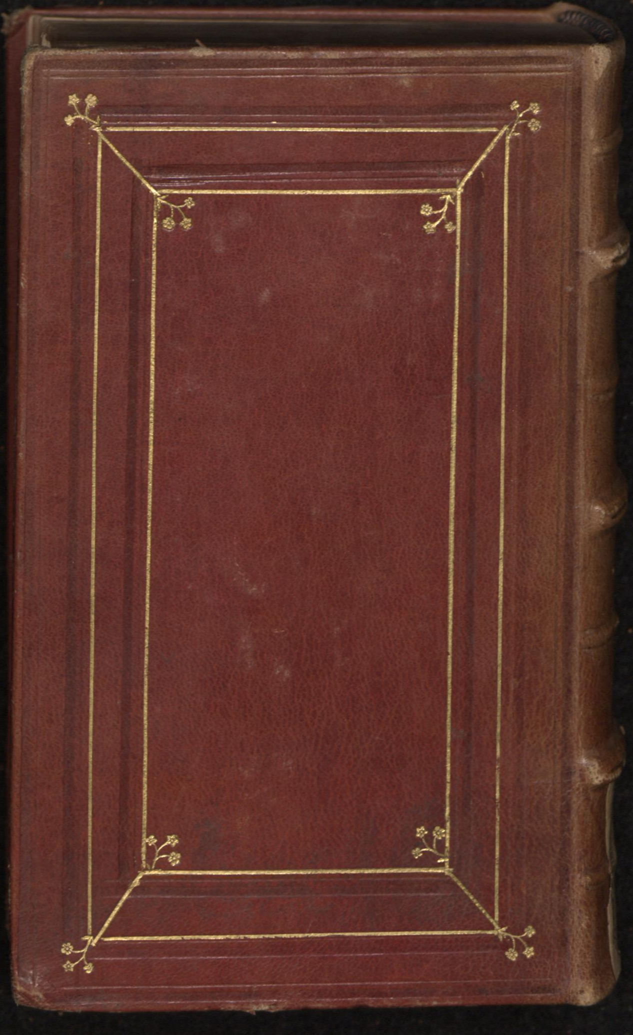

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

Ald. 1/4

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
ALDINI
I
4
44
RACCOLTA NENCINI

Ex Libris Ioannis Nencini
1874

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. TVLLII CICERONIS EPISTO-
LAE FAMILIARES, DILIGEN-
TIVS, QVÀM QVAE HA-
CTENVS EXIERVNT,
EMENDATAE.

PAVLI MANVTII SCHOLIA,
*quibus et loci familiarium epiſtolarum ob-
ſcuriores explanantur, et caſtigationũ,
quæ in iiſdem epiſtolis factæ
ſunt, ratio redditur.*

*Quæ omnia recenti hac editione perpolita ſunt,
epiſtolarũ aliquot locis correctione adhi-
bita, et Scholiis acceſſione facta.*

AL DVS

PAVLVS MANVTIVS ALDI F.

VENETIIS, M. D. XLIII.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. TVLLII CICERONIS EPISTOLARVM AD LENTVLVM LIBER I.

M. CICERO P. LENTVLO PROCOS. S.

E GO OMNI OFFICIO, ac potius pietate erga te, cæteris satisfacio omnibus: mihi ipse nunquam satisfacio: tanta enim magnitudo est tuorum erga me meritorum; ut, quoniam tu, nisi perfecta re, de me nõ conquiesti, ego, quia nõ idem in tua causa efficio, uitam mihi esse acerbam putem. in causa hæc sunt. Ammonius Regis legatus aperte pecunia nos oppugnat. res agitur per eosdẽ creditores, per quos, cum tu aderas, agebatur. Regis causa, siqui sunt, qui uelint, qui pauci sunt; omnes rem ad Pompeiũ deferri uolunt. senatus religionis calumniam non religione, sed maleuolentia, & illius regiæ largitionis inuidia comprobat. Pompeium & hortari, & orare, & iam liberius accusare, & monere, ut magnam infamiam fugiat, non desistimus. sed planè nec precibus nostris, nec admonitionibus reliquit locum: nam cum in sermone quotidiano, tum in senatu palàm sic egit causam tuam, ut neq; eloquentia maiore quisquam, neq; grauitate, nec studio, nec contentione agere potuerit, cum summa testificatione tuorum in se officiorum, & amoris erga te sui. Marcellinum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

tibi esse iratum scis. is hac regia causa excepta, cæteri in rebus se acerrimum tui defensorem fore ostendit. quod dat, accipimus. quod instituit referre de religione, & sæpe iam retulit, ab eo deduci non potest. res ante Idus acta sic est: nam hæc Idibus mane scripsi. Hortensij, & mea, & Luculli sententia cedit religioni de exercitu (teneri enim res aliter non potest) sed ex illo S.C. quod te referente factum est, tibi decernit, ut Regem reducas: quod commodo Reip. facere possis, ut exercitum religio tollat, te auctorem senatus retineat. Crassus treis legatos decernit, nec excludit Pompeium; censet enim etiam ex ijs, qui cum imperio sunt: Bibulus treis legatos ex ijs, qui priuati sunt. huic assentiuntur reliqui consulares, præter Seruilium, qui omnino reduci negat oportere; & Volcatiuum, qui Lupo referente, Pompeium decernit; & Afranium, qui assentitur Volcatio: quæ res auget suspicionem Pompeij uoluntatis: nam aduertebatur Pompeij familiareis assentire Volcatio. laboratur uehementer. inclinata res est. Libonis, & Hypsæi non obscura concursatio, & contentio, omniumq; Pompeij familiarium studium, in eam opinionem rem adduxerunt, ut Pompeius cupere uideatur. cui qui nolunt, ijdem tibi, quòd eum ornasti, non sunt amici. nos in causa auctoritatem eo minorem habemus, quòd tibi debemus. gratiam autem nostram extinguit hominum suspicio, quòd Põpeio se gratificari putãt. ut in rebus multo ante, quàm profectus es, ab ipso Rege, & ab intimis, ac domesticis Pompeij clàm exulceratis, deinde palàm à consularibus exagitatis, & in summam inuidiam adductis, ita

*uerſamur . noſtram fidem omnes, amorem tui abſen=
tis præſentes tui cognoſcent . ſi eſſet in iis fides, in qui=
bus ſumma eſſe debebat ; non laboraremus.*

M. CICERO P. LENTVLO S. D.

*Dib. Ian. in ſenatu nihil eſt confectũ, propte
rea ꝙ dies magna ex parte cõſumptus eſt al
tercatione Lentuli Cos. & Caninij Trib. pl.
eo die nos quoq; multa uerba fecimus, maximeq; uiſi ſu
mus ſenatũ commemoratione tuæ uoluntatis erga illũ
ordinẽ commouere. itaq; poſtridie placuit, ut breuiter
ſententias diceremus : uidebatur enim reconciliata no=
bis uoluntas ſenatus eſſe : quod tum dicendo, tum ſin=
gulis appellandis, rogandisq; perſpexerã. itaq; cum ſen=
tentia prima bibuli pronuntiata eſſet, ut tres legati Re
gem reducerent; ſecunda Hortensij, ut tu ſine exercitu
reduceres ; tertia Volcatij, ut Pompeius reduceret: po=
ſtulatum eſt, ut Bibuli ſententia diuideretur. quatenus
de religione dicebat: ei rei quia iam obſiſti nõ poterat,
Bibulo aſſenſum eſt . de tribus legatis, frequentes ierũt
in alia omnia . proxima erat Hortenſij ſententia, cum
Lupus Trib. pl. quòd ipſe de Pompeio retuliſſet, conten=
dere cœpit, ante ſe oportere diſceſſionem facere, quàm
Conſules. eius orationi uehemẽter ab omnibus reclama
tum eſt: erat enim & iniqua, & noua. Cõſules neq; cõ
cedebant, neq; ualde repugnabant: diem conſumi uole=
bant : id quod eſt factum : perſpiciebant enim in Hor
tenſij ſententiam multis partibus plureis ituros: quan=
quam aperte Volcatio aſſentirentur . multi rogaban=*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

tur, atq; id ipsum Consulibus inuitis: nam ij Bibuli sen tentiam ualere cupierunt. hac contrauersia usq; ad no ctem ducta, senatus est dimissus: & ego eo die casu apud Pompeium cœnaui: nactusq; tempus hoc magis idoneum, q̃ unquam antea, ꝗ post tuum discessum is dies primus honestissimus nobis fuerat in senatu, ita sum cum illo locutus, ut mihi uiderer animum hominis ab omni alia cogitatione ad tuam dignitatem tuẽdam traducere. quem ego ipsum cum audio, prorsus eum li bero omni suspicione cupiditatis. cum autem eius fami liareis omnium ordinum uideo, perspicio id, quod iam omnibus est apertum, totam rem istam iampridẽ à cer tis hominibus non inuito Rege ipso, consiliarijsq; eius, esse corruptam. hæc scripsi ad XVI. Cal. Febr. ante lucem. eo die senatus erat futurus. nos in senatu, quẽ admodum spero, dignitatem nostram, ut potest in tan ta hominũ perfidia, & iniquitate, retinebimus. Quod ad popularem rationem attinet, hoc uidemur esse con secuti, ut ne quid agi cum populo aut saluis auspicijs, aut saluis legibus, aut deniq; sine ui possit. de his rebus pridie, q̃ hæc scripsi, senatus auctoritas grauissima in tercesserat. cui cum Cato, & Caninius intercessissent: tamen est perscripta. eã ad te missam esse arbitror. de cæteris rebus, quicquid erit actum, scribam ad te: &, ut quamrectissime agantur, omni mea cura, opera, diligentia, gratia prouidebo. Vale.

M. CICERO P. LENTVLO S. D.

a VLo Trebonio, qui in tua prouincia magna ne gotia, & ampla, et expedita habet, multos an-

*nos utor ualde familiariter. is cũ antea semper & suo
splendore, & nostra, cæterorumq; amicorum commen
datione gratissimus in prouincia fuit : tum hoc tempo
re propter tuum in me amorem, nostramq; necessitudi
nem uehementer confidit, his meis literis se apud te gra
tiosum fore. quæ ne spes eum fallat, uehementer te ro-
go : commendoq; tibi eius omnia negotia, libertos, pro-
curatores, familiam; in primisq;, ut, quæ T. Ampius de
eius re decreuerit, ea comprobes; omnibusq; rebus eum
ita tractes, ut intelligat nostram commendationem non
uulgarem fuisse. Vale.*

M. CICERO P. LENTVLO S. D.

D XVI. *Cal. Febr. cũ in senatu pulcherri-*
a *me staremus, ꝙ iam illam sententiam Bibuli
de tribus legatis pridie eius diei fregeramus;
unumq; certamen esset relictum, sententia Volcatij :
res ab aduersarijs nostris extracta est uarijs calum-
nijs : causam enim frequenti senatu, in magna uarieta
te, magnaq; inuidia eorũ, qui à te causam regiam aliò
transferebant, obtinebamus. eo die acerbũ habuimus
Curionem, Bibulũ multo iustiorẽ, penè etiam amicum.
Caninius, & Cato negarunt se legem ullam ante co-
mitia esse laturos. senatus haberi ante Cal. Febr. per
legem Pupiam, id quod scis, non potest, neq; mense
Febr. toto, nisi perfectis, aut reiectis legationibus. hæc
tamen opinio est populi R. à tuis inuidis, atq; obtrecta-
toribus nomen inductum fictæ religionis, nõ tam ut te
impedirent, q̃ ut nequis propter exercitus cupiditatem*

Alexādriam uellet ire. dignitatis autem tuæ, nemo eſt,
quin exiſtimet habitam eſſe rationem ab ſenatu: nemo
eſt enim, qui neſciat, quo minus diſceſſio fieret, per ad=
uerſarios tuos eſſe factum. qui nunc populi R. nomi=
ne, re autem uera ſceleratiſſimo latrocinio, ſiqua co=
nabuntur agere: ſatis prouiſum eſt, ut nequid ſaluis
auſpicijs, aut legibus, aut iam ſine ui agere poſſint.
Ego neq; de meo ſtudio, neq; de nōnullorū iniuria ſcri=
bendum mihi eſſe arbitror: quid enim aut me oſten=
tem, qui, ſi uitam pro tua dignitate profundam, nullā
partem uidear tuorum meritorum aſſecutus? aut de
aliorum iniurijs querar: quod ſine ſummo dolore fa=
cere non poſſum? ego tibi à ui, hac præſertim imbecilli
tate magiſtratuum, præſtare nihil poſſum: ui excepta,
poſſum confirmare, te & ſenatus, & populi R. ſummo
ſtudio amplitudinem tuam retenturum. Vale.

M. CICERO P. LENTVLO S. D.

Ametſi nihil mihi fuit optatius, q̃ ut primū
2 abs te ipſo, deinde à cæteris omnibus quāgra
tiſſimus erga te eſſe cognoſcerer: tamen affi
cior ſummo dolore, eiuſmodi tempora poſt tuam profe
ctionem conſecuta eſſe, ut & meam, & cæterorū erga
te fidem, & beneuolentiam abſens experirere. te autem
uidere, & ſentire eandem fidem hominum in tua digni
tate, quam ego in mea ſalute ſum expertus, ex tuis lite
ris intellexi. Nos cum maxime conſilio, ſtudio, labo=
re, gratia, de cauſa regia niteremur: ſubito exorta eſt
nefaria Catonis promulgatio, quæ noſtra ſtudia impe=

diret, & animos à minore cura ad summũ timorem traduceret. sed tamen in eiusmodi rerum perturbatione quanquam omnia sunt metuẽda, nihil magis, q̃ perfidiam, timemus, & Catoni quidem (quoquo modo se res habeat) profecto resistimus. De Alexandrina re, causáq; regia tantum habeo polliceri, me tibi absenti, tuisq; præsentibus cumulate satisfacturum. sed uereor, ne aut eripiatur nobis, aut deseratur: quorum utrum minus uelim, non facile possum existimare. sed si res coget, est quiddam tertium, quod neq; Selicio, nec mihi displicebat: ut neq; iacere Regẽ pateremur, nec nobis repugnãtibus ad eum deferri, ad quem propè iam delatum esse existimatur. à nobis agentur omnia diligenter: ut neq;, siquid obtineri poterit, nõ contendamus: nec, siquid non obtinuerimus, repulsi esse uideamur. tuæ sapientiæ, magnitudinisq; animi est, omnem amplitudinem, & dignitatẽ tuam in uirtute, atque in rebus gestis tuis, atq; in tua grauitate positam existimare: siquid ex his rebus, quas tibi fortuna elargita est, nonnullorum hominum perfidia detraxerit, id maiori illis fraudi, quàm tibi, futurum. à me nullum tempus prætermittitur de tuis rebus & agendi, & cogitãdi: utorq; ad omnia Q. Selicio: neque enim prudentiorem quenquam ex tuis, neque fide maiore esse iudico, neque amantiorem tui. Hic quæ agantur, quæq; acta sint, ea te & literis multorũ, et nuntijs cognoscere arbitror. quæ autẽ posita sunt in coniectura, quæq; mihi uidentur fore, ea puto tibi à me scribi oportere. posteaquã Pompeius apud populum ad VIII. Id. Febr. cum pro Milone diceret, clamore, conuitióq; iactatus

eſt,in ſenatuq́; à Catone aſpere, & acerbe omniũ magno ſilẽtio eſt accuſatus : uiſus eſt mihi uehemẽter eſſe perturbatus. itaq; Alexãdrina cauſa,quæ nobis adhuc integra eſt (nihil enim tibi detraxit ſenatus,niſi id,quod per eandem religionem dari alteri non poteſt) uidetur ab illo planè eſſe depoſita. nunc id ſperamus,idq́; moli mur,ut cum Rex intelligat ſeſe,id quod cogitabat,ut à Pompeio reducatur,aſſequi non poſſe,&, niſi per te ſit reſtitutus,deſertum ſe, atq; abiectũ fore, proficiſcatur ad te. quod ſine ulla dubitatione, ſi Pompeius paulum modo oſtenderit ſibi placere , faciet. ſed noſti hominis tarditatem,& taciturnitatem . nos tamen nihil,quod ad eam rẽ pertineat,prætermittimus. cæteris iniurijs, quæ propoſitæ ſunt à Catone , facile, ut ſpero, reſiſtemus.amicum ex conſularibus neminem tibi eſſe uideo, præter Hortenſium,& Lucullum . cæteri ſunt partim obſcurius iniqui, partim nõ diſſimulanter irati.tu fac animo forti,magnoq́; ſis ; ſpereſq́; fore,ut fracto impetu leuiſſimi hominis , tuam priſtinam dignitatem , & gloriam conſequare.

M. CICERO P. LENTVLO S.

q Væ gerãtur,accipies ex Polione,qui omnibus negotijs nõ interfuit ſolũ,ſed præfuit. Me in ſummo dolore,quẽ in tuis rebus capio.maxime ſcilicet cõſolatur ſpes , quòd ualde ſuſpicor fore, ut infringatur hominũ improbitas et conſilijs tuorum amicorum, & ipſa die , qua debilitantur cogitationes & inimicorum , & proditorum . facile ſecundo loco me conſolatur recordatio meorum temporũ : quorum

imaginem

maginem uideo in rebus tuis : nam etsi minore in re uiolatur tua dignitas, q̃ mea salus afflicta sit: tamẽ est tanta similitudo, ut sperem te mihi ignoscere, si ea non timuerim, quæ ne tu quidem unquam timẽda duxisti. sed præsta te eum, qui mihi à teneris, ut Græci dicunt, unguiculis es cognitus. illustrabit (mihi crede) tuam amplitudinem hominum iniuria. à me omnia summa in te studia, officiaq; expecta. non fallam opinionem tuam. Vale.

M. T. C. P. LENTVLO PROCOS. S. D.

l Egi tuas literas: quibus ad me scribis, gratũ tibi esse ꝙ crebro certior ꝑ me fias de omnibus rebus, & meam erga te beneuolentiã facile perspicias. quorum alterum mihi, ut te plurimum diligam, facere necesse est, si uolo is esse, quẽ tu me esse uoluisti. alterũ facio libenter: ut, quoniã interuallo locorum, & temporum disiuncti sumus, per literas tecũ q̃ sæpissime colloquar. quod si rarius fiet, q̃ tu expectabis : id erit causæ, quòd non eius generis meæ literæ sunt, ut eas audeam temere cõmittere. quoties mihi certorum hominum potestas erit, quibus recte dem: non prætermittã. Quod scire uis, qua quisq; in te fide sit, & uoluntate : difficile dictu est de singulis. unũ illud audeo, quod antea tibi sæpe significaui, nunc quoq; re perspecta, & cognita scribere : uehementer quosdam homines, & eos maxime, qui te & maxime debuerũt, & plurimum iuuare potuerunt, inuidisse dignitatĩ tuæ: simillimamq; in re dissimili, tui temporis nunc, & nostri quondam, fuisse rationẽ: ut, quos tu Reip. causa

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

læseras, palàm te oppugnarēt: quorum auctoritatem, dignitatem, uoluntatemq; defenderas, non tam memores essent uirtutis tuæ, q̃ laudis inimici. quo quidem tempore, ut perscripsi ad te antea, cognoui Hortensium percupidum tui, studiosum Lucullum, ex magistratibus autem L. Racilium & fide, & animo in te singulari: nam nostra propugnatio, ac defensio dignitatis tuæ, propter magnitudinem beneficij tui fortasse plerisque officij maiorem auctoritatem habere uideatur, q̃ sententiæ. præterea quidem de consularibus nemini possum aut studij erga te, aut officij, aut amici animi esse testis. etenim Pompeium, qui mecum sæpissime non solum à me prouocatus, sed etiam sua sponte de te communicare solet, scis tēporibus illis non sæpe in senatu fuisse. cui quidem literæ tuæ, quas proxime miseras, quod facile intellexerim, periucundæ fuerunt. mihi quidem humanitas tua, uel summa potius sapientia non iucunda solum, sed etiam admirabilis uisa est: uirum enim excellētem, & tibi tua præstanti in eum liberalitate deuinctum, non nihil suspicantem propter aliquorum opinionem suæ cupiditatis te ab se abalienatum, illa epistola retinuisti. qui mihi cum semper tuæ laudi fauere uisus est, etiam ipso suspiciosissimo tempore Caniniano: tum uero lectis tuis literis, perspectus est à me, toto animo de te, ac de tuis ornamentis, & commodis cogitare. quare ea, quæ scribam, sic habeto, me, cum illo re sæpe communicata, de illius ad te sententia; atq; auctoritate scribere: quoniã S. C. nullũ extat, quo reductio Regis Alexandrini tibi adēpta sit; eaq;, quæ de ea scripta est, auctoritas, cui scis

intercessum esse, ut nequis omnino Regem reduceret, tantam uim habet, ut magis iratorum hominum studium, quàm constantis senatus consilium esse uideatur: te posse perspicere, qui Ciliciam, Cyprumq; teneas, quid efficere, & quid consequi possis: &, si res facultatem habitura uideatur, ut Alexandriam, atq; Aegyptum tenere possis; esse & tuæ, & nostri imperij dignitatis, Ptolemaide, aut aliquo propinquo loco Rege collocato, te cum classe, atq; exercitu proficisci Alexandriam; ut, cum eam pace, præsidijsq; firmaris, Ptolemæus redeat in regnum: ita fore, ut per te restituatur, quemadmodum senatus initio censuit; & sine multitudine reducatur, quemadmodum homines religiosi Sibyllæ placere dixerunt. sed hæc sententia sic & illi, & nobis probabatur, ut ex euentu homines de tuo cōsilio existimaturos uideremus: si cecidisset, ut uolumus, & optamus, omneis te & sapienter, & fortiter: sin aliquid esset offensum, eosdem illos & cupide, & temere fecisse dicturos. quare, quid assequi possis, non tam facile est nobis, q̃ tibi, cui propè in conspectu Aegyptus est, id iudicare. nos quidem hoc sentimus: si exploratum tibi sit posse te illius regni potiri, non esse cunctandum: sin dubium, non esse conandum. illud tibi affirmo, si rem istam ex sententia gesseris, fore, ut absens à multis; cum redieris, ab omnibus collaudere. offensionem esse periculosam propter interpositã auctoritatem, religionemq; uideo. sed ego te ut ad certam laudem adhortor, sic à dimicatione deterreo: redeoq; ad illud, quod initio scripsi, totius facti tui iudicium non tam ex consilio tuo, q̃ ex euentu homines esse

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

facturos. quòd si hæc ratio rei gerendæ periculosa tibi uidebitur: placebat illud, ut, si Rex amicis tuis, qui per prouinciam imperij tui pecunias ei credidissent, fidem suam præstitisset; & auxilijs eum tuis, & copijs adiuuares: eam esse naturam, & regionem prouinciæ tuæ, ut illius reditum uel adiuuando confirmares, uel negligẽdo impedires. in hac ratione quid res, quid causa, quid tempus ferat, tu facillime, optimeq; perspicies: quid nobis placuisset, ex me potissimum putaui te scire oportere. Quod mihi de nostro statu, de Milonis familiaritate, de leuitate, & imbecillitate Clodij gratularis: minime miramur te tuis, ut egregiũ artificem, præclaris operibus lætari. quãquam est incredibilis hominum peruersitas (grauiori enim uerbo uti nõ libet) qui nos, quos fauendo in cõmuni causa retinere potuerũt, inuidendo abalienauerunt: quorum maleuolentissimis obtrectationibus nos scito de uetere illa nostra, diuturnaq; sententia propè iam esse depulsos; non nos quidẽ, ut nostræ dignitatis simus obliti, sed ut habeamus rationem aliquando etiam salutis. poterat utrunq; præclare, si esset fides, si grauitas in hominibus consularibus. sed tanta est in plerisq; leuitas, ut eos non tam cõstãtia in Rep. nostra delectet, q̃ splẽdor offendat. quod eo liberius ad te scribo, ꝙ tu non solum tẽporibus ijs, quæ per te sum adeptus, sed etiam olim nascenti propè nostræ laudi, dignitati, uirtutiq; præfuisti: simul ꝙ uideo, nõ, ut antehac putabã, nouitati esse inuisum meæ: in te enim homine omniũ nobilissimo similia inuidorũ uitia perspexi: quẽ tamen illi esse in principibus facile sunt passi, euolare altius certe noluerũt. gaudeo tuam

*diſſimilem fuiſſe fortunam : multum enim intereſt,
utrum laus imminuatur, an ſalus deſeratur. me meæ
tamen ne nimis pœniteret, tua uirtute perfectum eſt :
curaſti enim, ut plus additum ad memoriam nominis
noſtri, q̃ ademptum de fortuna uideretur. Te uero mo
neo cum beneficijs tuis, tum amore incitatus meo, ut
omnem gloriam, ad quã à pueritia inflãmatus fuiſti,
omni cura, atq; induſtria cõſequare: magnitudinemq́;
animi tui, quam ego ſemper ſum admiratus, ſemperq́;
amaui, ne unquam inflectas cuiuſquam iniuria. ma=
gna eſt hominum opinio de te, magna cõmendatio libe
ralitatis, magna memoria conſulatus tui. hæc profe=
cto uides quanto expreſſiora, quantoq́; illuſtriora futu
ra ſint, cum aliquantum ex prouincia, atq; ex imperio
laudis acceſſerit. quanquã te ita gerere uolo, quæ per
exercitum, atq; imperium gerenda ſunt; ut hæc multo
ante meditere, huc te pares, hæc cogites, ad hæc te exer
ceas; ſentiasq́; id, quod quia ſemper ſperaſti, non dubi=
to quin adeptus intelligas, te facillime poſſe obtinere
ſummum, atq; altiſſimum gradum ciuitatis. quæ qui=
dem mea cohortatio ne tibi inanis, aut ſine cauſa ſuſce
pta uideatur: illa me ratio mouit, ut te ex noſtris euen
tis cõmunibus admonendum putarem: ut conſiderares
in omni reliqua tua uita quibus crederes, quos caueres.*

*Quod ſcribis te uelle ſcire, qui ſit Reip. ſtatus: ſum=
ma diſſenſio eſt, ſed cõtentio diſpar: nam qui plus opi=
bus, armis, potentia ualent, profeciſſe tantum mihi ui=
dentur ſtultitia, & inconſtãtia aduerſariorum, ut iam
etiam auctoritate plus ualerẽt. itaq; perpaucis aduer
ſantibus, omnia, quæ ne per populum quidẽ ſine ſedi=*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

tione se assequi posse arbitrabantur, per senatum consecuti sunt: nam & stipendium Cæsari decretum est, & decem legati: &, ne lege Sempronia succederetur, facile perfectum est. quod ego ad te breuius scribo, quia me status hic Reip. non delectat: scribo tamen, ut te admoneam; quod ipse literis omnibus à pueritia deditus, experiendo tamen magis, q̃ discendo cognoui, id ut tu rebus tuis integris discas, neq; salutis nostræ rationem nobis habendam esse sine dignitate, neq; dignitatis sine salute. Quod mihi de filia, & de Crassipede gratularis: agnosco humanitatem tuam: speroq;, & opto, nobis hanc coniunctionẽ uoluptati fore. Lentulum nostrum, eximia spe summæ uirtutis adolescentẽ, cum cæteris artibus, quibus studuisti semper ipse, tum in primis imitatione tui fac erudias: nulla enim erit hac præstantior disciplina. quem nos, & quia tuus, & quia te dignus est filius, & quia nos diligit, sẽperq; dilexit, in primis amamus, carumq; habemus.

M. T. CICERO P. LENTVLO PROCOS. S. P. D.

d E omnibus rebus, quæ ad te pertinent, quid actum, quid constitutum sit, quid Pompeius susceperit, optime ex Emplatorio cognosces: qui non solum interfuit his rebus, sed etiam præfuit, neq; ullum officium erga te hominis amantissimi, prudentissimi, diligentissimi prætermisit. ex eodem de toto statu rerum communium cognosces: quæ quales sint, non facile est scribere: sunt quidem certe in amicorum nostrorum potestate, atq; ita, ut nullam muta-

tionem unquam hac hominum ætate habitura res esse
uideatur. ego quidem, ut debeo, & ut tute mihi præce
pisti, et ut me pietas, utilitasq; cogit, me ad eius ratio=
nes adiungo, quem tu in meis rationibus tibi esse ad=
iungendum putasti. sed te non præterit, q̄ sit difficile,
sensum in Rep. præsertim rectum, & confirmatũ, de=
ponere. ueruntamen ipse me conformo ad eius uolun
tatem, à quo honeste dissentire non possum: neq; id fa
cio, ut forsitan quibusdam uideor, simulatione: tan=
tum enim animi inductio, & mehercule amor erga
Pompeium apud me ualet; ut, quæ illi utilia sunt, &
quæ ille uult, ea mihi omnia iam & recta, & uera ui
deantur. neq;(ut ego arbitror) errarent ne aduersa=
rij quidem eius, si, cum pares esse non possent, pugna=
re desisterent. me quidem etiam illa res consolatur, ꝙ
ego is sum, cui uel maxime concedant omnes, ut uel ea
defendam, quæ Pompeius uelit: uel taceam: uel etiã,
id quod mihi maxime lubet, ad nostra me studia refe=
ram literarũ: quod profecto faciam, si mihi per eius=
dem amicitiam licebit: quæ enim proposita fuerant no
bis, cum & honoribus amplissimis, & laboribus ma=
ximis perfuncti essemus, dignitas in sententijs dicen=
dis, libertas in Rep. capessẽda, ea sublata tota, sed nec
mihi magis, q̄ omnibus: nam aut assentiẽdum est nul
la cum grauitate paucis: aut frustra dissentiendum.
Hæc ego ad te ob eam causam maxime scribo, ut iam
de tua quoq; ratione meditere. cõmutata tota ratio est
senatus, iudiciorum, rei totius publicæ. otium nobis
exoptandum est: quod ij, qui potiuntur rerum, præ=
staturi uidentur, si quidam homines patientius eorum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

potentiam ferre potuerint. dignitatem quidem illam consularem fortis, & cōstantis senatoris, nihil est, quod cogitemus. amissa est culpa eorum, qui à senatu & ordinem coniunctissimum, et hominem clarissimum abalienarunt. Sed ut ad ea, quæ coniunctiora rebus tuis sunt, reuertar: Pōpeium tibi ualde amicum esse cognoui: & eo tu Consule (quantum ego perspicio) omnia, quæ uoles, obtinebis: quibus in rebus me ille sibi affixum habebit: neq; à me ulla res, quæ ad te pertineat, negligetur: neq; enim uerebor, ne sim ei molestus: cui iucundum erit etiam propter id ipsum, ꝙ me esse gratum uidebit. Tu uelim tibi ita persuadeas, nullam rem esse minimam, quæ ad te pertineat, quæ mihi nō carior sit, quàm meæ res omnes. idq́; cum sentiam; sedulitate mihimet ipse satisfacere possum; re quidē ipsa ideo mihi non satisfacio, quòd nullam partem tuorum meritorum non modo referenda, sed ne cogitāda quidem gratia consequi possum. Rem te ualde bene gessisse rumor erat. expectabātur literæ tuæ: de quibus eramus iam cum Pompeio locuti: quæ si erunt allatæ, nostrum studium extabit in conueniendis magistratibus, & senatoribus. cætera, quæ ad te pertinebunt, cum etiam plus contenderimus, quàm possumus, minus tamen faciemus, quàm debemus.

M. T. CICERO. P. LENTVLO PROCOS. S. P. D.

PEriucundæ mihi fuerūt literæ tuæ: quibus intellexi, te perspicere meam in te pietatē: quid enim dicam, beneuolentiam? cum illud ipsum grauis=

ſimum, & ſanctiſſimum nomen pietatis, leuius mihi meritis erga me tuis eſſe uideatur. Quod autem grata tibi mea erga te ſtudia ſcribis eſſe: facis tu quidem abũdantia quadam amoris, ut etiã grata ſint ea, quæ prætermitti ſine nefario ſcelere non poſſint: tibi autẽ multo notior, atq; illuſtrior meus in te animus eſſet, ſi hoc tempore omni, quo ſeiuncti fuimus, & unà, & Romæ fuiſſemus: nam in eo ipſo, quod te oſtendis eſſe facturum, quodq́; & in primis potes, & ego à te uehementer expecto, in ſententijs ſenatorijs, & in omni actione, atq; adminiſtratiõe Reip. floruiſſemus. de qua oſtendam equidẽ paulopoſt qui ſit meus ſenſus, & ſtatus: & reſcribam tibi ad omnia, quæ quæris. ſed certe & ego te auctore amiciſſimo, ac ſapiẽtiſſimo, et tu me conſiliario fortaſſe non imperitiſſimo, fideli quidẽ, & beneuolo certe uſus eſſes. quanquam tua quidẽ cauſa te eſſe Imperatorẽ, prouinciamq́; bene geſtis rebus cum exercitu uictore obtinere, ut debeo, lætor. ſed certe qui tibi ex me fructus debentur, eos uberiores, & præſtantiores præſens capere potuiſſes. in eis uero ulciſcendis, quos tibi partim inimicos eſſe intelligis propter tuam propugnationẽ ſalutis meæ, partim inuidere propter illius actionis amplitudinẽ, & gloriam, mirificum me tibi comitẽ præbuiſſem. quãquam ille perẽnis inimicus amicorum ſuorum, qui tuis maximis beneficijs ornatus, in te potiſſimũ fractam illam, et debilitatam uim ſuam contulit; noſtrã uicem ultus eſt ipſe ſeſe: ea eſt enim conatus, quibus patefactis, nullam ſibi in poſterũ non modo dignitatis, ſed ne libertatis quidem partem reliquit. Te autẽ etſi mallem in meis rebus expertum,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

q̃ etiam in tuis, tamen in molestia gaudeo, eandem fidem cognoscere hominum non ita magna mercede, quam ego maximo dolore cognoram. de qua ratione tota iam uidetur mihi exponendi tempus dari; ut tibi rescribam ad ea, quæ quæris. Certiorem te per literas scribis esse factum, me cum Cæsare, & cum Appio esse in gratia: teq; id non reprehẽdere adscribis. Vatiniũ autem, scire te uelle ostẽdis, quibus rebus adductus defenderim, & laudarim. quod tibi ut planius exponam, altius paulo rationem meorum consiliorum repetam, nec.sse est. Ego me Lentule initio rerum, atq; actionum tuarum non solum meis, sed etiam Reip. restitutum putabam: & quoniam tibi incredibilem quendam amorem, & omnia in te ipsum summa, ac singularia studia deberẽ, Reip. quæ te in me restituẽdo mul tum adiuuisset, eum certe me animũ merito ipsius debere arbitrabar, quem antea tãtummodo cõmuni officio ciuium, non aliquo erga me singulari beneficio, debitum præstitissem. hac me mente fuisse, & senatus ex me te Consule audiuit, & tu in nostris sermonibus, collocutionibusq; ipse uidisti. etsi iam primis temporibus illis, multis rebus meus offendebatur animus; cum te agẽte de reliqua nostra dignitate, aut occulta nõnullorum odia, aut obscura in me studia cernebã: nam neq; de monimentis meis ab ijs adiutus es, à quibus debuisti, neq; de ui nefaria, qua cum fratre eram domo expulsus: neq; hercule in ijs ipsis rebus, quæ quãquam erant mihi propter rei familiaris naufragia necessariæ, tamen a me minimi putabantur in meis damnis ex auctoritate senatus resarciendis, eam uoluntatem, quam

expectaram, præstiterunt. quæ cum uiderem (neq; enim erant obscura) non tamen tam acerba mihi hæc accidebant, quàm erant illa grata, quæ fecerant. itaque quanquam & Pompeio plurimum te quidem ipso prædicatore, ac teste debebam; & eum non solum beneficio, sed amore etiam, & perpetuo quodam iudicio meo diligebam: tamen, non reputans quid ille uellet, in omnibus meis sententijs de Rep. pristinis permanebam. Ego sedente Cn Pompeio, cum, ut laudaret P. Sestium, introijsset in urbem; dixissetq; testis Vatinius, me fortuna, & felicitate C. Cæsaris commotum, illi amicum esse cœpisse: dixi, me eam Bibuli fortunam, quam ille afflictam putaret, omnium triumphis, uictorijsq; anteferre: dixiq; eodem teste alio loco, eosdem esse, qui Bibulum exire domo prohibuissent, & qui me coegissent. tota uero interrogatio mea nihil habuit aliud, nisi reprehensionem illius Tribunatus: in qua omnia dicta sũt libertate, animoq; maximo de ui, de auspicijs, de donatione regnorum: neq; uero hac in causa modo, sed constanter sæpe in senatu. quin etiam Marcellino, & Philippo Coss. Non. Apr. mihi est senatus assensus, ut de agro Campano frequenti senatu Idib. Maij referretur. num potui magis in arcem illius causæ inuadere, aut magis obliuisci temporum meorum, & meminisse actionum? hac à me sententia dicta, magnus animorum motus est factus, cum eorum, quorum oportuit, tum illorum etiam, quorum nunquam putaram: nam hoc S. C. in meam sententiam facto, Pōpeius, cum nihil mihi ostendisset se esse offensum, in Sardiniam, & in Africam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

profectus est : eoq; itinere Lucam ad Cæsarem uenit : ubi multa de mea sententia questus est Cæsar, quippe qui etiam Rauennæ Crassum ante uidisset, ab eoq; in me esset incensus. sanè moleste Pompeium id ferre constabat. quod ego cũ audissem ex alijs, maxime ex meo fratre cognoui. quem cum in Sardinia Pompeius paucis post diebus, q̃ Luca discesserat, conuenisset : Te, inquit, ipsum cupio. nihil opportunius potuit accidere. nisi cum Marco fratre diligẽter egeris; dependendum tibi est, quod mihi pro illo spopondisti. quid multa? questus est grauiter : sua merita cõmemorauit : quid egisset sæpissime de actis Cæsaris cum ipso meo fratre, quidq; sibi is de me recepisset, in memoriam redegit : seq;, quæ de mea salute egisset, uoluntate Cæsaris egisse, ipsum meum fratrẽ testatus est : cuius causam, dignitatemq; mihi ut commendaret, rogauit; ut eam ne oppugnarem, si nollem, aut nõ possem tueri. hæc cum ad me frater pertulisset; & cum ante tamen Põpeius ad me cum mandatis Vibullium misisset, ut integrum mihi de causa Campana ad suum reditũ reseruarem : collegi ipse me, & cum ipsa quasi Rep. sum collocutus; ut mihi tam multa pro se perpesso, atq; perfuncto concederet, ut officium meum, memoremq; in benemeritos animum, fidemq; fratris mei præstarem; eumq;, quem bonum ciuem semper habuisset, bonũ uirũ esse pateretur. In illis autẽ meis actionibus, sententijsq; omnibus, quæ Pompeiũ uidebãtur offendere, certorũ hominum, quos iam debes suspicari, sermones referebãtur ad me. qui cum illa sentirẽt in Reip. quæ ego agebã, semperq; sensissent : me tamẽ non satisfacere Põpeio, Cæsaremq;

inimicissimum mihi futurum, gaudere se aiebant. erat hoc mihi dolendum, sed multo magis illud, q inimicũ meum, meum autem? immo uero legum, iudiciorum, otij, patriæ, bonorum omnium, sic amplexabantur, sic in manibus habebant, sic fouebant, sic me præsente osculabantur, non illi quidem ut mihi stomachum facerent, quem ego funditus perdidi, sed certe ut facere se arbitrarentur. hic ego quantũ humano consilio efficere potui, circũspectis rebus omnibus, rationibusq; subductis, summam feci cogitationum mearũ omniũ: quam tibi, si potero, breuiter exponam. Ego si ab improbis, & perditis ciuibus Remp. teneri uiderem, sicut & meis temporibus scimus, & nonnullis alijs accidisse accepimus: non modo præmijs, quæ apud me minimum ualent, sed ne periculis quidem compulsus ullis, quibus tamen mouentur etiam fortissimi uiri, ad eorum causam me adiungerem, ne si summa quidem eorum in me merita constarent. cum autem in Rep. Cn. Pompeius princeps esset, uir is, qui hanc potentiam, & gloriam maximis in Remp. meritis, præstantissimisq; rebus gestis esset consecutus, cuiusq; ego dignitatis ab adolescentia fautor, in Prætura autem, & in consulatu adiutor etiam extitissem; cumq; idem auctoritate, & sententia per se, consilijs, & studijs tecum me adiuuisset, meumq; inimicum, unum in ciuitate haberet inimicum: non putaui famam inconstãtiæ mihi pertimescendam, si quibusdam in sententijs paulum me immutassem, meamq; uoluntatem ad summi uiri, de meq; optime meriti dignitatẽ aggregassem. in hac sententia complectendus erat mihi Cæsar, ut uides,

in coniuncta & causa, & dignitate. hic multum ua= luit cum uetus amicitia, quam tu non ignoras mihi, & Q. fratri cum Cæsare fuisse; tum humanitas eius, ac liberalitas, breui tempore & literis, & officijs per= specta nobis, & cognita. uehementer etiam res ipsa pub. me mouit: quæ mihi uidebatur contentionẽ, præ sertim maximis rebus à Cæsare gestis, cum illis uiris nolle fieri; &, ne fieret, uehementer recusare. grauis= sime autem me in hanc mentem impulit & Pompeij fides, quam de me Cæsari dederat, & fratris mei, quã Pompeio. erant præterea hæc animaduertenda in ciui tate, quæ sunt apud Platonem nostrum scripta diui= nitus: QVALES in Rep. principes essent, taleis reliquos solere esse ciueis. tenebam memoria, nobis Consulibus ea fundamenta iacta ex Cal. Ian. confir= mandi senatus, ut neminem mirari oporteret, Non. Dec. tantum uel animi fuisse in illo ordine, uel au= ctoritatis. idemq; memineram, nobis priuatis usque ad Cæsarem, & Bibulum Coss. cum sententiæ nostræ ma gnum in senatu pondus haberent, unum ferè sensum fuisse bonorum omnium. postea, cum tu Hispaniam citeriorem cum imperio obtineres; neq; Resp. Consules haberet, sed mercatores prouinciarum, & seditionum seruos, ac ministros: iecit quidam casus caput meum quasi certaminis causa in mediam contentionem, dis= sensionemq; ciuilem. quo in discrimine, cum mirifica senatus, incredibilis Italiæ totius, singularis bonorum omnium consensio in me tuendo extitisset: non dicam, quid acciderit (multorum est enim, & uaria culpa) tantum dicam breui, non mihi exercitum, sed duces

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

defuisse. in quo, ut iam sit in ijs culpa, qui me non defenderunt; non minor est in ijs, qui reliquerunt. & si accusandi sunt, qui pertimuerunt; magis etiam reprehendendi, qui se timere simularunt. illud quidem certe nostrum consilium iure laudandum est, quòd meos ciueis & à me seruatos, & me seruare cupienteis, spoliatos ducibus, seruis armatis obijci noluerim; declarariq; maluerim, quanta uis esse potuisset in consensu bonorum, si ijs pro me stante pugnare licuisset, cum afflictum excitare potuissent. quorum quidem animum tu non perspexisti solum, cum de me ageres, sed etiam confirmasti, atque tenuisti. qua in causa non modo non negabo, sed etiam semper & meminero, & prædicabo libenter. usus es quibusdam nobilissimis hominibus, fortioribus in me restituendo, quàm fuerant ijdem in tenendo. qua in sententia si constare uoluissent; suam auctoritatem simul cum salute mea recuperassent: recreatis enim bonis uiris Consulatu tuo, & constantissimis, atque optimis actionibus tuis excitatis, Cn. Pompeio præsertim ad causam adiuncto, cum etiam Cæsar rebus maximis gestis, singularibus ornatus, & nouis honoribus, ac iudicijs senatus, ad auctoritatem eius ordinis adiungeretur. nulli improbo ciui locus ad Remp. uiolandam esse potuisset. sed attende quæso, quæ sint consecuta: primum illa furta muliebrium religionum: qui non pluris fecerat Bonam deam, quàm treis sorores, impunitatem est eorum sententijs assecutus, qui, cum Tribunus pl. pœnas à seditioso ciue per bonos uiros iudicio persequi uellet, exemplum

præclarissimum in posterum uindicandæ seditionis de Rep. sustulerunt: ijdemq; postea non meum monimentum (non enim illæ manubiæ meæ, sed operis locatio mea fuerat) monimentum uero senatus, hostili nomine, & cruentis inustum literis esse passi sunt. qui me homines quod saluum esse uoluerunt, est mihi gratissimum: sed uellem, non solum salutis meæ, quemadmodum medici, sed etiam, ut aliptæ, uirium, & coloris rationem habere uoluissent. nunc, ut Apelles Veneris caput, & summa pectoris politissima arte perfecit, reliquam partem corporis inchoatam reliquit: sic quidam homines in capite meo solum elaborarunt, reliquum corpus imperfectum, ac rude reliquerunt. in quo ego spem fefelli non modo inuidorum, sed etiam inimicorum meorum: qui de uno acerrimo, & fortissimo uiro, meoq; iudicio, omnium magnitudine animi, & constantia præstantissimo, Q. Metello L. F. quondam falsam opinionem accceperunt: quem post reditum dictitant fracto animo, & demisso fuisse. est uero probandum, qui & summa uoluntate cesserit, & egregia animi alacritate abfuerit, neque sanè redire curarit; eum ob id ipsum fractum fuisse animo, in quo cum omnes homines, tum M. illum Scaurum, singularem uirum, constantia, & grauitate superasset. sed quod de illo acceperant, aut etiam suspicabantur; de me idem cogitabant, abiectiore animo me futurum: cum Resp. maiorem etiam mihi animum, quam unquam habuissem, daret; quæ iam declarasset, sese non potuisse me uno ciue carere: cumq; Metellum unius Tribuni pl. rogatio, me uniuersa Resp. duce senatu, comitante Italia,

promulgantibus

promulgantibus omnibus, referente Consule, comitijs
centuriatis, cunctis ordinibus, hominibusq; incumbenti
bus, omnibus deniq; suis uiribus recuperasset. neq; ue=
ro ego mihi postea quicquam assumpsi, neq; hodie as=
sumo, quod quenquam maleuolentissimum iure possit
offendere. tantum enitor, ut neq; amicis, neq; etiam
alienioribus opera, consilio, labore desim. hic meæ uitæ
cursus offendit eos fortasse, qui splendorem, & spe=
ciem huius uitæ intuentur, solitudinem autem, & la=
borem perspicere non possunt. illud uero non obscure
queruntur in meis sententijs, quibus ornem Cæsarem,
quasi desciuerim à pristina causa. ego autem cũ illa
sequor, quæ paulo ante proposui, tum hoc nõ in postre
mis, de quo cœperam exponere. non offendes eundem
bonorum sensum Lentule, quem reliquisti: qui confir=
matus Consulatu nostro, nõnunquam postea interru
ptus, & afflictus ante te Consulem, recreatus abs te to
tus est, nunc ab ijs, à quibus tuẽdus fuerat, derelictus:
idq; nõ solum fronte, atq; uultu, quibus simulatio facil
lime sustinetur, ij declarant, qui tũ nostro illo statu opti
mates nominabantur, sed etiã sententia sæpe iam, tabel
laq; docuerunt. itaq; tota iam sapiẽtium ciuium, qua=
lem me & esse, & numerari uolo, & sentẽtia, & uolũ
tas mutata esse debet: id enim iubet idẽ ille Plato, quẽ
ego auctorem uehementer sequor: TANTVM cõ=
tendere in Rep., quantum probare tuis ciuibus possis:
uim neq; parenti, neq; patriæ afferre oportere. atque
hanc quidem ille causam sibi ait non attingendæ Reip.
fuisse, ꝙ cum offendisset populum Atheniensem pro=
pè iam desipientem senectute; cumq; eum nec persua

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.4.44a

dendo, nec cogendo regi posse uidisset; cum persuaderi posse diffideret, cogi fas esse non arbitraretur. mea ratio fuit alia, quod neq; desipiente populo, neq; integra re mihi ad consulendum capesserem'ne Remp. implicatus tenebar. sed lætatus tamen sum, quòd mihi liceret in eadem causa & mihi utilia, et cuiuis bono recta defendere. huc accessit commemoranda quædam, & diuina Cæsaris in me, fratremq; meum liberalitas: qui mihi, quascunque res gereret, tuẽdus esset; nunc in tanta felicitate, tantisq; uictorijs, etiam si in nos non is esset, qui est, tamen ornandus uideretur: sic enim te existimare uelim; cum à uobis meæ salutis auctoribus discesserim, neminem esse, cuius officijs me tam esse deuinctum non solum confitear, sed etiam gaudeam. quod quoniam tibi exposui; facilia sunt ea, quæ à me de Vatinio, & de Crasso requiris. Nã de Appio quod scribis, sicut de Cæsare, te non reprehendere: gaudeo tibi consilium probari meũ. De Vatinio autem, primum reditus intercesserat in gratiam per Pompeium statim, ut ille Prætor est factus; cum quidem ego eius petitionem grauissimis in senatu sententijs oppugnassem, neq; tam illius lædendi causa, quàm defendendi, atque ornandi Catonis: post autem Cæsaris, ut illum defenderem, mira contentio est consecuta. cur autem laudarim, peto à te, ut id à me né ue in hoc reo, né ue in alijs requiras; ne tibi ego idem reponam, cum ueneris; tametsi possum uel absenti: recordare enim, quibus laudationem ex ultimis terris miseris: nec hoc pertimueris: nam à me ipso laudantur, & laudabuntur ijdem. sed tamen defendendi Vatinij fuit etiam ille stimulus,

de quo in iudicio, cum illum defenderem, dixi me facere quiddam, quod in Eunucho parasitus suaderet militi. Vbi nominabit Phædriam: tu Pãphilam Continuo. siquãdo illa dicet, Phædriã intromittamus comessatum: tu, Pamphilam Cantatum prouocemus. si laudabit hæc Illius formam: tu huius contra. deniq; Par pro pari referto, quod eã mordeat.

sic petiui à iudicibus, ut, quoniam quidam nobiles homines, & de me optime meriti nimis amarent inimicum meum, meq; inspectante sæpe eũ in senatu modo seuere seducerẽt, modo familiariter, atq; hilare amplexarentur, quoniamq; illi haberẽt suum Publium, darent mihi ipsi aliũ Publiũ, in quo possem eorũ animos mediocriter lacessitus leuiter repũgere. neq; solum dixi, sed etiam sæpe fatio Dijs, hominibusq; approbantibus. habes de Vatinio: cognosce de Crasso. Ego, cum mihi cum illo magna iam gratia esset, ꝙ eius omneis grauissimas iniurias communis concordiæ causa, uoluntaria quadam obliuione contriueram: repentinam eius defensionem Gabinij, quem proximis superioribus diebus acerrime oppugnasset, tamen, si sine ulla mea contumelia suscepisset, tulissem: sed cum me disputantem, non lacessentem lacessisset; exarsi, non solum præsenti (credo) iracundia (nam ea tam uehemens fortasse non fuisset) sed cum inclusum illud odium multarum eius in me iniuriarum, quod ego effudisse me omne arbitrabar, residuum tamen insciẽte me fuisset, omne repente apparuit. quo quidem tempore ipso quidam homines, & ijdem illi, quos sæpe nutu, significationeq; appello, cum se maximum fructum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

cepisse dicerent ex libertate mea, meq; tum deniq; sibi esse uisum Reip. qualis fuissem, restitutum; cumq; ea contentio mihi magnum etiam foris fructum tulisset: gaudere se dicebant, mihi & illum inimicum, & eos, qui in eadem causa essent, nunquam amicos futuros. quorum iniqui sermones cum ad me per homines honestissimos perferrentur; cumq; Pompeius ita contendisset, ut nihil unquam magis, ut cum Crasso redirem in gratiam; Cæsarq; per literas maxima se molestia ex illa contentione affectum ostenderet: habui non têporum solum rationem meorum, sed etiam naturæ: Crassusq;, ut quasi testata populo R. esset nostra gratia, pene à meis laribus in prouinciã est profectus: nã cum mihi condixisset, cœnauit apud me in mei generi Crassipedis hortis. quamobrem eius causam, quod te scribis audisse, magna illius commendatione susceptam defendi in senatu, sicut mea fides postulabat. accepisti, quibus rebus adductus, quamq; rem, causamq; defenderim; quiq; meus in Rep. sit pro mea parte capessenda status. de quo sic uelim statuas; me hæc eadem sensurum fuisse, si mihi integra omnia, ac libera fuissent: nam neq; pugnandum arbitrarer contra tantas opes: neq; delendum, etiam si id fieri posset, summorum ciuium principatum: neque permanendum in una sententia, conuersis rebus, ac bonorum uoluntatibus immutatis: sed temporibus assentiendum: NVNQVAM enim præstantibus in Rep. gubernãda uiris laudata est in una sententia perpetua permansio. sed ut in nauigãdo têpestati obsequi artis est, etiã si portum tenere non queas; cum uero id possis mutata

uelificatione aſſequi, ſtultum eſt eum tenere cum periculo curſum, quem ceperis, potius, q̃ eo cõmutato, quò uelis, tamẽ peruenire: ſic, cum omnibus nobis in adminiſtranda Rep. propoſitum eſſe debeat, id quod à me ſæpiſſime dictum eſt, cum dignitate otium; NON idem ſemper dicere, ſed idẽ ſemper ſpectare debemus. quãobrem, ut paulo ante poſui, ſi eſſent omnia mihi ſolutiſſima; tamen in Rep. non alius eſſem, atq; nunc ſum. cum uero in hunc ſenſum & alliciar beneficijs hominum, & cõpellar iniurijs; facile patior ea me de Rep. ſentire, ac dicere, quæ maxime cum mihi, tum etiam Reip. rationibus putem conducere. apertius autẽ hæc ago, ac ſæpius, ꝙ & Q. frater meus legatus eſt Cæſaris; & nullum meum minimum dictum, non modo factum, pro Cæſare interceſſit, quod ille nõ ita illuſtri gratia exceperit, ut ego eum mihi deuinctum putarẽ. itaq; eius omni & gratia, quæ ſumma eſt, & opibus, quas intelligis eſſe maximas, ſic fruor, ut meis: nec mihi aliter potuiſſe uideor hominum perditorum de me conſilia frangere, niſi cum præſidijs ijs, quæ ſemper habui, nunc etiam potẽtium beneuolẽtiam coniunxiſſem. his ego conſilijs ſi te præſentem habuiſſem; ut opinio mea fert, eſſem uſus eiſdẽ: noui enim tẽperantiam, & moderationem naturæ tuæ: noui animum tuum mihi amiciſſimum, tum nulla in cæteros maleuolẽtia ſuffuſum, contráq; cum magnum, & excelſum, tum etiam apertũ, & ſimplicem. uidi ego quoſdam in te taleis, qualeis tu eoſdem in me uidere potuiſti. quæ me mouerunt, mouiſſent eadem te profecto. ſed quocunq; tempore mihi poteſtas præſentis tui fuerit, tu eris omnium

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

moderator cõsiliorum meorum. tibi erit eidem, cui salus mea fuit, etiam dignitas curæ. me quidẽ certe tuarum actionum, sententiarum, uoluntatum, rerum deniq; omnium socium, comitemq; habebis : neq; mihi in omni uita res tam erit ulla proposita, quam ut quotidie uehemẽtius te de me optime meritum esse lætere. Quod rogas, ut mea tibi scripta mittam, quæ post discessum tuum scripserim : sunt orationes quædam, quas Menocrito dabo, neq; ita multæ, ut pertimescas. scripsi etiam (nam etiam ab orationibus disiungo me ferè, referoq; ad mansuetiores musas, quæ me maxime, sicut iam à prima adolescentia, delectant) scripsi igitur Aristotelico more, quemadmodum quidem uolui, treis libros in disputatione, ac dialogo de oratore: quos arbitror Lentulo tuo fore non inutileis : abhorrent enim à communibus præceptis, & omnem antiquorum & Aristotelicam, & Isocraticam rationem oratoriam complectuntur. scripsi etiam uersibus treis libros de temporibus meis : quos iampridem ad te misissem, si esse edendos putassem : sunt enim testes, & erunt sempiterni meritorum tuorum erga me, meæq; in te pietatis. sed quia uerebar, non eos, qui se læsos arbitrarentur (etenim id feci parce, & molliter) sed eos, quos erat infinitum bene de me meritos omneis nominare, non misi. quos tamen ipsos libros, siquem, cui recte committam, inuenero, curabo ad te perferẽdos. atq; istam quidẽ partẽ uitæ, consuetudinisq; nostræ totam ad te defero. quantum literis, quantum studijs, ueteribus nostris delectationibus, consequi poterimus, id omne ad arbitrium tuum, qui hæc semper amasti,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

libentiſſime conferemus. Quæ ad me de tuis rebus domeſticis ſcribis, quæq; mihi commẽdas, ea tantæ mihi curæ ſunt, ut me nolim admoneri, rogari uero ſine magno dolore uix poſſim. Quod de Q. fratris negotio ſcribis, te priore æſtate, quod morbo impeditus in Ciliciam non tranſieris, conficere non potuiſſe, nunc autem omnia facturum, ut conficias: id ſcito eſſe eiuſmodi, ut frater meus uere exiſtimet, adiuncto iſto fundo patrimonium fore ſuum per te conſtitutum. Tu me de tuis rebus omnibus, & de Lentuli tui, noſtriq; ſtudijs, & exercitationibus uelim q̃ familiariſſime certiorem, & q̃ ſæpiſſime facias: exiſtimesq;, neminem cuiquam neq; cariorem, neq; iucundiorem unquam fuiſſe, q̃ te mihi: idq;, me, non modo ut tu ſentias, ſed ut omnes gẽtes, etiam ut poſteritas omnis intelligat, eſſe facturũ. Appius in ſermonibus antea dictitabat, poſtea dixit etiam in ſenatu palàm, ſeſe, ſi licitum eſſet legem curiatam ferre, ſortiturum eſſe cum collega prouinciam: ſi curiata lex non eſſet, ſeparaturum cum collega, tibiq; ſucceſſurum: legem curiatam Conſuli ferri opus eſſe, neceſſe non eſſe: ſe, quoniam ex S. C. prouinciam haberet, lege Cornelia imperium habiturum, quoad in Vrbem introijſſet. ego, quid ad te tuorum quiſque neceſſariorum ſcribat, neſcio: uarias eſſe opiniones intelligo. ſunt qui putẽt non poſſe te decedere, quòd ſine lege curiata tibi ſuccedatur: ſunt etiam qui, ſi decedas, à te relinqui poſſe, qui prouinciæ præſit. mihi non tam de iure certum eſt (quanquam ne id quidem ualde dubium eſt) quàm illud, ad tuam ſummam amplitudinem, dignitatem, liberalitatem, qua te ſcio li-

bentissime solere frui, pertinere, te sine ulla mora prouinciam successori concedere: præsertim cum sine suspicione tuæ cupiditatis non possis illius cupiditatẽ refutare. ego utrunq; puto meum esse; &, quid sentiã, ostendere; &, quod feceris, defendere. Scripta iam epistola superiore, accepi tuas literas de publicanis: quibus æquitatem tuam nõ potui non probare. facilitate autem, quod uellem, consequi potuisses, ne eius ordinis, quem semper ornasti, rem, aut uoluntatem offenderes. equidẽ non desinã tua decreta defendere: sed nosti consuetudinẽ hominũ. scis, q̃ grauiter inimici illi ipsi Q. Scæuolæ fuerint. tibi tamẽ sum auctor, ut, quibus rebus possis, eũ tibi ordinem aut recõcilies, aut mitiges. id etsi difficile est, tamẽ mihi uidetur esse prudẽtiæ tuæ. Vale.

M. T. CICERO S. D. L. VALERIO IVRISCONSVLTO:

C Vr enim tibi hoc non gratificer, nescio: præsertim cũ his temporibus audacia pro sapiẽtia liceat uti. Lentulo nostro egi per literas tuo nomine gratias diligenter. sed tu uelim desinas iam nostris literis uti, & nos aliquando reuisas, & ibi malis esse, ubi aliquo numero sis, q̃ istic, ubi solus sapere uideare. quanquam qui istinc nunc ueniunt, partim te superbum esse dicunt, q̃ nihil respondeas, partim contumeliosum, q̃ male respondeas. sed iam cupio tecum corãm iocari. quare fac, ut q̃primum uenias, neq; in Apuliam tuam accedas, ut possimus saluum te uenisse gaudere: nam illò si ueneris, tanquam Vlysses cognosces tuorum neminem. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. TVLLII CICERONIS EPISTOLARVM AD CVRIONEM, ET ALIOS LIBER II.

M. T. CICERO C. CVRIONI S. P. D.

q Vanquam me nomine negligentiæ suspectum tibi esse doleo: tamen nō tam mihi molestum fuit, accusari abs te officium meum, q̄ iucundum requiri: præsertim cum, in quo accusabar, culpa uacarem: in quo autem desiderare te significabas meas literas, præ te ferres perspectum mihi quidem sed tamen dulcem, & optatum amorem tuum. equidem neminem prætermisi, quem quidem ad te peruenturum putarem, cui literas non dederim: etenim quis est tam in scribendo impiger, q̄ ego? à te uero bis, ter'ue ad summum, & eas perbreueis accepi. quare si iniquus es in me iudex: condemnabo eodem ego te crimine. sin me id facere noles: te mihi æquum præbere debebis. sed de literis hactenus: non enim uereor, ne non scribendo te expleam: præsertim si in eo genere studium meum non aspernabere. Ego te abfuisse tandiu à nobis, & doleo, ꝙ carui fructu iucundissimæ consuetudinis tuæ: & lætor, ꝙ absens omnia cum maxima dignitate es consecutus: quodq; in omnibus tuis rebus, meis optatis fortuna respōdet; breue est, quod me tibi præcipere meus incredibilis in te amor cogit. tanta est expectatio uel animi, uel ingenij tui; ut ego te obsecrare, obtestariq; non dubitem, sic ad nos

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

confirmatus reuertare, ut quam expectationẽ tui con citasti, hanc sustinere, ac tueri possis. et quoniam meam tuorum erga me meritorum memoriã nulla unquam delebit obliuio: te rogo, ut memineris, quãtæcunq; tibi accessiones fient & fortunæ, & dignitatis, eas te non potuisse consequi, nisi meis puer olim fidelissimis, atq; amantissimis consilijs paruisses. quare hoc animo in nos esse debebis, ut ætas nostra iam ingrauescens, in amore, atq; in adolescentia conquiescat tua. Vale.

M. T. CICERO C. CVRIONI S. P. D.

g Raui teste priuatus sum amoris summi erga te mei, patre tuo clarissimo uiro: qui cũ suis laudibus, tum uero te filio superasset omniũ fortunam, si ei contigisset, ut te ante uideret, q̃ e uita discederet. sed spero nostram amicitiam nõ egere testibus. tibi patrimoniũ Dij fortunẽt. me certe habebis, cui carus æque sis, & periucũdus, ac fuisti patri. Vale.

M. T. CICERO C. CVRIONI S. P. D.

r Vpæ studium non defuit declarandorũ munerũ tuo nomine: sed nec mihi placuit, nec cuiquam tuorum, quicquam te absente fieri, quod tibi, cum uenisses, non esset integrum. meam quidem sentẽtiam aut scribam ad te postea pluribus: aut, ne ad eam meditere, imparatum te offendam; coramq; contra istam tuam rationẽ, meam dicam: ut aut te in meam sententiam adducam: aut certe testatum apud animum tuum relinquam, quid senserim: ut, siquando (quod nolim) displicere tibi tuum consilium cœperit,

possis meum recordari. breui tamē sic habeto, in eum statum temporum tuum reditum incidere, ut ijs bonis, quæ tibi natura, studio, fortuna data sunt, facilius omnia, quæ sunt in Rep. amplissima, cōsequi possis, q̃ muneribus: quorum neq; facultatē quisquam admiratur; (est enim copiarum, non uirtutis) neq; quisquam est, quin satietate iam defessus sit. sed aliter, atq; ostenderam, facio, qui ingrediar ad explicandam rationē sententiæ meæ. quare omnem hanc disputationem in aduentum tuū differo. Summa scito in expectatione te esse; eaq; à te expectari, quæ à summa uirtute, summoq; ingenio expectanda sunt: ad quæ si es, ut debes, paratus (quod ita esse confido) plurimis, maximisq; muneribus & nos amicos, & ciueis tuos uniuersos, & Remp. afficies. illud profecto cognosces, mihi te neq; cariorē, neq; iucundiorem esse quenquam. Vale.

M. T. CICERO C. CVRIONI S. P. D.

e Pistolarū genera multa esse non ignoras, sed unum illud certissimum, cuius causa inuēta res ipsa est, ut certiores faceremus absenteis siquid esset, quod eos scire, aut nostra, aut ipsorum interesset. huius generis literas à me profecto non expectas: domesticarum enim rerum tuarū habes & scriptores, & nuntios: in meis autem rebus nihil est sanè noui. reliqua sunt epistolarū genera duo, quæ me magnopere delectant: unum familiare, & iocosum: alterum seuerum, & graue. utro me minus deceat uti, non intelligo. iocer'ne tecum per literas? ciuē mehercule non puto esse, qui tēporibus his ridere possit. an gra

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

uius aliquid ſcribam? quid eſt, quod poſſit grauiter à Cicerone ſcribi ad Curionem, niſi de Rep? atq; in hoc genere hæc mea cauſa eſt, ut neq; ea, quæ nunc ſentio, uelim ſcribere. quamobrem, quoniam mihi nullum ſcribẽdi argumentum relictum eſt: utar ea clauſula, qua ſoleo: teq; ad ſtudium ſummæ laudis cohortabor: eſt enim tibi grauis aduerſaria conſtituta, & parata, incredibilis quædam expectatio: quam tu una re facillime uinces, ſi hoc ſtatueris, quarum laudum gloriam admiraris, quibus artibus eæ laudes cõparantur, in ijs eſſe elaborandum. in hanc ſentẽtiam ſcriberem plura, niſi te tua ſponte ſatis incitatum eſſe confiderẽ. & hoc quicquid attigi, non feci inflammandi tui cauſa, ſed teſtificandi amoris mei. Vale.

M. T. CICERO C. CVRIONI S. P. D.

h Aec negotia quomodo ſe habeãt, ne epiſtola quidẽ narrare audeo. tibi, etſi ubicunq; es (ut ſcripſi ad te antea) in eadẽ es naui: tamen ꝙ abes, gratulor: uel quia non uides ea, quæ nos: uel ꝙ excelſo, & illuſtri loco ſita ſit laus tua, in plurimorum & ſociorũ, & ciuiũ conſpectu: quæ ad nos nec obſcuro, nec uario ſermone, ſed & clariſſima, et una omniũ uoce perfertur. unum illud neſcio, gratuler'ne tibi, an timeam, ꝙ mirabilis eſt expectatio reditus tui: non quo uerear, ne tua uirtus opinioni hominũ non reſpõdeat: ſed mehercule, ne, cum ueneris, non habeas iam, quod cures: ita ſunt omnia debilitata iam propè, & extincta. ſed hæc ipſa neſcio rectè'ne ſint literis cõmiſſa.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

quare cætera cognoſces ex alijs . tu tamen , ſiue habes aliquam ſpem de Rep. ſiue deſperas : ea para, meditare, cogita, quæ eſſe in eo ciue, ac uiro debét, qui ſit Rep. afflictam, & oppreſſam miſeris temporibus , ac perditis moribus in ueterem libertatem , ac dignitatem uindicaturus. Vale.

M. T. CICERO C. CVRIONI S. P. D.

nOn dum erat auditum, te ad Italiam aduentare, cum Sex. Iulium Milonis mei familiarem cum his ad te literis miſi: ſed tamen, cũ appropinquare tuus aduentus putaretur, & te iam ex Aſia Romam uerſus profectum eſſe conſtaret; magnitudo rei fecit, ut nõ ucreremur, ne nimis cito mitteremus, cum has ad te quamprimum perferri literas magnopere uellemus . Ego, ſi mea in te eſſent officia ſolũ Curio tanta, quanta magis à te ipſo prædicari, q̃ à me ponderari ſolent : uerecundius à te , ſiqua magna res mihi petẽda eſſet, contenderẽ: GRAVE eſt enim homini pudenti, petere aliquid magnum ab eo, de quo ſe bene meritum putet; ne id, quod petat, exigere magis, q̃ rogare, & in mercedis potius, q̃ beneficij loco numerare uideatur . ſed quia tua in me uel nota omnibus, uel ipſa nouitate meorum temporum clariſſima, & maxima extiterunt ; EST QVE animi ingenui, cui multum debeas, eidem plurimum uelle debere : non dubitaui id à te per literas petere, quod mihi omnium eſſet maximum, maximeq; neceſſarium : neque enim ſum ueritus, ne ſuſtinere tua in me uel innumerabilia beneficia non poſſem : cum præſertim confiderem , nullam

esse gratiam tãtam, quam non uel capere animus meus accipiendo, uel remunerando, cumulandoq; illustrare possit. ego omnia mea studia, omnem operam, curam, industriam, cogitationem, mentem denique omnem in Milonis consulatu fixi, & locaui: statuiq;, in eo me nõ officij solum fructum, sed etiam pietatis laudem debere quærere. neq; uero cuiquam salutem, ac fortunas suas tantæ curæ fuisse unquam puto, quantæ mihi sit honos eius: in quo omnia mea posita esse decreui. huic te unum tanto adiumento esse, si uolueris, posse intelligo, ut nihil sit præterea nobis requirendum. habemus hæc omnia; bonorũ studium conciliatũ ex Tribunatu, propter nostrã (ut spero te intelligere) causam; uulgi, ac multitudinis, propter magnificentiã munerum, liberalitatemq; naturæ; iuuentutis, & gratiosorum in suffragijs, propter ipsius excellentem in eo genere uel gratiam, uel diligentiam; nostram suffragationem si minus potentem, at probatam tamen, & iustam, & debitam, & propterea fortasse etiam gratiosam. dux nobis, & auctor opus est, & eorum uentorum, quos proposui, moderator quidam, & quasi gubernator. qui si ex omnibus unus optandus esset; quem tecum conferre possemus, nõ haberemus. quamobrem, si me memorem, si gratum, si bonum uirum uel ex hoc ipso, ꝙ tam uehementer de Milone laborem, existimare potes; si dignum deniq; tuis beneficijs iudicas: hoc à te peto, ut subuenias huic meæ solicitudini, ut huic meæ laudi, uel (ut uerius dicam) propè saluti tuum studium dices. De ipso T. Annio tãtum tibi polliceor, te maioris animi, grauitatis, constantiæ, beneuo-

lentiæ erga te, si complecti hominem uolueris, habiturum esse neminem. mihi uero tantum decoris, tantum dignitatis adiunxeris, ut eundem te facile agnoscam fuisse in laude mea, qui fueris in salute. ego ni te uidere scirem, cum hæc ad te scriberem, quantum officij sustinerem, quantopere mihi esset in hac petitione Milonis omni non modo contentione, sed etiam dimicatione elaborandum: plura scriberem: nunc tibi omnem rem, atq; causam, meq; totum commendo, atq; trado. unum hoc sic habeto; si à te hanc rem impetraro, me penè plus tibi, quàm ipsi Miloni debiturum: non enim mihi tam mea salus cara fuit, in qua præcipue sum ab illo adiutus; quàm pietas erit in referenda gratia iucunda. eam autem tui unius studio me assequi posse confido. Vale.

M. T. CICERO PROCOS. C. CVRIONI TRIB. PL. S. P. D.

Era gratulatio reprehendi non solet, præsers tim si nulla negligētia prætermissa est: lōge enim absum: audio sero. sed & tibi gratulor: et, ut sempiternæ laudi tibi sit iste Tribunatus, exopto: teq; hortor, ut omnia gubernes, et moderere prudētia tua, ne te auferant aliorū consilia. nemo est, qui sapiētius tibi suadere possit te ipso. nunq̃ labere, si te audies. non scribo hoc temere: cui scribā, uideo. noui animū, noui consiliū tuum. non uereor, nequid timide, nequid stulte facias, si ea defendes, quæ ipse recta esse senties. quòd in id Reip. tempus non incideris, sed

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ueneris (iudicio enim tuo, non casu, in ipsum discrimen rerum cōtulisti Tribunatū tuum) profecto uides, quanta uis in Rep. temporum sit, quanta uarietas rerum, q̄incerti exitus, quàm flexibiles hominum uoluntates: quid insidiarum, quid uanitatis in uita, non dubito quin cogites. sed, amabo te, cura, & cogita, nihil noui, sed illud idem, quod initio scripsi. tecum loquere: te adhibe in consilium: te audi: tibi obtempera. alteri qui melius dare consilium possit, q̄ tu, non facile inueniri potest: tibi uero ipsi certe nemo melius dabit. Dij immortales, cur ego non adsum uel spectator laudum tuarum, uel particeps, uel socius, uel minister consiliorum? tametsi hoc minime tibi deest: sed tamen efficeret magnitudo, & uis amoris mei, consilio te ut possem iuuare. scribam ad te plura aliàs: paucis enim diebus eram missurus domesticos tabellarios: ut, quoniam sanè feliciter, & ex mea sententia Remp. gessimus, unis literis totius æstatis res gestas ad senatū perscriberem. De sacerdotio tuo quantam curam adhibuerim, quamq; difficili in re, atq; causa, cognosces ex ijs literis, quas Thrasoni liberto tuo dedi. Te mi Curio pro tua incredibili in me beneuolentia, meaq; item in te singulari, rogo, atq; oro, ne patiare mihi quicquam ad hanc prouincialem molestiam temporis prorogari. præsens tecū egi, cū te Tribunū pl. isto anno fore non putarem: itemq; petiui sæpius per literas, sed tum quasi à senatore nobilissimo, & adolescente gratiosissimo, nunc à Tribuno pl. & à Curione Trib. non ut decernatur aliquid noui, quod solet esse difficilius; sed ut nequid noui decernatur; et ut S.C. et leges defendas; eaq;

das; eaq; mihi conditio maneat, qua profectus sum. hoc te uehementer etiam, atque etiam rogo. Vale.

M. T. C. PROCOS. M. CELIO S. P. D.

Quid? tu me hoc tibi mandasse existimas, ut mihi gladiatorũ cõpositiones, ut uadimonia dilata, & Chresti cõpilationem mitteres, & ea, quæ nobis, cũ Romæ sumus, narrare nemo audeat? uide, quantum tibi meo iudicio tribuam (nec mehercule iniuria: πολιτικώτερον enim te adhuc neminem cognoui) ne illa quidem curo mihi scribas, quæ maximis in rebus Reip. geruntur quotidie; nisi quid ad me ipsum pertinebit. scribent alij. multi nuntiabunt. perferet multa etiam ipse rumor. quare ego nec præterita, nec præsentia abs te, sed, ut ab homine lõge in posterũ prospiciente, futura expecto: ut, ex tuis literis cum formã Reip. uiderim, quale ædificium futurũ sit, scire possim. neq; tamẽ adhuc habeo, quod te accusem: neq; enim fuit, quod tu plus prouidere posses, q̃ quiuis nostrum, in primisq; ego, qui cum Pompeio complureis dies nullis in alijs, nisi de Rep. sermonibus uersatus sum: quæ nec possunt scribi, nec scribenda sunt. tantum habeto, ciuem egregium esse Pompeium, & ad omnia, quæ prouidenda sunt in Rep. & animo, & consilio paratum. quare da te homini: complectetur, mihi crede. iam ijdem illi & boni, & mali ciues uidentur, qui nobis uideri solent. Ego, cũ Athenis decem ipsos dies fuissem, multumq; mecum Gallus noster Caninius: proficiscebar inde prid. Non. Quint. cum hoc

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ad te literarum dedi. tibi cum omnia mea commẽda tissima esse cupio, tum nihil magis, quàm ne tempus no bis prouinciæ prorogetur. in eo mihi sunt omnia. quid, quando, & quo modo, & per quos agendum sit, tu optime constitues. Vale.

M. T. C. PROCOS. M. CELIO RVFO AEDILI CVR. DES. S. P. D.

PLurimũ tibi, ut debeo, gratulor, lætorq; cum præsenti, tum etiã sperata tua dignitate, se- rius, nõ negligentia mea, sed ignoratione re rum omniũ: in his enim sum locis, quò & propter lon ginquitatem, & propter latrocinia tardissime omnia perferuntur. & cum gratulor: tum uero, quibus uer bis tibi gratias agam, non reperio, ꝙ ita factus sis, ut dederis nobis, quẽadmodum scripseras ad me, quẽ sem per ridere possemus. itaq; cum primũ audiui, ego ille ipse factus sum (scis quem dicam) egiq; omneis illos ado lescenteis, quos ille iactitabat. difficile est loqui. Te au tem contemplans absentem, & quasi tecũ coràm loque rer, Non ædepol quantã egeris rem, neq; quantum faci nus feceris. quod quia præter opinionem mihi accide- rat, referebã me ad illud. Incredibile hoc factu obiici tur. repente uero incessi omnibus lætitijs. in quo cum obiurgarer, ꝙ nimio gaudio penè desiperem, ita me de fendebam: Ego uoluptatem animi nimiã. quid quæris? dum illũ rideo, penè sum factus ille. sed hæc pluribus, multaq; alia & de te, & ad te, cũ primum ero aliquid otij nactus. Te uero mi Rufe diligo, quẽ mihi fortu

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

na dedit amplificatorem dignitatis meæ, ultorem non modo inimicorum, sed etiam inuidorum meorum: ut eos partim scelerum suorum, partim etiam ineptiarum pœniteret. Vale.

M. T. CICERO IMP. M. CELIO RVFO AEDILI CVR. DES. S. P. D.

tV uide, q̃ ad me literæ non perferantur: nō enim adduci possum, ut abs te, posteaquam Aedilis factus es, nullas putem datas: præsertim cū esset tanta res, tantæ gratulationes: de te, quia, quod sperabam: de Hillo (balbus enim sum) quod non putaram. atqui sic habeto, nullam me epistolam accepisse tuam post comitia ista præclara: quæ me lætitia extulerunt. ex quo uereor, ne idem eueniat in meas literas. equidem nunquam domum misi unam epistolā, quin esset ad te altera: nec mihi est te iucundius quicquam, nec carius. sed balbi non sumus. ad rē redeamus. Vt optasti, ita est: uelles enim; ais, tantū modo ut haberem negotij, quod esset ad laureolā satis. Parthos times, quia diffidis copijs nostris. ergo ita accidit: nam Parthico bello nuntiato, locorū quibusdā angustijs, & natura mōtium fretus, ad Amanū exercitū adduxi, satis probe ornatum auxlijs, & quadā auctoritate apud eos, qui me non norant, nominis nostri: multū est enim in his locis: Hiccine est ille, qui Vrbē? quem senatus? nosti cætera. cū uenissem ad Amanū, qui mons mihi cum Bibulo communis est, diuisus aquarū diuortijs: Cassius noster, quod mihi magnæ uoluptati fuit, feliciter ab

Antiochia hostem reiecerat. Bibulus prouinciam acce perat. interea cum meis copijs omnibus uexaui Amanienseis hosteis sempiternos. multi occisi, capti: reliqui dissipati. castella munita, improuiso aduētu capta, & incensa. ita uictoria iusta Imperator appellatus apud Issum: quo in loco sæpe, ut ex te audiui, Clitarchus tibi narrauit, Darium ab Alexādro esse superatum. abduxi exercitum ad infestissimam Ciliciæ partem. ibi quintum, & uigesimum iam diem aggeribus, uineis, turribus oppugnabam oppidum munitissimū Pindenissum, tantis opibus, tantoq; negotio, ut mihi ad summam gloriam nihil desit, nisi nomen oppidi. quod si, ut spero, cepero: tum uero literas publice mittā. hæc ad te in præsenti scripsi, ut speres te assequi id, quod optasses. sed, ut redeam ad Parthos: hæc æstas habuit hunc exitum satis felicem. ea, quæ sequitur, magno est in timore. quare mi Rufe uigila, primum ut mihi succedatur: sin id erit, ut scribis, &, ut ego arbitror, spissius; illud, quod facile est, nequid mihi tēporis prorogetur. De Rep. ex tuis literis, ut antea tibi scripsi, cū præsentia, tū etiā futura magis expecto. quare, ut ad me omnia q̄ diligentissime perscribas, te uehementer rogo. Vale.

M. T. C. IMP. CELIO AEDILI CVR. S. P. D.

P Vtares'ne unquam accidere posse, ut mihi uerba deessent, neq; solum ista uestra oratoria, sed hæc etiam leuia nostratia? desunt autem propter hanc causam, quòd mirifice sum solicitus, quidnam de pro-

uincijs decernatur. mirum me desiderium tenet Vrbis, incredibile meorum, atq; in primis tui, satietas autem prouinciæ, uel quia uidemur eam famam consecuti, ut non tam accessio quærenda, quàm fortuna metuenda sit: uel quia totum negotium non est dignum uiribus nostris, qui maiora in Rep. onera sustinere et possimus, & soleamus: uel quia belli magni timor impendet: quod uidemur effugere, si ad constitutam diem decedemus. De pantheris per eos, qui uenari solent, agitur mandato meo diligenter: sed mira paucitas est: & eas, quæ sunt, ualde aiunt queri, quod nihil cuiquam insidiarũ in mea prouincia, nisi sibi, fiat. itaq; constituisse dicuntur in Cariam ex nostra prouincia decedere. sed tamẽ sedulo fit, & in primis à Patischo. quicquid erit, tibi erit: sed quid planè esset, nesciebamus. Mihi mehercule magnæ curæ est Aedilitas tua. ipsa dies me admonebat: scripsi enim hæc ipsis Megalẽsibus. tu uelim ad me de omni Reip. statu q̃diligẽtissime perscribas: ea enim certissima putabo, quæ ex te cognouero. Vale.

M. T. CICERO IMP. M. CELIO AEDILI CVR. S. P. D.

S Olicitus equidẽ erã de rebus urbanis: ita tumultuosæ cõciones, ita molestæ quinquatrus afferebantur: nam citeriora nondum audiebamus. sed tamen nihil me magis solicitabat, q̃ in his molestijs nõ me, siqua ridẽda essent, ridere tecum: sunt enim multa: sed ea non audeo scribere: illud moleste fero, nihil me adhuc his de rebus habere tuarum lite-

rarum. quare, etsi cum tu hæc leges, ego iam annuum munus confecero: tamen obuiæ mihi uelim sint literæ tuæ, quæ me erudiant de omni Rep. ne hospes planè ueniam. hoc melius, q̃ tu, facere nemo potest. Diogenes tuus, homo modestus, à me cum Philone Pessinunte discessit. iter habebant ad Deiotarum Regem: quanquã omnia nec benigna, nec copiosa cognorant. Vrbem mi Rufe cole, & in ista luce uiue: omnis enim peregrinatio (quod ego ab adolescẽtia iudicaui) obscura, et sordida est ijs, quorũ industria Romæ potest illustris esse. quod cum probe scirem, utinam in sententia permãsissem. cum una mehercule ambulatiuncula, atq; uno sermone nostro omneis fructus prouinciæ non confero. spero me integritatis laudem consecutum. non erat minor ex contemnenda, quàm ex conseruata prouincia. spes triumphi, inquis? satis gloriose triumpharem, si non essem tandiu quidem in desiderio rerum mihi carissimarum. sed (ut spero) propediem te uidebo. tu mihi obuiam mitte epistolas te dignas. Vale.

M. T. CICERO IMP. M. CELIO AEDILI CVR. S. P. D.

r Aras tuas quidẽ (fortasse enim nõ perferuntur) sed suaueis accipio literas: uel quas proxime acceperã, q̃ prudenteis, q̃ multi & officij, & consilij. etsi omnia sic cõstitueram mihi agenda, ut tu admonebas: tamen confirmantur nostra consilia, cum sentimus prudentibus, fideliterq; suadẽtibus idem uideri. ego Appium (ut sæpe tecum locutus sum) ualde diligo: meq; ab eo diligi statim cœptum esse, ut simul-

tatem deposuimus, sensi: nam & honorificus in me Consul fuit, & suauis amicus, & studiosus studiorum etiam meorum. mea uero officia ei non defuisse, tute es testis: quoniam κωμικὸς μάρτυς *(ut opinor) accidit Phania. & mehercule etiam pluris eum feci, ꝙ te amari ab eo sensi. iam me Pompeij totum esse scis: Brutum à me amari intelligis. quid est causæ, cur mihi non sit in optatis, complecti hominem florentem ætate, opibus, honoribus, ingenio, liberis, propinquis, affinibus, amicis? collegam meum præsertim, & in ipsa collegij laude, & scientia studiosum mei? hæc eo pluribus scripsi, quòd mihi significabant tuæ literæ subdubitare, qua essem erga illum uoluntate. credo te audisse aliquid: falsum est, mihi crede, si quid audisti. genus institutorum, & rationum mearum dissimilitudinem nonnullam habet cum illius administratione prouinciæ. ex eo quidam suspicati fortasse sunt, animorum contentione, non opinionum dissensione, me ab eo discrepare. nihil autem feci unquam, neque dixi, quod contra illius existimationem esse uellem. post hoc negotium autem, & temeritatem nostri Dolabellæ, deprecatorẽ me pro illius periculo præbeo. Erat in eadem epistola ueternus ciuitatis. gaudebam sanè, & congelasse nostrum amicum lætabar otio. Extrema pagella pupugit me tuo chirographo. quid ais? Cæsarem nunc defendit Curio? quis hoc putaret præter me? nam, ita uiuam, putaui. Dij immortales, quàm ego risum nostrum desidero. Mihi erat in animo, quoniam iurisdictionem confeceram; ciuitates locupletaram; publicanis, etiam superioris lustri reliqua sine so-*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ciorum ulla querela conſeruaram; priuatis, ſummis, infimis fueram iucundus; proficiſci in Ciliciam Non. Maij, & cum primum æſtiua attigiſſem, militaremq; rem collocaſſem, decedere ex S. C. Cupio te Aedilem uidere: miroq; deſiderio me Vrbs afficit, et omnes mei, tuq; in primis. Vale.

M. T. CICERO IMP. M. CELIO AEDILI CVR. S. P. D.

MArco Fabio, uiro optimo, & homine doctiſſimo, familiariſſime utor: mirificeq; eũ diligo, cũ propter ſummum eius ingeniũ, ſummamq; doctrinam, tum propter ſingularem modeſtiã. eius negotium ſic uelim ſuſcipias, ut ſi eſſet res mea. noui ego uos magnos patronos. hominem occidat oportet, qui ueſtra opera uti uelit. ſed in hoc homine nullam accipio excuſationem. omnia relinques, ſi me amabis, cum tua opera Fabius uti uolet. Ego res Romanas uehementer expecto, & deſidero: in primiſq;, quid agas, ſcire cupio: nam iandiu propter hiemis magnitudinem nihil noui ad nos afferebatur. Vale.

M. T. CICERO IMP. M. CELIO AEDILI CVR. S. P. D.

NOn potuit accuratius agi, neq; prudentius, q̃ actum eſt à te cũ Curione de ſupplicatione. & mehercule cõfecta res eſt ex mea ſẽtẽtia, cum celeritate, tum quòd is, qui erat iratus, competitor tuus, &

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

idem meus, assensus est ei, qui ornauit res nostras diui-
nis laudibus. quare scito me sperare ea, quæ sequuntur:
ad quæ tu te para. Dolabellam à te gaudeo primũ
laudari, deinde etiã amari: nam ea, quæ speras Tulliæ
meæ prudentia tẽperari posse, scio, cui epistolæ tuæ re-
spondeant. quid, si meam legas, quam ego tum ex tuis
literis misi ad Appium? sed quid agas? sic uiuitur.
quod actum est, Dij approbẽt. spero fore iucũdum ge
nerum nobis. multũ in eo tua nos humanitas adiuua-
bit. Resp. me ualde solicitat. faueo Curioni. Cæsarẽ
honestũ esse cupio. pro Pompeio emori possum. sed ta-
men ipsa Resp. nihil mihi est carius. in qua tu non ual
de te iactas: districtus enim mihi uideris esse, ꝙ & bo-
nus ciuis, & bonus amicus es. Ego de prouincia dece-
dẽs, Quæs. Celium præposui prouinciæ. puerũ, inquis?
at Quæstorẽ, at nobilem adolescẽtem, at omnium fere
exẽplo. neq; erat superiore honore usus, quẽ præfice-
rem. Pontinus multo ante discesserat. à Q. fratre im-
petrari non poterat: quẽ tamẽ si reliquissem, dicerent
iniqui, non me planè post annum, ut senatus uoluis-
set, ex prouincia decessisse, quoniam alterum me reli-
quissem. fortasse & illud adderẽt, senatũ eos uoluisse
prouincijs præesse, qui antea non præfuissent, fratrem
meum triẽnium Asiæ præfuisse. deniq; nunc solicitus
non sum: si fratrẽ reliquissem, omnia timerẽ. postre-
mo nõ tam mea sponte, q̃ potẽtissimorum uirorũ exem
plo: qui omneis Cassios, Antoniosq; cõplexi sunt. homi
nem adolescentem non tam allicere uolui, q̃ alienare
nolui. hoc tu meum consilium laudes necesse est: muta
ri enim non potest. De Ocella parum plane ad me

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ſcripſeras, & in actis non erat. Tuæ res geſtæ ita notæ ſunt, ut trans montem Taurum etiam de Matrinio ſit auditum. Ego, niſi quid me Eteſiæ morabuntur, celeriter (ut ſpero) uos uidebo. Vale.

M. T. CICERO IMP. M. CELIO AEDILI CVR. S. P. D.

m Agno dolore me affeciſſent tuæ literæ, niſi iā & ratio ipſa depuliſſet omneis moleſtias, & diuturna deſperatione rerum obduriſſet animus ad dolorem nouum. ſed tamen quare acciderit, ut ex meis ſuperioribus literis id ſuſpicarere, quod ſcribis; neſcio: quid enim fuit in illis præter querelam temporum, quæ non animum meum magis ſolicitum habent, q̃ tuum? nam nō eam cognoui aciem ingenij tui; quod ipſe uideam, te id ut non putem uidere. illud miror, adduci potuiſſe te, qui me penitus noſſe deberes, ut me exiſtimares aut tam improuidum, qui ab excitata fortuna ad inclinatam, & propè iacētem deſciſſerem: aut tam inconſtantem, ut collectam gratiā florentiſſimi hominis effunderē, à meq; ipſe deficerem, &, quod initio, ſemperq; fugi, ciuili bello intereſſem. quod eſt igitur meum triſte conſilium? ut diſcederem fortaſſe in aliquas ſolitudines: noſti enim non modo ſtomachi mei, cuius tu ſimilem quondam habebas, ſed etiam oculorum in hominum inſolentium indignitate faſtidiū. accidit etiam moleſta hæc pompa lictorum meorum, nomenq; imperij, quo appellor. eo ſi onere carerem, q̃uis paruis Italiæ latebris contentus eſſem. ſed incurrit

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

hæc nostra laurus non solum in oculos, sed iam etiam in uoculas maleuolorum. quod cum ita esset, nihil tamen unquam de profectione nisi uobis approbantibus, cogitaui. sed mea prædiola tibi nota sunt. in his mihi necesse est esse, ne amicis molestus sim. quòd autem in maritimis facillime sum, moueo nonnullis suspicionem, uelle me nauigare. quod tamen fortasse non nollem, si possem ad otium: nam ad bellum quidem qui conuenit? præsertim contra eum, cui spero me satisfecisse: ab eo, cui tamen satisfieri nullo modo potest. deinde sententiam meam tu facillime perspicere potuisti iam ab illo tempore, cum in Cumanum mihi obuiam uenisti: non enim te cælaui. sed non'ne tum prouidisti, q̃ abhorrerem ab urbe relinquenda? quod cum audissem: non'ne tibi affirmaui, quid uis me potius perpessurum, quàm ex Italia ad bellum ciuile exiturum? quid ergo accidit, cur consilium mutarem? non'ne omnia potius, ut in sententia permanerem? credas hoc mihi uelim, quod puto te existimare, ex his miserijs nihil aliud me quærere, nisi ut homines aliquando intelligant, me nihil maluisse, quàm pacem; ea desperata, nihil tam fugisse, quàm arma ciuilia. huius me constantiæ puto fore ut nunquam pœniteat: etenim memini in hoc genere gloriari solitum esse familiarem nostrum Q. Hortensium, q̃ nunquam bello ciuili interfuisset. hoc nostra laus erit illustrior, q̃ illi tribuebatur ignauiæ, de nobis id existimari posse non arbitror. nec me ista terrent, quæ mihi à te ad timorem fidissime, atq; amantissime proponuntur: nulla est enim acerbitas, quæ nõ omnibus hac orbis terrarũ perturba

tione impendere uideatur. quam quidem ego à Rep. meis priuatis, & domesticis incommodis libentissime uel istis ipsis, quæ tu me mones ut caueam, redemissem. Filio meo, quẽ tibi carũ esse gaudeo; si erit ulla Resp. satis amplum patrimonium relinquam memoriam no minis mei: sin autem nulla erit, nihil accidet ei separa tim à reliquis ciuibus. nam quod rogas, ut respiciam generum meum, adolescentem optimum, mihiq; carissimum: an dubitas, cum scias quanti cum illum, tum uero Tulliam meam faciam, quin ea me cura uehemẽ tissime solicitet? & eo magis, quòd in communibus miserijs hac tantum oblectabar specula, Dolabellam meum, uel potius nostrum fore ab ijs molestijs, quas liberalitate sua contraxerat, liberum. uelim quæras, quos ille dies sustinuerit, in urbe dum fuit, q̃ acerbos sibi, q̃ mihi ipsi socero non honestos. itaq; neq; ego hũc Hispaniensem casum expecto, de quo mihi exploratum est, ita esse, ut tu scribis: nec quicquam astute cogito. siquãdo erit ciuitas: erit profecto nobis locus. sin autem non erit: in easdem solitudines tu ipse (ut arbitror) uenies, in quibus nos consedisse audies sed ego for tasse uaticinor: & hæc omnia meliore is habebunt exi tus: recordor enim desperationes eorũ, qui senes erant adolescente me. eos ego fortasse nunc imitor; & utor ætatis uitio. uelim, ita sit: sed tamẽ togam prætextam texi Oppio, puto te audisse. nã Curtius noster dibaphũ cogitat: sed eũ infector moratur. hæc aspersi, ut scires, me tamen in stomacho solere ridere. De Dolabella quod scripsi, suadeo uideas, tanquã si res tua agatur.

Extremũ illud erit: nos nihil turbulenter, nihil te-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

mere faciemus. te tamen oramus, quibuscunq; erimus in terris, ut nos, liberosq; nostros ita tueare, ut amicitia nostra, & tua fides postulabit. Vale.

M. T. CICERO IMP. CANINIO SALLVSTIO PRO QVAES. S. P. D.

LIteras à te mihi stator tuus reddidit Tarsi ad XVI. Cal. Sext. his ego ordine, ut uideris uelle, respondebo. De successore meo nihil audiui: nec quenquam fore arbitror. quin ad diē decedam, ulla causa est, præsertim sublato metu Parthico. cōmoraturum me nusq̄ sanè arbitror. Rhodum Ciceronū causa puerorū accessurum puto. neq; id tamen certum est. ad Vrbē uelim q̄primum uenire: sed tamen iter meum Reip. & rerum urbanarū ratio gubernabit. successor tuus non potest ita maturare ullo modo, ut tu me in Asia possis cōuenire. De rationibus referendis, non erat incommodum te nullam referre: quā tibi scribis à Bibulo fieri potestatē. sed id uix mihi uideris per legē Iuliam facere posse: quā Bibulus certa quadā ratione non seruat: tibi magnopere seruādam cēseo. Quod scribis Apamea præsidium deduci non oportuisse: uidebā idem cæteros existimare: molesteq; ferebam, de ea re minus cōmodos sermones maleuolorū fuisse. Parthi transierint, nec'ne; præter te, uideo dubitare neminē. itaq; omnia præsidia, quæ magna, & firma parauerā, cōmotus hominū nō dubio sermone dimisi. Rationes mei Quæstoris nec uerū fuit me tibi mittere; nec tū erāt cōfectæ. eas nos Apameæ

deponere cogitabamus. De præda mea præter Quæstores urb. idest populũ R. teruncium nec attigit, nec tacturus est quisq. Laodiceæ me prædes accepturum arbitror omnis pecuniæ publicæ, ut & mihi, & populo cautũ sit sine uecturæ periculo. Quod scribis ad me de drachmis CCCIↃↃↃ: nihil est, quod in isto genere cuiquam possim commodare: omnis enim pecunia ita tractatur, ut præda à præfectis; quæ autẽ mihi attributa est, à Quæstore curetur. Quod quæris, quid existimẽ de legionibus, quæ decretæ sunt in Syriá: antea dubitabã, uenturæ'ne essent; nunc mihi non est dubiũ, quin, si antea auditum erit, otium esse in Syria, uenturæ non sint. Marium quidem successorem tarde uideo esse uenturum, propterea quòd senatus ita decreuit, ut cum legionibus iret. uni epistolæ respondi. uenio ad alteram. Petis à me, ut Bibulo te q̃diligentissime commendem. in quo mihi uoluntas nõ deest: sed locus uidetur esse tecum expostulãdi: solus enim tu ex omnibus, qui cum Bibulo sunt, certiorem me nunquam fecisti, quàm ualde Bibuli uolũtas à me sine causa abhorreret: permulti enim ad me detulerunt; cum magnus Antiochiæ metus esset, & magna spes in me, atq; in exercitu meo, solitum dicere, quiduis se perpeti malle, quàm uideri eguisse auxilio meo. quod ego officio quæstorio te adductum reticere de Prætore tuo nõ moleste ferebam: quanquam, quemadmodũ tractarere, audiebam. ille autem, cum ad Thermum de Parthico bello scriberet, ad me literam nunquam misit, ad quem intelligebat eius belli periculum pertinere. tantum de Auguratu filij sui scripsit ad me. in quo ego misericor

dia commotus, & quod semper amicissimus Bibulo fui, de di operam, ut ei quam humanissime scriberem. ille si omnibus est maleuolus, quod nunquam existimaui: minus offendor in me. sin à me est alienior: nihil tibi literæ meæ proderunt. nam ad senatum quas Bibulus literas misit, in ijs, quod mihi cum illo erat cōmune, sibi soli attribuit. se ait curasse, ut cum quæstu populi pecunia permutaretur. quod autem meum erat proprium, ut alarijs transpadanis uti negarē; id etiam populo se remisisse scribit, quod uero illius erat solius, id mecum cōmunicat. equitibus auxiliarijs, inquit, cū amplius frumenti postularemus. illud uero pusilli animi, & ipsa maleuolentia ieiuni, atq; inanis, quòd Ariobarzanem, quem senatus per me Regem appellauit, mihiq; cōmendauit, iste in literis non Regem, sed Regis Ariobarzanis filium appellat. hoc animo qui sunt, deteriores fiunt rogati. sed tibi morem gessi. literas ad eum scripsi. quas cum acceperis, facies quod uoles. Vale.

M. T. CICERO IMP. Q. THERMO PROPRAET. S. P. D.

OFficium meū erga Rhodonē, cæteraq; mea studia, quæ tibi, ac tuis præstiti, tibi homini gratissimo grata esse uehemēter gaudeo: mihiq; scito in dies maiori curæ esse dignitatem tuā: quæ quidē à te ipso integritate, & clemētia tua sic amplificata est, ut nihil addi posse uideatur. sed mihi magis, magisq; quotidie de rationibus tuis cogitāti placet illud meū cōsiliū, quod initio Aristoni nostro, ut ad me uenit,

ostendi: graueis te suscepturum inimicitias, si adolescens potens, & nobilis à te ignominia affectus esset. & hercle sine dubio erit ignominia: habes enim neminem honoris gradu superiorem. ille autem, ut omittã nobilitatem, hoc ipso uincit uiros optimos, hominesq; innocentissimos legatos tuos, q & Quæstor est, & Quæstor tuus. nocere tibi iratum neminem posse perspicio: sed tamen treis fratres summo loco natos, promptos, non indisertos, te nolo habere iratos, præsertim iure, quos uideo deinceps Tribunos pl. per triennium fore. tempora autem Reip. qualia futura sint, quis scit? mihi quidem turbulenta uidentur fore. cur ego te uelim incidere in terrores tribunitios? præsertim cum sine cuiusquam reprehensione legatis Quæstorem possis anteferre. qui si dignum se maioribus suis præbuerit (ut spero, & opto); tua laus ex aliqua parte fuerit. sin quid offenderit; sibi totum, nihil tibi offenderit. quæ mihi ueniebant in mentem, quæ ad te pertinere arbitrabar; q in Ciliciam proficiscebar, existimaui me ad te oportere scribere. tu quod egeris, id uelim Dij approbent. sed, si me audies, uitabis inimicitias, & posteritatis otio consules. Vale.

M. T. CICERO IMP. C. CELIO L. F. QVAES. DES. S. P. D.

C Vm optatissimum nuntium accepissem, te mihi Quæstorẽ obtigisse, eo iucundiorẽ mihi eã sortem sperabam fore, quo diutius in prouincia mecum fuisses: magni enim uidebatur interesse, ad eam necessitudinem,

situdinem, quam nobis sors tribuisset, consuetudinem quoque accedere. postea, cum mihi nihil neque à te ipso, neque ab ullo alio de aduentu tuo scriberetur: uerebar, ne id ita caderet, quod etiam nunc uereor, ne ante, quàm tu in prouinciam uenisses, ego de prouincia decederem. accepi autem à te missas literas in Cilicia, cum essem in castris, ad X. Cal. Quint. scriptas humanissime: quibus facile & officium, & ingenium tuum perspici possit: sed neque unde, neque quo die datæ essent, aut quo tempore te expectarem, significabant: nec is, qui attulerat, à te acceperat, ut ex eo scirem, quo ex loco, aut quo tempore essent datæ. quæ cum essent incerta: existimaui tamen esse faciundum, ut ad te statores meos, & lictores cũ literis mitterem: quas si satis opportuno tempore accepisti, gratissimum mihi feceris, si ad me in Ciliciam quamprimum ueneris. nam quod ad me Curius consobrinus tuus, mihi (ut scis) maxime necessarius, quod item C. Virginius propinquus tuus, familiarissimus noster de te accuratissime scripsit: ualet id quidem apud me multum, sicuti debet hominum amicissimorum diligens commendatio: sed tuæ literæ, de tua præsertim dignitate, & de nostra coniunctione, maximi sunt apud me ponderis. mihi Quæstor optatior obtingere nemo potuit. quamobrem quæcunque à me ornamenta in te proficiscentur: elaborabo, ut omnes intelligant, à me habitam esse rationem tuæ, maiorumq; tuorum dignitatis. sed id iam facilius consequar, si ad me in Ciliciam ueneris: quod ego & mea, & Reip. & maxime tua interesse arbitror. Vale.

M. TVLLII CICERONIS EPISTOLARVM AD APPIVM LIBER III.

M. T. CICERO APPIO PVLCHRO IMP. S. P. D.

I ipsa Resp. tibi narrare posset, quo modo sese haberet: non facilius ex ea cognoscere posses, q̃ ex liberto tuo Phania: ita est homo non modo prudens, uerum etiã, quod uidi, curiosus. quapropter ille tibi omnia explanabit: id enim mihi & ad breuitatem est aptius, & ad reliquas res prouidentius. De mea autem beneuolentia erga te etsi potes ex eodẽ Phania cognoscere, tamen uidentur etiam aliquæ meæ partes: sic enim tibi persuade, carissimum te mihi esse cum propter multas suauitates ingenij, officij, humanitatis tuæ; tum ꝙ ex literis tuis, & ex multorum sermonibus intelligo, omnia, quæ à me profecta sunt in te, tibi accidisse gratissima. quod cum ita sit, perficiã profecto, ut longi temporis usuram, qua caruimus intermissa nostra cõsuetudine, & gratia, crebritate, & magnitudine officiorum meorũ sarciam. idq; me (quoniã tu ita uis) puto non inuita Minerua esse facturũ: quã quidem ego si forte de tuis sumpsero, nõ solum Palladа, sed etiã Appiada nominabo. Cilix libertus tuus antea mihi minus fuit notus: sed ut mihi reddidit à te literas plenas & amoris, & officij, mirifice ipse suo sermone subsecutus est humanitatem literarum tua-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

rum. iucunda mihi eius oratio fuit, cum de animo tuo, cum de sermonibus, quos de me haberes, quotidie mihi narraret. quid quæris? biduo factus est mihi familiaris, ita tamen, ut Phaniam ualde sim desideraturus. quem cum Romam remittes, quod (ut putabamus) celeriter eras facturus: omnibus ei de rebus, quas agi, quas curari à me uoles, mandata des uelim. L. Valerium iurisconsultum ualde tibi commendo, sed ita etiam, si non est iurisconsultus: melius enim ei cauere uolo, q̃ ipse alijs solet. ualde hominem diligo. est ex meis domesticis, atque intimis familiaribus. omnino tibi agit gratias: sed idem scribit, meas literas maximum apud te pondus habituras. id eum ne fallat, te etiam, atque etiam rogo. Vale.

M. T. C. PROCOS. APPIO PVLCHRO IMP. S. P. D.

C Vm & contra uolũtatem meam, & præter opinionem accidisset, ut mihi cum imperio in prouinciã proficisci necesse esset: in multis, & uarijs molestijs, cogitationibusq; meis hæc una consolatio occurrebat, ꝙ neq; tibi amicior, q̃ ego sum, quisquam posset succedere; neq; ego ab ullo prouinciam accipere, qui mallet eam mihi q̃maxime aptam, explicatamq; tradere. quòd si tu quoq; eandem de mea uolũtate erga te spem habes: ea te profecto nunquam fallet. à te maximopere pro nostra summa coniunctione, tuáq; singulari humanitate etiam, atq; etiam peto, & quæso, ut quibuscunque rebus potes (potes autem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

plurimis) prospicias, & consulas rationibus meis. uides ex S.C. prouinciam esse habendam. si eam (quoad eius facere potueris) quã expeditissimã mihi tradideris: facilior erit mihi quasi decursus mei temporis. quid in eo genere efficere possis, tui cõsilij est. ego te, quod tibi ueniet in mentem mea interesse, ualde rogo. pluribus uerbis ad te scriberem, si aut tua humanitas longiorẽ orationem expectaret: aut id fieri nostra amicitia pateretur: aut res uerba desideraret, ac nõ pro se ipsa loqueretur. hoc uelim tibi persuadeas; si rationibus meis à te prouisum esse intellexero, magnam te ex eo, & perpetuam uoluptatem esse capturum. Vale.

M. T. C. PROCOS. APPIO PVLCHRO IMP. S. P. D.

a D XI. Cal. Iun. Brundusium cũ uenissem, Q. Fabius legatus tuus mihi præsto fuit, eaq; me ex tuis mãdatis monuit, quæ nõ modo mihi, ad quẽ pertinebant, sed uniuerso senatui uenerant in mentẽ, præsidio firmiori opus esse ad istã prouinciã: censebant enim omnes ferè, ut in Italia supplementum meis, & Bibuli legionibus scriberetur. id cum Sulpitius Cos. passurum se negaret: multa nos quidem questi sumus: sed tantus cõsensus senatus fuit, ut mature proficisceremur, parendũ ut fuerit: itaq; fecimus. Nunc, quod à te petij literis ijs, quas Romæ tabellarijs tuis dedi, uelim tibi curæ sit, ut, quæ successori cõiunctissimo, & amicissimo commodare potest is, qui prouinciam tradit, ea pro nostra constantissima uoluntate erga te, cura, ac diligentia tua complectare: ut

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

omnes intelligant, nec me beneuolentiori cuiquam succedere, nec te amiciori potuisse prouinciam tradere. Ex iis literis, quarũ exemplũ ad me misisti, quas in senatu recitari uoluisti, sic intellexeram, permultos à te milites esse dimissos: sed mihi Fabius idem demonstrauit id te cogitasse facere: sed cum ipse à te discederet, integrum militum numerum fuisse. id si ita est: pergratum mihi feceris, si istas exiguas copias, quas habuisti, quamminimum imminueris. qua de re S.C. quæ facta sunt, ad te missa esse arbitror. equidẽ pro eo, quanti te facio quicquid feceris, approbabo: sed te quoq; confido ea esse facturũ, quæ mihi intelliges maxime esse accommodata. Ego C. Pontinum legatum meum Brundusii expectabam: eumq; ante Cal. Iun. Brundusium uenturum arbitror. qui cum uenerit: quæ primum nauigandi nobis facultas data erit, ea utemur. Vale.

M. T. CICERO PROCOS. APPIO PVLCHRO IMP. S. P. D.

P Ridie Non. Iun. cum essem Brundusii, literas tuas accepi: quibus erat scriptũ, te L. Clodio mãdasse, quæ illum mecum loqui uelles. eum sanè expectabam, ut ea, quæ à te afferret q̃primum cognoscerem. meum studium erga te, & officiũ tametsi multis iam rebus spero tibi esse cognitum, tamen in iis maxime declarabo, quibus plurimum significare potuero, tuam mihi existimationem, & dignitatem carissimam esse. mihi & Q. Fabius Virgilianus, & C. Flaccus L. F. & diligentissime M. Octauius Cn. F. demonstrauit, me à te plurimi fieri: quod egomet multis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

argumentis iam antea indicaram, maximeq; illo libro augurali, quem ad me amantissime scriptum suauissimum misisti. mea in te omnia summa necessitudinis officia constabunt: nam cum te ipsum, ex quo tempore tu me diligere cœpisti, quotidie pluris feci: tum accesserunt etiã coniunctiones necessariorum tuorum: duos enim duarũ ætatum plurimi facio, Cn. Pompeium filiæ tuæ socerum, & M. Brutum generum tuum. collegij quoq; coniunctio, præsertim tam honorifice à te approbata, non mediocre uinculum mihi quidem attulisse uidetur ad uoluntates nostras copulandas. sed si Clodiũ conuenero: ex illius sermone ad te scribam plura: & ipse operam dabo, ut te quãprimum uideam. Quod scribis, manendi tibi causam eam fuisse, ut me conuenires: id mihi, ne mentiar, gratum est. Vale.

M. T. CICERO PROCOS. APPIO PVLCHRO IMP. S. P. D.

t Ralleis ueni ad VI. Cal. Sext. ibi mihi præsto fuit L. Lucilius cum literis, mandatisq; tuis: quo quidẽ homine neminé potuisti nec mihi amicioré, nec (ut arbitror) ad ea cognoscéda, quæ scire uolebam, aptiorem, prudentiorem'ue mittere. ego autem & tuas literas legi libenter, & audiui Luciliũ diligenter. nunc, quoniã & tu ita sentis (scribis enim, quæ de nostris officijs ego ad te scripserim, etsi ea iucunda fuerunt, tamen, quoniam ex alto repetita sint, non necessaria te putasse) & re uera, confirmata amicitia, & perspecta fide, commemoratio officiorum su=

peruacanea est: eam partem orationis prætermittam. tibi tamē agam, ut debeo, gratias: animaduerti enim, & didici ex tuis literis, te omnibus in rebus habuisse rationē, ut mihi consuleres, restitueresq́; & præparares quodammodo omnia, quo mea ratio facilior, & solutior esse posset. hoc tuum officium cum mihi gratissimum esse dicam: sequitur illud, ut te existimare uelim, mihi magnæ curæ fore, atq; esse iam, primum ut ipse tu, tuiq́; omnes, deinde etiam ut reliqui scire possint, me tibi esse amicissimum. quod quibus adhuc non satis est perspectū: ij mihi nolle magis hoc animo nos esse, quàm non intelligere uidentur. sed profecto intelligent: neq; enim obscuris personis, nec paruis in causis res agetur. sed hoc fieri melius, q̃ dici, aut scribi uolo.

Quòd itinerum meorū ratio te nōnullam in dubitationē uidetur adducere, uisurus'ne me sis in prouincia: ea res sic habet. Brundusij cum loquerer cum Phania liberto tuo, ueni in eum sermonem, ut dicerem, me libenter ad eam partem prouinciæ primum esse uenturum, quò te maxime uelle arbitrarer. tunc mihi ille dixit, classe te uelle decedere: perfore accommodatum tibi, si ad Sidam, maritimam partē prouinciæ, nauibus accessissem. dixi me esse facturum: itaq; fecissem, nisi mihi L. Clodius noster Corcyræ dixisset, minime id esse faciēdum: te Laodiceæ fore ad meum aduētum. erat id mihi multo breuius, multoq́; cōmodius, cum præsertim te ita malle arbitrarer. tua ratio postea est cōmutata. nunc, quid fieri possit, tu facillime statues. ego tibi meū consiliū exponā. prid. Cal. Sext. puto me Laodiceæ fore: ubi perpaucos dies, dum pecunia accipitur,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

quæ mihi ex publica permutatione debetur, commorabor. deinde iter faciam ad exercitum: ut circiter Id. Sext. putem me ad Iconium fore. sed siquid nunc me fallit in scribēdo(procul enim aberam ab reipsa, & locis) simulac progredi cœpero, q̃ celerrimis potero, & q̃ creberrimis literis faciam, ut tibi nota sit omnis ratio dierum, atq; itinerum meorum. oneris tibi imponere nec audeo quicq̃, nec debeo: sed, quod tuo cōmodo fieri possit, utriusq; nostrum magni interest, prius ut te conueniam, q̃ decedas. quam facultatē siquis casus eripuerit: mea tamen in te omnia officia constabunt, non secus, ac si te uidissem. tibi de nostris rebus nihil sum ante mandaturus per literas, q̃ desperaro corām me tecum agere posse. Quod te à Scæuola petisse dicis, ut, dum tu abesses ante aduentum meū, prouinciæ præesset: eum ego Ephesi uidi, fuitq; mecum familiariter triduum illud, quod ego Ephesi cōmoratus sum: nec ex eo quicq̃ audiui, quod sibi à te mandatum diceret. sanè uellem potuisset obsequi uoluntati tuæ: non enim arbitror noluisse. Vale.

M. T. CICERO PROCOS. APPIO PVLCHRO IMP. S. P. D.

C Vm meum factum cum tuo cōparo: etsi non magis mihi faueo in nostra amicitia tuēda, q̃ tibi, tamē multo magis meo facto delector, q̃ tuo: ego enim Brundusij quæsiui ex Phania, cuius mihi uidebar & fidelitatē erga te perspexisse, & nosse locum, quē apud te is teneret, quam in partē prouinciæ maxime putaret te uelle ut in succedēdo primum ue-

nirem. cum ille mihi respondisset, nihil me tibi gratius facere posse, q̃ si ad Sidam nauigassem: etsi minus dignitatis habebat ille aduētus, & ad multas res mihi minus erat aptus, tamē me ita dixi esse facturum. idē ego cum L. Clodium Corcyræ conuenissem, hominē ita tibi coniunctum, ut mihi cum illo quum loquerer, tecum loqui uiderer: dixi ei me ita facturum esse, ut in eam partem, quam Phania rogasset, primum uenirē. tunc mihi ille cum gratias egisset, magnopere à me petiuit, ut Laodiceam protinus irem: te in prima prouincia uelle esse, ut quāprimum decederes: quin, nisi ego successor essem, quem tu cuperes uidere, te antea, quàm tibi successum esset, decessurum fuisse. quod quidē erat consentaneum cum ijs literis, quas ego Romæ acceperam: ex quibus perspexisse mihi uidebar, q̃ festinares decedere. respondi Clodio, me ita esse facturum, ac multo quidē libētius, quàm si illud esset faciēdum, quod promiseram Phaniæ. itaq; & consilium mutaui; et ad te statim mea manu scriptas literas misi: quas quidē ex tuis literis intellexi satis mature ad te esse perlatas. hoc ego meo facto ualde delector: nihil enim potuit fieri amantius. considera nunc uicissim tuū. Non modo ibi non fuisti, ubi me q̃primum uidere posses: sed eò discessisti, quò ego te ne persequi quidē possem triginta diebus, qui tibi ad decedēdum lege (ut opinor) Cornelia constituti essent: ut tuum factum illis, qui, quo animo inter nos simus, ignorāt, alieni hominis (ut leuissime dicā) & fugiētis congressum; meū uero coniunctissimi, & amicissimi esse uideatur. ac mihi tamē ante, q̃ in prouinciā uenirē, redditæ sunt

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

à te literæ : quibus etsi te Tarsum proficisci demõstrabas, tamen mihi non dubiã spem mei conueniẽdi afferebas : cum interea credo equidẽ maleuoli homines (late enim patet hoc uitium, & est in multis) sed tamen probabilem materiẽ nacti sermonis, ignari meæ constantiæ, conabantur alienare à te uoluntatem meam : qui te forum Tarsi agere, statuere multa, decernere, iudicare dicerẽt, cum posses iam suspicari, tibi esse successum : quæ ne ab ijs quidem fieri solerent, qui breui tempore sibi successum iri putarẽt. horum ego sermone nõ mouebar : quin etiam (credas mihi uelim) si quid tu ageres, leuari me putabam molestia : & ex annua prouincia, quæ mihi longa uideretur, propè iam undecim mẽsium prouinciã factam esse gaudebam, si absenti mihi unius mẽsis labor detractus esset. illud (uere dicam) me mouet, in tanta militum paucitate abesse treis cohortes, quæ sint plenissimæ, nec me scire ubi sint. molestissime autẽ fero, q, te ubi uisurus sim, nescio: eoq; ad te tardius scripsi, q quotidie te ipsum expectabam: cum interea ne literas quidem ullas accepi, quæ me docerẽt, quid ageres, aut ubi te uisurus essem. itaq; uirum fortẽ, mihiq; in primis probatũ Antoniũ præfectum euocatorum misi ad te, cui (si tibi uideretur) cohortes traderes : ut, dum tempus anni esset idoneum, aliquid negotij gerere possem. in quo, tuo consilio ut me sperarẽ esse usurum, & amicitia nostra, & literæ tuæ fecerant : quod ego ne nunc quidem despero. sed planè, quando, aut ubi te uisurus sim, nisi ad me scripseris, ne suspicari quidem possum. ego, ut me tibi amicissimum esse & æqui, & iniqui intelligant,

curabo. de tuo in me animo iniquis secus existimandi uideris non nihil loci dedisse. id si correxeris, mihi ualde gratum erit. & ut habere rationem possis, quo loco me salua lege Cornelia conuenias: ego in prouinciam ueni prid. Cal. Sext. iter in Ciliciã facio per Cappadociam. castra moui ab Iconio prid. Cal. Sept. nunc tu & ex diebus, et ex ratione itineris, si putabis me esse conueniendum, constitues, quo loco id commodissime fieri possit, & quo die. Vale.

M. T. CICERO PROCOS. S. D. APPIO PVLCHRO.

PLuribus uerbis ad te scribam, cũ plus otij nactus ero. hæc scripsi subito, cum Bruti pueri Laodiceæ me conuenissent, & se Romã properare dixissent. itaq; nullas ijs, præterq̃ ad te, & ad Brutum dedi literas. Legati Appiani mihi uolumen à te plenum querelæ iniquissimæ reddiderũt, q eorum ædificationem literis meis impedissem. eadem epistola petebas, ut eos quãprimum, ne in hiemem inciderent, ad facultatem ædificandi liberarem: & simul peracute querebare, quòd eos tributa exigere uetarem prius, q̃ ego re cognita permisissem: genus enim quoddam fuisse impediendi, cum ego cognoscere non possem, nisi cum ad hiemem me ex Cilicia recepissem. ad omnia accipe: & cognosce æquitatẽ expostulationis tuæ. Primũ cum ad me aditum esset ab ijs, qui dicerẽt à se intolerabilia tributa exigi: quid habuit iniquitatis, me scribere, ne facerent ante, quàm ego rem, causamq;

cognoſcerem? non poteram, credo, ante hiemẽ: ſic enim ſcribis. quaſi uero ad cognoſcendum ego ad illos, non illi ad me uenire debuerint. tam longe, inquis? quid? cum dabas ijs literas, per quas mecum agebas, ne eos impedirem, quo minus ante hiemem ædificarent; non eos ad me uenturos arbitrabare? tametſi id quidẽ fecerunt ridicule: quas enim literas afferebant, ut opus æſtate facere poſſent; eas mihi poſt brumam reddiderunt. ſed ſcito, & multo plureis eſſe, qui de tributis recuſent, q̃ qui exigi uelint; & me tamen, quod te uelle exiſtimem, eſſe facturum. de Appianis hactenus. A` Pauſania, Lentuli liberto, accenſo meo, audiui, cum diceret, te ſecum eſſe queſtum, quòd tibi obuiam non prodiſſem. ſcilicet contempſi te: nec poteſt fieri me quicquam ſuperbius. cum puer tuus ad me ſecunda fere` uigilia ueniſſet; isq; te ante lucem Iconium mihi uenturum nuntiaſſet; incertumq́;, utra uia, cum eſſent duæ: altera Varronem tuum familiariſſimum, altera Q. Leptam præfectum fabrum meum tibi obuiam miſi: mandaui utriq; eorum, ut ante ad me excurrerent, ut tibi obuiam prodire poſſem. currens Lepta uenit; mihiq; nuntiauit, te iam caſtra prætergreſſum eſſe. confeſtim Iconium ueni. cætera iam tibi nota ſunt. an ego tibi obuiam non prodirem? primum Appio Claudio? deinde imperatori? deinde more maiorum? deinde, quod caput eſt, amico? præſertim cum in iſto genere multo etiam ambitioſius facere ſoleam, quàm honos meus, & dignitas poſtulet. ſed hæc hactenus. illud idem Pauſania dicebat te dixiſſe: Quid? Appius Lentulo, Lentulus Appio proceſſit obuiam, Ci-

cero Appio noluit? Quæso, etiamne tu has ineptias, homo mea ſententia ſumma prudentia, multa etiam doctrina, plurimo rerum uſu, addo urbanitatem, quæ eſt uirtus, ut Stoici rectiſſime putant, ullam Appietatem, aut Lentulitatem ualere apud me plus, quàm ornamenta uirtutis exiſtimas? cum ea conſecutus nondum eram, quæ ſunt hominum opinionibus ampliſſima: tamen iſta ueſtra nomina nunquam ſum admiratus: uiros eos, qui ea uobis reliquiſſent, magnos arbitrabar. poſtea uero quàm ita & accepi & geſſi maxima imperia, ut mihi nihil neque ad honorem, neque ad gloriam acquirendum putarem: ſuperiorem quidem nunquam, ſed parem uobis me ſperaui eſſe factum. nec mehercule aliter uidi exiſtimare uel Cn. Pompeium, quem omnibus, qui unquã fuerunt; uel P. Lentulum, quem mihi ipſi antepono. tu ſi aliter exiſtimas, nihil errabis, ſi paulo diligentius (ut, quid ſit ἐξοχὴ, quid ſit εὐγένεια, intelligas) Athenodorus Sandonis filius quid de his rebus dicat, attenderis. ſed ut ad rem redeam, me tibi non amicum modo, uerum etiam amiciſſimum exiſtimes uelim. profecto omnibus meis officijs efficiam, ut ita eſſe uere poſſis iudicare. tu autem ſi id agis, ut minus mea cauſa, dum ego abſum, debere uideaaris, quàm ego tua laborarim: libero te iſta cura. πάρ' ἔμοιγε καὶ ἄλλοι, οἵκέ με τιμήσουσι, μάλιστα δέ μητίετα ζεὺς. ſi autem natura es φιλαίτιος: illud non perficies, quo minus tua cauſa uelim: hoc aſſequere, ut, quam in partem accipias, minus laborem. hæc ad te ſcripſi liberius, fretus conſcientia officij mei, beneuolentiæq;, quam à me certo iudicio ſuſceptam,

quoad tu uoles , conseruabo . Vale.

M. T. CICERO PROCOS. S. D. APPIO PVLCHRO.

e Tsi, quantum ex literis tuis intelligere potui, uidebam te hanc epistolam, cum ad Vrbem esses, esse lecturũ, refrigerato iam leuissimo sermone hominum prouincialium: tamen, cum tu tam multis uerbis ad me de improborum oratione scripsisses, faciendum mihi putaui, ut tuis literis breui responderem . sed prima duo capita epistolæ tuæ tacita mihi quodammodo relinquenda sunt : nihil enim habent, quod aut definitum sit, aut certum ; nisi, me uultu, & taciturnitate significasse tibi non esse amicum; idq́; pro tribunali, cum aliquid ageretur, & nonnullis in conuiuijs intelligi potuisse . hoc totum nihil esse, possum intelligere : sed cum sit nihil, nec quid dicatur quidem intelligo . illud quidem scio , meos multos , & illustreis & ex superiore, et ex æquo loco sermones habitos cum tua summa laude, et cum magna significatione nostræ familiaritatis, ad te uere potuisse deferri. Nã quod ad legatos attinet : quid à me fieri potuit aut elegantius, aut iustius, quàm ut sumptus egentissimarum ciuitatum minuerem sine ulla imminutione dignitatis tuæ , præsertim ipsis ciuitatibus postulantibus ? nam mihi totum genus legationum tuo nomine proficiscentium notum non erat. Apameæ cum essem, multarum ciuitatum principes ad me detulerũt, sumptus decerni legatis nimis magnos , cum soluendo ciuitates non es-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

sent. hic ego multa simul cogitaui. primum, te, hominem non solum sapientem, uerum etiam (ut nunc loquimur) urbanum, nō arbitrabar genere isto legationum delectari: idq; me arbitror Synnadis pro tribunali multis uerbis disputauisse: primum, Appium Claudium senatui, populoq; R. non Myndensium testimonio (de ea enim ciuitate mētio facta est) sed sua sponte esse laudatum: deinde me ista uidisse multis accidere, ut eorum causa legationes Romam uenirent; sed his legationibus non meminisse ullum tempus laudandi, aut locum dari: studia mihi eorum placere, quòd in te benemerito grati essent; consilium totum uideri minime necessarium: si autem uellent declarare in eo officium suum; laudaturum me, siquis suo sumptu functus esset officio; concessurum, si legitimo; non permissurum, si infinito: quid enim reprehendi potest? nisi quod addis, uisum esse quibusdam edictum meum quasi consulto ad istas legationes impediendas esse accommodatum. iam non tam mihi uidentur iniuriam facere ij, qui hæc disputant, quàm si cuius aures ad hanc disputationem patent. Romæ composui edictum. nihil addidi, nisi quod publicani me rogarunt, cum Samum ad me uenissent, ut de tuo edicto totidem uerbis transferrem in meum. diligentissime scriptum caput est, quod pertinet ad minuendos sumptus ciuitatum: quo in capite sunt quædam noua salutaria ciuitatibus, quibus ego magnopere delector. hoc uero, ex quo suspitio nata est, me exquisiuisse aliquid, in quo te offenderem, tralatitium est: neque enim eram tam desipiens, ut priuatæ rei causa legari

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

putarem, qui & tibi non priuato, & pro re nõ priuata sua, sed publica, non in priuato, sed in publico orbis terræ consilio, idest in senatu ut gratias agerent, mittebantur. neq; cum edixi, nequis iniussu meo proficisceretur, exclusi eos, qui me in castra, & qui trans Taurum persequi non possent: nam id est maxime in tuis literis ridendum: quid enim erat, quod me persequerentur in castra, Taurum'ue transirent? cum ego Laodicea usque ad Iconium iter ita fecerim, ut me omnium illarum diœcesium, quæ cis Taurum sunt omniumq; earum ciuitatũ magistratus, legationesq; conuenirent. nisi forte postea cœperunt legare, quàm ego Taurum transgressus sum: quod certe non ita est: cũ enim Laodiceæ, cum Apameæ, cum Synnadis, cum Philomeli, cum Iconij essem; quibus in oppidis omnibus commoratus sum: omnes iam istius generis legationes erant constitutæ. atq; hoc tamen te scire uolo, me de isto sumptu legationum aut minuendo, aut remittẽdo decreuisse nihil, nisi quod principes ciuitatum à me postulassent, ne in uenditionem tributorum, & illã acerbissimam exactionem, quam tu non ignoras, capitum, atq; hostiorum inducerentur sumptus minime necessarij. ego autem cum hoc suscepissem, non solum iustitia, sed etiam misericordia adductus, ut leuarem miserijs perditas ciuitates, & perditas maxime per magistratus suos: non potui in illo sumptu non necessario negligens esse. tu, cum istiusmodi sermones ad te delati de me sunt, non debuisti credere. si autem eo genere delectaris, ut, quæ tibi in mentem ueniat, alijs attribuas: genus sermonis inducis in amicitiam minime liberale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

me liberare. ego, si in prouincia de tua fama detrahe re unquam cogitassem, non ad generum tuum Lentulum, neq; ad libertum tuum Brundusij, neq; ad præfectum fabrũ Corcyræ, quem in locum me uenire uelles, retulissem. quare potes, doctissimis hominibus auctoribus, quorũ sunt de amicitia gerẽda præclarissime scripti libri, genus hoc totũ orationis tollere. DISPVTABANT: ego contra disserebam. Dicebant: ego negabam. an mihi de te nihil esse dictum unquam putas? ne hoc quidem, ꝙ cum me Laodiceam uenire uoluisses, Taurum ipse transisti? ꝙ ijsdem diebus meus conuentus erat Apameæ, Synnadis, Philomeli, tuus Tarsi? non dicam plura, ne, in quo te obiurgem, id ipsum uidear imitari. illud dicam, ut sentio: si ista, quæ alios loqui dicis, ipse sentis, tua summa culpa est: sin alij tecum hæc loquuntur, tua tamen, quòd audis, culpa nonnulla est. mea ratio in tota amicitia nostra constans, & grauis reperietur. quòd siquis me astutiorẽ fingit: quid potest esse callidius, quàm, cum te absentem semper defenderim, cum præsertim mihi usu uenturum non arbitrarer, ut ego quoq; absens à te defendendus essem; nunc cõmittere, ut tu iure optimo me absentem deserere posses? unum genus excipio sermonis, in quo persæpe aliquid dicitur, quod te putem nolle dici: si aut legatorum tuorum cuipiam, aut præfectorum, aut Tribunorum mil. male dicitur: quod tamen ipsum non mehercule adhuc accidit me audiente, ut aut grauius diceretur, aut in plureis, quàm mecum Corcyræ Clodius est locutus, cum in eo genere maxime quereretur te aliorum improbitate minus feli=

cem fuisse . hos ego sermones, quòd & multi sunt, & tuam existimationem,ut ego sentio, non offendunt,lacessiui nunquam, sed non ualde repressi. siquis est,qui neminem bona fide in gratiam putet redire posse: non nostram is perfidiam coarguit , sed indicat suam : simulq; non de me is peius,quàm de te existimat.sin autem quem mea instituta in prouincia non delectant;et quadam dissimilitudine institutorum meorum,ac tuorum lædi se putat,cum uterque nostrum recte fecerit, sed non idem uterq; secutus sit: hunc ego amicum habere non curo . liberalitas tua,ut hominis nobilissimi, latius in prouincia patuit : nostra si angustior ; & si de tua prolixa, beneficáq; natura limauit aliquid posterior annus , propter quandam tristitiam temporum ; non debent mirari homines , cum & natura semper ad largiendum ex alieno fuerim restrictior , & temporibus,quibus alij mouentur, ijsdem ego mouear,me esse acerbum sibi,ut sim dulcis mihi. De rebus urbanis quòd me certiorem fecisti,cum per se mihi gratum fuit,tum quòd significasti tibi omnia mea mandata curæ fore : in quibus unum illud te præcipue rogo,ut cures,nequid mihi ad hoc negotij aut oneris accedat, aut temporis: Hortensiumq; nostrum collegam,& familiarem roges,ut,si unquam mea causa quicquam aut sensit,aut fecit,de hac quoq; sententia bima decedat : qua mihi nihil potest esse inimicius. De nostris rebus quod scire uis : Tarso Non. Oct. Amanum uersus profecti sumus.hæc scripsi postridie eius diei, cum castra haberem in agro Mopsuhestiæ. siquid egero,scribam ad te: neque domum unquam ad meos literas mittam , quin

adiungã eas, quas tibi reddi uelim. De Parthis quod quæris, fuisse nullos puto. Arabes qui fuerunt admixto Parthico ornatu, dicũtur omnes reuertisse. hostem esse in Syria negant ullũ. Tu uelim ad me q̃sæpissime et de tuis rebus scribas, et de meis, et de omni Reip. statu. de quo sum solicitus, eo magis, ꝙ ex tuis literis cognoui, Pompeiũ nostrum in Hispaniam iturum. Vale.

M. T. C. IMP. APPIO PVLCHRO S. D.

u Ix tandem legi literas dignas Appio Clodio, plenas humanitatis, officij, diligẽtiæ. aspectus uidelicet Vrbis tibi tuam pristinam urbanitatem reddidit. nã quas ex itinere ante, quàm ex Asia egressus es, ad me literas misisti, unas de legatis à me prohibitis proficisci, alteras de Apameorum ædificatione impedita, legi perinuitus. itaq; conscientia meæ constantis erga te uoluntatis rescripsi tibi subiratus. ijs uero literis lectis, quas Philotimo liberto meo dedisti, cognoui, intellexiq; in prouincia multos fuisse, qui nos, quo animo inter nos sumus, esse nollent: ad Vrbem uero ut accesseris, uel potius ut primum tuos uideris, cognosse te ex ijs, qua in te absentem fide, qua in omnibus officijs tuendis erga te obseruantia, & constantia fuissem. itaq; quanti illud me æstimare putas, quod est in tuis literis scriptum? si quid acciderit, quod ad meam dignitatem pertineat, etsi uix fieri possit, tamen te parem mihi gratiam relaturum. tu uero facile facies: NIHIL est enim, quod studio, et beneuolẽtia, uel amore potius effici non possit. Ego, etsi & ipse ita indica-

bam, & fiebã crebro à meis per literas certior: tamen maximã lætitiam cepi ex tuis literis de spe minime dubia, & planè explorata triumphi tui: neq; uero ob eã causam, quo ipse facilius consequerer (nam id quidem Επικούρειον est) sed mehercule, quòd tua dignitas, atq; amplitudo mihi est ipsa cara per se. quare quoniam plureis tu habes, quàm cæteri, quos scias in hanc prouinciam proficisci, quòd te adeunt ferè omnes, siquid uelis: gratissimum mihi feceris, si ad me, simul atque adeptus eris, quod & tu confidis, & ego opto, literas miseris. longi subsellij (ut noster Pompeius appellat) iudicatio, & mora siquem tibi item unum, alterum'ue diem abstulerit (quid enim potest amplius?) tua tamen dignitas suum locum obtinebit. sed si me diligis, si à me diligi uis, ad me literas, ut q̃primum lætitia afficiar, mittito. Et uelim, reliquũ quod est promissi, ac muneris tui, mihi persoluas. cum ipsam cognitionem iuris auguralis consequi cupio: tum mehercule tuis incrediliter studijs erga me, muneribusq; delector. quòd autem à me tale quiddam desideras: sanè mihi considerandum est, quonam te remunerer potissimum genere: nam profectò non est meum, qui in scribendo (ut soles admirari) tantum industriæ ponam, cómittere, ut in scribendo negligens fuisse uidear: præsertim cum id non modo negligentis, sed etiam ingrati animi crimen futurũ sit. uerum hæc uidebimus. Illud, quod polliceris, uelim pro tua fide, diligẽtiáq;, & pro nostra non instituta, sed iam inueterata amicitia cures, enitare, ut supplicatio nobis quamhonorificentissime q̃primum decernatur. omnino serius misi literas,

quàm uellem . in quo cum difficultas nauigandi fuit odiosa : tum in ipsum discessum senatus incidisse credo meas literas . sed id feci adductus auctoritate , & consilio tuo : idq́; à me recte factum putò, quòd non statim, ut imperator appellatus sim, sed alijs rebus additis, æstiuisq́; confectis, literas miserim . hæc igitur tibi erunt curæ , quemadmodum ostendis : meq́; totum, & mea, & meos commendatos habebis. Vale.

M. T. CICERO IMP. APPIO PVLCHRO S. P. D.

C Vm est ad nos allatũ de temeritate eorũ, qui tibi negotiũ facesserent, etsi grauiter primo nuntio commotus sum , quòd nihil tam præter opinionem meam accidere potuit : tamen ut me collegi, cætera mihi facillima uidebantur , quòd & in te ipso maximam spem, & in tuis magnam habebam : multaq́; mihi ueniebant in mentem , quamobrem istum laborem tibi etiam honori putarem fore . illud planè moleste tuli , quòd certissimum , & iustissimum triumphum hoc inuidorum consilio esse tibi ereptum uidebam . quod tu si tanti facies , quanti ego semper iudicaui faciundum esse : facies sapienter , & ages uictor ex inimicorum dolore triumphum iustissimum : ego enim planè uideo fore neruis , opibus , sapientiaq́; tua, uehementer ut inimicos tuos pœniteat intemperantiæ suæ . De me tibi sic contestans omneis deos , promitto, atq́; confirmo : me pro tua dignitate (malo enim dicere, quàm pro salute) in hac prouincia, cui tu

præfuisti, rogando, deprecatoris; laborando, propinqui; auctoritate, cari hominis (ut spero) apud ciuitates; grauitate, imperatoris suscepturum officia, atq; parteis. omnia uolo à me & postules, & expectes. uincam meis officijs cogitationes tuas. Q. Seruilius perbreueis à te mihi literas reddidit, quæ mihi tamen nimis longæ uisæ sunt: iniuriam enim mihi fieri putabam, cum rogabar. nollem accidisset tempus, in quo perspicere posses, quanti ego te, quanti Pompeium, quẽ unum ex omnibus facio, ut debeo, plurimi, quanti Brutum facerem: quanquam in consuetudine quotidiana perspexisses, sicuti perspicies. sed quoniam accidit: si quid à me prætermissum fuerit, commissum facinus, & admissum dedecus confitebor. Pontinus, qui à te tractatus est præstanti, ac singulari fide, cuius tui beneficij sum ego testis, præstat tibi memoriã, beneuolentiamq;, quam debet. qui, cum maximis rebus suis coactus à me inuitissimo decessisset; tamen, ut uidit tua interesse, cõscendens iam nauem Epheso Laodiceam reuertit. talia cum te studia uideam habiturum esse innumerabilia: planè dubitare non possum, quin tibi amplitudini ista solicitudo futura sit. si uero effeceris, ut Censor creeris; & si ita gesseris Censuram, ut & debes, & potes: non tibi solum, sed tuis omnibus uideo in perpetuum summo te præsidio futurum. Illud pugna, & enitere, nequid nobis temporis prorogetur: ut, cum hic tibi satisfecerimus, istic quoq; nostram in te beneuolentiam nauare possimus. Quæ de hominum, atq; ordinum omnium erga te studijs scribis ad me, minime mihi miranda, & maxime iucunda acciderunt: ea-

demq; ad me perscripta sunt à familiaribus meis. itaque capio magnam uoluptatem, cum tibi, cuius mihi amicitia non solum ampla, sed etiam iucunda est, ea tribui, quæ debeantur; tum uero etiamnum remanere in ciuitate nostra studia propè omnium consensu erga forteis, & industrios uiros: quæ mihi ipsi una semper tributa merces est laborum, & uigiliarũ mearũ. illud uero mihi permirum accidit, tantam temeritatem fuisse in eo adolescente, cuius ego salutem duobus capitis iudicijs summa contentione defendi, ut tuis inimicitijs suscipiendis obliuisceretur patroni omnium fortunarum, ac rationum suarum: præsertim cum tu omnibus uel ornamentis, uel præsidijs redundares, illi (ut leuissime dicam) multa deessent: cuius sermo stultus, & puerilis, erat iam antea ad me à M. Celio familiari nostro perscriptus: de quo item sermone multa scripta sunt abs te. ego autem citius cum eo, qui tuas inimicitias suscepisset, ueterem coniunctioné dimissem, q̃ nouam conciliassem: neque enim de meo erga te studio dubitare debes: neq; id est obscurum cuiquam in prouincia, nec Romæ fuit. sed tamen significatur in tuis literis suspicio quædam, & dubitatio tua: de qua alienum tempus est mihi tecum expostulandi, purgandi autem mei necessarium: ubi enim ego cuiquam legationi fui impedimento, quo minus Romam ad laudem tuam mitteretur? aut in quo potui, si te palàm odissem, minus quod tibi obesset, facere? si clam, magis aperte inimicus esse? quòd si essem ea perfidia, qua sunt ij, qui in nos hæc conferunt: tamen ea stultitia certe non fuissem, ut aut in obscuro

odio apertas inimicitias, aut in quo tibi nihil nocerem, summam ostẽderem uoluntatem nocendi. ad me adire quosdam memini, qui dicerent, nimis magnos sumptus legatis decerni: quibus ego non tam imperaui, q̃ censui, sumptus legatis quammaxime ad legem Corneliam decernendos. atq; in eo ipso me non perseuerasse, testes sunt rationes ciuitatum: in quibus quantũ quæq; uoluit legatis tuis datum, induxit. te autem quibus mẽdacijs homines leuissimi onerarunt? non modo sublatos sumptus, sed etiam à procuratoribus eorum, qui iam profecti essent, repetitos, et ablatos; eamq́; causam multis omnino non eundi fuisse. quererer tecum, atq; xpostularem, nisi (ut supra scripsi) purgare me tibi hoc tuo tempore, quàm accusare te mallem, idq́; putarem esse rectius. itaq; nihil de te, q̃ credideris de me: quamobrem non debueris credere, pauca dicam. nam si me uirum bonum, si dignum ijs studijs, eaq́; doctrina, cui me à pueritia dedi, si satis magni animi, non minimi consilij in maximis rebus perspectum habes: nihil in me non modo perfidiosum, & insidiosum, & fallax in amicitia, sed ne humile quidem, aut ieiunum debes agnoscere. sin autem me astutum, & occultum lubet fingere: quid est, quod minus cadere in eiusmodi naturam possit, q̃ aut florentissimi hominis aspernari beneuolentiã; aut eius existimationẽ oppugnare in prouincia, cuius laudem domi defenderis; aut in ea re animum ostendere inimicum, in qua nihil obsis; aut id eligere ad perfidiam, quod ad indicandum odium apertissimum sit, ad nocendum leuissimum? quid erat autem, cur ego in te tam implacabilis essem; cum te

ex fratre meo ne tunc quidem, cum tibi propè necesse esset eas agere parteis, inimicum mihi fuisse cognouissem? cum uero reditum nostrum in gratiam uterq; expetisset: quid in Consulatu tuo frustra mecum egisti, quod me aut facere, aut sentire uoluisses? quid mihi mãdasti, cum te Puteolis prosequerer, in quo non expectationem tuam diligentia mea uicerim? quòd si id est maxime astuti, omnia ad suam utilitatem referre: quid mihi tandem erat utilius, quid cõmodis meis aptius, quàm hominis nobilissimi, atq; honoratissimi coniunctio, cuius opes, ingenium, liberi, affines, propinqui mihi magno uel ornamento, uel præsidio esse possent? quæ tamen ego omnia in expetenda amicitia tua, non astutia quadam, sed aliqua potius sapientia secutus sum. quid illa uincula, quibus quidem libentissime astringor, quanta sunt? studiorum similitudo, suauitas consuetudinis, delectatio uitæ, atq; uictus, sermonis societas, literæ interiores. atq; hæc domestica. quid illa tandem popularia? reditus illustris in gratiam, in quo ne per imprudentiam quidem errari potest sine suspicione perfidiæ: amplissimi sacerdotij collegium, in quo non modo amicitiam uiolari apud maiores nostros fas non erat, sed ne cooptari quidem sacerdotem licebat, qui cuiquam ex collegio esset inimicus. quæ ut omittam tam multa, atq; tanta: quis unquam tanti quenquam fecit, aut facere potuit, aut debuit, quanti ego Cn. Pompeium socerum filiæ tuæ? etenim si merita ualent: patriam, liberos, salutem, dignitatem, memet ipsum mihi per illum restitutum puto. si consuetudinis iucunditas: quæ fuit

unquam amicitia consularium in nostra ciuitate coniunctior? si ulla amoris, atq; officij signa: quid mihi ille non commisit? quid non mecum communicauit? quid de se in senatu, cum ipse abesset, per quenquam agi maluit? quibus ille me rebus non ornatissimũ uoluit amplissime? qua deniq; ille facilitate, qua humanitate tulit contentionem meam pro Milone, *aduersantem interdum actionibus suis? quo studio prouidit, nequa me illius temporis inuidia attingeret, cum me consilio, cum auctoritate, cum armis deniq; texit suis? quibus quidem temporibus hæc in eo grauitas, hæc animi altitudo fuit, non modo ut* Phrigi *alicui, aut* Lycaoni, *quod tu in legatis fecisti, sed ne summorum quidem hominum maleuolis de me sermonibus crederet. huius igitur filius cum sit gener tuus; cumq; præter hanc coniunctionem affinitatis, q̃ sis* Cn. Pompeio *carus, quamq; iucundus, intelligam: quo tandem animo in te esse debeo? cum præsertim eas ad me is literas miserit, quibus, etiam si tibi, cui sum amicissimus, hostis essem, placarer tamen, totumq; me ad eius uiri ita de me meriti uoluntatem, nutumq; conuerterem. sed hæc hactenus: pluribus enim etiam fortasse uerbis, q̃ necesse fuit, scripta sunt.* Nunc *ea, quæ à me perfecta, quæq; instituta sunt, cognosce. atq; hæc agimus, & agemus magis pro dignitate, quàm pro periculo tuo: te enim (ut spero) propediem* Censorem *audiemus: cuius magistratus officia, quæ sunt maximi animi, summiq; consilij, tibi diligentius, & accuratius, quàm hæc, quæ nos de te agimus, cogitanda esse censeo.* Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. T. CICERO IMP. APPIO PVL- CHRO (VT SPERO) CES. S. D.

Cum essem in castris ad fluuiũ Pyramũ, redditæ mihi sunt uno tẽpore à te epistolæ duæ, quas ad me Q. Seruilius Tarso miserat. earum in altera dies erat adscripta Non. Apr. in altera. quæ mihi recentior uidebatur, dies non erat. respondebo igitur superiori prius: in qua scribis ad me de absolutione maiestatis. de qua etsi permultum ante certior factus eram literis, nuntijs, fama deniq; ipsa (nihil enim fuit clarius: non quo quisquam aliter putasset: sed nihil de insignibus ad laudẽ uiris obscure nunciari solet) tamen eadẽ illa lætiora fecerunt mihi tuæ literæ: non solum, quia planius loquebantur, & uberius, quàm uulgi sermo: sed etiam, quia magis tibi uidebar gratulari, cum de te ex te ipso audiebam. complexus igitur sum cogitatione te absentem: epistolam uero osculatus, etiam ipse mihi gratulatus sum: quæ enim à cuncto populo, à senatu, à iudicibus ingenio, industriæ, uirtuti tribuuntur: quia mihi ipse assentor fortasse, cum ea esse in me fingo; mihi quoq; ipsi tribui puto. nec tam gloriosum exitum tui iudicij extitisse, sed tam prauam inimicorum tuorum mentem fuisse mirabar. De ambitu uero quid interest inquies, an de maiestate? ad rem nihil: alterum enim nõ attigisti, alteram auxisti. ueruntamen est maiestas (ut Sylla uoluit) ne in quemuis impune declamare liceret. ambitus uero ita apertam uim habet, ut aut accusetur improbe, aut defendatur: qui enim facta,

aut non facta largitio ignorari poteſt? tuorum autem honorum curſus cui ſuſpectus unquam fuit? me miſerum, qui nõ affuerim: quos ego riſus excitaſſem? Sed de maieſtatis iudicio duo mihi illa ex tuis literis iucundiſſima fuerunt: unum, ꝙ te ab ipſa Rep. defenſum ſcribis; quæ quidem etiam in ſumma bonorum, & fortium ciuium copia tueri taleis uiros deberet; nũc uero eo magis, ꝙ tanta penuria eſt in omni uel honoris, uel ætatis gradu, ut tam orba ciuitas taleis tutores complecti debeat: alterum, ꝙ Pompeij, & Bruti fidem beneuolentiamq́; mirifice laudas. lætor uirtute, & officio cum tuorum neceſſariorum, meorum amiciſſimorum, tum maxime alterius omnium ſeculorũ, & gentium principis, alterius iampridem iuuentutis, celeriter (ut ſpero) ciuitatis. De mercenarijs teſtibus à ſuis ciuitatibus notãdis, niſi iam aliquid factum eſt per Flaccum, fiet à me, cum per Aſiam decedam. nunc ad alteram epiſtolam uenio. Quòd ad me quaſi formam communium temporum, & totius Reip. miſiſti expreſſam: prudentia literarũ tuarum ualde eſt mihi grata: uideo enim & pericula leuiora, q̃ timebam, & maiora præſidia, ſiquidem (ut ſcribis) omnes uires ciuitatis ſe ad Pompeij ductum applicauerunt. tuumq́; ſimul prõptum animum & alacrem perſpexi ad defendendam Remp. mirificamq́; cepi uoluptatẽ ex hac tua diligentia, ꝙ in ſummis tuis occupationibus mihi tamen Reip. ſtatum per te notum eſſe uoluiſti. Nam auguraleis libros ad commune utriuſque noſtrum otium ſerua: ego enim à te cum tua promiſſa per literas flagitabam, ad urbem te otioſiſſimum eſſe arbi-

trabar. nunc tamen, ut ipse polliceris, pro auguralibus libris orationes tuas confectas omneis expectabo. Tullius, cui mandata ad me dederas, non conuenerat me: nec erat iam quisquam mecum tuorum, praeter omneis meos, qui sunt omnes tui. Stomachosiores meas literas quas dicas esse, non intelligo. bis ad te scripsi me purgans diligenter, te leuiter accusans in eo, quod de me cito credidisses: quod genus querelae mihi quidem uidebatur esse amici: sin tibi displicet, non utar eo post hac. sed si, ut scribis, eae literae non fuerunt disertae, scito meas non fuisse: ut enim Aristarchus Homeri uersum negat, quem non probat: sic tu (libet enim mihi iocari) quod disertum non erit, ne putaris meum. Vale, & in Censura, si iam es Censor (ut spero) de proauo multum cogitato tuo.

M. T. C. IMP. APPIO PVLCHRO S. D.

g Ratulabor tibi prius (ita enim rerũ ordo postulat) deinde ad me conuertar. Ego uero uehemẽter gratulor de iudicio ambitus: neq; id, quod nemini dubiũ fuit, absolutum te esse: sed illud, quod quo melior ciuis, quo uir clarior, quo fortior amicus es, quoq; plura uirtutis & industriae ornamenta in te sunt, eo mirandum est magis, nullam ne in tabellae quidem latebra fuisse absconditam maleuolentiam, quae te impugnare auderet. non horum temporum, non horum hominum, atq; morum negotium. nihil iam sum pridẽ admiratus magis. De me autẽ suscipe paulisper meas parteis, & eum te esse finge, qui ego sum: si facile inueneris, quod dicas, noli ignoscere haesitationi

meæ. ego uero uelim mihi, Tulliæq; meæ (sicut tu amicissime, & suauissime optas) prospere euenire ea, quæ me insciente facta sunt à meis: sed ita cecidisse, ut agerētur eo tempore, spero omnino cum aliqua felicitate, & opto: ueruntamen plus me in hac spe, tua sapientia, & humanitas consolatur, quàm opportunitas temporis. itaq;, quemadmodum expediam exitum huius institutæ orationis, non reperio: neq; enim tristius dicere quicquam debeo ea de re, quā tu ipse ominibus optimis prosequeris. neq; non me tamen mordet aliquid: in quo unum non uereor, ne tu parum perspicias, ea, quæ gesta sunt, ab illis esse gesta, quibus ego ita mandaram, ut, cum tam longe abfuturus essem, ad me ne referrent, agerent, quod probassent. in hoc autē mihi illud occurrit: quid tu igitur si affuisses? rē probassem. de tempore, nihil te inuito, nihil sine cōsilio egissem tuo. uides me sudare, iandudum laborantem, quomodo ea tuear, quæ mihi tuenda sunt, & te non offendam. leua me igitur hoc onere: nunquam enim mihi uideor tractasse causam difficiliorem. sed tamen sic habeto: nisi iam tunc omnia negotia cum summa tua dignitate diligentissime cōfecissem: tametsi nihil uidebatur ad meum erga te pristinum studium addi posse; tamē hac mihi affinitate renuntiata, non maiore equidē studio, sed acrius, apertius, significantius dignitatem tuam defendissem. decedenti mihi, & iam imperio annuo terminato, ante diem III. Non. Sext. cum ad Sidam naui accederem, & mecū Q. Seruilius esset, literæ à meis sunt redditæ. dixi statim Seruilio (etenim uidebatur esse cōmotus) ut omnia à me maiora expectaret. quid

multa? beneuolentior tibi, quàm fui, nihilo sum factus, diligentior quidem ad declarandam beneuolentiam multo: nam ut uetus nostra simultas antea stimulabat me, ut cauerem, ne cui suspitionem ficte reconciliatæ gratiæ darem: sic affinitas noua curam mihi affert cauendi, nequid de summo meo erga te amore detractum esse uideatur. Vale.

M. T. C. IMP. APPIO PVLCHRO S. D.

q Vasi diuinarem tali in officio fore mihi aliquando expectandū studiū tuum: sic, cum de tuis rebus gestis agebatur, inseruiebam honori tuo. dicam tamen uere: plus, q̃ acceperas, reddidisti: quis enim ad me nō perscripsit, te non solū auctoritate orationis, sententia tua, quibus ego à tali uiro cōtentus erā, sed etiam opera, consilio, domū ueniendo, conueniendis meis, nullū onus officij cuiquā reliquum fecisse? hæc mihi ampliora multo sunt, q̃ illa ipsa, propter quæ hæc elaborantur: INSIGNIA enim uirtutis multi etiam sine uirtute assecuti sunt: talium uirorum tanta studia assequi sola uirtus potest. itaque mihi propono fructum amicitiæ nostræ ipsam amicitiā, qua nihil est uberius, præsertim in ijs studijs, quibus uterque nostrum deuinctus est: nam tibi me profiteor & in Rep. socium, de qua idem sentimus; & in quotidiana uita coniunctum cum ijs artibus, studijsq́;, quæ colimus. uelim ita fortuna tulisset, ut, quanti ego omneis tuos facio, tanti tu meos facere posses: quod tamen ipsum nescio qua permotus animi diuinatione, non despero. sed hoc nihil ad te: nostrum est onus. il-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

lud uelim sic habeas, quod intelliges; hac re nouata additum potius aliquid ad meum erga te studium, cui nihil uidebatur addi posse, quàm quicquam esse detractum. cum hæc scribebam, Censorem iam te esse sperabam: eo breuior est hæc epistola, & ut aduersus magistrum morum modestior. Vale.

M. T. CICERONIS EPISTOLARVM AD SVLPITIVM, ET ALIOS LIBER IIII.

M. T. CICERO SER. SVLPITIO S. D.

C Aius Trebatius familiaris meus ad me scripsit, te ex se quæsisse, quibus in locis essem: molesteq; ferre, quod me propter ualetudinem tuam, cum ad urbē accessissem, non uidisses: & hoc tempore uelle te mecū, si propius accessissem, de officio utriusq; nostrum communicare. utinam Serui saluis rebus (sic enim est dicēdum) colloqui potuissemus inter nos: profecto aliquid opis occidēti Reip. tulissemus: cognoram enim iam absens, te hæc mala multo ante prouidētem, defensorē pacis & in Consulatu tuo, & post Consulatum fuisse. ego autem cum consilium tuum probarem, & idem ipse sentirem, nihil proficiebam: sero enim ueneram: solus eram: rudis esse uidebar in causa: incideram in hominum pugnandi cupidorum insanias. nunc, quoniam nihil iam uidemur posse opitulari Reip. siquid est, in quo nobismet ipsis consulere

possimus,

possimus, non ut aliquid ex pristino statu nostro retineamus, sed ut quamhonestissime lugeamus: nemo est omnium, quicum potius mihi, quàm tecum communicandum putem: nec enim clarissimorum uirorum, quorum similes esse debemus, exempla, neque doctissimorum, quos semper coluisti, præcepta te fugiunt. atque ipse antea ad te scripsissem, te frustra in senatum, siue potius in conuentum senatorum esse uenturum, ni ueritus essem, ne eius animum offenderem, qui à me, ut te imitarer, petebat. cui quidem ego, cum me rogaret, ut adessem in senatu: eadem omnia, quæ à te de pace, & de Hispanijs dicta sunt, ostendi me esse dicturum. rem uides, quo modo se habeat: orbem terrarum imperijs distributis ardere bello: Vrbem sine legibus, sine iudicijs, sine iure, sine fide, relictam direptioni, & incendijs. itaque mihi uenire in mentem nihil potest, non modo quod sperem, sed uix iam quod audeam optare. sin autem tibi homini prudentissimo uidetur utile esse, nos colloqui: quanquam longius etiam cogitabam ab Vrbe discedere, cuius iam etiam nomen inuitus audio; tamen propius accedam. Trebatio mandaui, siquid tu eum uelles ad me mittere, ne recusaret: idq; ut facias, uelim: aut siquem tuorum fidelium uoles, ad me mittas: ne aut tibi exire ex Vrbe necesse sit, aut mihi accedere. ego tibi tantum tribuo, quantum mihi fortasse arrogo: ut exploratum habeã, quicquid nos cõmuni sententia statuerimus, id omneis homines probaturos. Vale.

M. T. CICERO SER. SVLPITIO S. D.

D III. Cal. Maias, cũ essem in Cumano, ac=
a cepi tuas literas: quibus lectis, cognoui non
satis prudẽter fecisse Philotimũ; qui, cum abs
te mãdata haberet, ut scribis, de omnibus rebus, ipse ad
me non uenisset, literas tuas misisset: quas intellexi bre=
uiores fuisse, ꝙ eum perlaturum putasses. sed tamen,
postquam literas tuas legi, Posthumia tua me cõuenit,
& Seruius noster. his placuit, ut tu in Cumanum ue
nires: quod etiã, mecum, ut ad te scriberẽ, egerunt.
Quod meũ consilium exquiris: id est tale, ut capere fa=
cilius ipse possim, q̃ alteri dare: quid enim est, quod au=
deã suadere tibi homini summa auctoritate, summáq;
prudentia? si, quid rectissimum sit, quærimus: perspi=
cuum est. si, quid maxime expediat: obscurum. sin hi
sumus, qui profecto esse debemus, ut nihil arbitremur
expedire, nisi quod rectum, honestumq; sit: non potest
esse dubium, quid faciendum nobis sit. Quod existi
mas meam causam coniunctam esse cum tua: certe si=
milis in utroq; nostrum, cum optime sentiremus, error
fuit: nam omnia utriusq; consilia ad concordiam spe=
ctauerunt. qua cũ ipsi Cæsari nihil esset utilius: gra=
tiam quoque nos inire ab eo, defendenda pace, arbi=
trabamur. quantum nos fefellerit, & quem in locum
res deducta sit, uides: neq; solum ea perspicis, quæ ge=
runtur, quǽq; iam gesta sunt, sed etiam qui cursus re=
rum, qui exitus futurus sit. ergo aut probare oportet
ea, quæ fiunt; aut interesse, etiam si non probes. qua=
rum altera mihi turpis, altera etiam periculosa ratio

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

uidetur. Restat, ut discedendũ putem: in quo reliqua uidetur esse deliberatio, quod cõsilium in discessu, quæ loca sequamur. omnino cum miserior res nunquam accidit, tum ne deliberatio quidẽ difficilior: nihil enim constitui potest, quod non incurrat in magnam aliquã difficultatem. tu, si uidebitur, ita censeo facias: ut, si habes iam statutum, quid tibi agendum putes, in quo non sit coniunctum consilium tuum cum meo, supersedeas hoc labore itineris. sin autem est, quod mecum cõmunicare uelis: ego te expectabo. tu, quod tuo commodo fiat, quamprimum uelim uenias, sicut intellexi & Seruio, & Posthumiæ placere. Vale.

M. T. C. SER. SVLPITIO S. D.

u Ehemẽter te esse solicitum, & in cõmunibus miserijs præcipuo quodam dolore angi, multi ad nos quotidie deferunt. quod quanq̃ minime miror, & meũ quodãmodo agnosco: doleo tamen te sapientia præditum propè singulari, nõ tuis bonis delectari potius, q̃ alienis malis laborare. me quidem, etsi nemini concedo, qui maiorẽ ex pernicie, & peste Reip. molestiam traxerit: tamen multa iam consolantur, maximeq; conscientia consiliorum meorum: multo enim ante tanquam ex aliqua specula prospexi tempestatem futuram: neq; id solum mea sponte, sed multo etiam magis monẽte, & denuntiante te: etsi enim absui magnam partem Consulatus tui: tamen & absens cognoscebam, quæ esset tua in hoc pestifero bello cauendo, & prædicendo sententia: & ipse affui primis tempo-

ribus tui Consulatus, cum accuratissime monuisti sena tum collectis omnibus bellis ciuilibus, ut & illa timerent, quæ meminissent: & scirent, cum superiores, nullo tali exemplo antea in Rep. cognito, tam crudeles fuissent, quicunque postea Remp. oppressisset armis, multo intolerabiliorem futurum: NAM quod exemplo fit, id etiam iure fieri putant, & aliquid, atque adeo multa addunt, & afferunt de suo. quare meminisse debes, eos, qui auctoritatem, & consilium tuum non sunt secuti, sua stultitia occidisse, cum tua prudentia salui esse potuissent. dices: Quid me ista res consolatur in tantis tenebris, & quasi parietinis Reip? est omnino uix consolabilis dolor, tanta est omnium rerum amissio, & desperatio recuperandi: sed tamen & Cæsar ipse ita de te iudicat, & omnes ciues sic existimant, quasi lumen aliquod extinctis cæteris elucere sanctitatem, & prudentiam, & dignitatem tuam. hæc tibi ad leuandas molestias magna esse debent. Quòd autem à tuis abes, id eo leuius ferendum est, quòd eodem tempore à multis, ac magnis molestijs abes: quas ad te omneis perscriberem, nisi uererer, ne ea cognosceres absens, quæ quia non uides, mihi uideris meliore esse conditione, quàm nos, qui uidemus. hactenus existimo nostram consolationem recte adhibitam esse, quoad certior ab homine amicissimo fieres ijs de rebus, quibus leuari possent molestiæ tuæ. reliqua sunt in te ipso, neq; mihi ignota, nec minima solatia, & (ut quidem ego sentio) multo maxima: quæ ego ipse experiens quotidie sic probo, ut ea mihi salutem afferre uideantur. te autem ab initio

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ætatis memoria teneo ſumme omnium doctrinarum ſtudioſum fuiſſe, omniaq;, quæ à ſapientiſſimis ad bene uiuendum tradita eſſent, ſummo ſtudio, curáq; didiciſſe : quæ quidem uel optimis rebus & uſui, & delectationi eſſe poſſent . his uero temporibus habemus aliud nihil, in quo acquieſcamus . nihil faciam inſolenter: neq; te tali uel ſcientia, uel natura præditum hortabor, ut ad eas te referas arteis, quibus à primis temporibus ætatis ſtudium tuum dediſti . tantum dicam, quod te ſpero approbaturum: me, poſteaquam illi arti, cui ſtudueram, nihil eſſe loci neq; in curia, neq; in foro uiderim, omnem meam curam, atq; operam ad philoſophiam contuliſſe . tuæ ſcientiæ excellenti, ac ſingulari non multo plus, q̃ noſtræ, relictum eſt loci. quare nõ equidem te moneo : ſed mihi ita perſuaſi, te quoq; in iiſdem uerſari rebus, quæ etiam ſi minus prodeſſent, animum tamen à ſolicitudine abducerẽt. Seruius quidem tuus in omnibus ingenuis artibus, in primisq; in hac, in qua ego me ſcripſi acquieſcere, ita uerſatur, ut excellat : à me uero ſic diligitur, ut tibi uni concedam, præterea nemini: mihiq; ab eo gratia refertur: in quo ille exiſtimat, quod facile appareat, ꝙ me colat, & obſeruet, tibi quoq; in eo ſe facere gratiſſimum. Vale.

M. T. CICERO S. D. SER. SVLPITIO.

a Ccipio excuſationem tuam, qua uſus es, cur ſæpius ad me literas uno exẽplo dediſſes: ſed accipio ex ea parte, quatenus aut negligentia, aut improbitate eorum, qui epiſtolas accipiant, fieri ſcribis, ne ad

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

nos perferantur . illam partem excuſationis , qua te ſcribis orationis paupertate (ſic enim appellas) iiſdem uerbis epiſtolas ſæpius mittere, nec agnoſco, nec probo. & ego ipſe, quem tu per iocum (ſic enim accipio) diuitias orationis habere dicis, me nõ eſſe uerborum admodum inopẽ agnoſco: εἰρωνεύεσθαι enim non neceſſe eſt: ſed tamen idem, nec hoc εἰρωνευόμενος, facile cedo tuorum ſcriptorũ ſubtilitati , & elegantiæ. Conſilium tuum, quo te uſum ſcribis hoc Achaicum negotium nõ recuſauiſſe, cũ ſemper probauiſſem, tum multo magis probaui lectis tuis proximis literis: omnes enim cauſæ, quas commemoras, iuſtiſſimæ ſunt, tuáq; & auctoritate , & prudentia digniſſimæ. Quod aliter cecidiſſe rem exiſtimas, atq; opinatus ſis : id tibi nullo modo diſſentior . ſed quia tanta perturbatio, & confuſio eſt rerum; ita perculſa, & proſtrata fœdiſſimo bello iacent omnia, ut is cuiq; locus, ubi ipſe ſit, miſerrimus eſſe uideatur: propterea & tui te cõſilij pœnitet, & nos, qui domi ſumus , tibi beati uidemur . at contra nobis non tu quidem uacuus moleſtijs, ſed præ nobis beatus . atque hoc ipſo melior eſt tua , q̃ noſtra conditio ; ꝙ tu , quid doleas, ſcribere audes; nos ne id quidem tuto poſſumus ; nec id uictoris uitio, quo nihil moderatius, ſed ipſius uictoriæ, quæ ciuilibus bellis ſemper eſt inſolens. uno te uicimus , quòd de Marcelli collegæ tui ſalute paulo ante, quàm tu, cognouimus : etiam mehercule, quòd, quemadmodum ea res ageretur , uidimus: nam ſic fac exiſtimes, poſt has miſerias, ideſt poſtquam armis diſceptari cœptum eſt de iure publico , nihil eſſe actum aliud cum dignitate: nam & ipſe Cæſar accu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ſata acerbitate Marcelli(ſic enim appellabat) laudataq; honorificentiſſime & æquitate tua, & prudentia, repente præter ſpem dixit, ſe ſenatui roganti de Marcello ne hominis quidem cauſa negaturum. fecerat autem hoc ſenatus, ut, cum à L. Piſone mentio eſſet facta de Marcello; & cum C. Marcellus ſe ad Cæſaris pedes abiecisſet: cunctus conſurgeret, & ad Cæſarem ſupplex accederet. noli quærere: ita mihi pulcher hic dies uiſus eſt, ut ſpeciem aliquam uiderer uidere quaſi reuiuiſcentis Reip. itaq; cum omnes ante me rogati gratias Cæſari egiſſent, præter Volcatium (is enim, ſi eo loco eſſet, negauit ſe facturum fuiſſe) ego rogatus mutaui meum conſilium: nam ſtatueram, non mehercule inertia, ſed deſiderio priſtinæ dignitatis, in perpetuum tacere. fregit hoc meum conſilium & Cæſaris magnitudo animi, & ſenatus officium. itaque pluribus uerbis egi Cæſari gratias: meq; metuo ne etiam in cæteris rebus honeſto otio priuarim: quod erat unicum ſolatium in malis. ſed tamen, quando effugi eius offenſioñe, qui fortaſſe arbitraretur, me hanc Remp. non putare, ſi perpetuo tacerem: modice hoc faciam, aut etiã intra modum; ut & illius uoluntati, & meis ſtudijs ſeruiam: nam etſi à prima ætate me omnis ars, & doctrina liberalis, & maxime philoſophia delectauit: tamen hoc ſtudium quotidie ingraueſcit, credo & ætatis maturitate ad prudentiam, & his temporum uitijs, ut nulla res alia leuare animum moleſtijs poſſit. à quo ſtudio te abduci negotijs, intelligo ex tuis literis: ſed tamen aliquid iam noctes te adiuuabunt. Seruius tuus, uel potius noſter ſumma me ob-

ſeruantia colit: cuius ego cum omni probitate, ſummaq; uirtute, tum ſtudijs, doctrinaq; delector. is mecum ſæpe de tua manſione, aut deceſſione communicat. adhuc in hac ſum ſententia, nihil ut faciamus, niſi quod maxime Cæſar uelle uideatur. res ſunt eiuſmodi, ut, ſi Romæ ſis, nihil te præter tuos delectare poſſit. de reliquis nihil melius ipſo eſt. cæteri, & cætera eiuſmodi, ut, ſi alterutrum neceſſe ſit, audire ea malis, quàm uidere. hoc noſtrum conſilium nobis minime iucundum eſt, qui te uidere cupimus: ſed conſulimus tibi. Vale.

SER. SVLPITIVS M. CICERONI S.

P Oſteaquam mihi renuntiatũ eſt de obitu Tulliæ filiæ tuæ: ſaneq̃ pro eo, ac debui, grauiter, moleſteq; tuli: communemq; eam calamitatem exiſtimaui: qui ſi iſtic affuiſſem, neque tibi defuiſſem, coramq; meum dolorem tibi declaraſſem. etſi genus hoc conſolationis miſerum, atq; acerbum eſt, propterea quia per quos id fieri debet propinquos, ac familiares, ipſi pari moleſtia afficiuntur, neq; ſine lacrymis multis id conari queunt; ut magis ipſi uideantur aliorum conſolatione indigere, quàm alijs poſſe ſuum officium præſtare: tamen quæ in præſentia mihi in mentem uenerunt, decreui breui ad te perſcribere: non quòd ea te fugere exiſtimem: ſed quòd forſitan dolore impeditus, minus ea perſpicias. quid eſt, quòd tantopere te commoueat tuus dolor inteſtinus? cogita, quemadmodum adhuc fortuna nobiſcum ege-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

rit: ea nobis erepta esse, quæ hominibus non minus, q̃ liberi, cara esse debent, patriam, honestatem, dignitatem, honores omneis. hoc uno incommodo addito, quid ad dolorem adiungi potuit? aut qui non in illis rebus exercitatus animus callere iam debet, atq; omnia minoris æstimare? an illius uicem (credo) doles? quoties in eam cogitationẽ necesse est ut tu ueneris, ut nos sæpe incidimus, hisce temporibus non pessime cum ijs esse actum, quibus sine dolore licitum est mortem cum uita commutare. quid autem fuit, quod illam hoc tempore ad uiuẽdum magnopere inuitare posset? quæ res? quæ spes? quod animi solatium? ut cum aliquo adolescẽte primario coniuncta ætatem ageret? licitũ est tibi (credo) pro tua dignitate ex hac iuuentute generum deligere, cuius fidei liberos tuos te tuto committere putares. an ut ea liberos ex sese pareret, quos cum florenteis uideret, lætaretur? qui rem à parente traditam per se tenere possent, honores ordinatim in Rep. petituri essent, in amicorum negotijs liberalitate sua uterentur? quid horum fuit, quod non prius, q̃ datum, ademptum sit? at uero malum est liberos amittere: malum, nisi hoc peius sit, hæc sufferre, & perpeti. quæ res mihi non mediocrem consolationem attulit, uolo tibi commemorare, si forte eadem res tibi minuere dolorem possit. ex Asia rediens, cum ab Aegina Megaram uersus nauigarem, cœpi regiones circũcirca prospicere. post me erat Aegina, ante Megara, dextra Piræeus, sinistra Corinthus: quæ oppida quodam tempore florentissima fuerunt, nunc prostrata, & diruta ante oculos iacent. cœpi egomet me-

cum sic cogitare: Hem, nos homunculi indignamur si quis nostrum interijt, aut occisus est, quorum uita breuior esse debet, cum uno loco tot oppidorum cadauera proiecta iaceant. uis'ne tu te Serui cohibere, & meminisse, hominem te esse natum? crede mihi, cogitatione ea non mediocriter sum confirmatus. hoc idem, si tibi uidetur, fac ante oculos tibi proponas. modo uno tempore tot uiri clarissimi interierunt: de imperio præterea tanta diminutio facta est: omnes prouinciæ conquassatæ sunt: in unius mulierculæ animula si iactura facta sit, tantopere commoueris? quæ si hoc tépore non suum diem obijsset; paucis post annis tamē ei moriendum fuit, quoniam homo nata fuerat. etiam tu ab hisce rebus animum, ac cogitationem tuam auoca: atq; ea potius reminiscere, quæ digna tua persona sūt: illam, quandiu ei opus fuerat, uixisse: unà cum Rep. fuisse: te patrē suum Prætorem, Consulem, Augurem uidisse: adolescētibus primarijs nuptam fuisse: omnibus bonis propè perfunctam esse: cum Resp. occideret, uita excessisse. quid est. quod tu aut illa cum fortuna hoc nomine queri possitis? deniq; noli te obliuisci Ciceronem esse, & eum, qui alijs consueueris præcipere, & dare cōsilium; neq; imitari malos medicos, qui in alienis morbis profitentur se tenere medicinæ scientiam, ipsi se curare non possunt: sed potius, quæ alijs tute præcipere soles, ea tute tibi subijce, atq; apud animum propone. NVLLVS dolor est, quem non longinquitas temporis minuat, atque molliat. hoc te expectare tempus tibi turpe est, ac non ei rei sapientia tua te occurrere. quòd siquis etiam inferis sensus est:

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

qui illius amor in te fuit, pietasq; in omneis suos, hoc certe illa te facere non uult. da hoc illi mortuæ: da cæteris amicis, & familiaribus, qui tuo dolore mœrent: da patriæ; ut, siqua in re opus sit, opera, & consilio tuo uti possit. deniq;, quoniam in eam fortunam deuenimus, ut etiam huic rei nobis seruiendum sit: noli committere, ut quisquam te putet non tam filiam, q̃ Reip. tempora, & aliorum uictoriam lugere. plura me ad te de hac re scribere pudet, ne uidear prudentiæ tuæ diffidere. quare si hoc unum proposuero, finem faciam scribendi. uidimus aliquoties secundam pulcherrime te ferre fortunam, magnamq; ex ea re te laudem adipisci: fac aliquando intelligamus, aduersam quoq; te æque ferre posse, neq; id maius, quàm debeat, tibi onus uideri, ne ex omnibus uirtutibus hæc una tibi uideatur deesse. quod ad me attinet, cum te tranquilliore animo esse cognouero, de ijs rebus, quæ hic geruntur, quemadmodumq; se prouincia habeat, certiorem faciam. Vale.

M. T. CICERO S. D. SER. SVLPITIO.

e Go uero Serui uellē, ut scribis, in meo grauissimo casu affuisses: quantū enim præsens me adiuuare potueris & cōsolando, & prope æque dolendo; facile ex eo intelligo, quòd literis tuis lectis aliquantulum acquieui: nam & ea scripsisti, quæ leuare luctum possent; & in me consolando non mediocrem ipse animi dolorem adhibuisti. Seruius tamen tuus omnibus officijs, quæ illi tēpori tribui

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

potuerunt, declarauit, & quanti ipse me faceret, & q̄ suum talem erga me animum tibi gratum putaret fore: cuius officia iucundiora scilicet sæpe mihi fuerunt, nunquam tamen gratiora. me autem non oratio tua solum, & societas penè ægritudinis, sed etiam auctoritas consolatur: turpe enim esse existimo, me nō ita ferre casum meum, ut tu tali sapientia præditus ferendum putas. sed opprimor interdum, & uix resisto dolori, quòd ea me solatia deficiunt, quæ cæteris, quorum mihi exempla propono, simili in fortuna non defuerunt: nam & Q. Maximus, qui filium consularem, clarum uirum, & magnis rebus gestis, amisit; & L. Paulus, qui duos septem diebus; & uester Gallus, & M. Cato, qui summo ingenio, summa uirtute filium perdidit; ijs temporibus fuerunt, ut eos tum ipsorum dignitas consolaretur ea, quam ex Rep. consequebantur. mihi autem, amissis ornamentis ijs, quæ ipse commemoras, quæq; eram maximis laboribus adeptus, unum manebat illud solatium, quod ereptum est. non amicorum negotijs, non Reip. procuratione impediebantur cogitationes meæ. nihil in foro agere licebat. aspicere curiam non poteram. existimabam id, quod erat, omneis me & industriæ meæ fructus, & fortunæ perdidisse. sed cum cogitarem hæc mihi tecum, & cum quibusdam esse cōmunia; & cum frangerem iam ipse me, cogeremq; illa ferre toleranter: habebam quò confugerem, ubi conquiescerem, cuius in sermone, & suauitate omneis curas, doloresq; deponerem. nunc autem hoc tam graui uulnere etiam illa, quæ consenuisse uidebantur, recrudescunt:

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

non enim, ut tum me à Rep. mœstum domus excipie=bat, quæ leuaret: sic nunc domo mœrens ad Remp. confugere possum, ut in eius bonis acquiescam. itaq; & domo absum, & foro, quòd nec eum dolorem, quem à Rep. capio, domus iam consolari potest, nec domesticum Resp. quo magis te expecto, teq; uidere quamprimum cupio. maior mihi leuatio afferri nulla potest, quàm coniunctio consuetudinis, sermonumq; nostrorum. quanquam sperabam tuum aduentum (sic enim audiebam) appropinquare. ego autem cum multis de causis te exopto quamprimum uidere, tum etiam, ut ante commentemur inter nos, qua ratione nobis traducendum sit hoc tempus, quod est totum ad unius uoluntatem accommodandum & prudentis, & liberalis, & (ut perspexisse mihi uideor) nec à me alieni, & tibi amicissimi. quod cum ita sit, magnæ tamen est deliberationis, quæ ratio sit ineunda nobis, non agendi aliquid, sed illius concessu, & beneficio quiescendi. Vale.

M. T. CICERO S. D. M. MARCELLO.

e Tsi eo te adhuc consilio usum intelligo, ut id reprehendere non audeam, non quin ab eo ipse dissentiam, sed quòd ea te sapientia esse iudicem, ut meum consilium non anteponam tuo: tamen & amicitiæ nostræ uetustas, & tua summa erga me beneuolentia, quæ mihi iam à pueritia tua cognita est, me hortata est, ut ea scriberem ad te, quæ & saluti tuæ conducere arbitrarer, & non aliena esse du

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

cerem à dignitate. ego eum te esse, qui horum malorum initia multo ante uideris, qui Consulatum magnificentissime, atque optime gesseris, præclare memini. sed idem etiam illa uidi, neque te consilium ciuilis belli ita gerendi, neque copias Cn. Pompeij, nec genus exercitus probare, semperq; summe diffidere. qua in sententia me quoq; fuisse, memoria tenere te arbitror. itaq; neque tu multum interfuisti rebus gerendis: & ego id semper egi, ne interessem: non enim ijs rebus pugnabamus, quibus ualere poteramus, consilio, auctoritate, causa, quæ erant in nobis superiora; sed lacertis, et uiribus, quibus pares non eramus. uicti sumus igitur, aut, si uinci dignitas non potest, fracti certe, & abiecti. in quo tuum consilium nemo potest non maxime laudare, quòd cum spe uincendi, simul abiecisti certandi etiam cupiditatem; ostendistiq;, sapientem, & bonũ ciuem initia belli ciuilis inuitum suscipere, extrema nõ libenter persequi. qui non idem consilium, quod tu, secuti sunt; eos uideo in duo genera esse distractos: aut enim renouare bellum conati sunt, & hi se in Africã contulerunt: aut, quemadmodum nos, uictori sese crediderunt. medium quoddam tuum consilium fuit, qui hoc fortasse humilis animi duceres, illud pertinacis. fateor à plerisque, uel dicam ab omnibus sapiens tuum consilium, à multis etiam magni, ac fortis animi iudicatum: sed habet ista ratio, ut mihi quidem uidetur, quendam modum: præsertim cum tibi nihil deesse arbitrer ad tuas fortunas omneis obtinendas, præter uoluntatem: sic enim intellexi, nihil aliud esse, quod dubitationem afferret ei, penes quẽ est potestas, nisi quòd

uereretur, ne tu illud beneficium omnino non putares. de quo quid ſentiam, nihil attinet dicere; cum appareat, ipſe quid fecerim. ſed tamen ſi iam ita conſtituiſſes, ut abeſſe perpetuo malles, quàm ea, quæ nolles, uidere: tamen id cogitare deberes, ubicunque eſſes, te fore in eius ipſius, quem fugeres, poteſtate. qui ſi facile paſſurus eſſet, te carentem patria, & fortunis tuis quiete, & libere uiuere: cogitandum tibi tamen eſſet, Romæ'ne, & domi tuæ, cuiuſmodi res eſſet, an Mytilenis, aut Rhodi malles uiuere. ſed cum ita late pateat eius poteſtas, quem ueremur, ut terrarum orbem complexa ſit: non'ne mauis ſine periculo domi tuæ eſſe, quàm cum periculo alienæ? equidem etiam ſi oppetenda mors eſſet, domi, atque in patria mallem, quàm in externis, atq; alienis locis. hoc idem omnes, qui te diligunt, ſentiunt: quorum eſt magna pro tuis maximis, clariſſimisq; uirtutibus multitudo. habemus etiam rationem rei familiaris tuæ, quam diſſipari nolumus: nam etſi nullam poteſt accipere iniuriam, quæ futura perpetua ſit, propterea quòd neq; is, qui tenet Remp. pateretur, neq; ipſa Reſp. tamen impetum prædonũ in tuas fortunas fieri nolo. ij autem qui eſſent, auderem ſcribere, niſi te intelligere confiderem. hic te unius ſolicitudines, unius etiam multæ, & aſſiduæ lacrimæ C. Marcelli fratris optimi deprecantur. nos cura, & dolore proximi ſumus, precibus tardiores, quòd ius adeundi, cum ipſi deprecatore eguerimus, nõ habemus. gratia tantum poſſumus, quantum uicti. ſed tamen conſilio, ſtudio Marcello non deſumus. à tuis reliquis non adhibemur: ad omnia parati ſumus. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. CICERO S. D. M. MARCELLO.

N Eque monere te audeo præstanti prudentia uirum, nec confirmare maximi animi hominem, uirumq; fortissimum, consolari uero nullo modo: nam si ea, quæ acciderunt, ita fers, ut audio; gratulari magis uirtuti debeo, quàm consolari dolorem tuum. sin te tanta mala Reip. frangunt; non ita abundo ingenio, ut te consoler, cum ipse me non possim. reliquum est igitur, ut tibi me in omni re eum præbeam, præstemq;, ut ad omnia, quæ tui uelint, ita sim præsto, ut me non solum omnia debere tua causa quæ possum, sed ea quoque, quæ non possum, putent. illud uel tu me monuisse, uel censuisse puta, uel propter beneuolentiam tacere non potuisse; ut, quod ego facio, tu quoque in animum inducas, si sit aliqua Resp. in ea te esse oportere, iudicio omnium, req; principem, necessitate cedentem tempori: sin autem nulla sit, hunc tamen aptissimum esse etiam ad exulandum locum: si enim libertatem sequimur; qui locus hoc dominatu uacat? sin qualemcunque locum; qui est domestica sede iucundior? sed mihi crede, etiam is, qui omnia tenet, fauet ingenijs: nobilitatem uero, & dignitatem hominum, quantum ei res, & ipsius causa concedit, amplectitur. sed plura, quàm statueram. redeo ergo ad unum illud, me tuum fore cum tuis, si modo erunt tui: sin minus, me certe in omnibus rebus satis nostræ coniunctioni, amoriq; facturum. Vale.

M. CICERO

M. CICERO S. D. M. MARCELLO.

ETsi perpaucis ante diebus dederam Q. Mutio literas ad te pluribus uerbis scriptas, quibus declaraueram, quo te animo censerē esse oportere, & quid tibi faciendum arbitrarer: tamen cũ Theophilus libertus tuus proficisceretur, cuius ego fidē erga te, beneuolentiamq; perspexeram; sine meis literis eum ad te uenire nolui. Iisdem igitur de rebus etiam atq; etiam hortor, quibus superioribus literis hortatus sum: ut in ea Rep. quæcunq; est, q̃ primum uelis esse. multa uidebis fortasse, quæ nolis: non plura tamen, q̃ audis quotidie. non est porrò tuum, uno sensu solum oculorum moueri: cum illud idem auribus percipias, quod etiam maius uideri solet, minus laborare. At tibi ipsi dicendum erit aliquid, quod non sentias; aut faciendum, quod nõ probes. Primum TEMPORI cedere, idest necessitati parere, semper sapientis est habitum. deinde non habet, ut nunc quidem est, id uitij res. dicere fortasse, quæ sentias, non licet: tacere planè licet. omnia enim delata ad unum sunt. is utitur consilio ne suorum quidem, sed suo. quod nõ multo secus fieret, si is Remp. teneret, quem secuti sumus. an qui in bello, cum omnium nostrum cõiunctum esse periculum suo cerneret, certorum hominum minime prudentium consilio uteretur: eum magis communem censemus in uictoria futurũ fuisse, q̃ incertis in rebus fuisset? & qui nec te Consule tuum sapientissimum consilium secutus esset; nec fratre tuo consulatum ex auctoritate tua gerente, uobis auctoribus uti uoluerit:

nunc omnia tenentem, nostras sententias desideraturũ censes fuisse? OMNIA sunt misera in bellis ciuilibus: quæ maiores nostri ne semel quidem, nostra ætas sæpe iã sensit: sed MISERIVS nihil, q̃ ipsa uictoria: quæ, etiã si ad meliores uenit, tamen eos ipsos ferociores, impotentioresq; reddit: ut, etiam si natura tales non sint, necessitate esse cogãtur: MVLTA enim uictori, eorum arbitrio, per quos uicit, etiam inuito facienda sunt. an tu nõ uidebas mecum simul, quàm illa crudelis esset futura uictoria? igitur tũc quoq; patria careres, ne, quæ nolles, uideres? non, inquies: ego enim ipse tenerem opes, & dignitatem meam. at erat tuæ uirtutis, in minimis res tuas ponere, de Rep. uehementius laborare. deinde, qui finis istius consilij est? nam adhuc & factum tuũ probatur, &, ut in tali re, etiã fortuna laudatur: factum, q & initium belli necessario secutus sis, & extrema sapienter persequi nolueris: fortuna, q honesto otio tenueris & statum, & famam dignitatis tuæ. nũc uero nec locus tibi ullus dulcior esse debet patria: nec eam diligere minus debes, quòd deformior est, sed misereri potius; nec eam multis claris uiris orbatam, priuare etiam aspectu tuo. deniq;, si fuit magni animi non esse supplicem uictori: uide, ne superbi sit, aspernari eiusdem liberalitatem: & si sapientis est carere patria, duri non desiderare: & si re publica non possis frui, stultum est nolle priuata. caput illud est, ut, si ista uita tibi commodior esse uideatur, cogitandum tamen sit, ne tutior non sit. magna gladiorũ est licentia: sed in externis locis minor etiam ad facinus uerecundia. mihi salus tua tantæ curæ est,

ut Marcelli fratri tuo aut par, aut certe proximus sim. Tuum est consulere temporibus, & incolumitati, & uitæ, & fortunis tuis. Vale.

M. CICERO M. MARCELLO S.

e Tsi nihil noui, quod ad te scriberem, habebam; magisq; literas tuas iam expectare incipiebam, uel te potius ipsum: tamen cum Theophilus proficisceretur, non potui nihil ei literarũ dare. Cura igitur, ut q̃primum uenias: uenies enim, mihi crede, expectatus, neq; solum nobis, idest tuis, sed prorsus omnibus: uenit enim mihi in mentem, subuereri interdũ, ne te delectet tarda decessio, quòd si nullum haberes sensum, nisi oculorum: prorsus tibi ignoscerem, si quosdam nolles uidere. sed cum leuiora non multo essent, quæ audirentur, q̃ quæ uiderentur; suspicarer autem multum interesse rei familiaris tuæ, te q̃primum uenire, idq; in omneis parteis ualere: putaui ea de re te esse admonendum. sed quoniam, quod mihi placeret, ostendi: reliqua tu pro tua prudentia considerabis: me tamen uelim, quod ad tempus te expectemus, certiorem facias. Vale.

M. MARCELLVS M. CICERONI S.

p Lurimum ualuisse apud me tuã semper auctoritatem, cũ in omni re, tũ in hoc maxime negotio potes existimare. cũ mihi C. Marcellus frater amantissimus mei non solũ consilium daret, sed precibus quoq; me obsecraret: nõ prius mihi persuadere potuit, q̃ tuis est effectum literis, ut uterer uestro

potissimum consilio. Res quéadmodum sit acta, uestræ literæ mihi declarāt. Gratulatio tua etsi est mihi probatissima, quòd ab optimo fit animo: tamen hoc mihi multo iucundius est, & gratius, quòd in summa paucitate amicorum, propinquorum, ac necessariorum, qui uere meæ saluti fauerent, te cupidissimum mei, singularemq; mihi beneuolentiam præstitisse cognoui. Reliqua sunt eiusmodi, quibus ego, quoniam hæc erant tempora, facile, & æquo animo carebam. hoc uero eiusmodi esse statuo, ut sine talium uirorum, & amicorum beneuolentia, neq; in aduersa, neq; in secunda fortuna quisquam uiuere possit. itaq; hoc ego mihi gratulor. tu uero ut intelligas homini amicissimo te tribuisse officium, re tibi præstabo. Vale.

SER. SVLPITIVS CICERONI S.

e Tsi scio non iucundissimum nuntium me uobis allaturū; tamen, quoniam CASVS, & natura in bonis dominatur; uisum est faciédum, quoquo modo res se haberet, uos certiores ut facerem. Ad V. Cal. Iun. cū ab Epidauro Piræcū naui aduectus essem, ibi Marcellum collegam nostrum conueni; eumq; diem ibi cōsumpsi, ut cum eo essem. postero die, cum ab eo digressus essem, eo consilio, ut ab Athenis in Bœotiam irem, reliquamq; iurisdictioné absoluerem: ille, uti diebat, supra Maleas Italiam uersus nauigaturus erat. postridie eius diei, cum ab Athenis proficisci in animo haberem; circiter horam decimam noctis Posthumius familiaris eius ad me uenit; & mihi nuntiauit, M. Marcellum collegam nostrum post cœnæ

tempus à P. Magio Chilone familiari eius, pugione percussum esse, & duo uulnera accepisse, unum in stomacho, alterum in capite secundũ aurem: sperare tamen, eum uiuere posse: Magiũ se ipsum interfecisse: postea se a Marcello ad me missum esse, qui hæc nuntiaret, & rogaret, uti cogere medicos. coegi, et è uestigio eò sum profectus prima luce. cũ non longe à Piræeo abessem; puer Acidini obuiam mihi uenit cũ codicillis; in quibus erat scriptum, paulo ante lucem Marcellum diem suũ obiisse. ita uir clarissimus ab homine teterrimo acerbissima morte est affectus: & cui inimici propter dignitatem pepercerant, inuentus est amicus, qui ei mortem afferret. ego tamen ad tabernaculum eius perrexi: inueni duos libertos, & pauculos seruos: reliquos aiebant profugisse metu perterritos, ꝙ dominus corũ ante tabernaculum intefectus esset. coactus sum in eadem illa lectica, qua ipse delatus eram, meisq; lecticariis in urbem eum referre: ibiq; pro ea copia, quæ Athenis erat, funus ei satis amplum faciendũ curaui. ab Atheniensibus, locum sepulturæ intra urbem ut darent, impetrare non potui, quòd religione se impediri dicerét: neq; tamen id antea cuiquã concesserant. quod proximum fuit; uti in quo uellemus gymnasio eum sepeliremus, nobis permiserunt. nos in nobilissimo orbis terrarum gymnasio Academiæ locum delegimus: ibiq; eum combussimus: posteáq; curauimus, ut iidem Athenienses in eodem loco monumentũ ei marmoreum faciendum locarent. ita, quæ nostra officia fuerunt, pro collegio, & propinquitate & uiuo, & mortuo omnia ei præstitimus. Vale. Datæ prid. Cal. Iun. Athenis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. CICERO P. NIGIDIO FIGVLO S. D.

q Værenti mihi iandiu quid ad te potiſſimum ſcriberem, non modo certa res ulla, ſed ne genus quidē literarum uſitatū ueniebat in mētem: unam enim partem, & conſuetudinem earum epiſtolarum, quibus ſecundis rebus uti ſolebamus, tempus eripuerat: perfeceratq; fortuna, nequid tale ſcribere poſſem, aut omnino cogitare. relinquebatur triſte quoddam, & miſerum, & his temporibus conſentaneum genus literarum. id quoq; deficiebat me: in quo debebat eſſe aut promiſſio auxilij alicuius, aut conſolatio doloris tui. quod pollicerer, nō erat: ipſe enim pari fortuna abiectus, aliorum opibus caſus meos ſuſtentabam: ſæpiusq; mihi ueniebat in mentem, queri, ꝙ ita uiuerem; q̃ gaudere, ꝙ uiuerem. quanquam enim nulla me ipſum priuatim perculit inſignis iniuria; nec mihi quidquam tali tempore in mentem uenit optare, quod non ultro mihi Cæſar detulerit: tamen nihilo minus eis conficior curis, ut hoc ipſum, quòd maneam in uita, peccare me exiſtimem: careo enim cum familiariſſimis multis, quos aut mors eripuit nobis, aut diſtraxit fuga; tum omnibus amicis, quorum beneuolentiam nobis conciliarat per me quōdam te ſocio defenſa Reſp. uerſorq; in eorū naufragijs, & bonorū direptionibus: nec audio ſolum, quod ipſum eſſet miſerum, ſed etiam id ipſum uideo, quo nihil eſt acerbius, eorū fortunas diſſipari, quibus nos olim adiutoribus illud incendium extinximus: & in qua urbe modo gratia, auctoritate, gloria floruimus, in ea nunc ijs quidem omnibus caremus: obtine=

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

mus ipsius Cæsaris summam erga nos humanitatem: sed ea plus non potest, q̃ uis, & mutatio omnium rerum. atq; temporum. itaq; orbus ijs rebus omnibus, quibus & natura me, & uolũtas, & consuetudo assuefecerat; cũ cæteris, ut quidé uideor, tum ipsi mihi displiceo: natus enim ad agendum semper aliquid dignum uiro, nunc non modo agendi rationem nullam habeo, sed ne cogitãdi quidem: & qui antea aut obscuris hominibus, aut etiã sontibus opitulari poterã; nunc P. Nigidio uni omnium doctissimo, & sanctissimo, & maxima quondã gratia, & mihi certe amicissimo ne benigne quidem polliceri possum. ergo hoc ereptum est literarum genus. Reliquũ est, ut consoler, & afferam rationes, quibus te à molestijs coner abducere. at ea quidẽ facultas uel tui, uel alterius cõsolandi, in te summa est, si unquã in ullo fuit. itaq; eam partem, quæ ab exquisita quadam ratione, & doctrina proficiscitur, non attingam, tibi totã relinquam. quid sit forti, & sapienti homine dignũ, quid grauitas, quid altitudo animi, quid acta tua uita, quid studia, quid artes, quibus à pueritia floruisti, à te flagitent; tu uidebis. ego, quod intelligere, & sentire quia sum Romæ, & quia curo, attendoq;, possum, id tibi affirmo, te in istis molestijs, in quibus es hoc tẽpore, nõ diutius futurũ; in ijs autẽ, in quibus etiã nos sumus, fortasse semper fore. uideor mihi perspicere, primũ ipsius animũ, qui plurimũ potest, propensum ad salutẽ tuã. nõ scribo hoc temere. quo minus familiaris sum, hoc sum ad inuestigandũ curiosior. quo facilius, quibus est iratior, respõdere tristius possit; hoc ẽ adhuc

tardior ad te moleſtia liberandum . familiares uero eius, et ij quidem, qui illi iucundiſſimi ſunt, mirabiliter de te & loquuntur, & ſentiunt. accedit eodem uulgi uoluntas, uel potius conſenſus omnium. etiam illa, quæ minimum nunc quidem poteſt (ſed poſſit neceſſe eſt) Reſp. quaſcunq; uires habebit, ab ijs ipſis , quibus tenetur, de te propediem (mihi crede) impetrabit. Redeo igi tur ad id, ut iam tibi etiam pollicear aliquid, quod pri mo omiſeram . nam & amplectar eius familiariſſimos, qui me admodum diligunt, multumq; mecũ ſunt: & in ipſius conſuetudinem , quam adhuc meus pudor mihi clauſit, inſinuabo: et certe omneis uias perſequar, quibus putabo ad id, quod uolumus , peruenire poſſe. in hoc toto genere plura faciã, quàm ſcribere audeo . cætera, quæ tibi à multis prompta eſſe certo ſcio, à me ſunt paratiſſima. nihil in re familiari mea eſt, quod ego malim meũ eſſe quàm tuum . hac de re, & de hoc genere toto, hoc ſcribo parcius, quòd te, id quod ipſe cõ fido , ſperare malo eſſe uſurum tuis . Extremum illud eſt , ut te horter , & obſecrem , animo ut maximo ſis ; nec ea ſolum memineris , quæ ab alijs magnis uiris accepiſti ; ſed illa etiam , quæ ipſe ingenio, ſtudioq; peperiſti . quæ ſi colliges ; & ſperabis omnia optime ; & , quæ accident ; qualiacunq; erunt, ſapienter feres . ſed hæc tu melius , uel optime omnium. Ego quæ pertinere ad te intelligam , ſtudioſiſſime omnia, diligentiſſimeq; curabo; tuorumq; triſtiſſimo meo tempore meritorum erga me memoriam conſeruabo.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. CICERO S. D. CN. PLANCIO.

b Binas à te accepi literas, Corcyræ datas: quarũ alteris mihi gratulabare, quod audisses me meã pristinã dignitatẽ obtinere: alteris dicebas, te uelle, quæ egissem, bene, ac feliciter euenire. Ego autẽ, si dignitas est bene de Rep. sentire, & bonis uiris probare, quod sentias: obtineo dignitatẽ meam. sin autem in eo dignitas est, quod sentias, aut re efficere si possis, aut deniq; libera oratione defendere: ne uestigiũ quidem ullum est reliquum nobis dignitatis: agiturq; præclare, si nosmetipsos regere possimus; ut ea, quæ partim iam adsunt, partim impẽdent, moderate feramus: quod est difficile in eiusmodi bello, cuius exitus ex altera parte cædem ostentat, ex altera seruitutem. quo in periculo non nihil me consolatur, cum recordor, hæc me tum uidisse, cum secundas etiam res nostras, non modo aduersas pertimescebam; uidebamq;, quanto periculo de iure publico disceptaretur armis: quibus si ij uicissent, ad quos ego pacis spe, non belli cupiditate adductus accesseram; intelligebam tamen, & iratorum hominum, & cupidorum, & insolentium quàm crudelis esset futura uictoria: sin autẽ uicti essent; quãtus interitus esset futurus ciuiũ partim amplissimorũ, partim etiam optimorũ: qui me hæc prædicentem, atq; optime consulentem saluti suæ, malebant nimium timidum, quàm satis prudentem existimari. Quod autem mihi de eo, quod egerim, gratularis: te ita uelle, certo scio: sed ego tam misero tempore nihil noui consilij cepissem, nisi in reditu meo nihilo

meliores res domesticas, quàm Remp. offendissem. quibus enim pro meis immortalibus beneficijs carissima mea salus, & meæ fortunæ esse debebant: cũ propter eorum scelus nihil mihi intra meos parietes tutum, nihil insidijs uacuum uiderem; nouarum me necessitudinum fidelitate contra ueterum perfidiam muniendum putaui. sed de nostris rebus satis, uel etiam nimiũ multa. De tuis uelim ut eo sis animo, quo debes esse, idest ut nequid tibi præcipue timendum putes: si enim status erit aliquis ciuitatis; quicunq; erit, te omnium periculorum uideo expertem fore: nam alteros tibi iam placatos esse intelligo, alteros nunquam iratos fuisse. De mea autem in te uoluntate sic uelim iudices, me, quibuscunq; rebus opus esse intelligam, quãquam uideam quis sim hoc tempore, & quid possim, opera tamen, & consilio, studio quidem certe, rei, famæ, saluti tuæ præsto futurum. Tu uelim, & quid agas, & quid acturum te putes, facias me quamdiligentissime certiorem. Vale

M. CICERO S. D. CN. PLANCIO.

a Ccepi perbreueis tuas literas: quibus id, quod scire cupiebã, cognoscere non potui: cognoui autem id, quod mihi dubium nõ fuit: nam quàm fortiter ferres cõmuneis miserias, nõ intellexi: q̃ me amares, facile perspexi: sed hoc sciebã: illud si scissem, ad id meas literas accõmodassem. sed tamen & si antea scripsi, quæ existimaui scribi oportere: tamẽ hoc tempore breuiter commonendũ putaui, ne quo peri-

culo te proprio existimares esse: in magno omnes, sed tamen in communi sumus. quare non debes aut propriam fortunam, & præcipuam postulare, aut communē recusare. quapropter eo animo simus inter nos, quo semper fuimus. quod de te sperare, de me præstare possum. Vale.

M. TVLLII C. EPISTOLARVM AD METELLVM, ET ALIOS LIBER V.

Q. METELLVS Q. F. CELER PROCOS. S. D. M. T. CICERONI.

S I uales, bene est. Existimaram pro mutuo inter nos animo, & pro recōciliata gratia, neq; me absentem ludibrio læsum iri, nec Metellum fratrem ob dictū capite, ac fortunis per te oppugnatum iri. quem si parum pudor ipsius defendebat, uel familiæ debebat nostræ dignitas, uel meum studium erga uos, remq; pub. satis subleuare. nunc uideo illum circumuentum, me desertum à quibus minime conueniebat. itaq; in luctu, & squalore sum, qui prouinciæ, qui exercitui præsum, qui bellum gero. quæ quoniam nec ratione, nec maiorum nostrorū clementia administrastis: non erit mirandum, si uos pœnitebit. Te tam mobili in me, meosq; esse animo, non sperabam. Me interea nec domesticus dolor, nec cuiusquam iniuria à Rep. abducet. Vale.

M. T. CICERO Q. METELLO Q. F. CELERI PROCOS. S. D.

SI tu, exercitusq; ualetis, bene est. Scribis ad me te existimasse pro mutuo inter nos animo, & pro reconciliata gratia, nunquã te à me ludibrio læsum iri: quod cuiusmodi sit, satis intelligere nõ possum: sed tamen suspicor ad te esse allatum, me, in senatu cũ disputarem, permultos esse, qui Remp. à me conseruatã dolerent, dixisse: à te propinquos tuos, quibus negare non potuisses, impetrasse, ut ea, quæ statuisses tibi in senatu de mea laude esse dicenda, reticeres. quod cũ dicerem, illud adiunxi: mihi tecum ita dispertitũ officiũ fuisse in Reip. salute retinenda, ut ego urbem à domesticis insidijs, & ab intestino scelere, tu Italiam & ab armatis hostibus, & ab occulta coniuratione defenderes: atq; hanc nostram tanti, & tam præclari muneris societatem à tuis propinquis labefactatam: qui, cum tu à me rebus amplissimis, atq; honorificentissimis ornatus esses, timuissent, ne qua mihi pars abs te uoluntatis mutuæ tribueretur. hoc in sermone cum à me exponeretur, quæ mea expectatio fuisset orationis tuæ, quantoq; in errore uersatus essem: uisa est oratio non iniucunda; & mediocris quidam est risus consecutus, non in te, sed magis in errorem meum; & ꝙ me abs te cupisse laudari, aperte, atq; ingenue confitebar. iam hoc non potest in te non honorifice esse dictum, me in clarissimis meis, atq; amplissimis rebus tamen aliquod testimonium tuæ uocis habere uoluisse. Quod autem ita scribis, pro mutuo inter no

animo: quid tu existimes esse in amicitia mutuum, nescio: equidem hoc arbitror, cum par uoluntas accipitur, & redditur. ego si hoc dicam, me tua causa præter misisse prouinciã, tibi ipse leuior uidear esse: meæ enim rationes ita tulerunt: atq; eius mei consilij maiorem in dies singulos fructum, uoluptatemq; capio. illud dico, me, ut primum in cõcione prouinciam deposuerim, statim, quemadmodum eam tibi traderem, cogitare cœpisse. nihil dico de sortitione uestra: tantum te suspicari uolo, nihil in ea re per collegam meum me insciente esse factum. recordare cætera; quàm cito senatum illo die facta sortitione coegerim; quàm multa de te uerba fecerim; cum tu ipse mihi dixisti, orationem meam non solum in te honorificam, sed etiam in collegas tuos contumeliosam fuisse. iam illud S.C. quod eo die factũ est, ea perscriptione est, ut, dum id extabit, officium meum in te obscurum esse nõ possit. postea uero quàm profectus es, uelim recordere, quæ ego de te in senatu egerim; quæ in concionibus dixerim; quas ad te literas miserim. quæ cum omnia collegeris; tu ipse uelim iudices, satis'ne uideatur his omnibus rebus tuus aduentus, cum proxime Romã uenisti, mutuo respondisse.

Quod scribis de reconciliata nostra gratia: non intelligo, cur reconciliatam esse dicas, quæ nunquam immutata est. Quod scribis, non oportuisse Metellum fratrem tuum ob dictum à me oppugnari: primũ hoc uelim existimes, animum mihi istum tuũ uehementer probari, & fraternam plenam humanitatis, ac pietatis uoluntatem. deinde siqua ego in re fratri tuo Reip. causa restiterim; peto, ut mihi ignoscas: tam enim sum ami=

cus Reip. quàm qui maxime. si uero meam salutem contra illius impetum in me crudelissimum defenderim: satis habeas, nihil me etiamnum tecum de tui fratris iniuria conqueri. quem ego cum comperissem omnem sui tribunatus conatum in meam perniciem parare, atq; meditari: egi cum Claudia uxore tua, & cum uestra sorore Mutia, cuius erga me studium pro Cn. Pompeij necessitudine multis in rebus perspexerã, ut eum ab illa iniuria deterrerent. atq; ille, quod te audisse credo, prid. Cal. Ian. qua iniuria nemo unquam in aliquo magistratu improbissimus ciuis affectus est, ea me Consulem affecit, cum Remp. conseruassem: atq; abeuntem magistratu, concionis habendæ potestate priuauit. cuius iniuria mihi tamen honori summo fuit: nam, cum ille mihi nihil, nisi ut iurarem, permitteret; magna uoce iuraui uerissimum, pulcherrimumq; iusiurandum: quod populus item magna uoce, me uere iurasse, iurauit. hac accepta tam insigni iniuria, tamen illo ipso die misi ad Metellum communeis amicos, qui agerent cum eo, ut ab illa mente desisteret. quibus ille respondit, sibi non esse integrum: etenim paulo ante in concione dixerat, ei, qui in alios animaduertisset indicta causa, dicendi ipsi potestatem fieri non oportere. hominem grauem, & ciuem egregium; qui, qua pœna senatus, consensu bonorum omnium, eos affecerat, qui urbem incendere, magistratus, ac senatum trucidare, bellum maximum conflare uoluissent; eadem dignum iudicaret eum, qui curiam cæde, urbem incendijs, Italiam bello liberasset. itaque ego Metello fratri tuo præsenti restiti: nam in

ſenatu Cal. Ian. ſic cum eo de Rep. diſputaui, ut ſentiret ſibi cum uiro forti, & conſtanti eſſe pugnandum. Ad. III. Non. Ian. cum agere cœpiſſet; tertio quoq; uerbo orationis ſuæ me appellabat; mihi minabatur: neq; illi quicquam deliberatius fuit, quàm me, quacunque ratione poſſet, non iudicio, neque diſceptatione, ſed ui, atq; impreſſione euertere. huius ego temeritati ſi uirtute, atq; animo non reſtitiſſem: quis eſſet, qui me in conſulatu non caſu potius exiſtimaret, q̃ conſilio fortem fuiſſe? hæc ſi Metellum cogitare de me neſciſti: debes exiſtimare, te maximis de rebus à fratre eſſe cælatum. ſin aliquid impertiuit tibi ſui conſilij: lenis à te, & facilis exiſtimare debeo, qui nihil tecum de his ipſis rebus expoſtulem. & ſi intelligis non me dicto Metelli, ut ſcribis, ſed conſilio eius, animoq; in me inimiciſſimo eſſe commotum. Cognoſce nunc humanitatem meam: ſi humanitas appellanda eſt in acerbiſſima iniuria remiſſio animi, ac diſſolutio. nulla eſt à me unquam ſententia dicta in fratrem tuum. quotieſcunque aliquid eſt actum; ſedens ijs aſſenſi, qui mihi leniſſime ſentire uiſi ſunt. addam illud etiam; quod iam ego curare non debui; ſed tamen fieri non moleſte tuli; atq; etiam, ut ita fieret, pro mea parte adiuui; ut S. C. meus inimicus, quia tuus frater erat, ſubleuaretur. quare non ego oppugnaui fratrem tuũ; ſed fratri tuo repugnaui: nec in te, ut ſcribis, animo fui mobili, ſed ita ſtabili, ut in mea erga te uoluntate, etiam deſertus ab officijs tuis, permanerem. Atq; hoc ipſo tempore tibi penè minitanti nobis per literas, hoc reſcribo, atq; reſpondeo. ego dolori tuo

non ſolum ignoſco, ſed ſummam etiam laudem tribuo: meus enim me ſenſus, quanta uis fraterni ſit amoris, admonet. à te peto, ut tu quoq; æquum te iudicẽ dolori meo præbeas; ſi acerbe, ſi crudeliter, ſi ſine cauſa ſum à tuis oppugnatus, ut ſtatuas mihi non modo non cedendum, ſed etiam tuo, atq; exercitus tui auxilio in eiuſmodi cauſa utendum fuiſſe. Ego te mihi ſemper amicum eſſe uolui: me ut tibi amiciſſimum eſſe intelligeres, laboraui. maneo in uoluntate, & quoad uoles tu, permanebo: citiusq; amore tui, fratrem tuum odiſſe deſinam, quàm illius odio quicquam de noſtra beneuolentia detrahatur. Vale.

Q. METELLVS NEPOS S. D. M. CICERONI.

Hominis importuniſſimi contumeliæ, quibus crebris concionibus me onerat, tuis erga me officijs leniuntur: & ut ſunt leues huiuſmodi homines, à me deſpiciuntur: libenterq; cõmutata perſona, te mihi fratris loco eſſe duco. de illo ne meminiſſe quidem uolo: tametſi bis eum inuitũ ſeruaui. De me, meiſq; rebus, ne uobis multitudine literarum moleſtior eſſem, ad Lollium perſcripſi; de rationibus etiam prouinciæ quid uellem fieri, ut is uos doceret, & commonefaceret. Si poteris, uelim priſtinam tuam erga me uoluntatem conſerues. Vale.

M. CICERO

M. CICERO S. D. Q. METELLO NEPOTI COS.

l Iteræ Q. fratris, & T. Pomponij necessarij mei tantum mihi spei dederant, ut in te non minus auxilij, q̃ in tuo collega mihi constitutum fuerit. itaq; ad te literas statim misi: per quas, ut fortuna postulabat, & gratias tibi egi, & de reliquo tempore auxilium petij. postea mihi nõ tam meorum literæ, q̃ sermones eorum, qui hac iter faciebant, animum tuum immutatum significabant. quæ res fecit, ut tibi literis obstrepere non auderem. nunc mihi Q. frater meus mitissimam tuã orationem, quam in senatu habuisses, perscripsit: qua inductus, ad te scribere sum coactus: & abs te, quantum tua fert uoluntas, peto, quæsoq;, ut tuos mecum serues potius, q̃ propter arrogantiam, & crudelitatem tuorum me oppugnes. tu, tuas inimicitias ut Reip. donares, te uicisti: alienas ut contra Remp. confirmes, adduceris? ꝙ si mihi tua clementia opem tuleris; omnibus in rebus me fore in tua potestate tibi cõfirmo. sin mihi neq; magistratum, neq; senatum, neq; populum auxiliari propter eam uim, quæ me cum Rep. uicit, licuerit: uide, ne, cum uelis reuocare tempus omnium seruandorum, cum, qui seruetur, non erit, non possis. Vale.

M. CICERO S. D. C. ANTONIO M. F. IMP.

e Tsi statuerã nullas ad te literas mittere, nisi cõmẽdatitias; nõ ꝙ eas intelligerẽ satis apud

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

te ualere; ſed ne ijs, qui me rogarent, aliquid de noſtra coniunctione imminutum eſſe oſtenderem: tamen cum T. Pomponius, homo omnium meorũ in te ſtudiorum, & officiorum maxime conſcius, tui cupidus, noſtri amantiſſimus, ad te proficiſceretur; aliquid mihi ſcribendum putaui; præſertim cum aliter ipſi Pomponio ſatisfacere non poſſem. Ego ſi abs te ſumma officia deſiderem, mirum nemini uideri debeat: omnia enim à me in te profecta ſunt, quæ ad tuum commodum, quæ ad honorem, quæ ad dignitatem pertinerent. pro ijs rebus nullam mihi abs te relatam eſſe gratiam, tu es optimus teſtis. contra etiam eſſe aliquid abs te profectum, ex multis audiui: nam comperiſſe me, non audeo dicere; ne forte id ipſum uerbum ponam, quod abs te aiunt falſo in me ſolere conferri. ſed ea, quæ ad me delata ſunt, malo te ex Pomponio, cui non minus moleſta fuerunt, q̃ ex meis literis, cognoſcere. meus in te animus quàm ſingulari officio fuerit, & ſenatus, & populus R. teſtis eſt. tu quàm gratus erga me fueris, ipſe exiſtimare potes. quantum mihi debeas, cæteri exiſtiment. ego quæ tua cauſa antea feci, uoluntate ſum adductus, poſteáq; conſtantia. ſed reliqua, mihi crede, multo maius meum ſtudium, maioremq́; grauitatem, & laborem deſiderant: quæ ego ſi non profundere, ac perdere uidebor, omnibus meis uiribus ſuſtinebo: ſin ingrata eſſe ſentiam, non committam, ut tibi ipſe inſanire uidear. ea quæ ſint, & cuiuſmodi, poteris ex Pomponio cognoſcere. atq; ipſum tibi Pomponium ita commendo, ut, quanquam ipſius cauſa confido te facturum eſſe omnia, tamen abs te hoc petam, ut ſiquid

reſidet in te amoris erga me, id omne in Pōponij nego tio oſtēdas. hoc mihi gratius facere nihil potes. Vale.

M. CICERO S. D. P. SESTIO L. F. PROCOS.

c Vm ad me Decius libertus tuus ueniſſet; egiſſetq́; mecū, ut operam darē, ne tibi hoc tempore ſuccederetur: quanquam illum hominē frugi, & tibi amicum exiſtimabam; tamen, ꝙ memoria tenebam, cuiuſmodi ad me literas antea miſiſſes; non ſatis credidi homini prudenti, tam ualde eſſe mutatam uoluntatem tuam. ſed poſteaquam & Cornelia tua Terentiam conuenit, & ego cum Q. Cornelio locutus ſum: adhibui diligentiam, quotieſcunque ſenatus fuit, ut adeſſem: plurimumq́; in eo negotij habui, ut Q. Fuſium Trib. pl. & cæteros, ad quos tu ſcripſeras, cogerem mihi potius credere, q̃ tuis literis. omnino res tota in menſem Ian. reiecta erat, ſed facile obtinebatur. Ego tua gratulatione commotus, ꝙ ad me pridem ſcripſeras uelle te bene euenire, quòd de Craſſo domum emiſſem, emi eam ipſam domum XXXV. aliquanto poſt tuam gratulationem. itaque nunc me ſcito tantum habere æris alieni, ut cupiam coniurare, ſiquis me recipiat. ſed partim odio inducti me excludunt, & aperte uindicem coniurationis oderunt: partim non credunt; & à me inſidias metuunt; nec putant ei numos deeſſe poſſe, qui ex obſidione fœneratores exemerit. omnino ſemiſſibus magna copia eſt. ego autem meis rebus ge=

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

stis hoc sum assecutus, ut bonum nomen existimer. Domum tuam, atq; ædificationem omnem perspexi, & uehementer probaui. Antonium, etsi eius in me officia omnes desiderant, tamen in senatu grauissime, ac diligentissime defendi; senatumq; uehementer oratione mea, atq; auctoritate cõmoui. Tu ad me uelim literas crebrius mittas. Vale.

M. TVLLIVS M. F. CICERO S. D. CN. POMPEIO CN. F. MAGNO, IMP.

S I tu, exercitusq; ualetis, bene est. Ex literis tuis, quas publice misisti, cepi unà cũ omnibus incredibilem uoluptatem: tantam enim spem otij ostendisti, quantã ego semper omnibus te uno fretus pollicebar. sed hoc scito, tuos ueteres hosteis, nouos amicos uehementer literis perculsos, atq; ex magna spe deturbatos iacere. ad me autẽ literas quas misisti, quanquã exiguam significationẽ tuæ erga me uoluntatis habebant. tamen mihi scito iucundas fuisse. nulla enim re tam lætari soleo, q̃ meorũ officiorum conscientia. quibus siquando non mutuo respõdetur; apud me plus officij residere facillime patior. illud non dubito, quin, si te mea summa erga te studia parum mihi adiunxerunt, Resp. nos inter nos conciliatura, coniunctuaq; sit. ac ne ignores, quid ego in tuis literis desiderarim: scribam aperte, sicut & mea natura, & nostra amicitia postulat. Res eas gessi, quarũ aliquam in tuis literis & nostræ necessitudinis, & Reip. causa gratulationem expectaui: quam ego abs te prætermis-

ſam eſſe arbitror, ꝙ uerebare, ne cuius animum offen-
deres. ſed ſcito, ea, quæ nos pro ſalute patriæ geſſi-
mus, orbis terræ iudicio, ac teſtimonio comprobari.
quæ, cum ueneris, tanto conſilio, tantaq; animi ma-
gnitudine à me geſta eſſe cognoſces, ut tibi multo ma
iori, q̃ Africanus fuit, me non multo minorem, q̃ Læ-
lius, facile & in Rep. & in amicitia adiunctum eſſe
patiare. Vale.

M. TVLLIVS CICERO M. LICI NIO P. F. CRASSO S. D.

q Vantum meum ſtudium extiterit dignitatis
tuæ uel tuendæ, uel etiam augendæ, non du-
bito, quin ad te omnes tui perſcripſerint:
non enim fuit aut mediocre, aut obſcurum, aut eiuſ-
modi, quod ſilentio poſſet præteriri. nam & cum Con-
ſulibus, & cum multis conſularibus tanta contentione
decertaui, quanta nunquam antea ulla in cauſa: ſu-
ſcepiq; mihi perpetuam propugnationem pro omni-
bus ornamentis tuis: ueteriq; noſtræ neceſſitudini ian-
diu debitum, ſed multa uarietate temporum interru
ptum officium cumulate reddidi. neq; mehercule un-
quam mihi tui aut colendi, aut ornandi uoluntas de-
fuit: ſed quædam peſtes hominum laude aliena dolen
tium, & te nonnunquam à me alienarunt, & me
aliquando immutarunt tibi. ſed extitit tempus opta-
tum mihi magis, quàm ſperatum, ut florentiſſimis
tuis rebus, mea perſpici poſſet & memoria noſtræ
uoluntatis, & amicitiæ fides. ſum enim conſecutus,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

non modo ut domus tua tota, sed ut cuncta ciuitas me tibi amicissimum esse cognosceret. itaque & præstantissima omniũ fœminarũ uxor tua & eximia pietate, uirtute, gratia tui Crassi meis cõsilijs, monitis, studijs, actionibusq; nituntur: & senatus populusq; R. intelligit, tibi absenti nihil esse tam prõptum, aut tam paratum, quàm in omnibus rebus, quæ ad te pertineant, operam, curam, diligentiam, auctoritatem meam. quæ sint acta, quæq; agantur, domesticorum tibi literis declarari puto. De me sic existimes, ac tibi persuadeas uehementer uelim: non me repentina aliqua uoluntate, aut fortuito ad tuam amplitudinem meis officijs amplectendam incidisse; sed, ut primũ forum attigerim, spectasse semper, ut tibi possem q̃maxime esse coniunctus. quo quidem ex tempore, memoria teneo, neq; meam tibi obseruantiam, neq; mihi tuam summam beneuolentiam, ac liberalitatem defuisse. siqua interciderunt non tam re, quàm suspicione uiolata; ea cum fuerint & falsa, & inania, sint euulsa ex omni memoria, uitáq; nostra. is enim tu uir es, & eum me esse cupio, ut, quoniam in eadem Reip. tempora incidimus, coniunctionem, amicitiamq; nostram utriq; nostrum laudi sperem fore. quamobrem tu quantum tuo iudicio tribuendum nobis esse putes, statues ipse, &, ut spero, statues ex nostra dignitate. ego uero tibi profiteor, atq; polliceor eximium, & singulare meum studium in omni genere officij, quod ad honestatem, & gloriam tuam spectet. in quo, etiam si multi mecum cõtendent, tamen cum reliquis omnibus, tum Crassis tuis iudicibus, omneis facile superabo: quos quidem ego ambos

unice diligo, sed in Marco beneuolentia impari: hoc magis sum Publio deditus, q me quanquam à pueritia sua semper, tamen hoc tempore maxime, sicut alterum parentem & obseruat, & diligit. has literas uelim existimes fœderis habituras esse uim, non epistolæ; meq; ea, quæ tibi promitto, ac recipio, sanctissime esse obseruaturum, diligentissimeq; facturum. quæ à me suscepta defensio est te absente dignitatis tuæ, in ea iam ego non solum amicitiæ nostræ, sed etiam constãtiæ meæ causa permanebo. quamobrem satis esse hoc tempore arbitratus sum, hoc ad te scribere: me, siquid ipse intelligerem aut ad uoluntatem, aut ad commodum, aut ad amplitudinem tuam pertinere, mea sponte id esse facturum: sin quidpiam aut à te essem admonitus, aut à tuis, effecturum, ut intelligeres, nihil neq; te scripsisse, neq; quenquam tuorum ad me frustra detulisse. quamobrem uelim ita & ipse ad me scribas de omnibus minimis, maximis, mediocribusq; rebus, ut ad hominem amicissimum: & tuis præcipias, ut opera, consilio, auctoritate, gratia mea sic utantur in omnibus publicis, priuatis; forensibus, domesticis, tuis, amicorum, hospitum, clientũ tuorum negotijs, ut, quoad eius fieri possit, præsentiæ tuæ desiderium meo labore minuatur. Vale.

P. VATINIVS IMP. M. CICERONI SVO S. D.

S I uales, bene est: ego ualeo. si tuam consuetudinem in patrocinijs tuendis seruas, P. Vati-

nius cliens ad te uenit, qui pro se causam dicier uult. non puto repudiabis in honore, quem in periculo recepisti. ego autem quem potius adoptem, aut inuocem, quàm illum, quo defendéte uincere didici? an uerear, ne qui potentissimorũ hominum conspirationem neglexerit pro mea salute, is pro honore meo, pusillorum, ac maleuolorum obtrectationes, & inuidias non prosternat, atq; obterat? quare si me, sicut soles, amas; suscipe me totum; atq; hoc, quicquid est oneris, ac muneris, pro mea dignitate tibi tuendum, ac sustinendum puta. scis meam fortunam nescio quo modo facile obtrectatores inuenire, non meo quidem mehercule merito: sed quanti id refert, si tamen fato nescio quo accidit? siquis forte fuerit, qui nostræ dignitati obesse uelit: peto à te, ut tuam consuetudinem, & liberalitatẽ in me absente defendendo mihi præstes. Literas ad senatum nostris de rebus gestis quo exemplo miseram, infra tibi perscripsi. Dicitur mihi tuus seruus anagnostes fugitiuus cum Vardæis esse: de quo tu mihi nihil mandasti: ego tamen, terra, mariq; ut conquireretur, præmandaui: & profecto tibi illum reperiam, nisi in Dalmatiam aufugerit, & inde tamen aliquando eruam. Tu nos fac ames. Vale. ad III. Id. Quint. ex castris, Narona.

P. VATINIVS IMP. M. CICERONI SVO S. D.

SI uales, bene est: ego quidem ualeo. De Dionysio tuo adhuc nihil extrico, & eo minus, ꝙ me frigus Dalmaticũ, quod illinc eiecit, etiam

hic refrigerauit. sed tamen non desistã, quin illum aliquando eruam. sed tamen omnia mihi dura imperas. de Catilio nescio quid ad me scripsisti deprecationis diligentissimæ. Apage te cum nostro Sex. Seruilio: nam mehercule ego illum quoq; amo. sed huiuscemodi uos clientes, huiusmodi causas recipitis? hominem unum omnium crudelissimum, qui tot ingenuos, matres familias, ciueis R. occidit, arripuit, disperdidit, regiones uastauit? simius, non semissis homo, contra me arma tulit, & eum bello cepi. sed tamen mi Cicero quid facere possum? omnia mehercule cupio, quæ tu mihi imperas. meam animaduersionem, & supplicium, quo usurus eram in eum, quem cepissem, remitto tibi, & condono. quid illis respondere possum, qui sua bona direpta, naueis expugnatas, fratres, liberos, parenteis occisos, actione expostulant? si mehercule Appij os haberem, in cuius locum suffectus sum; tamen hoc sustinere non possem. qui ergo est? faciam omnia sedulo, quæ te sciam uelle. defenditur à Q. Volusio tuo discipulo. si forte ea res poterit aduersarios fugare, in eo maxima spes est. Nos, siquid erit istic opus, defendes. Cæsar adhuc mihi iniuriam facit. de meis supplicationibus, & rebus gestis Dalmaticis adhuc non refert: quasi uero non iustissimi triumphi in Dalmatia res gesserim. nam si hoc expectandum sit, dum totum bellum conficiam: uiginti oppida sunt Dalmatiæ antiqua: quæ ipsi sibi asciuerunt, amplius sexaginta. hæc nisi omnia expugno, si mihi supplicationes non decernuntur; longe alia conditione ego sum, ac cæteri imperatores.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

Ego post supplicationes mihi decretas, in Dalmatiam profectus sum: sex oppida ui oppugnando cepi: unũ hoc, quod erat maximum, quater à me iam captum: quatuor enim turreis, & quatuor muros cepi, & arcem eorum totam: ex qua me niues, frigora, imbres detruserunt: indigneq; mi Cicero oppidum captum, & bellum iam confectum relinquere sum coactus. quare te rogo, si opus erit, ad Cæsarem meam causam agas, meq; tibi in omneis parteis defendendum putes, hoc existimans, neminem te tui amantiorem habere. Vale. Dec. Narona.

M. CICERO P. VATINIO IMP. S.

g Rata tibi esse officia mea, nõ miror: cognoui enim te gratissimum omniũ: idq; nunquã destiti prædicare: nec enim tu mihi gratiam modo habuisti, uerũ etiam cumulatissime retulisti. quamobrem reliquis tuis rebus omnibus, pari me studio erga te, et eadem uoluntate cognosces. Quòd mihi fœminam primariam Pompeiam uxorem tuam cõmendas: cum Sura nostro statim tuis literis lectis locutus sum, ut ei meis uerbis diceret, ut, quicquid opus esset, mihi denunciaret: me omnia, quæ ea uellet, summo studio, curáq; facturum: itaq; faciam: eamq;, si opus esse uidebitur, ipse conueniam. tu tamen ei uelim scribas, ut nullam rem neq; tam magnã, neq; tam paruam putet, quæ mihi aut difficilis, aut parum me digna uideatur. omnia, quæ in tuis rebus agam, & non laboriosa mihi, & honesta uidebuntur. De Dionysio,

si me amas, confice. quancunq; ei fidem dederis, præstabo. si uero improbus fuerit, ut est, duces eum captiuum in triūpho. Dalmatis Dij male faciāt, qui tibi molesti sunt. sed, ut scribis, breui capientur, & illustrabunt res tuas gestas. semper enim habiti sunt bellicosi. Vale.

M. CICERO S. D. L. LVCEIO Q. F.

c Oràm me tecū eadem hæc agere sæpe conantem deterruit pudor quidam pene subrusticus: quæ nunc expromam absens audacius. epistola enim non erubescit. Ardeo cupiditate incredibili, neq;, ut ego arbitror, reprehendenda, nomen ut nostrum scriptis illustretur, & celebretur tuis. quod etsi mihi sæpe ostendis te esse facturū: tamen ignoscas uelim huic festinationi meæ: genus enim scriptorum tuorum etsi erat semper à me uehementer expectatū; tamen uicit opinionem meā; meq; ita uel cepit, uel incendit, ut cuperē quā celerrime res nostras monimētis cōmēdari tuis: non enim me solum cōmemoratio posteritatis ad spem quandā immortalitatis rapit, sed etiā illa cupiditas, ut uel auctoritate testimonij tui, uel indicio beneuolentiæ, uel suauitate ingenij uiui perfruamur. neq; tamen, hæc cū scribebā, erā nescius, q̄tis oneribus premerere susceptarū rerū, & iam institutarū. sed quia uidebā Italici belli, & ciuilis historiā iam penè à te esse perfectā; dixeras autē mihi, te reliquas res ordiri: deesse mihi nolui, quin te admonerem, ut cogitares, cōiūctè ne malles cū cæteris rebus nostra cōtexere; an, ut multi Græci fecerunt, Callisthenes Troicū bellū, Timæus Pyrrhi, Polybius Numantinum, qui omnes à

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

perpetuis ſuis hiſtorijs ea, quæ dixi, bella ſeparauerunt; tu quoq; item ciuilem coniurationem ab hoſtilibus, externisq; bellis ſeiungeres. equidem ad noſtram laudem non multũ uideo intereſſe: ſed ad properationem meã quiddam intereſt, non te expectare, dũ ad locum uenias, at ſtatim cauſam illam totam, & tempus arripere. & ſimul ſi uno in argumẽto, unaq; in perſona mẽs tua tota uerſabitur: cerno iam animo, quanto omnia uberiora, atq; ornatiora futura ſint. neq; tamen ignoro, q̃ impudenter faciam, qui primũ tibi tantum oneris imponã (poteſt enim mihi denegare occupatio tua) deinde etiam, ut ornes me, poſtulem. quid ſi illa tibi nõ tantopere uidentur ornanda? ſed tamen, qui ſemel uerecundiæ fineis tranſierit, eum bene, & nauiter oportet eſſe impudentem. itaq; te plane etiam atque etiam rogo, ut & ornes ea uehementius etiam, quàm fortaſſe ſentis; & in eo leges hiſtoriæ negligas; gratiamq; illam, de qua ſuauiſſime quodam in prooemio ſcripſiſti, à qua te affici nõ magis potuiſſe demonſtras, quàm Herculem Xenophonteium illum à uoluptate, ea ſi me tibi uehementius commendabit, ne aſpernere; amoriq; noſtro pluſculum etiam, quàm concedit ueritas, largiare. quòd ſi te adducemus, ut hoc ſuſcipias: erit (ut mihi perſuadeo) materies digna facultate, & copia tua. à principio enim coniurationis uſq; ad reditum noſtrum uidetur mihi modicum quoddam corpus confici poſſe. in quo & illa poteris uti ciuilium commutationum ſcientia, uel in explicandis cauſis rerum nouarum, uel in remedijs incommodorum, cum & reprehendes ea, quæ uituperanda duces; & quæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

placebunt, exponendis rationibus cõprobabis; &, ſi li=
berius, ut conſueſti, agendum putabis, multorum in
nos perfidiam, inſidias, proditionem notabis. multam
etiam caſus noſtri tibi uarietatem in ſcribendoq; ſuppe=
ditabunt, plenam cuiuſdam uoluptatis, quæ uehemen=
ter animos hominum in legẽdo ſcripto retinere poſſit:
NIHIL eſt enim aptius ad delectationem lectoris, q̃
temporum uarietates, fortunæq; uiciſſitudines: quæ
etſi nobis optabiles in experiendo non fuerunt, in legẽ=
do tamen erunt iucundæ: HABET enim præteriti
doloris ſecura recordatio delectationem: cæteris uero
nulla perfunctis propria moleſtia, caſus alienos ſine
ullo dolore intuentibus, etiam ipſa miſericordia eſt iu=
cunda. quem enim noſtrum ille moriens apud Manti
neam Epaminondas non cum quadam miſeratione de=
lectat? qui tum denique ſibi auelli iubet ſpiculum, po=
ſteaquam ei percontanti dictum eſt, clypeum eſſe ſal=
uum: ut etiam in uulneris dolore, æquo animo cum
laude moreretur. cuius ſtudium in legendo non ere=
ctum Themiſtoclis fuga, redituq; retinetur? etenim or=
do ipſe annalium mediocriter nos retinet quaſi enume
ratione faſtorum. at uiri ſæpe excellentis ancipites, ua=
riiq; caſus habent admirationem, expectationem; læti=
tiam, moleſtiam; ſpem, timorem: ſi uero exitu notabili
concluduntur, expletur animus iucundiſſimæ lectionis
uoluptate. quod mihi acciderit optatius, ſi in hac ſen
tentia fueris, ut à continentibus tuis ſcriptis, in quibus
perpetuam rerum geſtarum hiſtoriam cõplecteris, ſe=
cernas hanc quaſi fabulam rerum, euentorumq; no=
ſtrorum: habet enim uarios actus, multaſq; actiones

& consiliorum, & temporum. Ac non uereor, ne assentatiuncula quadam aucupari tuam gratiam uidear, cum hoc demonstrem, me à te potissimum ornari, celebrariq; uelle: neq; enim tu is es, qui, quid sis, nescias; & qui non eos magis, qui te non admirentur, inuidos, q̃ eos, qui laudent, assentatores arbitrere. neq; autem ego sum ita demens, ut me sempiternæ gloriæ per eum commendari uelim, qui non ipse quoque in me commendando propriam ingenij gloriam consequatur: neque enim Alexander ille gratiæ causa ab Apelle potissimum pingi, & à Lysippo fingi uolebat, sed q illorum artem cum ipsis, tum etiam sibi gloriæ fore putabat. atque illi artifices, corporis simulacra ignotis nota faciebant: quæ uel si nulla sint, nihilo sunt tamen obscuriores clari uiri. nec minus enim est Spartiates Agesilaus ille perhibendus, qui neq; pictam, neque fictam imaginem suam passus est esse, q̃ qui in eo genere laborarunt: unus enim Xenophontis libellus in eo rege laudando facile omneis imagines omnium, statuasq; superauit. atque hoc prestantius mihi fuerit & ad lætitiam animi, & ad memoriæ dignitatem, si in tua scripta peruenero, quàm si in cæterorum; quòd non ingenium mihi solum suppeditatum fuerit tuum, sicut Timoleonti à Timæo, aut ab Herodoto Themistocli, sed etiam auctoritas clarissimi, & spectatissimi uiri, & in Reip. maximis, grauissimisq; causis cogniti, atq; in primis probati: ut mihi non solum præconium, quod, cum in Sigæum uenisset, Alexander ab Homero Achilli tributum esse dixit, sed etiam graue testimonium impertitum clari hominis, magniq; ui-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

deatur . placet enim Hector ille mihi Næuianus, qui non tantum laudari se lætatur, sed addit etiam, à laudato uiro . quod si à te non impetro, hoc est, si qua te res impedierit (neq; enim fas esse arbitror, quicquam me rogantem abs te non impetrare) cogar fortasse facere, quod nonnulli sæpe reprehendunt: scribam ipse de me, multorum tamen exemplo, & clarorum uirorum . sed, quod te non fugit, hæc sunt in hoc genere uitia : & uerecũdius ipsi de sese scribãt, necesse est, siquid est laudandum : & prætereant, siquid forte reprehendendum est . accedit etiam, ut minor sit fides, minor auctoritas ; multi deniq; reprehendant, & dicant, uerecundiores esse præcones ludorum gymnicorum, qui cum cæteris coronas imposuerunt uictoribus, eorumq; nomina magna uoce pronunciarunt, cum ipsi ante ludorum missionem corona donentur, alium præconem adhibeant, ne sua uoce ipsi se uictores esse prædicent . hæc nos uitare cupimus, &, si recipis causam nostram, uitabimus : idq; ut facias, rogamus . Ac ne forte mirere, cur, cum mihi sæpe ostenderis te accuratissime nostrorum temporum consilia, atq; euentus literis mãdaturum, à te id nunc tantopere, & tam multis uerbis petamus : illa nos cupiditas incendit, de qua initio scripsi, festinationis, quod alacres animo sumus, ut & cæteri uiuentibus nobis ex libris tuis nos cognoscãt, & nos metipsi uiui gloriola nostra perfruamur . his de rebus quid acturus sis, si tibi non est molestum, rescribas mihi uelim . si enim suscipis causam, conficiam commentarios rerum omnium . sin autem differs me in tempus aliud, coràm tecum loquar. tu interea non

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

cessabis, & ea, quæ habes instituta, perpolies, nosq; diliges. Vale.

M. CICERO S. D. L. LVCEIO Q. F.

q Vanquã ipsa consolatio literarum tuarum mihi gratissima est; declarat enim summam beneuolentiam coniunctam pari prudentia: tamen illum fructum ex ijs literis uel maximum cepi, quòd te præclare res humanas contemnentem, & optime contra fortunam paratum, armatumq; cognoui. quam quidem laudem sapientiæ statuo esse maximam, NON aliunde pendere, nec extrinsecus aut bene, aut male uiuendi suspensas habere rationes. quæ cogitatio cum mihi non omnino excidisset (etenim penitus insederat) ui tamen tempestatum, & concussu calamitatum erat aliquantum labefactata, atq; conuulsa: cui te opitulari & uideo, & id fecisse etiam proximis literis, multumq; profecisse sentio. itaq; hoc sæpius dicendum, tibiq; non significandum solum, sed etiam declarandum arbitror, nihil mihi esse potuisse tuis literis gratius. ad consolandum autem cum illa ualent, quæ eleganter, copioseq; collegisti: tum nihil plus, quam ꝙ firmitudinem, grauitatemq; animi tui perspexi: quã nõ imitari, turpissimum existimo. itaq; hoc etiã fortiorem me puto, quã te ipsum præceptorem fortitudinis, ꝙ tu mihi uidere spem nonnullam habere, hæc aliquando futura meliora: casus enim gladiatorij, similitudinesq; eæ, tum ra-

tiones in ea diſputatione à te collectæ, uetabant me Reip. penitus diffidere. itaq; alterum minus mirum, fortiorem te eſſe, cum aliquid ſperes: alterum mirũ, ſpe ulla teneri. quid eſt enim non ita affectum, ut id non deletum, extinctumq; omne eſſe fateare? circunſpice omnia membra Reip. quæ notiſſima ſunt tibi: nullum reperies profecto, quod non fractum, debilitatum'ue ſit. quæ perſequerer, ſi aut melius ea uiderem, q̃ tu uides; aut commemorare poſſem ſine dolore: quanquam tuis monitis, præceptisq; omnis eſt abijciendus dolor. ergo & domeſtica feremus, ut cenſes, & publica paulo etiam fortius fortaſſe, q̃ tu ipſe, qui præcipis: te enim ſpes aliqua conſolatur, ut ſcribis: nos autem erimus etiam in omni deſperatione fortes, ut tu tamen idem & hortaris, & præcipis: das enim mihi iucũdas recordationes conſciẽtiæ noſtræ, rerumq; earum, quas te in primis auctore geſſimus: præſtitimus enim patriæ non minus certe, q̃ debuimus, plus profecto, q̃ eſt ab animo cuiuſquam, aut conſilio hominis poſtulatũ. ignoſces mihi de me ipſo aliquid prædicanti: quarum enim tu rerum cogitatione nos leuare ægritudine uoluiſti, earum etiam commemoratione lenimur. itaq; ut mones, quantum potero, me ab omnibus moleſtijs, & angoribus abducam: transferamq; animum ad ea, quibus ſecundæ res ornantur, aduerſæ adiuuantur: tecumq; & ero tantum, quantum patietur utriuſque ætas, & ualetudo: &, ſi eſſe unà minus poterimus, q̃ uolumus, animorum tamen coniunctione iiſdem ſtudijs ita fruemur, ut nunquam non unà eſſe uideamur. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

L. LVCEIVS Q. F. S. D. M. TVL-LIO CICERONI. M. F.

I uales, bene eſt: ego ualeo, ſicut ſoleo, paululo tamen etiam deterius, q̃ ſoleo. Te requiſiui ſæpius, ut uiderem. Romæ quia poſtea non fuiſti, q̃ à me diſceſſeras, miratus ſum, quod item nunc miror. non habeo certum, quæ te res hinc maxime retrahat. ſi ſolitudine delectare, cum ſcribas, & aliquid agas eorum, quorum conſueſti: gaudeo, neq; reprehendo tuum conſilium: nam nihil iſto poteſt eſſe iucundius, nõ modo miſeris his temporibus, & luctuoſis, ſed etiam tranquillis, & optatis, præſertim uel animo defatigato tuo, qui nunc requiem quærit ex magnis occupationibus, uel erudito, qui ſemper aliquid ex ſe promat, quod alios delectat, te ipſum laudibus illuſtret. ſin autem, ſicut hic dum eras, & lacrymis, & triſtitiæ te tradidiſti: doleo, quia doles, & angere: nec poſſum te, ſi concedis, quod ſentimus, ut liberius dicamus, nõ accuſare: quid enim? tu ſolus aperta non uidebis? qui propter acumen occultiſſima perſpicis? tu nõ intelliges te querelis quotidianis nihil proficere? non intelliges duplicari ſolicitudines, quas eleuare tua te prudentia poſtulat? ꝙ ſi non poſſumus aliquid proficere ſuadendo, gratia contendimus, & rogando, ſiquid noſtra cauſa uis, ut iſtis te moleſtijs laxes, & ad conuictum noſtrum redeas, & ad conſuetudinem, uel noſtram communem, uel tuam ſolius, ac propriam. cupio non obtundere te, ſi nõ delectare noſtro ſtudio. cupio deterrere, ne permaneas in incepto: cum duæ res

istæ contrariæ me conturbent. ex quibus, aut in altera mihi uelim, si potes, obtemperes; aut in altera non offendas. Vale.

M. CICERO L. LVCEIO Q. F. S.

O Mnis amor tuus ex omnibus partibus se ostẽdit in his literis, quas à te proxime accepi, nõ ille quidẽ mihi ignotus, sed tamẽ gratus, & optatus, dicerem iucũdus, nisi id uerbum in omne tempus perdidissem, neq; ob eam unam causam, quam tu suspicaris, & in qua me lenissimis, & amantissimis uerbis utens, re grauiter accusas: sed quòd illius tanti uulneris quæ remedia esse debebant, ea nulla sunt: quid enim? ad amicos'ne confugiam? quàm multi sunt? habuimus enim ferè communeis: quorum alij occiderunt, alij nescio quo pacto obduruerunt. tecum uiuere possem equidem, & maxime uellem. uetustas est, amor, consuetudo, studia paria. quod uinculũ, quæ res deest nostræ coniunctioni? possumus'ne igitur esse unà? nec mehercule intelligo, quid impediat. sed certe adhuc non fuimus, cum essemus uicini in Tusculano, in Puteolano: nã quid dicam, in urbe? in qua, cum forum commune sit, uicinitas non requiritur. sed casu nescio quo in ea tempora nostra ætas incidit, ut cum maxime florere nos oporteret, tum uiuere etiam puderet: quod enim mihi poterat esse perfugium spoliato & domesticis, & forensibus ornamentis, atq; solatijs? literæ, credo, quibus utor assidue: quid enim aliud facere possum? sed nescio quo modo ipsæ illæ ex-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

cludere me à portu, & perfugio uidentur, et quasi ex probare, ꝙ in ea uita maneam, in qua nihil insit, nisi propagatio miserrimi temporis. Hic tu ea me abesse urbe miraris, in qua domus nihil delectare possit, summum sit odium temporum, hominũ, fori, curiæ? itaq; sic literis utor, in quibus consumo omne tempus, non ut ab his medicinam perpetuam, sed ut exiguam doloris obliuioné petam. ꝙ si id egissemus ego, atq; tu, quod ne in menté quidem nobis ueniebat propter quotidianos metus: omne tempus unà fuissemus: neq; me ualetudo tua offenderet, neq; te mœror meus. quod, quantum fieri poterit, consequamur: quid enim utriq; nostrum aptius? propediem te igitur uidebo. Vale.

M. T. CICERO S. D. TITIO.

Etsi unus ex omnibus minime sum ad te consolandum accommodatus, ꝙ tantum ex tuis molestijs cepi doloris, ut consolatione ipse egerem: tamen cum longius à summi luctus acerbitate meus abesset dolor, q̃ tuus, statui nostræ necessitudinis esse, meæq; in te beneuolentiæ, non tacere tanto in tuo mœrore tandiu; sed adhibere aliquam modicam consolationem, quæ leuare dolorem tuũ posset, si minus sanare potuisset. Est autem consolatio peruulgata quidem illa maxime, quam semper in ore, atq; in animo habere debemus, HOMINES nos ut esse meminerimus, ea lege natos, ut omnibus telis fortunæ proposita sit uita nostra: neq; esse recusandum, quo minus ea, qua nati sumus, conditione uiuamus: né ue

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

tam grauiter eos casus feramus, quos nullo consilio uitare possumus: euentisq́; aliorum memoria repetendis, nihil accidisse nobis noui cogitemus. neq; hæ, neq; cæteræ consolationes, quæ sunt à sapientissimis uiris usurpatæ, memoriæq́;, & literis proditæ, tantum uidentur proficere debere, quantum status ipse nostræ ciuitatis, & hæc perturbatio temporum perditorum: cum beatissimi sint, qui liberos non susceperunt; minus autem miseri, qui his temporibus amiserunt, q̃ si eosdem bona, aut deniq; aliqua Rep. perdidissent. quòd si tuum te desiderium mouet; aut si tuarũ rerum cogitatione mœres: non facile exhauriri tibi istum dolorem posse uniuersum puto. sin illa te res cruciat, quæ magis amoris est, ut eorum, qui occiderunt, miserias lugeas: ut ea non dicam, quæ sæpissime & legi, & audiui, nihil mali esse in morte; in qua si resideat sensus, immortalitas illa potius, quàm mors ducenda sit: sin sit amissus, nulla uideri miseria debeat, quæ non sentiatur: hoc tamen non dubitans confirmare possum, ea misceri; parari, impendere Reip. quæ qui reliquerit, nullo modo mihi quidem deceptus esse uideatur: quid est enim iam non modo pudori, probitati, uirtuti, rectis studijs, bonis artibus, sed omnino libertati, ac saluti loci? non mehercule quanquam audiui hoc grauissimo, & pestilentissimo anno adolescentulum, aut puerum mortuum, qui mihi non à Dijs immortalibus ereptus ex his miserijs, atq; ex iniquissima conditione uitæ uideretur. quare si tibi unnm hoc detrahi potest, nequid ijs, quos amasti, mali putes contigisse: permultum erit ex mœrore tuo diminutum: relinquetur enim simplex illa iam cura

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

doloris tui, quæ non cum illis cõmunicabitur, ſed ad te ipſum proprie referetur. in qua non eſt iam grauitatis, ac ſapientiæ tuæ, quam tu à puero præſtitiſti, ferre immoderatius caſum incommodorum tuorum, qui ſit ab eorum, quos dilexeris, miſeria, maloq; ſeiunctus: etenim eum ſemper te & priuatis in rebus, & publicis præſtitiſti, tuenda tibi ut ſit grauitas, & conſtantiæ ſeruiendum: nam quod allatura eſt ipſa diuturnitas, quæ maximos luctus uetuſtate tollit, id nos præripere conſilio, prudentiaq; debemus. etenim ſi nulla unquam fuit liberis amiſſis tam imbecillo mulier animo, quæ non aliquando lugendi modum fecerit: certe nos, quod eſt dies allatura, id conſilio ante ferre debemus, neq; expectare temporis medicinam, quam repræſentare ratione poſſimus. His ego literis ſiquid profeciſſem, exiſtimabam optandum quiddam me eſſe aſſecutum: ſin minus forte ualuiſſent, officio tamen eſſe functum beneuolentiſſimi, atq; amiciſſimi: quem me tibi & fuiſſe ſemper exiſtimes uelim, & futurum eſſe confidas. Vale.

M. CICERO S. D. P. SESTIO P. F.

n On obliuione amicitiæ noſtræ, neq; intermiſſione conſuetudinis meæ, ſuperioribus temporibus ad te nullas literas miſi, ſed ꝙ priora tempora in ruinis Reip. noſtriſq; iacuerunt, poſteriora autẽ me à ſcribẽdo tuis iniuſtiſſimis, atq; acerbiſſimis incõmodis retardarunt. cũ uero & interuallũ iam ſatis longum fuiſſet; & tuã uirtutem, animiq; magni=

tudinem diligentius essem mecum recordatus: non putaui esse alienũ institutis meis, hæc ad te scribere. Ego te P. Sesti & primis tẽporibus illis, quibus in inuidiam absens, & in crimen uocabare, defendi: & cum in tui familiarissimi iudicio, ac periculo tuum nomen cõiungeretur, q̃ potui accuratissime te, tuamq; causam tutatus sum: & proxime recenti aduentu meo cum rem aliter institutam offendissem, ac mihi placuisset, si affuissem, tamen nulla re saluti tuæ defui. cumq́; eo tempore inuidia annonæ inimici non solum tui, uerum etiam amicorum tuorum, iniquitas totius iudicij, multaq; alia Reip. uitia plus, q̃ causa ipsa, ueritasq; ualuissent: Publio tuo neq; opera, neq; consilio, neq; labore, neq; gratia, neq; testimonio defui. quamobrẽ omnibus officijs amicitiæ diligenter à me, sanctéq; seruatis, ne hoc quidem prætermittẽdum esse duxi, te ut hortarer, rogaremq́;, ut & hominẽ te, & uirum esse meminisses, idest ut & cõmunẽ, incertumq; casum, quem neq; uitare quisquam nostrum, neq; præstare ullo pacto potest, sapiẽter ferres: & dolori fortiter, ac fortunæ resisteres: cogitaresq́;, et in nostra ciuitate, & in cæteris, quæ rerum potitæ sunt, multis fortissimis, atq; optimis uiris iniustis iudicijs taleis casus incidisse. illud utinam ne uere scriberem, ea te Rep. carere, in qua neminem prudentem hominem res ulla delectet. De tuo autem filio uereor, ne si nihil ad te scripserim, debitum eius uirtuti uidear testimonium non cepisse: sin autem omnia, quæ sentio, perscripserim, ne refricem meis literis desiderium, ac dolorem tuum. sed tamen prudentissime facies, si illius pietatem, uirtutem, industriam,

ubicunq; erit, tuam esse tecum esse duces: NEC enim minus nostra sunt, quæ animo complectimur, q̃ quæ oculis intuemur. quamobrem & illius eximia uirtus, summusq; in te amor, magnæ tibi consolationi debet esse; & nos, cæteriq;, qui te nõ ex fortuna, sed ex uirtute tua pendimus, semperq; pendemus; & maxime animi tui cõscientia, cum tibi nihil merito accidisse reputabis, & illud adiunges, HOMINES sapienteis turpitudine, non casu; & delicto suo, non aliorum iniuria cõmoueri. Ego & memoria nostræ ueteris amicitiæ, & uirtute, atq; obseruantia filij tui monitus, nullo loco deero neq; ad consolandum, neq; ad leuandum fortunam tuam. tu siquid ad me forte scripseris, perficiam ne te frustra scripsisse arbitrere. Vale.

M. CICERO S. D. T. FABIO.

ETsi ego met, qui te consolari cupio, consolandus ipse sum, propterea q nullam rem grauius iandiu tuli, q̃ incõmodum tuũ: tamen te magnopere non hortor solum, sed etiam pro amore nostro rogo, atq; oro, te colligas, uirumq; præbeas, &, qua cõditione omnes homines, et quibus tẽporibus nati sumus, cogites. plus tibi uirtus tua dedit, q̃ fortuna abstulit; propterea q adeptus es, quod non multi homines noui; amisisti, quod plurimi homines nobilissimi. ea deniq; uidetur conditio impendere legum, iudiciorum, temporum, ut optime actum cum eo uideatur esse, qui q̃ leuissima pœna ab hac Rep. discesserit. tu uero qui & fortunas, & liberos habeas, & nos,

cæterosq; necessitudine, & beneuolentia tecum coniunctissimos; quiq; magnam facultatem sis habiturus nobiscum, & cum omnibus tuis uiuendi; & cum unũ sit iudiciũ ex tam multis, quod reprehẽdatur, ut quod una sententia, eáq; dubia, potentiæ alicuius cõdonatũ existimetur: omnibus his de causis debes istã molestiã q̃ leuissime ferre. Meus animus erit in te, liberosq; tuos semper, quem tu esse uis, & qui esse debet. Vale.

M. CICERO RVFO S.

e Tsi mihi nunquã dubiũ fuit, quin tibi essem carissimus: tamen quotidie magis id perspicio: extatq; id, quod mihi ostenderas quibusdam literis, hoc te studiosiorẽ in me colendo fore, q̃ in prouincia fuisses (etsi meo iudicio nihil ad tuũ prouinciale officiũ addi potest) quo liberius iudiciũ esse posset tuum. itaq; me & superiores literæ tuæ admodum delectauerunt, quibus & expectatum meum aduentũ abs te amanter uidebam, &, cum aliter res cecidisset, ac putasses, te meo consilio magnopere esse lætatum: et his proximis literis magnum cepi fructum & iudicij, & officij tui: iudicij, quòd intelligo te, id quod omnes fortes, ac boni uiri facere debẽt, nihil putare utile esse, nisi quod rectum, honestumq; sit: officij, quòd te mecum, quodcunq; cepissem consilij, polliceris fore: quo neq; mihi gratius, neq; ut ego arbitror, tibi honestius esse quicquam potest. mihi consilium captum iandiu est. de quo ad te, non quo cælandus esses, nihil scripsi antea, sed quia communicatio consilij tali tempore,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

quaſi quædam admonitio uidetur eſſe officij, uel potius efflagitatio ad coeundam ſocietatem uel periculi, uel laboris. cum uero ea tua ſit uoluntas, humanitas, beneuolentia erga me: libenter amplector talem animum, ſed ita (nõ enim dimittã pudorem in rogando meum) ſi feceris id, quod oſtendis, magnam habebo gratiam; ſi non feceris, ignoſcam; & alterum timori, alterum mihi te negare non potuiſſe arbitrabor: eſt enim res profecto maxima, quid rectũ ſit, apparet: quid expediat, obſcurũ eſt, ita tamen, ut ſi nos ij ſumus, qui eſſe debemus, ideſt ſtudio digni, & literis noſtris, dubitare non poſſimus, quin ea maxime conducant, quæ ſunt rectiſſima. quare tu, ſi ſimul placebit, ſtatim ad me uenies. ſin idem placebit, atq; eodem, nec continuo poteris: omnia tibi ut nota ſint, faciam. quicquid ſtatueris, te mihi amicum: ſin id, quod opto, etiam amiciſſimum iudicabo. Vale.

CICERO RVFO S.

q Voquo modo potuiſſem, te conueniſſem, ſi eò, quò conſtitueras, uenire noluiſſes. quare etſi mei cõmodi cauſa cõmouere me uoluiſti: tamen ita exiſtimes uelim, me antelaturũ fuiſſe, ſi ad me miſiſſes, uolũtatẽ tuam cõmodo meo. Ad ea, quæ ſcripſiſti, cõmodius equidẽ poſſem de ſingulis ad te rebus ſcribere, ſi M. Tullius ſcriba meus adeſſet: à quo mihi exploratum eſt, in rationibus duntaxat referendis (de cæteris rebus affirmare non poſſum) nihil eum feciſſe ſcientem, quod eſſet cõtra aut rem, aut exiſtimationem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

tuam: deinde si rationum referendarum ius uetus, & mos antiquus maneret, me relaturum rationes, nisi tecum pro coniunctione nostræ necessitudinis contulissem, confecissemq;, non fuisse. quod igitur fecissem ad urbem, si consuetudo pristina maneret: id, quãdo lege Iulia relinquere rationes in prouincia necesse erat, easdemq; totidem uerbis referre ad ærarium, feci in prouincia, neq; ita feci, ut te ad meum arbitrium adducerem, sed tribui tibi tantum, quantũ me tribuisse nunquam pœnitebit: totum enim scribam meum, quem tibi uideo nunc esse suspectum, tibi tradidi. tu ei M. Mindium fratrem tuum adiunxisti. rationes confectæ me absente sunt tecum: ad quas ego nihil adhibui præter lectionem. ita accepi librum à meo seruo scriba, ut eundem acceperim à fratre tuo. si honos is fuit, maiorem tibi habere non potui: si fides, maiorem tibi habui, quàm pene ipsi mihi. si prouidendum fuit, nequid aliter, ac tibi & honestum, & utile esset, referretur: non habui, cui potius id negotij darem, quàm scribæ meo. illud quidem certe factum est, quod lex iubebat, ut apud duas ciuitates, Laodicensem, & Apamensem, quæ nobis maxime uidebantur, quoniam ita necesse erat, rationes confectas, & consolutas deponeremus. itaq; huic loco primum respondeo, me, quanquam iustis de causis rationes deferre properarim, tamen te expectaturum fuisse, nisi in prouincia relictas rationes pro latis haberem. Quamobrem de Volusio quod scribis, non est id rationum: docuerunt enim me periti homines, in his cum omnium peritissimus, tum mihi amicissimus C. Ca-

millus, ad Volusium transferri nomen à Valerio non potuisse, sed prædes Valerianos teneri. neq; id erat HS XXX, ut scribis, sed XIX. erat enim curata nobis pecunia Valerij mancipis nomine: ex qua reliquum quod erat in rationibus, retuli. sed sic me & liberalitatis fructu priuas, & diligentiæ, &, (quod minime tamen laboro) mediocris etiam prudentiæ: liberalitatis, q mauis scribæ mei beneficio, quàm meo, legatum meũ, præfectumq; maxima calamitate leuatos, cum præsertim non deberent esse obligati: diligentiæ, quòd existimas de tanto officio meo, tanto etiam periculo nec scisse me quicquam, nec cogitasse; scribam, quicquid uoluisset, cum id mihi ne recitasset quidem, retulisse: prudentiæ, cum rem à me ne insipienter quidem cogitatam putas. nam & Volusij liberandi meum fuit consilium: & ut multa tam grauis Valerianis prædibus, ipsiq; T. Mario depelleretur, à me inita ratio est: quam quidem omnes non solum probant, sed etiam laudant. & si uerum scire uis, hoc uni scribæ meo intellexi non nimium placere. sed ego putaui esse uiri boni, cum populis suum seruaret, consulere fortunis tot uel amicorum uel ciuium. Nam de Lucceio est ita actum, ut auctore Cn. Pompeio, ista pecunia in fano poneretur. id ego agnoui meo iussu esse factum. qua pecunia Pompeius est usus, ut tua, quam tu deposueras, Sestius. sed hoc ad te nihil intelligo pertinere. illud me non animaduertisse moleste ferrem, ut adscriberem, te in fano pecuniam iussu meo deposuisse, nisi ista pecunia grauissimis esset, certissimisq; monimentis testata, cui data, quo S. C. quibus

tuis, quibus meis literis P. Sestio tradita esset. quae cum uiderem tot uestigijs impressa, ut in his errari non posset: non adscripsi id, quod tua nihil referebat: ego tamen adscripsisse mallem, quando id te uideo desiderare. sicut scribis tibi id esse referendū, idem ipse sentio: neq; in eo quicquā à meis rationibus discrepabūt tuae. addes enim tu, meo iussu: quod ego nunquam addidi: nec causa est, cur negem: nec, si esset, & tu nolles, negarem. Nam de HS nongentis millibus certe ita relatū est, ut tu, siue frater tuus referri uoluit. sed siquid est, quando de Luceio parum prouisum est, quod ego in rationibus referendis etiamnum corrigere possim: de eo mihi, cum S. C. non sim usus, quid per leges liceat, considerandum est. te certe in pecunia exacta ita efferre ex meis rationibus relatis non oportuit, nisi quid me fallit: sunt enim alij peritiores. illud caue dubites, quin ego omnia faciā, quae interesse tua, aut etiā uelle te existimē, si ullo modo facere possim. Quod scribis de beneficijs, scito à me & Tribunos mil. et praefectos, & contubernales duntaxat meos delatos esse. in quo quidem ratio me fefellit: liberum enim mihi tempus ad eos deferendos existimabam dari: postea certior sum factus, triginta diebus deferri necesse esse, quibus rationes retulissem. sane moleste tuli, non illa beneficia tuae potius ambitioni reseruata esse, quàm meae, qui ambitione nihil uterer. de centurionibus tamen, & de Tribunorū mil. contubernalibus res est in integro: genus enim horum beneficiorum definitum lege non erat. Reliquum est de HS centum millibus: de quibus memini mihi a te Myrina literas esse allatas,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

non mei errati, ſed tui: in quo peccatum uidebatur eſſe, ſi modo erat, fratris tui, & Tullij. ſed cũ id corrigi non poſſet, quòd iam depoſitis rationibus ex prouincia deceſſemus: credo me quidem tibi pro animi mei uoluntate, proq; ea ſpe facultatum, quam tum habebamus, q̃ humaniſſime potuerim, reſcripſiſſe. ſed neque tum me humanitate mearũ literarum obligatum puto, neq; tuam hodie epiſtolam de HS centum ſic accepiſſe, ut ij accipiunt, quibus epiſtolæ per hæc tempora moleſtæ ſunt. ſimul illud cogitare debes, me omnem pecuniam, quæ ad me ſaluis legibus perueniſſet, Epheſi apud publicanos depoſuiſſe: id fuiſſe HS XXII. eã omnem pecuniam Pompeium abſtuliſſe. quod ego ſiue æquo animo fero, ſiue iniquo; tu de HS centum æquo animo ferre debes, & exiſtimare, eo minus ad te uel de tuis cibarijs, uel de mea liberalitate perueniſſe. ꝙ ſi mihi expenſa iſta HS centum tuliſſes; tamen, quæ tua eſt ſuauitas, quiq; in me amor, nolles à me hoc tempore æſtimationem accipere: nam numeratum ſi cuperem, non erat. ſed hæc iocatum me putato, ut ego te exiſtimo. ego tamen, cum Tullius rure redierit, mittam eum ad te, ſiquid ad rem putabis pertinere. Hanc epiſtolam cur non ſcindi uelim, cauſa nulla eſt. Vale.

M. CICERO S. D. L. MESCINIO.

g Ratæ mihi tuæ literæ fuerunt: ex quibus intellexi, quod etiam ſine literis arbitrabar, uidendi mei te ſumma cupiditate affectum eſſe. quod ego

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ita libenter accipio, ut tamen ibi non concedam: nam tecum esse, ita mihi commoda omnia, quæ opto, contingant, ut uehementer uelim: etenim, cũ esset maior & uirorum, & ciuium bonorum, & iucundorum hominum, & amantium mei copia, tamen erat nemo, quicum essem libentius, q̃ tecum, & pauci, quibuscum æque libenter: hoc uero tempore, cum alij interierint, alij absint, alij mutati uoluntate sint, unum medius fidius tecum diem libentius posuerim, quàm hoc omne tempus cum plerisq; eorum, quibuscum uiuo necessario: noli enim existimare, mihi non solitudinem iucundiorem esse, qua tamen ipsa uti non licet, q̃ sermones eorum, qui frequentant domum meam, excepto uno, aut summum altero. itaq; utor eodem perfugio, quo tibi utendum censeo, literulis nostris, præterea etiam conscientia consiliorum meorum: ego enim is sum, quemadmodum tu facillime potes existimare, qui nihil unquam mea potius, q̃ meorum ciuium causa fecerim: cui nisi inuidisset is, quem tu nunquam amasti (me enim amabas) & ipse beatus esset, & omnes boni. ego sum, qui nullius uim plus ualere uolui, quàm honestum otium. idemq;, cum illa ipsa arma, quæ semper timueram, plus posse sensi, quàm illum consensum bonorum, quem ego idem effeceram: quauis tuta conditione pacem accipere malui, quàm uiribus cum ualentiore pugnare. sed & hæc, & multa alia coràm breui tempore licebit. neq; me tamen ulla res alia Romæ tenet, nisi expectatio rerũ Africanarum: uidetur enim mihi res in propinquum adducta discrimen. puto autem mea nõ nihil interesse, quanquã, id ipsum, quid

intersit, non sanè intelligo, ueruntamen, quicquid illinc nuntiatum sit, non longe abesse à consilijs amicorum: est enim res ipsa iam in eum locum adducta, ut quanquam multum intersit inter eorum causas, qui dimicant, tamen inter uictorias non multum interfuturum putem. sed planè animus, qui dubijs rebus forsitan fuerit infirmior, desperatis confirmatus est multum: quem etiam superiores tuæ literæ confirmarunt: quibus intellexi, q̃ fortiter iniuriam ferres: iuuitq; me, tibi cum summam humanitatem, tum etiam tuas literas profuisse: uerum enim scribam: teneriore mihi animo uidebare, sicut omnes ferè, qui uita ingenua, in beata, & libera ciuitate uiximus. sed ut illa secunda moderate tulimus: sic hanc non solum aduersam, sed etiam funditus euersam fortunam fortiter ferre debemus: ut hoc saltem in maximis malis boni consequamùr, ut mortem, quam etiam beati contemnere debebamus, propterea ꝙ nullum sensum esset habitura, nunc sic affecti non modo contemnere debeamus, sed etiam optare. Tu, si me diligis, fruere isto otio, tibiq; persuade, PRAETER culpam, ac peccatum, quo semper caruisti, & carebis, homini accidere nihil posse, quod sit horribile, aut pertimescendum. Ego, si uidebitur rectè fieri posse, ad te ueniam breui. siquid acciderit, ut mutandum consilium sit: te certiorem faciam statim. tu ita fac cupidus mei uidendi sis, ut istinc te ne moueas tam infirma ualetudine, nisi ex me prius quæsieris per literas, quid te uelim facere. Me uelim, ut facis, diligas, ualetudiniq; tuæ, & tranquillitati animi seruias. Vale.

Marci

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. T. CICERONIS EPISTOLARVM AD TORQVATVM, ET ALIOS LIBER VI.

M. CICERO S. D. A. TORQVATO.

ETsi ea perturbatio est omnium rerũ, ut suæ quenque fortunæ maxime pœniteat, nemoq; sit, quin ubiuis, quàm ibi, ubi est, esse malit: tamen mihi dubium non est, quin hoc tempore, bono uiro Romæ esse, miserrimum sit: nam & si quocũque in loco quisque est, idem est ei sensus, & eadem acerbitas ex interitu rerum & publicarum, & suarum; tamen oculi augent dolorem, qui ea, quæ cæteri audiunt, intueri coguntur, nec auertere à miserijs cogitationem sinunt. quare & si multarum rerum desiderio te angi necesse est: tamen illo dolore, quo maxime te confici audio, quòd Romæ non sis, animum tuum libera: & si enim cum magna molestia tuos, tuaq; desideras; tamen illa quidem, quæ requiris, suum statum tenent, nec melius, si tu adesses, tenerent, nec sunt ullo in proprio periculo. nec debes tu, cum de tuis cogitas, aut præcipuam aliquam fortunam postulare, aut cõmunem recusare. de te autem ipso Torquate est tuũ sic agitare animo, ut non adhibeas in consiliũ cogitationum tuarum desperationẽ, aut timorem: nec enim is, qui in te adhuc iniustior, quàm tua dignitas postulabat, fuit, non magna signa dedit animi erga te mitigati. nec tamẽ is ipse, à quo salus petitur, habet explica-

tam, aut exploratã rationẽ salutis suæ. CVMQVE omnium bellorum exitus incerti sint: ab altera uictoria tibi periculum nullum esse perspicio, quod quidem seiunctum sit ab omnium interitu: ab altera te ipsum nunquam timuisse, certo scio. reliquum est, ut te id ipsum, quod ego quasi consolationis loco pono, maxime excruciet, commune periculum Reip. cuius tanti mali, quamuis docti uiri multa dicant, tamen uereor, ne consolatio ulla possit uera reperiri, præter illam, quæ tanta est, quantũ in cuiusq; animo roboris est, atq; neruorum: si enim BENE sentire, rectéq; facere, satis est ad bene, beatéq; uiuendum; uereor, ne eum, qui se optimorum consiliorum conscientia sustentare possit, miserum esse, nefas sit dicere: nec enim nos arbitror uictoriæ præmijs ductos, patriam olim, & liberos, & fortunas reliquisse: sed quoddam nobis officium iustum, & piũ, & debitum Reip. nostræq; dignitati uidebatur, qui neq;, cum id faciebamus, tã eramus amẽtes, ut explorata nobis esset uictoria. quare si id euenit, quod ingrediẽtibus nobis in causam propositum fuit accidere posse: non debemus ita cadere animis, quasi aliquid euenerit, quod fieri posse nunquã putarimus. simus igitur ea mente, quã ratio, & ueritas præscribit: ut nihil in uita nobis præstandum præter culpam putemus; eáq; cum careamus, omnia humana placate, & moderate feramus. atque hæc eò pertinet oratio, ut perditis rebus omnibus, tamen ipsa uirtus se sustentare posse uideatur. sed si est spes aliqua rebus communibus, ea tu, quicunque status est futurus, carere non debes. atque hoc mihi scribenti ueniebat in mentem, me eum esse,

cuius tu desperationem accusare solitus esses, quemq; auctoritate tua cunctantem, & diffidentem excitare. quo quidem tempore non ego causam nostram, sed consilium improbabam: serò enim nos ijs armis aduersari uidebam, quæ multo ante confirmata per nosmetipsos erant: docebamq;, pilis, & gladijs, non consilijs, neq; auctoritatibus nostris, de iure publico disceptari. neq; ego ea, quæ facta sunt, fore cum dicebam, diuinabam futura: sed ꝙ & fieri posse, & exitiosum fore, si euenisset, uidebam, id ne accideret, timebam: præsertim cum, si mihi alterutrum de euentu, atque exitu rerum promittendum esset, id futurum, quod euenit, exploratius possem promittere: ijs enim rebus præstabamus, quæ nõ prodeunt in aciem: usu autem armorum, & militũ robore inferiores eramus. sed tu illum animum nunc adhibe quæso, quo me tum esse oportere censebas. hæc eo scripsi, quòd mihi non Philargyrus tuus omnia de te requirenti, fidelissimo animo (ut mihi quidem uisus est) narrauit, te interdum sollicitum solere esse uehemẽtius: quod facere non debes, nec dubitare, quin aut aliqua Rep. sis futurus, qui esse debes; aut perdita, non afflictiore conditione, quam cæteri. hoc uero tempus, quo exanimati omnes, & suspensi sumus, hoc moderatiore animo ferre debes, quòd & in ea urbe es, ubi nata, & alta est ratio, ac moderatio uitæ: & habes Ser. Sulpitium, quem semper unice dilexisti: qui te profecto & beneuolentia, & sapientia consolatur. cuius si essemus & auctoritatem, & consilium secuti, togati potius potentiam, q̃ armati uictoriam subissemus. sed hæc longiora for-

tasse fuerũt, quàm necesse fuit. illa, quæ maiora sunt, breuius exponam. Ego habeo, cui plus, quàm tibi, debeam, neminem. quibus tantum debebam, quantum tu intelligis, eos mihi huius belli casus eripuit. qui sim autem hoc tempore, intelligo. sed quia NEMO est tam afflictus, qui, si nihil aliud studeat, nisi id, quod agit, non possit nauare aliquid, & efficere: omne meum cõsilium, operã, studium certe uelim existimes tibi, tuisq; liberis esse debitum. Vale.

M. CICERO S. D. A. TORQVATO.

Peto à te, ne me putes obliuione tui rarius ad te scribere, q̃ solebam, sed aut grauitate ualetudinis, qua tamen iam paululũ uideor leuari, aut ꝙ absim ab Vrbe, ut, qui ad te proficiscantur, scire non possim. quare uelim ita statutum habeas, me tui memoriam summa cum beneuolentia tenere, tuasq; omneis res non minori mihi curæ, quàm meas esse. Quod maiore in uarietate uersata est adhuc tua causa, q̃ homines aut uolebant, aut opinabantur: mihi crede, non est pro malis temporum, quod moleste feras: necesse est enim, aut armis urgeri Remp. sempiternis, aut, his positis, recreari aliquando, aut funditus interire. si arma ualebunt: nec eos, à quibus reciperis, uereri debes, nec eos, quos adiuuisti. si armis aut conditione positis, aut defatigatione abiectis, aut uictoria detractis, ciuitas respirauerit: & dignitate tua frui tibi, & fortunis licebit. sin omnino interierint omnia, fueritq; is exitus, quem uir prudentissimus M. Anto-

nius iam tum timebat, cum tantum instare malorum suspicabatur: misera est illa quidē consolatio, tali praesertim ciui, & uiro, sed tamen necessaria; NIHIL esse praecipue cuiquam dolendum in eo, quod accidat uniuersis. quae uis insit in his paucis uerbis (plura enim committenda epistolae non erant) si attendes, quod facis: profecto etiā sine meis literis intelliges, te aliquid habere, quod speres; nihil, quod aut hoc, aut aliquo Reip. statu timeas; omnia si interierint, cum superstitem te esse Reip. ne, si liceat, quidem uelis, ferēdam esse fortunam, praesertim quae absit à culpa. sed haec hactenus. Tu uelim scribas ad me, quid agas, & ubi futurus sis; ut, aut quò scribam, aut quò ueniam, scire possim. Vale.

M. CICERO S. D. A. TORQVATO.

Vperioribus literis beneuolentia magis adductus, q̄ quo res ita postularet, fui longior: neq; enim confirmatione nostra egebat uirtus tua: neq; erat ea mea causa, atq; fortuna, ut, cui ipsi omnia deessent, alterum confirmarem. hoc item tempore breuior esse debeo: siue enim tum nihil opus fuit tā multis uerbis, nihilo magis nunc opus est: siue tum opus fuit, illud satis est, praesertim cum accesserit nihil noui: nam etsi quotidie aliquid audimus earum rerum, quas ad te perferri existimo; summa tamen eadē est, & idem exitus, quem ego tam uideo animo, q̄ ea, quae oculis cernimus. nec uero quicquam uideo, quod non idem te uidere certo sciam: nam etsi quē exitum acies

habitura sit, diuinare nemo potest; tamen & belli exitũ uideo; & si id minus, hoc quidem certe, cũ sit necesse alterutrum uincere, qualis futura sit uel hæc, uel illa uictoria. idq; cum optime perspexi, tale uideo, nihil ut mali uideatur esse futurũ, si id uel ante acciderit, quod uel maximũ ad timorẽ proponitur: ITA enim uiuere, ut nõ sit uiuendũ, miserrimum est: mori autẽ, nemo sapiens miserum duxit, ne beato quidem. sed in ea es urbe, in qua hæc uel plura, et ornatiora parietes ipsi loqui posse uideantur. ego tibi hoc cõfirmo, ESTI leuis est consolatio ex miserijs aliorum, nihilo te nunc maiore in discrimine esse, quam quemuis aut eorũ, qui discesserint, aut eorum, qui remanserint. alteri dimicant: alteri uictorẽ timent. sed hæc consolatio leuis, illa grauior, qua te uti spero, ego certe utor: nec enim, dum ero, angar ulla re, cum omni uacem culpa: &, si non ero, sensu omnino carebo. sed rursus γλαῦκ' εἰς Ἀθήνας, qui ad te hæc. Mihi tu, tui, tua omnia maximæ curæ sunt, &, dum uiuã, erũt. Vale.

M. CICERO S. D. A. TORQVATO.

n Oui, quod ad te scriberem, nihil erat: & tamen si quid esset, sciebam te à tuis certiorem fieri solere. de futuris autẽ rebus etsi semp̃ difficile est dicere, tamen interdũ cõiectura possis propius accedere, cum res est eiusmodi, cuius exitus prouideri possit. nunc tãtum uidemur intelligere, non diuturnũ bellũ: etsi id ipsum nõnullis uideatur secus. equidem cum hæc scribebam, aliquid iam actum pu-

tabam, non quo ego certo scirem, sed quòd nõ difficilis erat coniectura: nam cum omnis belli Mars communis, & cum semper incerti exitus præliorum sunt; tum hoc tempore ita magnæ utrinq; copiæ, ita paratæ ad depugnandum esse dicuntur, ut, utercunq; uicerit, non sit mirum futurum. illa in dies singulos magis, magisq; opinio hominum confirmatur, etiam si inter causas armorum aliquantum intersit, tamen inter uictorias non multum interfuturum. alteros propemodum iam sumus experti. de altero, nemo est quin cogitet q̃ sit metuẽdus iratus uictor armatus. hoc loco si uideor augere dolorẽ tuum, quẽ consolãdo leuare debebam, fateor me communium malorum consolationem nullam inuenire, præter illam, quæ tamen, si possis eam suscipere, maxima est, quáq; ego quotidie magis utor; CONSCIENTIAM rectæ uoluntatis maximã consolationẽ esse rerum incõmodarum; nec esse ullum magnum malum præter culpam. à qua quãdo tantum absumus, ut etiam optime senserimus, euentusq; magis nostri consilij, quàm consilium reprehendatur; & quando præstitimus, quod debuimus: moderate, quod euenit, feramus. sed hoc mihi tamen non sumo, ut te consoler de communibus miserijs, quæ & ad consolandum maioris ingenij, & ad ferendũ singularis uirtutis indigent. illud cuiuis facile est docere, cur præcipue tu dolere nihil debeas: eius enim, qui tardior in te leuando fuit, q̃ fore putaramus, non est mihi dubia de tua salute sentẽtia: de alijs autem nõ arbitror te expectare quid sentiam. reliquum est, ut te angat, ꝙ absis à tuis tandiu, res molesta, præsertim ab ijs pue-

ris, quibus nihil potest esse festiuius. sed, ut antea ad te scripsi, tempus est huiusmodi, ut suam quisq; conditionem miserrimam putet; & ubi quisq; sit, ibi esse minime uelit. equidem, nos quòd Romæ sumus, miserrimum esse duco; non solum quod in omnibus malis acerbius est uidere, quàm audire; sed etiam, quòd ad omneis casus subitorum periculorum magis obiecti sumus, quàm si abessemus. etsi me ipsum consolatorem tuum non tantum literæ, quibus semper studui, quantum longinquitas temporis mitigauit. quanto fuerim dolore, meministi. in quo prima illa consolatio est, uidisse me plus, quàm cæteros, cum cupiebam quamuis iniqua conditione pacem. quod etsi casu non diuinatione mea factum est: tamen hac inani prudentiæ laude delector. deinde, quod mihi ad consolationem commune tecum est, si iam uocer ad exitum uitæ, non ab ea Rep. auellar, qua carendum esse doleam, præsertim cum id sine ullo sensu futurum sit. adiuuat etiam ætas, & acta iam uita, quæ cũ cursu suo bene confecto delectatur, tum uetat in eo uim timere, quò nos iam natura ipsa penè perduxerit. postremo is uir, uel etiam ij uiri hoc bello occiderunt, ut impudentia uideatur, eandem fortunam, si res cogat, recusare. equidem mihi omnia propono: nec ullum est tantum malum, quod non putem impendere: SED CVM plus in metuẽdo mali sit, quàm in illo ipso, quod timetur, desino: præsertim cum id impendeat, in quo non modo dolor nullus, uerum finis etiam doloris futurus sit. sed hæc satis multa, uel plura potius, quàm necesse fuit. facit autẽ non loquacitas mea, sed beneuolẽtia longiores epistolas. Seruiũ

discessisse Athenis, moleste tuli : non enim dubito, quin magnæ tibi leuationi sit solitus esse quotidianus congressus, et sermo cum familiarissimi hominis, tum optimi, & prudentissimi uiri. tu uelim te, ut debes, & soles, tua uirtute sustentes. ego, quæ te uelle, quæq; ad te, & ad tuos pertinere arbitrabor, omnia studiose, diligẽterq; curabo. quæ cum faciam, beneuolentiã tuam erga me imitabor, merita non assequar. Vale.

M. CICERO A. CAECINAE S. D.

Q Votiescũq; filiũ tuum uideo (uideo autẽ fere quotidie) polliceor ei studium quidem meum, & operã sine ulla exceptione aut laboris, aut occupationis, aut temporis : gratiã autem, atq; auctoritatem cum hac exceptione, quantum ualeam, quantumq; possim. Liber tuus & lectus est, & legitur à me diligenter, & custoditur diligentissime. Res, & fortunæ tuæ mihi maximæ curæ sunt. quæ quidẽ quotidie faciliores mihi, & meliores uidẽtur. multisq; uideo magnæ esse curæ : quorum de studio, et de sua spe filium ad te perscripsisse certo scio. his autem de rebus, quas coniectura consequi possumus, non mihi sumo, ut plus ipse prospiciam, q̃ te uidere, atq; intelligere mihi persuaserim. sed tamen quia fieri potest, ut tu ea perturbatiore animo cogites, puto esse meum, quid sentiã, exponere. ea natura rerum est, & is tẽporum cursus, ut non possit ista aut tibi, aut cæteris fortuna esse diuturna, neq; hærere in tam bona causa et in tam bonis ciuibus tam acerba iniuria. quare ad eã spem, quam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

extra ordinem de te ipſo habemus non ſolum propter dignitatem, & uirtutem tuam (hæc enim ornamenta ſunt tibi etiam cum alijs cõmunia) accedunt tua præcipua, propter eximiũ ingenium, ſummamq; uirtutem: cui mehercule hic, cuius in poteſtate ſumus, multũ tribuit. itaq; ne punctum quidem temporis in iſta fortuna fuiſſes, niſi eo ipſo bono tuo, quo delectatur, ſe uiolatũ putaret. quod ipſum lenitur quotidie: ſignificaturq; nobis ab ijs, qui ſimul cum eo uiuunt, tibi hãc ipſam opinionẽ ingenij apud ipſum plurimum profuturam. quapropter primũ fac animo forti, atq; magno ſis: ita enim natus, ita educatus, ita doctus es, ita etiã cognitus, ut tibi id faciendũ ſit. deinde ſpem quoq; habeas firmiſſimam propter eas cauſas, quas ſcripſi. à me uero tibi omnia, liberiſq; tuis paratiſſima eſſe confidas uelim: id enim et uetuſtas noſtri amoris, et mea cõſuetudo in meos, et tua multa erga me officia poſtulãt. Vale.

M. CICERO A. CAECINAE S. D.

u Ereor, ne deſideres officiũ meum: quod tibi pro noſtra & meritorum multorum, et ſtudiorũ, et partium cõiunctione deeſſe nõ debet: ſed tamen uereor, ne literarũ à me officiũ requiras: quas tibi & iampridẽ, et ſæpe miſiſſem, niſi quotidie melius expectans, gratulationẽ, quàm confirmationẽ animi tui complecti literis maluiſſem. nũc autẽ, ut ſpero, breui gratulabimur: itaq; in aliud tẽpus id argumentũ epiſtolæ differo. his autem literis animum tuum, quem minime imbecillum eſſe et audio, & ſpe-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ro, etſi nõ ſapientiſſimi, at amiciſſimi hominis auctoritate confirmandum etiam atq; etiam puto; nec iis quidem uerbis, quibus te conſoler ut afflictum, & iam omni ſpe ſalutis orbatũ, ſed ut eum, de cuius incolumitate non plus dubitem, quàm te memini dubitare de mea: nam cũ me ex Rep. expuliſſent ii, qui illã cadere poſſe, ſtante me, non putarunt; memini me ex multis hoſpitibus, qui ad me ex Aſia, in qua tu eras, uenerant, audire, te de glorioſo, & celeri reditu meo cõfirmare. ſi te ratio quædam Etruſcæ diſciplinæ, quã à patre nobiliſſimo, atq; optimo uiro acceperas, non fefellit: nec nos quidem noſtra diuinatio fallet, quam tum ſapientiſſimorum uirorum monimentis, atq; præceptis, plurimoq;, ut ſcis, doctrinæ ſtudio, tum magno etiam uſu tractandæ Reip. magnaq; noſtrorum temporum uarietate conſecuti ſumus. cui quidem diuinationi hoc plus confidimus, quòd ea nos nihil in his tam obſcuris rebus, tamq; perturbatis unquam omnino fefellit. dicere, quæ antea futura dixiſſem, ni uererer, ne ex euentis fingere uiderer. ſed tamen plurimi ſunt teſtes, me & initio, ne cõiungeret ſe cum Cæſare, monuiſſe Pompeium, & poſtea, ne ſeiungeret. coniunctione frangi ſenatus opes, diſiunctione ciuile bellum excitari uidebam. atque utebar familiariſſime Cæſare, Pompeium faciebam plurimi: ſed erat meum conſilium cum fidele Pompeio, tum ſalutare utriq;. quæ præterea prouiderim, prætereo: nolo enim hunc de me optime meritum exiſtimare, ea me ſuaſiſſe Pompeio, quibus ille ſi paruiſſet, eſſet hic quidem clarus in toga, & princeps, ſed tantas opes, quantas nunc ha-

bet, non haberet. eundum in Hispaniam censui. quod si fecisset, ciuile bellum nullum omnino fuisset. rationem haberi absentis nõ tam pugnaui ut liceret, quàm ut, quando ipso Consule pugnante populus iusserat, haberetur. causa belli orta est. quid ego prætermisi aut monitorum, aut querelarum? cum uel iniquissimam pacem iustissimo bello anteferrem. uicta est auctoritas mea nõ tam à Pompeio (nam is mouebatur) q̃ ab ijs, qui duce Pompeio freti, peropportunam & rebus domesticis, et cupiditatibus suis illius belli uictoriam fore putabant. susceptum bellum est, quiescente me: depulsum ex Italia, manẽte me, quoad potui, sed ualuit apud me plus pudor meus, quàm timor. ueritus sum deesse Pompeij saluti, cum ille aliquando non defuisset meæ. itaq; uel officio, uel fama bonorum, uel pudore uictus, ut in fabulis Amphiaraus, sic ego prudens, & sciens ad pestem ante oculos positam sum profectus. quo in bello nihil aduersi accidit non prædicente me. quare, quando, ut augures, & astrologi solent, ego quoq; augur publicus ex meis superioribus prædictis constitui apud te auctoritatem augurij, & diuinationis meæ: debet habere fidem nostra prædictio. non igitur ex alitis inuolatu, nec è cantu sinistro oscinis, ut in nostra disciplina est, nec è tripudijs solistimis, aut somnijs tibi auguror: sed habeo alia signa, quæ obseruem. quæ etsi non sunt certiora illis, minus tamen habent uel obscuritatis, uel erroris. notantur autem mihi ad diuinandum signa duplici quadam uia: quarum alteram duco è Cæsare ipso, alteram è temporum ciuilium natura, atque ratione. in Cæsare hac

ſunt : mitis, clemensq; natura, qualis exprimitur præclare illo libro querelarum tuarum . accedit, quòd mirifice ingenijs excellentibus, quale eſt tuum, delectatur. præterea cedit multorum iuſtis, & officio incenſis, non inanibus, aut ambitioſis uoluntatibus . in quo uehementer eum conſentiens Etruria mouebit . cur hæc igitur adhuc parum profecerunt ? quia non putat ſe ſuſtinere cauſas poſſe multorum, ſi tibi, cui iuſtius uidetur iraſci poſſe, conceſſerit . Quæ eſt igitur, inquies, ſpes ab irato ? eodem fonte ſe hauſturum intelligit laudes ſuas, è quo ſit leuiter aſperſus . poſtremo homo eſt ualde acutus, & multum prouidens : intelligit te hominem in parte Italiæ minime contemnenda facile omnium nobiliſſimum, & in cõmuni Rep. cuiuis ſummorum tuæ ætatis uel ingenio, uel gratia, uel fama populi R. parem, non poſſe prohibere à Rep. diutius. nolet hoc temporis potius eſſe aliquando beneficium, quàm iam ſuum . dixi de Cæſare . nunc dicam de temporũ, rerumq; natura. Nemo eſt tã inimicus ei cauſæ, quã Pompeius animatus melius, quàm paratus ſuſceperat, qui nos malos ciueis dicere, aut homines improbos audeat . in quo admirari ſoleo grauitatẽ, & iuſtitiã, & ſapientiam Cæſaris : nunquam niſi honorificentiſſime Pompeium appellat . at in eius perſonam multa fecit aſperius. ermorũ iſta, & uictoriæ ſunt facta, non Cæſaris . at nos quemadmodum eſt complexus ? Caſſium ſibi legauit : Brutum Galliæ præfecit, Sulpitium Græciæ: Marcellum, cui maxime ſuccenſebat, cum ſumma illius dignitate reſtituit . quò igitur hæc ſpectant ? rerum hoc natura, & ciuilium temporum non patietur:

nec manens, nec mutata ratio feret, primum ut non in causa pari eadem sit & côditio, & fortuna omnium: deinde ut in eam ciuitatem boni uiri, & boni ciues nulla ignominia notati non reuertantur, in quam tot, nefariorum scelerum condemnati reuerterunt. habes augurium meum. quo, siquid addubitarem, nô potius uterer, quàm illa consolatione, qua facile fortem uirû sustentarem, te, si explorata uictoria arma sumpsisses pro Rep. (ita enim tum putabas) non nimis esse laudâdum: sin propter incertos exitus, euentusq; bellorum posse accidere, ut uinceremur, putasses; non debere ad secundam fortunam bene paratum fuisse, aduersam ferre nullo modo posse. disputarem etiam, quanto solatio tibi conscientia tui facti, quantæ delectationi in rebus aduersis literæ esse deberent. commemorarem non solum ueterum, sed & horum etiam recentium uel ducum, uel comitum tuorum grauissimos casus. etiam externos multos claros uiros nominarem: LEVAT enim dolorem communis quasi legis, & humanæ conditionis recordatio. exponerem etiam, quemadmodum hic, & quanta in turba, quantáq; in confusione rerum omniû uiueremus: necesse est enim minore desiderio perdita Rep. carere, quàm bona. sed hoc genere nihil opus est. incolumem te cito, ut spero, uel potius, ut perspicio, uidebimus. interea tibi absenti, & huic, qui adest, imagini animi, & corporis tui, constantissimo, atq; optimo filio tuo studium, officium, operam, laborem meum iampridem & pollicitus sum, & detuli, nunc hoc amplius, quòd me amicissime quotidie magis Cæsar amplectitur, familiares

quidem eius, ſicuti neminem . apud quem quicquid ua lebo uel auctoritate, uel gratia, ualebo tibi . tu cura, ut cum firmitudine te animi, tum etiam ſpe optima ſu ſtentes. Vale.

A. CAECINA M. CICERONI S.

q Vòd tibi nõ tam celeriter liber eſt redditus, ignoſce timori noſtro, & miſerere temporis. filius, ut audio, pertimuit (neq; iniuria) ſi liber exiſſet, quando non tam intereſt, quo animo ſcri batur, quàm quo accipiatur, ne ea res inepte mihi noce ret : cum præſertim adhuc ſtyli pœnas dem. qua qui dem in re, ſingulari ſum fato : nam cum mẽdum ſcri pturæ litura tollatur , ſtultitia fama multetur ; meus error exilio corrigitur: cuius ſumma criminis eſt, quòd armatus aduerſario male dixi . nemo noſtrum eſt, ut opinor , quin uota uictoriæ ſuæ fecerit : nemo , quin, etiam cum de alia re immolaret, tamen eo quidem ip ſo tempore, ut quamprimum Cæſar ſuperaretur, opta rit . hoc ſi non cogitat, omnibus rebus felix eſt . ſi ſcit, & perſuaſus eſt, quid iraſcitur ei , qui aliquid ſcripſit contra ſuam uoluntatem , cum ignorit omnibus , qui multa Deos uenerati ſint contra eius ſalutem ? ſed, ut eodem reuertar , cauſa hæc fuit timoris : ſcripſi de te parce medius fidius , & timide, non reuocans me ip ſe , ſed penè refugiens . genus autem hoc ſcripturæ non modo liberum , ſed incitatum , atque elatum eſſe debere, quis ignorat ? ſolutum exiſtimatur eſſe, alteri maledicere: tamen cauẽdum eſt, ne in petulantiam in cidas . impeditum, ſe ipſum laudare, ne uitium arro-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

gantiæ ſubſequatur . ſolum uero liberum, alterum laudare. de quo quicquid detrahas, neceſſe eſt aut infirmitati, aut inuidiæ aſſignetur . ac neſcio an tibi gratius, opportuniusq; acciderit : nam quod preſtare non poteram , primum erat non attingere ; ſecundum beneficium, quamparciſſime facere. ſed tamen ego me quidẽ ſuſtinui . multa minui : multa ſuſtuli : cõplura ne poſui quidem. QVEMADMODVM igitur, ſcalarũ gradus ſi alios tollas, alios incidas, nõnullos male hærentes relinquas ; ruinæ periculum ſtruas , non aſcenſum pares: ſic tot malis tum uictum, tum fractum ſtudium ſcribendi , quid dignum auribus , aut probabile poteſt afferre? cum uero ad ipſius Cæſaris nomen ueni, toto corpore contremiſco , non pœnæ metu , ſed ipſius iudicij : totum enim Cæſarem non noui . quem putas animũ eſſe, ubi ſecum loquitur ? hoc probabit: hoc uerbum ſuſpicioſum eſt . quid ſi muto? at uereor, ne peius ſit . age uero, laudo aliquem, num offendo? cum porrò offendam, quid ſi nõ uult? armati ſtylum perſequitur, uicti, & non dum reſtituti quid faciet ? euges etiam tu mihi timorẽ, qui in Oratore tuo caues tibi per Brutũ, & ad excuſationem ſocium quæris . ubi hoc omnium patronus facis, quid me ueterem tuum, nunc omnium clientem ſentire oportet ? in hac igitur calumnia timoris , & cæcæ ſuſpicionis tormento cũ plurima ad alieni ſenſus coniecturam, non ad ſuum iudicium ſcribantur , quàm difficile ſit euadere , ſi minus expertus es , quòd te ad omnia ſummum, atque excellens armauit ingenium , nos ſentimus . ſed tamen ego filio dixeram librum tibi legeret, & auferret; aut ea conditione daret. ſi

ret, si reciperes te correcturum, hoc est, si totum alium faceres. De Asiatico itinere, quanquam summa necessitas premebat, ut imperasti, feci. Te pro me quid horter? uides tempus uenisse, quo necesse sit de nobis cõstitui. nihil est mi Cicero, quod filium meum expectes. adolescens est: omnia excogitare uel studio, uel ætate, uel metu non potest. totum negotium tu sustineas oportet. in te mihi omnis spes est. tu pro tua prudentia, quibus rebus gaudeat, quibus capiatur Cæsar, tenes. à te omnia proficiscantur, & per te ad exitum perducantur, necesse est. apud ipsum multum, apud eius omneis plurimum potes. unum si tibi persuaseris, non hoc esse tui muneris, siquid rogatus fueris, ut facias (quanquam id magnum, & amplum est) sed totũ tuum esse onus, perficies: nisi forte aut in miseria nimis stulte, aut in amicitia nimis impudenter tibi onus impono. sed utrique rei excusationem tuæ uitæ consuetudo dat: nam quòd ita consueuisti pro amicis laborare, non iam sic sperant abs te, sed etiam sic imperant tibi familiares. Quod ad librum attinet, quem tibi filius dabit; peto à te, ne exeat; aut ita corrigas, ne mihi noceat. Vale.

M. CICERO A. CAECINAE S. D.

C Vm esset mecũ Largus, homo tui studiosus, locutus Cal. Ian. tibi præfinitas esse: ꝙ omnibus in rebus perspexeram, quæ Balbus, & Oppius absente Cæsare egissent, ea solere illi rata esse, egi uehementer cum his, ut hoc mihi darent, tibi in Si

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

cilia, quoad uellemus, uti esse liceret. qui mihi cũ fuissent aut libenter polliceri, siquid esset eiusmodi, quod eorum animos non offenderet, aut etiam negare, & afferre rationem, cur negarent: huic meæ rogationi potius non continuo responderunt: eodem die tamen ad me reuerterunt, mihiq; hoc dederunt, ut esses in Sicilia, quoad uelles, se præstituros: nihil ex eo te offensionis habiturum. quando, quid tibi permittatur, cognouisti: quid mihi placeat, puto te scire oportere. actis his rebus, literæ à te mihi sunt redditæ: quibus à me consilium petis, quid sim tibi auctor, in Siciliáne subsidas, an ut ad reliquias Asiaticæ negotiationis proficiscare. hæc tua deliberatio non mihi conuenire uisa est cum oratione Largi: ille enim mecum, quasi tibi nõ liceret in Sicilia diutius commorari, ita locutus erat: tu autem, quasi concessum sit, ita deliberas. sed ego, siue hoc, siue illud est, in Sicilia censeo cõmorandum. propinquitas locorum uel ad impetrandum adiuuat crebris literis, & nũtijs, uel ad reditus celeritatem, re aut impetrata, quod spero, aut aliqua ratione confecta. quamobrem censeo magnopere commorandum. T. Furfano Posthumio familiari meo, legatisq; eius item meis familiaribus diligentissime te commendabo, cum uenerint: erant enim omnes Mutinæ. uiri sunt optimi, & tui similium studiosi, & mei necessarij. quæ mihi uenient in mentem, quæ ad te pertinere arbitrabor, ea mea sponte faciam. siquid ignorabo, de eo admonitus, omnium studia uincam. ego & si coràm de te cum Furfano ita loquar, ut tibi literis meis ad eum nihil opus sit: tamen quoniã tuis placuit, te habere meas

literas, quas ei redderes, morem eis gessi. earum litterarum exemplum infra scriptum est. Vale.

M. CICERO T. FVRFANO PROCOS. S. D.

Cum A. Cæcina tanta mihi familiaritas, consuetudoq; semper fuit, ut nulla maior esse possit: nam & patre eius claro homine, & forti uiro plurimum usi sumus: & hunc à puero, quod & spem mihi magnam afferebat summæ probitatis, summæq; eloquentiæ, & uiuebat mecum coniunctissime non solum officijs amicitiæ, sed etiam studijs communibus, sic semper dilexi, ut non ullo cum homine coniunctius uiuerem. nihil attinet me plura scribere. quàm mihi necesse sit eius salutē, & fortunas, quibuscunque rebus possim, tueri, uides. reliquum est, ut, cum cognorim pluribus rebus, quid tu & de bonorum fortuna, & de Reip. calamitatibus sentires, nihil à te petam, nisi ut ad eam uoluntatem, quam tua sponte erga Cæcinam habiturus esses, tantus cumulus accedat commēdatione mea, quanti me à te fieri intelligo. hoc mihi gratius facere nihil potes. Vale.

M. C. TREBATIO S. D.

Ego, quanti te faciam, semperq; fecerim, quanti me à te fieri intellexerim, sum mihi ipse testis: nam & consilium tuum, uel casus potius diutius in armis ciuilibus commorandi, semper mihi magno dolori fuit: & hic euētus, quòd tardius, quàm est æquum,

& quàm ego uellem, recuperes fortunam, & dignitatem tuam, mihi non minori curæ est, quàm tibi semper fuerint casus mei. itaque & Posthumuleno, & Sestio, & sæpissime Attico nostro, proximeq; Theudæ liberto tuo totum me patefeci: & his singulis sæpe dixi, quacunque re possem, me tibi, & liberis tuis satisfacere cupere: idq; tu ad tuos uelim scribas, hæc quidem certe, quæ in potestate mea sunt, ut operam, studium, consilium, rem, fidem meam sibi ad omneis res paratam putent. si auctoritate, & gratia tantum possem, quantum in ea Rep. de qua ita meritus sum, posse deberem: tu quoque is esses, qui fuisti, cum omni gradu amplissimo dignissimus, tum certe ordinis tui facile princeps. sed quando eodem tempore, eademq; de causa nostrum uterque cecidit: tibi & illa polliceor, quæ supra scripsi, quæ sunt adhuc mea; & ea, quæ præterea uideor mihi ex aliqua parte retinere tã quam ex reliquijs pristinæ dignitatis: neque enim ipse Cæsar, ut multis rebus intelligere potui, est alienus à nobis: & omnes ferè familiarissimi eius casu deuincti magnis meis ueteribus officijs, me diligenter obseruant, & colunt. itaque siquis mihi erit aditus de tuis fortunis, idest de tua incolumitate, in qua sunt omnia, agendi, quod quidem quotidie magis ex eorum sermonibus adducor ut sperem: agam per me ipse, & moliar. singula persequi non est necesse: uniuersum studium meum, & beneuolentiam ad te defero. sed magni mea interest, hoc tuos omneis scire, quod tuis literis fieri potest, ut intelligant omnia Ciceronis patere Trebatio. hoc eò pertinet, ut nihil

existiment esse tam difficile, quod non pro te mihi susceptum, iucundum sit futurum. Vale.

M. CICERO TREBATIO S.

Ntea misissem ad te literas, si genus scribēdi inuenirem: tali enim tempore aut cōsolari amicorum est, aut polliceri. cōsolatione nō utebar, ꝙ ex multis audiebam, quàm fortiter, sapienterq́; ferres iniuriam temporum, quamq́; te uehementer consolaretur consciētia factorum, & consiliorum tuorum. quod quidem si facis, magnum fructum studiorum optimorum capis: in quibus te scio semper esse uersatum: idq́; ut facias, etiam atq; etiam te hortor. simul & illud tibi homini peritissimo rerū & exemplorum, & omnis uetustatis, ne ipse quidem rudis, sed in studio minus fortasse, quàm uellem, at in rebus, atq; usu plus etiam, quàm uellem, uersatus, spondeo, tibi acerbitatem istam, & iniuriam non diuturnā fore: nam & ipse, qui plurimum potest, quotidie mihi delabi ad æquitatem, & ad rerum naturam uidetur: & ipsa causa ea est, ut iam simul cum Rep. quæ in perpetuū iacere nō potest, necessario reuiuiscat, atq; recreetur: quotidieq́; fit aliquid lenius, & liberalius, quàm timebamus. quæ quoniam in temporū inclinationibus sæpe paruis posita sunt: omnia momēta obseruabimus, neq; ullum prætermittemus tui iuuandi, & leuandi locum. itaq; illud alterum, quod dixi, literarum genus quotidie mihi, ut spero, fiet procliuius, ut etiam polliceri possim. id re, q̄ uerbis, faciam libētius.

tu uelim existimes, & plureis te amicos habere, quàm qui in isto casu sint, ac fuerint, quantum quidem ego intelligere potuerim; & me concedere eorum nemini. fortem fac animum habeas, & magnum: quod est in uno te. quæ sunt in fortuna, temporibus regentur, & consilijs nostris prouidebuntur. Vale.

M. CICERO TREBATIO S.

d Olabellam antea tantũmodo diligebam: obligatus ei nihil erã: nec enim acciderat mihi opus esse: & ille mihi debebat, q̃ nõ defuerã eius periculis. nunc tãto sum deuinctus eius beneficio, q̃ & antea in re, & hoc tempore in salute tua cumulatissime mihi satisfecit, ut nemini plus debeam. qua in re tibi gratulor ita uehemẽter, ut te quoq; mihi gratulari, q̃ gratias agere malim. alterum omnino non desidero: alterum uere facere poteris. quod reliquum est, quando tibi uirtus, & dignitas tua reditũ ad tuos aperuit: est tuæ sapientiæ, magnitudinisq; animi, quid amiseris, obliuisci; quid recuperaueris, cogitare. uiues cum tuis: uiues nobiscum. plus acquisiuisti dignitatis, q̃ amisisti rei familiaris: quæ ipsa tum esset iucundior, si ulla res esset publica. Vestorius noster familiaris ad me scripsit, te mihi maximas gratias agere. hæc prædicatio tua mihi ualde grata est: eaq; te uti facile patior cum apud alios, tum mehercule apud Syronẽ nostrum amicum: quæ enim facimus, ea prudentissimo cuiq; maxime probata esse uolumus. Te cupio uidere quamprimum. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. CICERO AMPIO BALBO S. D.

GRatulor tibi mi Balbe, uereq; gratulor: nec sum tã stultus, ut te usura falsi gaudij frui uelim, deinde frangi repẽte, atq; ita cadere, ut nulla res te ad æquitatem animi postea possit extollere. egi tuam causam apertius, q̃ tẽpora nostra ferebant: uincebatur enim fortuna ipsa debilitatæ gratiæ nostræ tui caritate, & meo perpetuo erga te amore, culto à te diligẽtissime. omnia promissa, cõfirmata, certa, & rata sunt, quæ ad reditũ, et salutẽ tuã pertinẽt. uidi, cognoui, interfui: etenim omneis Cæsaris familiares satis opportune habeo implicatos consuetudine, & beneuolentia, sic, ut, cũ ab illo discesserint, me proximum habeant. hoc Pansa, Hircius, Balbus, Oppius, Matius, Posthumius, planè ita faciũt, ut me unice diligãt. q̃ si mihi pro me efficiendũ fuisset, non me pœniteret pro ratione temporum ita esse molitum. sed nihil est à me inseruitũ temporis causa. ueteres mihi necessitudines cum his omnibus intercedũt, quibuscum ego agere de te non destiti, principem tamen habuimus Pansam, tui studiosissimum, mei cupidum: qui ualet apud illũ nõ minus auctoritate, q̃ gratia. Cimber autẽ Tullius mihi planè satisfecit. ualet tamen apud Cæsarem nõ tam ambitiosæ rogationes, q̃ necessariæ: quas quia Cimber habebat, plus ualuit, quàm pro ullo alio ualere potuisset. diploma statim nõ est datum, q̃ mirifica est improbitas in quibusdã, qui tulissent acerbius, ueniam tibi dari, quem illi appellant tubam belli ciuilis: multaq; ita dicunt, quasi non gaudeant id bellum inci-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

disse. quare uisum est occultius agendum; neq; ullo modo diuulgandum, de te iam esse perfectum: sed id erit perbreui: nec dubito, quin legẽte te has literas cõfecta iam res futura sit. Pansa quidẽ mihi, grauis homo, & certus, non solum cõfirmauit, uerum etiam recepit, perceleriter se ablaturum diploma. mihi tamẽ placuit, hæc ad te perscribi: minus enim te firmũ sermo Apuleiæ tuæ, lacrymæq; Ampiæ declarabãt, quàm significant literæ tuæ. atq; illæ arbitrabantur, cum à te abessent ipsæ, multo in grauiore te cura futurũ. quare magnopere putaui, angoris, & doloris tui leuandi causa, pro certis ad te ea, quæ essent certa, perscribi oportere. scis me antea sic solitum esse scribere ad te, magis ut consolarer fortem uirum, atq; sapientẽ, q̃ ut exploratam spem salutis ostẽderem, nisi eam, quàm ab ipsa Rep. cum hic ardor extinctus esset, sperari oportere censerẽ. recordare tuas literas, quibus & magnum animum mihi semper ostẽdisti, & ad omneis casus ferendos constantem, atq; paratum. quod ego nõ mirabar, cum recordarer te & à primis tẽporibus ætatis in Rep. esse uersatum, & tuos magistratus in ipsa discrimina incidisse salutis, fortunarumq; cõmunium: & in hoc ipsum bellum esse ingressum, non solum ut uictor beatus, sed etiam, si ita accidisset, uictus ut sapiens esses. deinde, cum studium tuum consumas in uirorum fortium factis memoriæ prodendis, considerare debes, nihil tibi esse committendum, quamobrem eorum, quos laudas, non te similem præbeas. sed hæc oratio magis esset apta ad illa tempora, quæ iam effugisti. nunc uero tantum te para ad hæc nobiscum ferenda:

quibus ego ſiquam medicinam inuenirem, tibi quoq; eandem traderem. ſed eſt unum perfugium, doctrina, ac literæ, quibus ſemper uſi ſumus: quæ ſecundis rebus delectationē modo habere uidebātur, nunc uero etiam ſalutem. ſed ut ad initium reuertar, caue dubites, quin omnia de ſalute, ac reditu tuo perfecta ſint. Vale.

M. CICERO Q. LIGARIO S. D.

Etſi tali tuo tempore me aut conſolandi, aut iuuandi tui cauſa ſcribere ad te aliquid pro noſtra amicitia oportebat: tamen adhuc id non feci, quia neq; lenire uidebar oratione, neq; leuare poſſe dolorē tuum. poſtea uero quàm magnā ſpem habere cœpi, fore, ut te breui tēpore incolumē habere mus: facere nō potui, quin tibi et ſententiam, & uolūtatē declararem meam. primum igitur ſcribam, quod intelligo, & perſpicio, non fore in te Cæſarē duriorē: nam & res eum quotidie, & dies, & opinio hominū, & ut mihi uidetur, etiam ſua natura mitiorem facit: idq; cum de reliquis ſentio, tum de te etiā audio ex familiariſſimis eius: quibus ego ex eo tēpore, quo primū ex Africa nuntius uenit, ſupplicare unà cum fratribus tuis non deſtiti: quorum quidē & uirtus, & pietas, & amor in te ſingularis, & aſſidua, & perpetua ſalutis tuæ cura tantum proficit, ut nihil ſit, quod non ipſum Cæſarem tributurū exiſtimem. & ſi tardius fit, q̄ uolumus: magnis occupationibus eius, à quo omnia petuntur, aditus ad eum difficiliores fuerunt: & ſimul Africanæ cauſæ iratior, diutius uelle uidetur eos habere ſolicitos, à quibus ſe putat diuturnioribus eſſe

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

molestijs conflictatum. sed hoc ipsum intelligimus eum quotidie remissius, & placatius ferre. quare mihi crede, & memoriæ manda, me tibi id affirmasse, te in istis molestijs diutius non futurum. quãdo, quid sentirem, exposui: quid uellem tua causa, re potius declarabo, quàm oratione. & si tantum possem, quantum in ea Rep. de qua ita meritus sum, ut tu existimas, posse debebam: ne tu quidé in istis incómodis esses: eadé enim causa opes meas fregit, quæ tuam saluté in discrimen adduxit. sed tamé quicquid imago ueteris meæ dignitatis, quicquid reliquiæ gratiæ ualebunt, studium, consilium, opera, gratia, fides mea nullo loco deerit tuis optimis fratribus. tu fac habeas fortem animum, quem semper habuisti; primum ob eas causas, quas scripsi; deinde ꝙ ea de Rep. semper uoluisti, atq; sensisti, ut nó modo nũc secunda sperare debeas, sed etiam, si omnia aduersa essent, tamen conscientia & factorũ, & consiliorum tuorum, quæcunq; acciderent, fortissimo, & maximo animo ferre deberes. Vale.

M. CICERO Q. LIGARIO S. D.

m E scito omné meum laborem, omné operã, curam, studiũ in tua salute consumere: nã cum te semper maxime dilexi, tum fratrum tuorũ, quos, æque, atq; te, summa beneuolétia sum cóplexus, singularis pietas, amorq; fraternus nullum me patitur officij erga te, studijq; munus, aut tépus prætermittere. sed quæ faciã, fecerimq; pro te, ex illorum te literis, quàm ex meis malo cognoscere. Quid auté sperem, aut confidam, & exploratum habeam de salu-

te tua, id tibi à me declarari uolo : nã si quisquam est timidus in magnis, periculosisq; rebus, semperq́; magis aduersos rerum exitus metuens, quàm sperans secundos : is ego sum : & si hoc uitium est, eo me nõ carere confiteor . ego idẽ tamen cũ ad II. Cal. intercalareis priores rogatu fratrũ tuorũ uenissem mane ad Cæsarem ; atq; omnem adeundi, & conueniendi illius indignitatem, & molestiam pertulissem : cum fratres, & propinqui tui iacerent ad pedes, & ego essem locutus, quæ causa, quæ tuum tempus postulabat, non solũ ex oratione Cæsaris, quæ sanè mollis, & liberalis fuit, sed etiã ex oculis, & uultu, & multis præterea signis, quæ facilius perspicere potui, quàm scribere, hanc in opinionem discessi, ut mihi tua salus dubia non esset. quamobrem fac animo magno, fortiq; sis : & si turbidissima sapienter ferebas, tranquilliora læte feras. ego tamen tuis rebus sic adero, ut difficillimis : neq; Cæsari solum, sed etiam amicis eius omnibus, quos mihi amicissimos esse cognoui, pro te, sicut adhuc feci, libentissime supplicabo. Vale.

CICERO BASILIO S.

t ibi gratulor : mihi gaudeo . te amo : tua tueor. à te amari, & quid agas, quidq́; istic agatur, certior fieri uolo. Vale.

BITHYNICVS CICERONI S.

S I mihi tecum non & multæ, & iustæ causæ amicitiæ priuatim essent, repeterem initia amicitiæ ex parẽtibus nostris : quod faciẽdũ ijs existi-

mo, qui paternam amicitiam nullis ipsi officijs prosecuti sunt. itaq; contentus ero nostra ipsorum amicitia: cuius fiducia peto à te, ut absentem me, quibuscunq; in rebus opus fuerit, tueare, si nullum officium tuum apud me intermoriturum existimas. Vale.

M. CICERO BITHYNICO S.

C Vm cæterarũ rerũ causa cupio esse aliquãdo Remp. cõstitutam: tum uelim, mihi credas, accidere id etiam, quo magis expetam promissum tuum, quo in literis uteris: scribis enim, si ita sit, te mecum esse uicturum. gratissima mihi tua uoluntas est: facisq; nihil alienũ necessitudine nostra, iudicijsq; patris tui de me, summi uiri: nam sic habeto, beneficiorum magnitudine eos, qui temporibus ualuerunt, aut ualeant, coniunctiores tecum esse, q̃ me, necessitudine neminem quamobrem grata mihi est & memoria tua nostræ coniunctionis, & eius etiam augendæ uoluntas. Vale.

M. CICERO LEPTAE S. D.

S Imul accepi à Seleuco tuo literas, statim quæsiui è Balbo per codicillos, quid esset in lege. rescripsit, eos, qui facerēt præconium, uetari esse in decurionibus; qui fecissent, non uetari. quare bono animo sint & tui, & mei familiares: neq; enim erat ferẽdũ, cũ, qui hodie aruspicinã facerēt, in senatu Romæ legerētur, eos, qui aliquãdo præconiũ fecissent, in municipijs decuriones esse nõ licere. De Hispanijs noui nihil: magnũ tamen exercitũ Pompeium habere

constat : nã Cæsar ipse ad nos misit exemplum Patieti literarũ, in quo erat, illi XI. esse legiones. scripserat etiam Messala Q. Salasso, Q. Curtium fratrem eius, iussu Pompeij, inspectante exercitu interfectum, ꝙ consensisset cum Hispanis quibusdam, si in oppidũ nescio quod Pompeius rei frumentariæ causa uenisset, eum comprehendere, ad Cæsaremq; deducere. De negotio tuo ꝙ sponsor es pro Pompeio : si Balbus consponsor tuus redierit, homo in re familiari non parum diligẽs, non desinam cum illo cõmunicare, siquid expediri possit : quod uidebatur mihi ille confidere. Oratorem meum tantopere à te probari, uehemẽter gaudeo. mihi quidẽ sic persuadeo, me, quicquid habuerim iudicij de dicendo, in illum librum contulisse. qui si est talis, qualẽ tibi uideri scribis, ego quoq; aliquid sum : sin aliter, non recuso, quin, quantum de illo libro, tantundem de mei iudicij fama detrahatur. Leptam nostrum cupio delectari iam talibus scriptis: & si abest maturitas ætatis: iam tamen personare aureis eius huiusmodi uocibus, nõ est inutile. Me Romæ tenuit omnino Tulliæ meæ partus. sed cum ea, quemadmodum spero, satis firma sit, teneor tamen dum à Dolabellæ procuratoribus exigam primam pensionem. & mehercule non tã sum peregrinator iam, q̃ solebã. ædificia mea me delectabant, & otium : domus est, quæ nulli uillarum mearũ cedat : otiũ omni desertissima regione maius. itaq; ne literæ quidẽ meæ impediuntur : in quibus sine ulla interpellatione uersor. quare, ut arbitror, prius hic te nos, q̃ istic tu nos uidebis. Lepta suauissimus ediscat Hesiodũ : & habeat in ore, Τῆς δ᾽ ἀρετῆς ἱδρῶτα.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

CICERO LEPTAE S.

m Aculam officio functum eſſe gaudeo. eius fa lernum mihi ſemper idoneũ uiſum eſt diuer ſorio: ſi modo tecti ſatis eſt ad comitatũ no ſtrũ recipiendum. cæteroqui is mihi locus non diſpli cet: nec ea re Petrinum tuum deſeram. nam & uilla, & amœnitas illa cõmorationis eſt, nõ diuerſorij. De curatione aliqua munerũ regionum cum Oppio locu tus ſum: nam Balbum, poſteaquam tu es profectus, nõ uidi. tantis pedũ doloribus afficitur, ut ſe conueniri no lit. omnino de tota re, ut mihi uideris, ſapientius face res, ſi non curares: quod enim eo labore aſſequi uis, nullo modo aſſequere: tanta eſt enim intimorum mul titudo, ut ex his potius aliquis effluat, q̃ nouo ſit adi tus, præſertim qui nihil afferat præter operam, in qua ille ſe dediſſe beneficium putabit (ſi modo ipſum ſciet) non accepiſſe. ſed tamen aliquid uidebimus, in quo ſit ſpes. aliter quidem non modo non appetẽdum, ſed etiã fugiendum puto. Ego me Aſturæ diutius arbitror commoraturum, quoad ille quandoq; ueniat. Vale.

CICERO THORANIO S.

d Ederam triduo ante pueris Cn. Plancij literas ad te: eo nunc ero breuior, teq́;, ut antea cõſo labar, hoc tempore monebo. nihil puto tibi eſſe utili us, quàm ibidem opperiri, quoad ſcire poſſis, quid tibi agendum ſit: nam præter nauigationis longæ, & hie malis, & minime portuoſæ periculũ, quod uitaueris, ne

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

illud quidem nō, quāuis ſubito, cum certi aliquid audieris, te iſtinc poſſe proficiſci: nihil eſt præterea, cur aduenientibus te offerre geſtias. multa præterea metuo, quæ cum Chilone noſtro communicaui. quid multa? loco opportuniore in his malis nullo eſſe potuiſti, ex quo te, quocunq; opus erit, facillime, & expeditiſſime conferas. quòd ſi recipiet ille ſe, ad tēpus aderis. ſin (quoniam multa accidere poſſunt) aliqua res eum uel impediet, uel morabitur, tu ibi eris, ubi omnia ſcire poſſis. hoc mihi prorſus ualde placet. De reliquo ut te ſæpe per literas hortatus ſum, ita uelim tibi perſuadeas, te in hac cauſa nihil habere, quod timendum ſit, præter communem caſum ciuitatis. qui & ſi eſt grauiſſimus: tamen ita uiximus, & id ætatis iam ſumus, ut omnia, quæ non noſtra culpa nobis accidant, fortiter ferre debeamus. Hic tui omnes ualent, ſummaq; pietate te deſiderant, & diligunt, & colunt. Tu & cura, ut ualeas, & te iſtinc ne temere commoueas.

CICERO THORANIO S. D.

Tſi cum hæc ad te ſcriberē, aut appropinquare exitus huius calamitoſiſſimi belli, aut iam aliquid actū, & confectum uidebatur: tamē quotidie commemorabam, te unum in tanto exercitu mihi fuiſſe aſſenſorem, & me tibi; ſolosq; nos uidiſſe, quantū eſſet in eo bello mali, in quo ſpe pacis excluſa, ipſa uictoria futura eſſet acerbiſſima, quæ aut interitū allatura eſſet, ſi uictus eſſes, aut, ſi uiciſſes, ſeruitutem. itaq; ego, quem tum fortes illi uiri, & ſapientes, Do-

mitij, & Lentuli timidum esse dicebant (& eram plane: timebam enim ne euenirent ea, quæ acciderunt) idē nunc nihil timeo, & ad omnem euētum paratus sum. cum aliquid uidebatur caueri posse, tum id negligi dolebam. nunc uero euersis omnibus rebus, cum consilio profici nihil possit, una ratio uidetur, quicquid euenerit, ferre moderate: PRAESERTIM cum omniū rerum mors sit extremum; & mihi sim conscius, me, quoad licuerit, dignitati Reip. cōsuluisse, & hac amissa, salutem retinere uoluisse. hæc scripsi, non ut de me ipse dicerem, sed ut tu, qui coniunctissima fuisti mecū & sententia, & uolūtate, eadē cogitares: MAGNA enim consolatio est, cum recordare, etiam si secus acciderit, te tamen recte, ureq; sensisse. atq; utinam liceat aliquando aliquo Reip. statu nos frui, interq; nos conferre solicitudines nostras, quas pertulimus tum, cū timidi putabamur, quia dicebamus ea futura, quæ facta sunt. De tuis rebus nihil esse, quod timeas, præter uniuersæ Reip. interitum, tibi confirmo. De me autem sic uelim iudices, quantum ego possim, me tibi, saluti tuæ, liberisq; tuis summo cum studio præsto semper futurum. Vale.

CICERO DOMITIO S. D.

n On ea res me deterruit, quo minus, posteaq̄ in Italiam uenisti, literas ad te mitterem, q̄ tu ad me nullas miseras; sed quia nec quid tibi pollicerer ipse egens rebus omnibus, nec quid suaderem, cum mihimet ipsi consilium deesset, nec quid consolationis afferrem in tantis malis, reperiebam. hæc quanquam nihilo

meliora

meliora sunt, nunc etiam atque etiam multo despera- tiora: tamen inaneis esse meas literas, quàm nullas, malui. ego si te intelligerem plus conatum esse susci- pere Reip. causa muneris, quàm quantum præstare potuisses, tamen, quibuscunque rebus possem, ad eam conditionem te uiuendi, quæ daretur, quæq; esset, hor- tarer. sed cum consilij tui bene, fortiterq; suscepti eum tibi finem statueris, quem ipsa fortuna terminũ nostrarum contentionum esse uoluisset: oro, obtestorq; te pro nostra uetere coniunctione, ac necessitudine, proq; summa mea in te beneuolentia, & tua in me pa ri, te ut nobis, parenti, coniugi, tuisq; omnibus, qui- bus es, fuistiq; semper carissimus, saluum conserues; incolumitati tuæ, tuorumq;, qui ex te pendent, con- sulas; quæ didicisti, quæq; ab adolescentia pulcherri- me à sapientissimis uiris tradita, memoria, & scien- tia comprehendisti, ijs hoc tempore utare; quos con- iunctos summa beneuolentia, plurimisq; officijs ami- sisti, eorum desiderium si non æquo animo, at forti feras. ego quid possim, nescio, uel potius me parum posse sentio. illud tamen tibi polliceor, me, quæcunque saluti, dignitatiq; tuæ conducere arbitrabor, tanto studio esse facturum, quanto semper tu & studio, & officio in meis rebus fuisti. hanc meam uoluntatem ad matrem tuam optimam fœminam, tuiq; amantissi- mam detuli. siquid ad me scripseris, ita faciam, ut te uelle intellexero. sin tu minus scripseris, ego tamen omnia, quæ tibi utilia esse arbitrabor, summo studio, diligentiaq; curabo. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. TVLLII CICERONIS EPISTOLARVM AD MARIVM, ET ALIOS LIBER VII.

M. CICERO M. MARIO S. D.

SI te dolor aliquis corporis, aut infirmitas ualetudinis tuæ tenuit, quo minus ad ludos uenires: fortunæ magis tribuo, quàm sapientiæ tuæ. ſin hæc, quæ cæteri mirantur, contemnenda duxiſti, & cum per ualetudinem poſſes, uenire tamen noluiſti: utrunq; lætor, & ſine dolore corporis te fuiſſe, & animo ualuiſſe, cum ea, quæ ſine cauſa mirantur alij, neglexeris: modo ut tibi cõſtiterit fructus otij tui: quo quidem tibi perfrui mirifice licuit, cum eſſes in iſta amœnitate penè ſolus relictus. neque tamen dubito, quin tu ex illo cubiculo tuo, ex quo tibi Stabianũ perforaſti, & pateſeciſti Seianum, per eos dies matutina tempora lectiunculis conſumpſeris: cum illi interea, qui te iſtic reliquerunt, ſpectarent communeis mimos ſemiſomnĩ. reliquas uero parteis diei tu conſumebas ijs delectationibus, quas tibi ipſi ad arbitrium tuum compararas. nobis autem erant ea perpetienda, quæ ſcilicet P. Metius probauiſſet. omnino, ſi quæris, ludi apparatiſſimi, ſed non tui ſtomachi: coniecturã enim facio de meo: nam primum honoris cauſa in ſcenam redierant ij, quos ego honoris cauſa de ſcena deceſſiſſe arbitrabar. deliciæ uero tuæ noſter Aeſopus eiuſmodi fuit, ut ei deſinere per omneis homines lice-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ret. is iurare cum cœpisset, uox eũ defecit in illo loco, SI sciens fallo. quid tibi ego alia narrem? nosti enim reliquos ludos. quid? ne id quidem leporis habuerunt, quod solent mediocres ludi: apparatus enim spectatio tollebat omnem hilaritatem: quo quidem apparatu nõ dubito quin animo æquissimo carueris: quid enim delectationis habent sexcẽti muli in Clytemnestra? aut in Equo Troiano craterarũ tria millia? aut armatura uaria peditatus, & equitatus in aliqua pugna? quæ popularem admirationẽ habuerunt, delectationem tibi nullam attulissent. q si tu per eos dies operam dedisti Protogeni tuo: dum modo is tibi quiduis potius, q̃ orationes meas legerit, næ tu haud paulo plus, q̃ quisquã nostrum, delectationis habuisti. nõ enim te puto Græcos, aut Oscos ludos desiderasse: præsertim cum Oscos ludos uel in senatu nostro spectare possis, Græcos uero ita nõ ames, ut ne ad uillam quidem tuã uia Græca ire soleas. nam quid ego te athletas putem desiderare, qui gladiatores contempseris? in quibus ipse Pompeius cõfitetur se & operam, & oleũ perdidisse. reliquæ sunt uenationes binæ per dies quinque, magnificæ, nemo negat: sed quæ potest esse homini politico delectatio, cum aut homo imbecillus à ualentissima bestia laniatur, aut præclara bestia uenabulo transuerberatur? quæ tamen si uidenda sint, sæpe uidisti: neq; nos, qui hæc spectauimus, quicquam noui uidimus. elephantorũ extremus dies fuit: in quo admiratio magna uulgi, atq; turbæ, delectatio nulla extitit: quin etiam misericordia quædã consecuta est, atq; opinio eiusmodi, esse quandam illi belluæ cum genere humano societatem.

his ego tamen diebus, ludis scenicis, ne forte uidear tibi non modo beatus, sed liber omnino fuisse, dirupi penè me in iudicio Galli Caninij familiaris tui. quòd si tam facilem popolum haberem, q̃ Aesopus habuit, libẽter mehercule artem desinerem, tecumq;, & cum similibus nostri uiuerem: nam me cum antea tædebat, cum & ætas, & ambitio hortabantur, & licebat deniq;, quem nolebam, non defendere: tum uero hoc tempore uita nulla est: neq; enim fructum ullum laboris expecto: & cogor nonnunquam homines non optime de me meritos, rogatu eorum, qui bene meriti sunt, defendere. itaq; quæro causas omneis aliquando uiuendi arbitratu meo: teq;, & istam rationem otij tui & laudo uehementer, & probo: quodq; nos minus interuisis, hoc fero animo æquiore, quòd, si Romæ esses, tamen neq; nos lepore tuo, neq; te, siquis est in me, meo frui liceret propter molestissimas occupationes meas: quibus si me relaxaro (nam ut planè exoluam, nõ postulo) te ipsum quidem, qui multos annos nihil aliud commentaris, docebo profecto, quid sit humaniter uiuere. tu modo istã imbecillitatem ualetudinis tuæ sustenta, & tuere, ut facis: ut nostras uillas obire, & mecum simul lecticula concursare possis. hæc ad te pluribus uerbis scripsi, quàm soleo, non otij abundantia, sed amoris erga te, quòd me quadam epistola subinuitaras, si memoria tenes, ut ad te aliquid eiusmodi scriberem, quo minus te prætermisisse ludos pœniteret. quod si assecutus sum, gaudeo: sin minus, hoc me tamẽ consolabor, quòd posthac ad ludos uenies, nosq; uises, neq; in epistolis relinques meis spem aliquam delectationis tuæ. Vale.

M. CICERO M. MARIO S. D.

m Andatum tuum curabo diligenter. ſed homo acutus ei mandaſti potiſſimum, cui expediret, illud uenire quamplurimo. ſed eo uidiſti multũ, ꝙ præfiniſti, quo ne pluris emerẽ. ꝙ ſi mihi permiſiſſes: qui meus amor in te eſt, confeciſſem cum cohæredibus. nunc, quando tuum pretium noui, licitatorẽ potius apponã, q̃ illud minoris ueneat. ſed de ioco ſatis eſt. tuum negotiũ agam, ſicuti debeo, diligenter.

De Burſa te gaudere certo ſcio. ſed nimis uerecunde mihi gratularis: putas enim, ut ſcribis, propter hominis ſordes minus me magnam illam lætitiam putare. credas mihi uelim, magis me iudicio hoc, q̃ morte inimici lætatum: primum enim iudicio malo, q̃ gladio: deinde gloria potius amici, quàm calamitate. in primisq; me delectauit, tantum ſtudium bonorum in me extitiſſe contra incredibilem cõtentionem clariſſimi, ac potentiſſimi uiri. poſtremo, quod uix uериſimile fortaſſe uideatur, oderam multo peius hunc, quàm illum ipſum Clodium: illum enim oppugnaram: hunc defenderam. & ille, cum omnis Reſp. in meo capite diſcrimen eſſet habitura, magnum quiddam ſpectauit, nec ſua quidem ſponte, ſed eorum auxilio, qui me ſtante ſtare non poterant. hic ſimiolus animi cauſa, me, in quẽ inueheretur, delegerat: perſuaſeratq; nonnullis inuidis meis, ſe in me emiſſarium ſemper fore, quamobrem ualde iubeo gaudere te. magna res geſta eſt. nunquam ulli fortiores ciues fuerunt, quàm qui auſi ſunt eum contra tantas opes eius, à quo ipſi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

lecti iudices erant, condemnare, quod fecissent nunquam, nisi ijs dolori meus fuisset dolor. Nos hic multitudine, & celebritate iudiciorum, & nouis legibus ita distinemur, ut quotidie uota faciamus, ne intercaletur, ut quamprimum te uidere possimus. Vale.

M. CICERO M. MARIO S. D.

Persæpe mihi cogitanti de communibus miserijs, in quibus tot annos uersamur, & (ut uideo) uersabimur, solet in mentem uenire illius temporis, quo proxime fuimus unà. quin etiam ipsum diem memoria teneo: nam ad III. Id. Maias, Lentulo & Marcello Coss. cum in Pompeianum uesperi uenissem, tu mihi solicito animo præsto fuisti. solicitum autem te habebat cogitatio tum officij, tum etiam periculi mei. si manerem in Italia, uerebare, ne officio deessem. si proficiscerer ad bellum, periculum te meum commouebat. quo tempore uidisti profecto me quoq; ita conturbatum, ut non explicarem, quid esset optimum factu: pudori tamen malui, famæq; cedere, quàm salutis meæ rationem ducere. cuius me mei facti pœnituit, non tam propter periculum meum, quàm propter uitia multa, quæ ibi offendi, quò ueneram: primum neque magnas copias, neque bellicosas: deinde extra ducem, paucosq; præterea, (de principibus loquor) reliqui primum in ipso bello rapaces, deinde in oratione ita crudeles, ut ipsam uictoriam horrerem: maximum autem æs alienum amplissimorum uirorum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

quid quæris? nihil boni præter causam. quæ cum uidissem, desperans uictoriam primum cœpi suadere pacem, cuius fueram semper auctor: deinde cum ab ea sententia Pompeius ualde abhorreret, suadere institui, ut bellum duceret. hoc interdum probabat, et in ea sententia uidebatur fore, & fuisset fortasse, nisi quadam ex pugna cœpisset suis militibus confidere. ex eo tempore uir ille summus, nullus imperator fuit. signa tirone, & collectitio exercitu cum legionibus robustissimis contulit, uictus, turpissime, amissis etiam castris, solus fugit. hunc ego belli mihi finem feci: nec putaui, cum integri pares non fuissemus, fractos superiores fore. discessi ab eo bello, in quo aut in acie cadendum fuit, aut in aliquas insidias incidendum, aut deueniendum in uictoris manus, aut ad Iubam confugiendum, aut capiendus tanquam exilio locus, aut consciscenda mors uoluntaria. certe nihil fuit præterea, si te uictori nolles, aut non auderes committere. ex omnibus autem ijs, quæ dixi, incommodis, nihil tolerabilius exilio, præsertim innocenti, ubi nulla adiuncta est turpitudo: addo etiam, cum ea urbe careas, in qua nihil sit, quod uidere possis sine dolore. ego cum meis (si quicquam nunc cuiuspiam est) etiam in meis esse malui. quæ acciderunt, omnia dixi futura. ueni domum, non quòd optima uiuendi conditio esset, sed tamen, si esset aliqua forma Reip. tanquam in patria ut essem; si nulla, tanquam in exilio. mortem mihi cur consciscerem, causa nulla uisa est; cur optaré, multæ: uetus est enim, VBI non sis, qui fueris, nõ esse, cur uelis uiuere. sed tamen

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

VACARE culpa, magnum est solatium: praesertim cum habeam duas res, quibus me sustentem, optimarum artium scientiam, & maximarum rerum gloriam: quarum altera mihi uiuo nunquam eripietur, altera ne mortuo quidem, haec ad te scripsi uerbosius: & tibi molestus fui, quod te cum mei, tum Reip. cognoui amantissimum. notum tibi omne cõsilium meum esse uolui, ut primum scires me nunquam uoluisse plus quemquam posse, q̃ uniuersam Remp. postea autem quàm alicuius culpa tantum ualeret unus, ut obsisti non posset, me uoluisse pacem: amisso exercitu, & eo duce, in quo spes fuerat uno, me uoluisse etiam reliquis omnibus; postquam non potuerim, mihi ipsi finem fecisse belli. nunc autem, si haec ciuitas est, ciuem esse me: si non, exulem esse non incommodiore loco, quàm si me Rhodum, aut Mitylenas contulissem. haec tecum coràm malueram: sed quia longius fiebat, uolui per literas eadem: ut haberes, quid diceres, siquando in uituperatores meos incidisses: sunt enim, qui, cum meus interitus nihil fuerit Reip. profuturus, criminis loco putent esse, quòd uiuam. quibus ego certo scio non uideri satis multos perisse: qui si me audissent, quamuis iniqua pace, honeste tamen uiuerent: armis enim inferiores, non causa fuissent. habes epistolam uerbosiorem fortasse, quàm uelles. quod tibi ita uideri putabo, nisi mihi longiorem remiseris. Ego, si quae uolo expediero, breui tempore te, ut spero, uidebo. Vale.

M. CICERO M. MARIO S. D.

a D VIII. Cal. in Cumanum ueni cũ Libone tuo, uel nostro potius: in Pompeianũ statim cogito: sed faciam te ante certiorem. te cum semper ualere cupio, tum certe, dum hic sumus: uides enim, quanto post unà futuri sumus. quare siquod constitutum cum podagra habes, fac in alium diem differas. cura igitur, ut ualeas: & me hoc biduo, aut triduo expecta. Vale.

M. T. CICERO C. CAESARI IMP. S.

u Ide q̃ mihi persuaserim, te me esse alterũ, nõ modo in ijs rebus, quæ ad me ipsum, sed etiã in ijs, quæ ad meos pertinent. C. Trebatium cogitaram, quocunq; exirem, mecum ducere, ut eum meis omnibus studijs, & beneficijs q̃ ornatissimũ domum reducerem. sed posteaquam & Pompeij cõmoratio diuturnior erat, q̃ putaram; & mea quædã tibi non ignota dubitatio aut impedire profectionẽ meam uidebatur, aut certe tardare: uide, quid mihi sumpserim: cœpi uelle ea Trebatium expectare à te, quæ sperasset à me: neq; mehercule minus ei prolixe de tua uolũtate promisi, quàm eram solitus de mea polliceri. casus uero mirificus quidam interuenit quasi uel testis opinionis meæ, uel sponsor humanitatis tuæ: nam cum de hoc ipso Trebatio cum Balbo nostro loquerer accuratius domi meæ, literæ mihi dantur à te, quibus in extremis scriptum erat; M. Furium, quem mihi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

commendas, uel Regem Galliæ faciam, uel Leptæ legatum: si uis tu, ad me alium mitte, quem ornem. sustulimus manus & ego & Balbus: tanta fuit opportunitas, ut illud nescio quid non fortuitum, sed diuinum uideretur. mitto igitur ad te Trebatium, atq; ita mitto, ut initio mea sponte, post autem inuitatu tuo mittendum duxerim. hunc mi Cæsar sic uelim omni tua comitate cōplectare, ut omnia, quæ per me possis adduci ut in meos conferre uelis, in unum hunc cōferas. de quo tibi homine hoc spondeo, non illo uetere uerbo meo, quod, cum ad te de Milone scripsissem, iure lusisti, sed more Romano, quomodo homines nō inepti loquuntur, probiorem hominem, meliorem uirum, pudentiorem esse neminem. accedit etiam, quod familiam ducit, in iure ciuili singularis memoria, summa scientia. huic ego neq; Tribunatum, neq; præfecturam, neq; ullius beneficij certum nomen peto: beneuolentiam tuā & liberalitatem peto: neq; impedio, quo minus, si tibi ita placuerit, etiam hisce eum ornes gloriolæ insignibus. totum deniq; hominem tibi trado de manu (ut aiunt) in manū tuam istam & uictoria & fide præstantem: sumus enim putidiusculi, quàm per te uix licet: uerum, ut uideo, licebit. Cura ut ualeas: & me, ut amas, ama.

M. CICERO TREBATIO S. D.

In omnibus meis epistolis, quas ad Cæsarē, aut ad Balbum mitto, legitima quædā est accessio commendationis tuæ, nec ea uulgaris, sed cum aliquo

insigni indicio meæ erga te beneuolentiæ. tu modo ineptias istas, & desideria Vrbis, & urbanitatis depone: & quo consilio profectus es, id assiduitate & uirtute consequere. hoc tibi tam ignoscemus nos amici, quàm ignouerunt Medeæ, quæ Corinthi arcem altam habebant, matronæ opulentæ optimates: quibus illa manibus gypsatissimis persuasit, ne sibi illæ uitio uerterent, q abesset à patria: Nam MVLTI suam rem bene gessere, et publicã patria procul: Multi, qui domi ætatem agerẽt, propterea sunt improbati. quo in numero tu certe fuisses, nisi te extrusissemus. sed plura scribemus aliàs. tu, qui cæteris cauere didicisti, in Britania ne ab essedarijs decipiaris, caueto. & quando Medeam agere cœpi, illud semper memẽto. QVI ipse sibi sapiẽs prodesse nequit, nequicquam sapit. Cura ut ualeas.

M. CICERO TREBATIO S. D.

EGo te commendare nõ desisto: sed quid proficiam, ex te scire cupio. spem maximã habeo in Balbo: ad quẽ de te diligentissime, & sæpissime scribo. illud soleo mirari, nõ me toties accipere tuas literas, quoties à Q. fratre mihi afferũtur. In Britania nihil esse audio neq; auri, neq; argẽti. id si ita est, essedum aliquod suadeo rapias, & ad nos quamprimum recurras. sin autẽ sine Britania tamẽ assequi id, quod uolumus, possumus: perfice, ut sis in familiaribus Cæsaris: multũ enim te in eo frater adiuuabit meus, multum Balbus, sed, mihi crede, tuus pudor, & labor plurimũ. imperatorem liberalissimum habes, ætatem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

opportunissimã, cõmẽdationem certe singularẽ: ut tibi unum timendũ sit, ne ipse tibi defuisse uideare. Vale.

CICERO TREBATIO S. D.

Scripsit ad me Cæsar perhumaniter, nõdũ te sibi satis esse familiarẽ propter occupationes suas, sed certe fore. cui quidẽ ego rescripsi, q̃ mihi gratum esset futurum, si quamplurimum in te studij, officij, liberalitatis suæ contulisset. sed ex tuis literis cognoui præproperam quandam festinationem tuam: & simul sum admiratus, cur Tribunatus cõmoda, dempto præsertim labore militiæ, contempseris. querar cum Vacerra, & Manilio: nam Cornelio nihil audeo dicere: cuius tu periculo stultus es, quando te ab eo sapere didicisse profiteris quin tu urges istam occasionem, & facultatem, qua melior nunquam reperietur. Quod scribis de illo Prætiano iureconsulto, ego te ei non desino cõmẽdare. scribit etiã ipse mihi, te sibi gratias agere debere. de eo quid sit, cura ut sciã. Ego uestras Britanicas literas expecto. Vale.

CICERO TREBATIO S. D.

Iandiu ignoro, quid agas: nihil enim scribis: neq; ego ad te his duobus mẽsibus scripserã. quia cum Q. fratre meo nõ eras, quò mitterem, aut cui darem, nesciebã. cupio scire quid agas, & ubi sis hiematurus: equidem uelim cum Cæsare: sed ad eum propter eius occupationes nihil sum ausus scribere: ad Balbum tamen scripsi. tu tibi deesse noli. serius potius ad nos, dum plenior. quod huc properes,

nihil est, præsertim Vacerra mortuo. sed tibi consiliũ non deest. quid constitueris, cupio scire. Octauius, an Cn. Cornelius quidem, tuus familiaris, summo genere natus, terræ filius, is me, quia scit tuum familiarem esse, crebro ad cœnam inuitat: adhuc non potuit perducere: sed mihi tamen gratum est. Vale.

CICERO TREBATIO S. D.

LEgi tuas literas: ex quibus intellexi te Cæsari nostro ualde iureconsultũ uideri. est quod gaudeas, te in ista loca uenisse, ubi aliquid sapere uiderere. quòd si in Britaniam quoq; profectus esses, profecto nemo in illa tãta insula peritior te fuisset. ueruntamen (rideamus licet: sum enim à te inuitatus) subinuideo tibi, ultro te etiam accersitum ab eo, ad quem cæteri, non propter eius superbiam, sed propter occupationem, aspirare non possunt. sed tu in ista epistola nihil mihi scripsisti de tuis rebus: quæ mehercule mihi non minori curæ sunt, quàm meæ, ualde metuo, ne frigeas in hibernis. quamobrem camino luculento utendum censeo. idem & Mutio, & Manilio placebat, præsertim qui sagis non abundares: quã quam uos nunc istic satis calere audio. quo quidem nuntio ualde mehercule de te timueram. sed tu in re militari multo es cautior, quàm in aduocationibus, qui neq; in Oceano natare uolueris studiosissimus homo natãdi, neq; spectare essedarios, quem antea ne andabatam quidem defraudare poteramus. sed iam satis iocati sumus. Ego de te ad Cæsarẽ quã diligenter

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ſcripſerim, tute ſcis; q̃ ſæpe, ego. ſed mehercule iam intermiſeram, ne uiderer liberaliſſimi hominis, meiq; amantiſſimi uoluntati erga me diffidere. ſed tamẽ his literis, quas proxime dedi, putaui eſſe hominem commonendũ. id feci. quid profecerim, facias me uelim certiorem, & ſimul de toto ſtatu tuo, conſilijsq; omnibus: ſcire enim cupio, quid agas, quid expectes, q̃ longum iſtum tuum diſceſſum à nobis futurum putes: ſic enim tibi perſuadeas uelim, unum mihi eſſe ſolatium, quare facilius poſſim pati te eſſe ſine nobis, ſi tibi eſſe id emolumento ſciam. ſin autem id non eſt, nihil duobus nobis eſt ſtultius: me, qui te non Romam attraham: te, qui non huc aduoles. una mehercule noſtra uel ſeuera, uel iocoſa congreſſio pluris erit, quàm nõ modo hoſtes, ſed etiam fratres noſtri Edui. quare omnibus de rebus fac ut quamprimum ſciam: Aut conſolando, aut conſilio, aut re iuuero. Vale.

CICERO TREBATIO S. D.

n Iſi ante Roma profectus eſſes, nunc eá certe relinqueres: quis enim tot interregnis iurecõſultũ deſiderat? ego omnibus, unde petitur, hoc cõſilij dederim, ut à ſingulis interregibus binas aduocationes poſtulent. ſatis'ne tibi uideor abs te ius ciuile didiciſſe? ſed heus tu, quid agis? ecquid fit? uideo enim te iam iocari per literas. hæc ſigna meliora ſunt, quàm in meo Tuſculano. ſed quid ſit, ſcire cupio. conſuli quidem te à Cæſare ſcribis: ſed ego tibi ab illo conſuli mallem. quod ſi aut fit, aut futurũ putas, per-

fer istam militiam, & permane: ego enim desiderium tui spe tuorum commodorum consolabor. sin ista sunt inaniora, recipe te ad nos: nam aut erit hic aliquid aliquando: aut si minus, una mehercule collocutio nostra pluris erit, quàm omnes Samarobrinæ. denique si te cito retuleris, sermo nullus erit: sin frustra diutius abfueris, non modo Laberium, sed etiam sodalem nostrum Valerium pertimesco: mira enim persona induci potest Britanici iureconsulti. hæc ego non rideo, quamuis tu rideas: sed de re seuerissima tecum, ut soleo, iocor. remoto ioco, tibi hoc amicissimo animo præcipio, ut, si istic mea commendatione tuam dignitatem obtinebis, perferas nostri desiderium, honestatem, & facultates tuas augeas. sin autem ista frigebunt, recipias te ad nos. omnia tamen, quæ uis, & tua uirtute profecto, & nostro summo erga te studio consequere.

M. CICERO TREBATIO S. D.

m Irabar, quid esset, quod tu mihi literas mittere intermisisses. indicauit mihi Pansa meus Epicureũ te esse factum. ò castra præclara: quid tu fecisses, si te Tarentum, & non Samarobrinam misissem? iam tum mihi non placebas, cum idem intuebare, quod & Titius familiaris meus. sed quonam modo ius ciuile defendes, cum omnia tua causa facias, non ciuium? ubi porrò illa erit formula fiduciæ, VT inter bonos, bene agier oportet? quis enim est bonus, qui facit nihil, nisi sua causa? quod ius statues communi diuidundo, cum cõmune nihil possit esse apud eos, qui

monia uoluptate sua metiuntur? quomodo autem tibi placebit Iouem lapidem iurare, cum scias Iouem iratum esse nemini posse? quid fiet porrò populo Vlubrano, si tu statueris πολιτεύεσθαι non oportere? quare si planè à nobis deficis, moleste fero: sin Pansæ assentari commodum est, ignosco, modo scribas aliquando ad nos quid agas, & à nobis quid agi, quid fieri, aut curari uelis. Vale.

M. CICERO TREBATIO S. D.

a Deo'ne me iniustũ esse existimasti, ut tibi irascerer, ꝙ parum mihi constans, & nimium cupidus decedẽdi uiderere, ob eamq; causam me arbitrarere literas ad te iandiu non misisse? mihi perturbatio animi tui, quã primis literis perspiciebam, molestiã attulit: neq; alia fuit ulla causa intermissionis literarum, nisi quòd, ubi esses, planè nesciebam. hic tu me etiam insimulas, nec satisfactionem meam accipis. audi mi Testa: utrum superbiorem te pecunia facit, an quòd te imperator consulit? moriar, ni (quæ tua gloria est) puto te malle à Cæsare consuli, quàm inaurari. si uero utrunq; est: quis te feret præter me, qui omnia ferre possum? sed ut ad rem redeam, te istic inuitum non esse uehementer gaudeo: & ut illud erat molestum, sic hoc est iucundum. tantum metuo ne artificium tuum tibi parum prosit: nam, ut audio, istic

Non ex iure manu consertum, sed mage ferro
Rem repetũt.

& tu soles ad uim faciendã adhiberi? neq; est, quod illã exceptionẽ in interdicto ꝑtimescas, ꝙ

tu prior

tu prior ui hominibus armatis conueneris: ſcio enim te non eſſe procacem in laceſſendo. ſed ut ego quoque te aliquid de noſtris cautionibus admoneam, Treuiros uitetes cenſeo: audio capitales eſſe: mallem, auro, argento, ære eſſent. ſed aliàs iocabimur. Tu ad me de iſtis rebus omnibus ſcribas uelim quamdiligentiſſime. Ad III. Non. Mart. Vale.

CICERO TREBATIO S. D.

CHryſippus Vectius Cyri architecti libertus fecit, ut te non immemorem putarem mei: ſalutem enim mihi uerbis tuis nuntiauit. ualde iam lautus es, qui grauere literas ad me dare, homini præſertim propè domeſtico. quòd ſi ſcribere oblitus es, minus multi iam te aduocato cauſa cadent. ſin noſtri oblitus es, dabo operã, ut iſtuc ueniam ante, quàm planè ex animo tuo effluam. ſin æſtiuorum timor te debilitat, aliquid excogita, ut feciſti de Britania. illud quidẽ perlibenter audiui ex eodem Chryſippo, te eſſe Cæſari familiarem. ſed mehercule mallem, id quod erat æquius, de tuis rebus ex tuis literis quàmſæpiſſime cognoſcere. quod certe ita fieret, ſi tu maluiſſes beneuolẽtiæ, quàm litiũ iura perdiſcere. ſed hæc iocati ſumus & tuo more, & nonnihil etiam noſtro. Te ualde amamus, noſq; à te amari tum uolumus, tum etiam confidimus. Vale.

CICERO TREBATIO S. D.

QVàm ſint moroſi, qui amãt, uel ex hoc intelligi poteſt: moleſte ferebã antea te inuitũ iſtic eſſe: pungit me rurſus, quòd ſcribis te eſſe iſtic liben-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ter: neq; enim mea commendatione te nō delectari facile patiebar: & nunc angor, quicq̃ tibi sine me esse iucundum: sed tamen hoc malo nos ferre desiderium, q̃ te non ea, quæ spero, consequi. Quòd uero in C. Matij suauissimi, doctissimiq; hominis familiaritatem uenisti, non dici potest, q̃ ualde gaudeam: qui, fac, ut te q̃maxime diligat. mihi crede, nihil ex ista prouincia potes, quod iucundius sit, deportare. Cura ut ualeas.

CICERO TREBATIO S. D.

IN Equo Troiano scis esse in extremo, SERO SAPIVNT. tu tamē mi uetule nō sero. primū illas rabiosulas sat fatuas dedisti. deinde, ꝙ in Britania non nimis φιλοθέωρον te præbuisti, planè nō reprehendo. nūc uero in hibernis iniectus mihi uideris. itaq; te commouere nō curas. VSQVEQVAQVE sapere oportet. id erit telum acerrimū. Ego si foris cœnitarem, Cn. Octauio familiari tuo non defuissem: cui tamen dixi, cum me aliquoties inuitaret, oro te, quis tu es? sed mehercule, extra iocum, homo bellus est: uellem eū tecum abduxisses. Quid agatis, ecquid in Italiā uenturi sitis hac hieme, fac planè sciam. Balbus mihi confirmauit te diuitem futurum. id utrum Romano more locutus sit, bene nummatum te futurum, an, quomodo Stoici dicūt, omneis esse diuites, qui cœlo, & terra frui possunt, postea uidero. Qui istinc ueniunt, superbiam tuam accusant, ꝙ negēt te percunctantibus respondere. sed tamen est, quod gaudeas: constat enim inter omneis, neminem te uno Samarobrinæ iuris peritiorem esse. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

CICERO TREBATIO S. D.

E X tuis literis & Quinto fratri gratias egi, & te aliquãdo collaudare possum, q iam ui deris certa aliqua in sententia cõstitisse: nam primorum mensium literis tuis uehementer commoue= bar, quòd mihi interdum (pace tua dixerim) leuis in ur bis, urbanitatisq; desiderio, interdum piger, interdum timidus in labore militari, sæpe autem etiam, quod à te alienissimum est, subimpudens uidebare: tanquam enim syngrapham ad imperatorẽ, non epistolam, attu= lisses, sic pecunia ablata domũ redire properabas? nec tibi in mentem ueniebat, eos ipsos, qui cum syngra= phis uenissent Alexandriam, nullum adhuc numum auferre potuisse. ego si mei commodi rationem duce= rem, te mecum esse maxime uellem: non enim medio= cri afficiebar uel uoluptate ex consuetudine nostra, uel utilitate ex consillo, atque opera tua. sed cum te ex adolescentia tua in amicitiam, & fidem meam contu= lisses: semper te non modo tuendum mihi, sed etiam augendum, atque ornandum putaui. itaq; quoad opi= natus sum me in prouinciam exiturum; quæ ad te ul= tro attulerim, meminisse te credo. posteaquã mea mu= tata ratio est, cum uiderem me à Cæsare honorificen= tissime tractari, & unice diligi, hominisq; liberalita= tem incredibilem, & singularem fidem nossem: sic ei te commendaui, & tradidi, ut grauissime, diligentissi= meq; potui. quod ille ita & accepit, et mihi sæpe literis significauit, & tibi uerbis, & re ostendit, mea cõmen= datione sese ualde esse cõmotum. hunc tu uirum na=

ctus, si me aut sapere aliquid, aut uelle tua causa putas, ne dimiseris: & siqua te forte res aliquando offenderit, cum ille aut occupatione, aut difficultate tardior tibi erit uisus, perferto, & ultima expectato: quæ ego tibi & iucunda, & honesta præstabo. pluribus te hortari nō debeo: tantum moneo, neq; amicitiæ confirmādæ clarissimi, ac liberalissimi uiri, neq; uberioris prouinciæ, neq; ætatis magis idoneum tempus, hoc si amiseris, te esse ullum unquam reperturū. hoc, quemadmodum uos scribere soletis in uestris libris, idem Q. Cornelio uidebatur. In Britaniam te non esse profectū, uehementer gaudeo, ꝙ & tu labore caruisti, & ego te de rebus illis non audiam. ubi sis hibernaturus, & qua spe, aut conditione, perscribas ad me uelim. Vale.

CICERO TREBATIO S. D.

a Ccepi à te aliquot epistolas uno tēpore, quas tu diuersis tēporibus dederas: in quibus me cætera delectarūt: significabant enim te istā militiam iam firmo animo ferre, & esse fortem uirū, & constantem: quæ ego paulisper in te ita desideraui, non imbecillitate animi tui, sed magis ut desiderio nostri te æstuare putarem. quare perge, ut cœpisti: forti animo istam tolera militiam. multa, mihi crede, assequere: ego enim renouabo commendationem, sed tempore. sic habeto, nō tibi maiori esse curæ, ut iste tuus à me discessus fructuosissimus tibi sit, quàm mihi. itaq;, quando uestræ cautiones infirmæ sunt, græculam tibi misi cautionē chirographi mei. Tu me ue-

lim de ratione Gallici belli certiorem facias: ego enim ignauiſſimo cuiq; maximam fidem habeo. ſed ut ad epiſtolas tuas redeam, cætera belle: illud miror: quis ſolet eodem exemplo plureis dare, qui ſua manu ſcribit? nam ꝙ in palimpſeſto, laudo equidem parſimoniam: ſed miror, quid in illa chartula fuerit, quod delere malueris, quàm hæc ſcribere: niſi forte tuas formulas: non enim puto te meas epiſtolas delere, ut reponas tuas. an hoc ſignificas, nihil fieri, frigere te, ne chartam quidem tibi ſuppeditare? iam iſta tua culpa eſt, qui uerecundiam tecum extuleris, & non hic nobiſcum reliqueris. ego te Balbo, cum ad uos proficiſcetur, more Romano cōmendabo, tu, ſi interuallum lōgius erit mearum literarum, ne ſis admiratus: eram enim abfuturus menſe Ap. has literas ſcripſi in Pontino, cum ad uillam M. Aemilij Philemonis diuertiſſem: ex qua iam audieram fremitum clientium meorum, quos quidem tu mihi conciliaſti: nam Vlubris honoris mei cauſa uim maximam ranunculorum ſe commoſſe conſtabat. Cura ut ualeas. VI. Id. Apr. de Pontino.

M. CICERO TREBATIO S. D.

e Piſtolam tuam, quam accepi ab L. Aruntio, conſcidi innocentē: nihil enim habebat, quod non uel in concione recte legi poſſet. ſed & Aruntius ita te mandaſſe aiebat, & tu adſcripſeras. uerum illud eſto. nihil te ad me poſtea ſcripſiſſe demiror, præſertim tam nouis rebus. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

CICERO TREBATIO S. D.

u Ide quanti apud me sis, etsi iure id quidẽ: non enim amore te uinco. ueruntamen quod præsenti tibi propè subnegarẽ, nõ tribuerẽ certe, id absenti debere nõ potui. itaq; ut primũ Velia nauigare cœpi, institui Topica Aristotelica cõscribere, ab ipsa urbe cõmonitus amãtissima tui. eum librum tibi misi Rhegio, scriptũ quàm planissime res illa scribi potuit. sin tibi quædam uidebũtur obscuriora, cogitare debebis, NVLLAM artem literis sine interprete, & sine aliqua exercitatione percipi posse. non lònge abieris, num ius ciuile uestrum ex libris cognosci potest? qui quanquam plurimi sunt, doctorem tamen, lumenq; desiderant. quanquam tu, si attente leges, si sæpius, per te omnia consequere, ut certe intelligas. ut uero etiam ipsi tibi loci proposita quæstione occurrant, exercitatione consequere: in qua quidem nos te continebimus, si & salui redierimus, & salua ista offenderimus. Vale. V. Cal. Sext. Rhegio.

CICERO TREBATIO S. D.

a Mabilior mihi Velia fuit, ꝙ te ab ea sensi amari. sed quid ego dicam te, quẽ quis nõ amat? Rufio mediusfidius tuus ita desiderabatur, ut si esset unus è nobis. sed ego te nõ reprehendo, qui illũ ad ædificationem tuam traduxeris: quanquam enim Velia non est uilior, quàm Lupercal, tamen istuc malo, q̃ hæc omnia. tamẽ, si me audies, quẽ soles, has pa-

ternas possessiones tenebis (nescio quid enim Velienses uerebantur) neq; Helethem nobilem amnem relinques, nec Papirianam domum deseres: quanquã illa quidẽ habet lucum, à quo etiam aduenæ teneri solent: quẽ tamen si excideris, multum prospexeris. sed in primis opportunum uidetur, his præsertim temporibus, habere perfugium primum eorum urbem, quibus carus sis, deinde etiam tuam domum, tuosq; agros, eaq; remoto, salubri, amœnoq; loco: idq; etiã mea interesse mi Trebati arbitror. sed ualebis, meaq; negotia uidebis, meq;, Dijs iuuantibus, ante brumam expectabis. Ego à Sex. Fabio Niconis discipulo librũ abstuli Νίκωνος περὶ πολυφαγίας. ὁ medicum suauem, meq; docilem ad hanc disciplinã. sed Bassus noster me de hoc libro cælauit: te quidem non uidetur. Ventus increbrescit. Cura ut ualeas. XIII. Cal. Sext. Velia.

CICERO TREBATIO S. D.

Silij causam te docui. is postea fuit apud me. cũ ei dicerẽ, tibi uideri, spõsionẽ illam nos sine periculo facere posse, SI bonorum Turpiliæ possessionem Q. Cæpio Præt. ex edicto suo mihi dedit: negare aiebat Seruium tabulas testamẽti esse eas, quas instituisset is, qui factionẽ testamẽti nõ habuerit: hoc idẽ Offilium dicere: tecum se locutum negabat: meq; rogauit, ut se, causamq; suam tibi cõmendarẽ. nec uir melior mi Testa, nec mihi amicior P. Silio quisquã est, te tamen excepto. gratissimum igitur mihi feceris, si ad eũ ultro ueneris, eiq; pollicitus eris: sed, si me amas, q̃primũ. hoc te uehemẽter etiã, atq; etiã rogo. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

CICERO TREBATIO S. D.

I Lluseras heri inter scyphos, quod dixeram cõtrouersiam esse, posset'ne hæres, quod furtũ antea factum esset, recte furti agere. itaq; etsi domum bene potus, seroq; redieram: tamẽ id caput, ubi hæc controuersia est, notaui, & descriptum tibi misi: ut scires, id, quod tu neminem sensisse dicebas, Sex. Aelium, M. Manilium, M. Brutum sensisse. ego tamen Scæuolæ, & Testæ assentior. Vale.

M. CICERO M. FABIO GALLO S. D.

T Antum ex Arpinati ueneram, cum mihi à te literæ redditæ sunt: ab eodemq; accepi Auiani literas: in quibus hoc erat liberalissimum, nomina se facturũ, cum uenisset, qua ego uellem die. fac quæso, qui ego sum, esse te. est'ne aut tui pudoris, aut nostri, primũ rogare de die, deinde plus annua postulare? sed essent mi Galle omnia facilia, si et ea mercatus esses, quæ ego desiderabã, & ad eam summam, quã uoluerã, ac tamen isthæc ipsa, quæ te emisse scribis, nõ solũ rata mihi erũt, sed etiã grata: planè enim intelligo, te non modo studio, sed etiam amore usum, quæ te delectarint hominem (ut ego semper iudicaui) in omni iudicio elegãtissimum, quæq; me digna putaris, coëmisse. sed uelim maneat Damasippus in sententia: prorsus enim ex istis emptionibus nullã desidero. tu autem ignarus instituti mei, quãti ego genus omne signorum omnium non æstimo, tanti ista quatuor, aut

quinq; ſumpſiſti. ſed Bacchas iſtas cum muſis Metelli
comparas: quid ſimile? primũ ipſas ego muſas nun=
quam tanti putaſſem: atque id feciſſem muſis omni=
bus approbantibus. ſed tamen erat aptum bibliothe=
cæ, ſtudijſq; noſtris congruens. Bacchis uero ubi eſt
apud me locus? at pulchellæ ſunt: noui optime, &
ſæpe uidi. nominatim tibi ſigna mihi nota mãdaſſem,
ſi probaſſem: ea enim ſigna ego emere ſoleo, quæ ad
ſimilitudinem gymnaſiorum exornẽt mihi in palæſtra
locum. Martis uero ſignum quò mihi pacis auctori?
gaudeo nullum Saturni ſignum fuiſſe: hæc enim duo
ſigna putarem mihi æs aliennm attuliſſe. Mercurij
mallem aliquod fuiſſet: felicius, puto, cum Auiano
tranſigere poſſemus. ꝙ tibi deſtinaras Trapezophorõ:
ſi te delectat, habebis. ſin autem ſententiã mutaſti, ego
habebo ſcilicet. iſta quidem ſumma næ ego multo li=
bentius emerim diuerſorium Tarracinæ, ne ſemper ho
ſpiti moleſtus ſim. omnino liberti mei uideo eſſe cul=
pam, cui planè res certas mãdaram: itemq; Iunij, quẽ
puto tibi notum eſſe Auiani familiarem. exedria quæ=
dam mihi noua ſunt inſtituta in porticula Tuſculani:
ea uolebã tabellis ornare: etenim ſiquid generis iſtiuſ=
modi me delectat, pictura delectat. ſed tamen ſi iſta
mihi ſunt habenda, certiorẽ uelim me facias, ubi ſint,
quando accerſantur, quo genere uecturæ: ſi enim
Damaſippus in ſententia nõ manebit, aliquem pſeudo
Damaſippũ uel cum iactura reperiemns. Quod ad
me de domo ſcribis iterum, iam id ego proficiſcẽs mã=
daram meæ Tulliæ: ea enim ipſa hora acceperã tuas
literas. egeram etiam cũ tuo Nicia, ꝙ is utitur, ut ſcis,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

familiariter Cassio'. ut redij autem, prius, q̃ tuas legi has proximas literas, quæsiui de mea Tullia, quid egisset: per Liciniam se egisse dicebat: sed opinor Cassiũ uti non ita multum sorore: eá porrò negare se audere, cum uir abesset (est enim profectus in Hispaniam Decius) illo & absente, & insciente migrare. est mihi gratissimum, tanti à te æstimatam consuetudinem uitæ, uictusq; nostri, primum ut eam domum sumeres, ut nõ modo propè me, sed planè mecum habitare posses: deinde ut migrare tantopere festines. sed ne uiuam, si tibi concedo, ut eius rei tu cupidior sis, q̃ ego sum. itaq; omnia experiar: uideo enim, quid mea intersit, quid utriusq; nostrum. siquid egero, faciam ut scias. tu & ad omnia rescribes: &, quando te expectem, facies me, si tibi uidebitur, certiorem. Vale.

M. CICERO M. FABIO GALLO S. D.

a Moris quidem tui, quoquò me uerto, uestigia, uel proxime de Tigellio: sensi enim ex literis tuis ualde te laborasse. amo igitur uolũtatẽ. sed pauca de re. Capius (opinor) olim, NON omnibus dormio: sic ego non omnibus mi Galle seruio. etsi quæ est hæc seruitus? olim, cũ regnare existimabamur, nõ tam ab ullis, q̃ hoc tempore obseruor à familiarissimis Cæsaris omnibus, præter istũ. id ego in lucris pono, nõ ferre hominem pestilentiorẽ patria sua: eumq; addictũ iam tum puto esse Calui Licinij Hipponacteo præconio. at uide, quid succenseat. Phameæ causam susceperam, ipsius quidem causa: erat enim mihi sanè

familiaris. is ad me uenit, dixitq́; iudicem sibi operam dare constituisse eo ipso die, quo de P. Sestio in consiliũ iri necesse erat. respondi, nullo modo me facere posse, cum uellem: aliũ diem si sumpsisset, me ei non defuturum. ille autẽ, qui sciret se nepotẽ bellum tibicinem habere, & sat bonũ unctorẽ, discessit à me, ut mihi uidebatur, iratior. habes Sardos uenaleis, alium alio nequiorẽ. cognosti meã causam, et istius Salaconis iniquitatem. Catonẽ tuũ mihi mitte: cupio enim legere. me adhuc non legisse, turpe utriq; nostrum est. Vale.

CICERO M. FABIO GALLO S. D.

Q Vòd epistolam conscissam doles, noli laborare: salua est domi: petes, cum libebit. Quòd autem me mones, ualde gratum est: idq́; ut semper facias, rogo: uideris enim mihi uereri, ne, si istum habuerimus, rideamus γέλωτα σαρδώνιον. sed heus tu, manum de tabula: magister adest citius, q̃ putaramus. uereor, ne in Catonẽ, Cato in nos. Mi Galle caue putes quicq̃ melius, q̃ epistolæ tuæ partem ab eo loco, Cætera labuntur. secreto hoc audi: tecum habeto: ne Apellæ quidem liberto tuo dixeris. præter duo nos, loquitur isto modo nemo: bene, male'ue, uidero: sed quicquid est, nostrũ est. urge igitur, nec trãsuersum unguem (quod aiũt) à stylo: is enim est dicendi opifex. atq; ego quidẽ aliquantũ iã etiã noctis assumo. Vale.

CICERO GALLO S. D.

C Vm decimum iam diem grauiter ex intestino laborarem; neq; ijs, qui mea opera uti uole-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

bant, probarem me non ualere, quia febrim non haberem: fugi in Tusculanum; cum quidem biduum ita ieiunus fuissem, ut ne aquam quidem gustarem. itaq; confectus languore, & fame, magis tuum officium desideraui, quàm abs te requiri putaui meum. ego autem cum omneis morbos reformido, tum quo Epicurum tuum Stoici male accipiunt, quia dicat δυσουρικὰ, καὶ δυσεντερικὰ πάθη sibi molesta esse, quorum alterum morbum edacitatis esse putant, alterum etiam turpioris intemperantiæ. sanè δυσεντερίαν pertimueram. sed uisa est mihi uel loci mutatio, uel animi etiam relaxatio, uel ipsa fortasse iam senescentis morbi remissio profuisse. attamen ne mirere, unde hoc acciderit, quomodo'ue commiserim: lex sumptuaria, quæ uidetur λιτότητα attulisse, ea mihi fraudi fuit: nam dum uolunt isti lauti terra nata, quæ lege excepta sunt, in honorem adducere; fungos, heluellas, herbas omneis ita condiunt, ut nihil possit esse suauius. in eas cum incidissem in cœna augurali apud Lentulum, tanta me διάῤῥοια arripuit, ut hodie primum uideatur cœpisse consistere. ita ego, qui me ostreis, & murenis facile abstinebam, à beta etiam, & malua deceptus sum. posthac igitur erimus cautiores. tu tamen cum audisses ab Anitio, (uidit enim me nauseantem) non modo mittendi causam iustam habuisti, sed etiam uisendi. ego hic cogito commorari, quoad me reficiam: nam & uireis, & corpus amisi. sed si morbum depulero, facile (ut spero) illa reuocabo. Vale.

M. CICERO GALLO S. D.

m Iror cur me accuſes, cũ tibi id facere non liceat: ꝙ ſi liceret, tamen nõ debebas. Ego enim te in Conſulatu obſeruaram. & ais fore, ut te Cæſar reſtituat. multa tu quidem dicis, ſed tibi nemo credit. Tribunatum plebis dicis te mea cauſa petiſſe. utinam ſemper eſſes Tribunus: interceſſorem non quæreres. negas me audere, quod ſentiam, dicere: quaſi tibi, cum parum pudenter me rogares, parum fortiter reſponderim. hæc tibi ſcripſi, ut iſto ipſo in genere, in quo aliquid poſſe uis, te nihil eſſe cognoſceres. ꝙ ſi humaniter mecum queſtus eſſes, libẽter tibi me, & facile purgaſſem: non enim mihi ingrata ſunt, quæ feciſti; ſed quæ ſcripſiſti, moleſta. me autẽ, propter quem cæteri liberi ſunt, tibi liberũ non uiſum demiror: nam ſi falſa fuerunt, quæ tu ad me, ut ais, detuliſti; quid ego tibi debeo? ſin uera; tu es optimus teſtis, quid mihi populus R. debeat. Vale.

M. CICERO CVRIO S. D.

m Emini, cũ mihi deſipere uidebare, ꝙ iſtic potius uiueres, quàm nobiſcũ: erat enim multo domicilium huius urbis (cum quidem hæc urbs) aptius humanitati, & ſuauitati tuæ, q̃ tota Peloponneſus, nedum Patræ. nunc contra & uidiſſe mihi multum uideris, cum propè deſperatis his rebus te in Græciam contuliſti, & hoc tempore non ſolum ſapiens, qui hinc abſis, ſed etiam beatus. quanquam quis, qui aliquid ſapiat, nunc beatus eſſe poteſt? ſed quod

tu, cui licebat, pedibus es consecutus, ut ibi esses, ubi nec Pelopidarum: nosti cætera: nos idem propemodũ consequimur alia ratione: cum enim salutationi nos dedimus amicorum, quæ fit hoc etiam frequentius, quàm solebat, ꝗ quasi auem albam uidentur bene sentientem ciuem uidere; abdo me in bibliothecam. itaque opera efficio tanta, quanta fortasse tu senties: intellexi enim ex tuo sermone quodam, cum mœstitiam meam, & desperationẽ accusares, domi tuæ dicere te, ex meis libris animum meũ desiderare. sed mehercule & tũ Remp. lugebam, quæ non solum suis erga me, sed etiam meis erga se beneficijs erat mihi carior: & hoc tempore, quanquam me non ratio solum consolatur, quæ plurimum debet ualere, sed etiã dies, quæ stultis quoq; mederi solet, tamẽ doleo ita communem rem esse dilapsam, ut ne spes quidem, melius aliquando fore, relinquatur. nec uero nũc quidem culpa in eo est, in cuius potestate omnia sunt (nisi forte id ipsum esse nõ debuit) sed alia casu, alia etiam nostra culpa sic acciderunt, ut de præteritis non sit querendũ. reliquam spem nullam uideo. quare ad prima redeo. sapienter hæc reliquisti, si consilio; feliciter, si casu. Vale.

M. CVRIVS M. CICERONI SVO S.

s

I uales, bene est: sum enim χρήσει μὲν tuus, κτήσει δὲ Attici nostri. ergo fructus est tuus, mancipiũ illius. quod quidẽ si inter senes coemptionaleis uenale proscripserit, egerit non multum. at illa nostra prædicatio quanti est? nos, ꝗ simus, quòd habea-

mus, ꝙ homines existimemur, id omne abs te habere. quare Cicero mi perseuera constanter nos conseruare; & Sulpitij successori nos de meliore nota commenda, quo facilius tuis præceptis obtemperare possimus, teq; ad Vrbem lubentes uidere, & nostra defigere, deportareq; tuto possimus. sed amice magne noli hanc epistolam Attico ostendere. sine eum errare, & putare me uirum bonũ esse, nec solere duos parietes de eadẽ fidelia dealbare. ergo patrone mi bene uale, Tironemq; meũ saluta nostris uerbis. D. A. D. IIII. Cal. Nou.

CICERO CVRIO S. D.

e Go uero iam te nec hortor, nec rogo, ut domũ redeas: quin hinc ipse euolare cupio, & aliquò peruenire, ubi nec Pelopidarũ nomẽ, nec facta audiam. incredibile est, q̃ turpiter mihi facere uidear, qui his rebus intersim. næ tu uideris multo ante prouidisse, quid impenderet, tum, cũ hinc profugisti: quanquam enim hæc etiam auditu acerba sunt; tamen audire tolerabilius est, q̃ uidere. in campo certe nõ fuisti, cum hora secunda comitijs quæstorijs institutis, sella Q. Maximi, quem illi Consulem esse dicebant, posita esset. quo mortuo nuntiato, sella sublata est. ille autem, qui comitijs tributis esset auspicatus, centuriata habuit, Consulem hora septima renuntiauit, qui usque ad Cal. Ian. esset, quæ erant futuræ mane postridie. ita Caninio Cos. scito neminem prandisse. nihil tamen eo Consule mali factum est: fuit enim mirifica uigilantia, qui suo toto Consulatu somnum non

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

uiderit. hæc tibi ridicula uidentur: non enim ades: quæ si uideres, lacrymas non teneres. quid, si cætera scribam? sunt enim innumerabilia generis eiusdem: quæ quidem ego nõ ferrem, nisi me in philosophiæ portum contulissem, & nisi haberem socium studiorum meorum Atticum nostrum. cuius quando proprium te esse scribis mancipio & nexu, meum autem usu & fructu: contentus isto sum: ID ENIM cuiusq; est propriũ, quo quisq; fruitur, atq; utitur. sed hæc aliàs pluribus. Acilius, qui in Græciam cum legionibus missus est, maximo meo beneficio est: bis enim est à me iudicio capitis rebus saluis defensus: & est homo non ingratus, meq; uehementer obseruat. ad eum de te diligentissime scripsi: eamq; epistolam cum hac coniunxi: quam ille cum acceperit, ecquid tibi pollicitus sit, uelim ad me scribas. Vale.

CICERO CVRIO S. D.

f Acile ꝑspexi ex tuis literis, quod semper studui, & me à te plurimi fieri, et te intelligere q̃ mihi carus esses. quod quando uterq; nostrum consecutus est: reliquum est, ut officijs certemus inter nos: quibus æquo animo uel uincã te, uel uincar abs te. Acilio non fuisse necesse meas dari literas, facile patior. Sulpitij tibi operam intelligo ex tuis literis non multũ opus fuisse, propter res tuas ita cõtractas, ut, quemadmodũ scribis, nec caput, nec pedes. equidem uellem uti pedes haberent, ut aliquãdo redires: uides enim exaruisse iam ueterem urbanitatem, ut Pomponius noster suo iure possit dicere, nisi nos pauci retineamus

neamus gloriam antiquam Atticam . ergo is tibi , nos ei ſuccedimus . ueni igitur quæſo, ne tãtum ſemen urbanitatis unà cum Rep. intereat. Vale.

M. C. VOLVMNIO S. D.

Qvòd ſine prænomine familiariter , ut debebas, ad me epiſtolã miſiſti, primũ addubitaui, num à Volũnio ſenatore eſſet, quocũ mihi eſt magnus uſus : deinde εὐτραπελία literarum fecit , ut intelligerem tuas eſſe. quibus in literis omnia mihi periucunda fuerunt , præter illud , quòd parum diligenter poſſeſſio ſalinarum mearum à te procuratore defenditur : ais enim, ut ego diſceſſerim, omnia omnium dicta, in his etiam Seſtiana, in me conferri . quid ? tu id pateris ? non'ne defendis ? non reſiſtis ? equidem ſperabam ita notata me reliquiſſe genera dictorum meorum, ut cognoſci ſua ſponte poſſent . ſed quando tanta fex eſt in Vrbe, ut nihil ſit tam ἄκυρον, quod non alicui uenuſtũ eſſe uideatur: pugna, ſi me amas, niſi acuta ἀμφιβολία, niſi elegans ὑπερβολὴ , niſi παράγραμμα bellum, niſi ridiculum παρὰ προσδοκίαν, niſi cætera, quæ ſunt à me in ſecundo libro de oratore per Antonij perſonam diſputata de ridiculis, ἔντεχνα , & arguta apparebunt, ut ſacramento cõtendas mea non eſſe. Nã de iudicijs quod quereris, multo laboro minus . trahantur per me pedibus omnes rei . ſit uel Selius tam eloquens , ut poſſit probare ſe liberum : non laboro . urbanitatis poſſeſſionem, amabo, quibuſuis interdictis defendamus : in qua te unum metuo, contemno cæteros.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

derideri te putas? nunc demum intelligo te sapere. sed mehercule, extra iocum, ualde mihi tuæ literæ facetæ, elegantesq; uisæ sunt. illa quamuis ridicula essent, sicut erant, mihi tamen risum non mouerunt: cupio enim nostrum illum amicum in Tribunatu quamplurimum habere grauitatis, idq; cum ipsius causa (est enim mihi, ut scis, in amoribus) tum mehercule etiam Reip. quam quidem, quãuis in me ingrata sit, tamen amare nó desinam. Tu mi Volumni quando & instituisti, & mihi uides esse gratũ, scribe ad me quamsæpissime de rebus urbanis, de Rep. iucundus est mihi sermo literarum tuarum. præterea Dolabellam, quem ego perspicio, & iudico cupidissimum esse, atque amantissimum mei, cohortare, & confirma, & redde planè meum. non mehercule quo quicquam desit, sed quia ualde cupio, non uideor nimium laborare. Vale.

M. CICERO VOLVMNIO S. D.

q Vòd declamationibus nostris cares, damni nihil facis. Quòd Hircio inuideres, nisi eum amares: non erat causa inuidendi: nisi forte ipsius eloquentiæ magis, quàm quòd me audiret, inuideres: nos enim planè mi suauissime Volumni aut nihil sumus, aut nobis quidem ipsis displicemus, gregalibus illis, quibus te plaudente uigebamus, amissis: ut, etiam si aliquãdo aliquid dignum nostro nomine emisimus, ingemiscamus, quòd hæc pennigero, non armigero in corpore tela exerceantur, ut ait Philoctetes apud Accium abiecta gloria. sed tamen omnia mihi erunt,

ſi tu ueneris, hilariora: quanquam uenies, ut ipſe intel-ligis, in maximarum quaſi concurſum occupationum: quas ſi, ut uolumus, exceperimus, ego uero multam ſa-lutem & foro dicam, & curiæ, uiuamq; tecum mul-tum, & cum communibus noſtris amatoribus: nam & Caſſius tuus, & Dolabella noſter, uel potius uterq; no-ſter, ſtudijs ijſdem tenentur, & meis æquiſſimis utun-tur auribus. opus eſt huc limatulo, & politulo tuo iu dicio, & illis interioribus literis meis, quibus ſæpe uere-cundiorem me in loquendo facis: mihi enim iudicatū eſt, ſi modo hoc Cæſar aut patitur, aut uolet, depone-re illā iam perſonam, in qua me ſæpe illi ipſi probaui, ac me totū in literas abdere, tecumq́;, & cum cæteris earum ſtudioſis honeſtiſſimo otio perfrui. Tu, uel-lem, ne ueritus eſſes, ne perinuitus legerem tuas literas, ſi mihi (quemadmodum ſcribis) longiores forte miſiſ-ſes. ac uelim poſthac ſic ſtatuas, tuas mihi literas lon giſſimas quaſque gratiſſimas fore. Vale.

EPISTOLARVM CELII AD CICERONEM LIBER VIII.

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

QVod tibi decedenti pollicitus sum, me omneis res urbanas diligentissime tibi perscripturũ: data opera paraui, qui sic omnia persequeretur, ut uerear, ne tibi arguta nimiũ hæc sedulitas ui deatur: tametsi tu scio q̃ sis curiosus, & q̃ omnibus peregrinantibus gratum sit, minimarum quoq; rerũ, quæ domi gerãtur, fieri certiores. tamen in hoc te deprecor, ne meum hoc officium arrogantiæ condemnes, ꝙ hunc laborem alteri delegaui: non quin mihi suauissimum sit & occupato, & ad literas scribendas, ut tu nosti, pigerrimo, tuæ memoriæ dare operam: sed ipsum uolumen, quod tibi misi, facile, ut ego arbitror, me excusat. nescio cuius otij esset, non modo perscribere hæc, sed omnino animaduertere: omnia enim sunt ibi S. C. edicta, fabulæ, rumores. quod exemplum si forte minus te delectarit: ne molestiam tibi cum impensa mea exhibeã, fac me certiorem. siquid in Rep. maius actum erit, quod isti operarij minus cõmode persequi possint: & quemadmodum actum sit, & quæ existimatio consecuta, quæq; de eo spes est, diligẽter tibi perscribemus. ut nunc est, nulla magnopere expectatio est: nã & illi rumores de comitijs trãspadanorum Cumarum tenus caluerunt. Romam cum uenissem, ne tenuissimam qui=

dem auditionem de ea re accepi. præterea Marcellus quidem adhuc nihil retulit de ſucceſſione prouinciarum Galliarum. in Cal. Iun. ut mihi ipſe dixit, eam diſtulit relationem. ſanequam eos ſermones repreſſit, qui de eo tum fuerant, cum Romæ nos eſſemus. Tu ſi Pompeium, ut uolebas, offendiſti: qui tibi uiſus ſit, & quam orationem habuerit tecum, quamq; oſtenderit uoluntatem (ſolet enim aliud ſentire, & loqui, neque tamen tantum ualere ingenio, ut non appareat, quid cupiat) fac mihi perſcribas. Quod ad Cæſarem attinet, crebri, & non belli de eo rumores, ſed ſuſurrationes duntaxat ueniunt. alius, equitem perdidiſſe; quod opinor certe factum: alius, ſeptimam legionem uapulaſſe, ipſum apud Bellouacos circunſideri, interclusum ab reliquo exercitu: neq; adhuc certi quicquam eſt, neq; hæc incerta tamen uulgo iactantur, ſed inter paucos, quos tu noſti planè, ſecreto narrantur. at Domitius, cum manus ad os appoſuit? Te ad IX. Cal. Iun. ſubroſtrani (quod illorum capiti ſit) diſſiparant periiſſe: ita ut in urbe, ac foro toto maximus rumor fuerit, te à Q. Pompeio in itinere occiſum. ego, qui ſcirem Q. Pompeium Baulis embœneticam facere, & uſque eo, ut ego miſerer eius eſuriei, non ſum commotus: & hoc mendacio, ſiqua pericula tibi impenderent, ut defungeremur optaui. Plancus quidem tuus Rauennæ eſt: & magno congiario donatus à Cæſare, nec beatus, nec bene inſtructus eſt. Tui policiti libri omnibus uigent. Vale.

M. CELIVS CICERONI S. D.

Erte inquam absolutus est. me præsente pro nunciatum est, & quidẽ omnibus ordinibus, sed & singulis in uno quoq; ordine sentẽtijs. uide modo, inquis. nõ mehercules: nihil enim unquam tam præter opinionẽ, tam quod uideretur omnibus indignum, accidit. quin ego, cum pro amicitia ualidissime fauerem ei, et me iam ad dolendum præparassem: postquam factum est, obstupui, & mihi uisus sum captus esse. quid alios putas? clamoribus s. maximis iudices corripuerũt: et ostẽderunt planè esse, quod ferri nõ posset. itaq; relictus lege Licinia, maiore esse periculo uidetur. accessit huc, ꝙ postridie eius absolutionis in theatrũ Curionis Hortẽsius introijt: puto, ut suum gaudium gauderemus. hic tibi strepitus, fremitus, clamor, tonitruũ, & rudẽtum sibilus. hoc magis animaduersum est, ꝙ intactus à sibilo peruenerat Hortẽsius ad senectutem. sed tum ita bene, ut in totam uitam cuiuis satis esset, & pœniteret eum iam uicisse. De Rep. quod tibi scribam, nihil habeo. Marcelli impetus resederunt, nõ inertia, sed (ut mihi uidebatur) cõsilio. De comitijs consularibus incertissima est existimatio.

Ego incidi in cõpetitorẽ nobilẽ, & nobilẽ agentem: nam M. Octauius Cn. F. & C. Hirrus mecum petit. hoc ideo scripsi, ꝙ scio te acriter propter Hirrum nũtium nostrorũ comitiorum expectaturum. tu tamen simul ac me designatum audieris, ut tibi curæ sit, quod ad pantheras attinet, rogo. Syngraphã Sitianã tibi commendo. Cõmentarium rerum urbanarum pri-

mum dedi L. Castrinio Pæto, secundum ei, qui has
literas tibi reddet. Vale.

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

St ne ? uici, & tibi sæpe, quod negaras disce-
e dens curaturum, literas mitto ? est, siquidem
perferuntur, quas do. atq; hoc eo diligentius
factito, ꝙ, cū otiosus sum, planè ubi delectem otiolum
meū, non habeo. tu cum Romæ eras, hoc mihi certum,
ac iucundissimum uacanti negotiū erat, tecum id otij
tēpus consumere: idq; nō mediocriter desidero: ut nō
modo mihi solus esse, sed Romæ, te profecto, solitudo
uideatur facta: & qui (quæ mea negligētia est) mul-
tos sæpe dies ad te, cum hic eras, non accedebam, nūc,
quotidie non esse te, ad quē cursitem, discrucior. maxi-
me uero, ut te dies, noctesq; quærā, competitor Hirrus
curat. quomodo illum putas Auguratus tuum cōpeti-
torem dolere ? & dissimulare me certiorem, q̄ se, can-
didatum ? de quo ut, quem optas, quamprimum nun-
tium accipias, tua mediusfidius magis, quàm mea cau-
sa cupio: nam me, si fio, forsitā cum locupletiore re-
ferā: sed hoc usq; eò suaue est, ꝙ, si acciderit, tota uita
risus nobis deesse non poterit. sed tanti ? sed est me-
hercule. nec multum M. Octauius eorū odia, qui Hir-
rum premunt, quæ permulta sunt, subleuat. Quod
ad Philotimi liberti officiū, et bōa Milonis attinet: de-
dimus operam, ut & Philotimus quamhonestissime Mi
loni absenti, eiusq; necessarijs satisfaceret: & secun-
dum eius fidem, & sedulitatem æstimatio tua consera

uaretur. Illud nunc à te peto, ſi eris (ut ſpero) otioſus, aliquod ad nos, ut intelligamus nos tibi curæ eſſe, σὺνταγμα conſcribas. qui tibi iſtuc, inquis, in mẽtem uenit homini non inepto? aliquod ex tam multis tuis monimentis extare, quod noſtræ amicitiæ memoriam poſteris quoq; prodat, uelim. cuiuſmodi, puto quæris. tu aptius, qui omnem noſti diſciplinam, quod maxime conueniat, excogitabis, genere tamen, quod & ad nos pertineat, & διδασκαλίαν quandam, ut uerſetur inter manus, habeat. Vale.

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

INuideo tibi: tã multa quotidie, quæ mirere, iſtòc perferuntur: primum illud, abſolutum Meſsalam, deinde eundem condemnatum: C. Marcellum Cos. factum: M. Claudium à repulſa poſtulatum à Gallis duobus: P. Dolabellam Quindecemuirum factũ. hoc tibi non inuideo, caruiſſe te pulcherrimo ſpectaculo, & Lentuli Cruris repulſi uultum nõ uidiſſe. at qua ſpe, q̃ certa opinione deſcẽderat? q̃ ipſo diffidẽte Dolabella? & hercules, niſi noſtri equites acutius uidiſſent, penè cõcedẽte aduerſario ſuperaſſet. illud te non arbitror miratum, Seruium Trib. pl. des. condemnatum: cuius locum C. Curio petijt. ſaneq̃ multis incutit, qui eũ, facilitatemq; eius non norunt, magnum metum. ſed, ut ſpero, & uolo, & ut ſe fert ipſe, bonos & ſenatum malet. totus, ut nunc eſt, hic ſcaturit. huius autem uoluntatis initium, & cauſa eſt, q eum non mediocriter Cæſar, qui ſolet infimorum hominum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

amicitias sibi qualibet impensa adiungere, ualde contempsit. qua in re mihi uidetur illud perquamuenuste cecidisse, quod à reliquis quocq; usq; eò est animaduersum. ut Curio, qui nihil consilio facit, ratione, & insidijs usus uideretur in euitandis eorum consilijs, qui se intenderant aduersarios in eius Tribunatum: Laelios, & Antonios, & id genus ualēteis dico. Has ego tibi literas eo maiore misi interuallo, quòd comitiorum dilationes occupatiorem me habebant, & expectare in dies exitum cogebant, ut confectis omnibus te facerem certiorem. ad Cal. Sext. usq; expectaui. pretorijs morae quaedam inciderunt. mea porrò quem euētum sint habitura nescio: opinionem quidem, quod ad Hirrum attinet, incredibilem Aedilium pl. comitijs nacta sunt: nam M. Celium Vicinianum mentio illa fatua, quam deriseramus olim, & promulgatio de Dictatore subito deiecit, & deiectum magno clamore insecuta est. inde Hirrum cuncti iam, non faciendum, flagitare. spero te celeriter & de nobis, quod sperasti, et de illo, quod uix sperare ausus es, auditurum. De Rep. iam noui quicquam expectare desieramus. sed cum senatus habitus esset ad Apollinis ad XI. Cal. Sext. & referretur de stipendio Cn. Pompeij: mentio facta est de legione ea, quam expensam tulit C. Caesari Pompeius, quo numero esset, quo appeteretur, cum ex Gallia coactus esset dicere Pompeius se legionem abducturum, sed non statim sub mentionem, & conuitium obtrectatorum. inde interrogatus de successione C. Caesaris. de qua, hoc est de prouincijs, placitum est, ut cū primum ad urbem reuerteretur Cn. Pōpeius, coràm eo de successione

prouinciarum ageretur: nam Ariminum ad exercitum Pompeius erat iturus, & statim ijt. puto Idib. Sext. de ea re factum iri. profecto aut trāsigetur aliquid, aut turpiter intercedetur: nā in disputando coniecit illam uocem Cn. Pompeius, omneis oportere senatui dicto audienteis esse. ego tamen sic nihil expecto, quo modo Paulum Cos. des. primū sententiā dicētem.

Sæpius te admoneo de syngrapha Sitiana: cupio enim te intelligere, eam rē ad me ualde pertinere. itē de pātheris, ut Cybiratas accersas, curesq; mihi ut uehantur. præterea nuntiatum nobis, & pro certo iam habetur, Regem Alexādrinum mortuum. quid mihi suadeas, quomodo regnum illud sese habeat, quis procuret, diligenter mihi perscribas. Cal. Sext. Vale.

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

q Va tu cura sis, quod ad pacem prouinciæ tuæ, finitimarumq; regionū attinet, nescio. ego quidem uehementer animi pendeo. nā si hoc moderari possemus; ut pro uiribus copiarum tuarum belli quoq; existeret magnitudo; & quantum gloriæ, triumphoq; opus esset, assequeremur; periculosamq;, et grauem illā dimicationē euitaremus: nihil tam esset optandū. nunc si Parthus mouet aliquid, scio nō mediocrem fore contentionem. tuus porrò exercitus uix unum saltum tueri potest. hanc autem nemo ducit rationem: sed omnia desiderantur ab eo (tanquā nihil denegatum sit ei, quo minus quamparatissimus esset) qui publico negotio præpositus est. accedit huc,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

quòd successionem futuram propter Galliarum cõtrouersiam non uideo. tametsi hac de re puto te constitutum, quid facturus esses, habere: tamẽ, quo maturius cõstitueres, cum hunc euẽtum prouidebam, uisum est, ut te facerem certiorẽ: nosti enim hæc tralatitia: de Galijs constituetur: erit, qui intercedat: deinde alius existet, qui, nisi libere liceat de omnibus prouincijs decernere senatui, reliquas impediat: sic multum, ac diu ludetur, atq; ita diu, ut plus biennium in his tricis moretur. Si quid noui de Rep. quod tibi scriberem, haberem, usus essem mea consuetudine, ut diligenter, & quid actum esset, & quid ex eo futurum sperarem, perscriberem. sanè tanquã in quodã silice iam omnia adhæserunt. Marcellus idẽ illud de prouincijs urget: sed neque adhuc frequentem senatum efficere potuit. ꝙ si hoc anno præterito, Curio Trib. & eadẽ actio de prouincijs introibit: q̃ facile tunc sit omnia impedire, & quàm hoc Cæsari, & ijs, qui suam causam, non Reip. curent, superet, non te fallit. Vale.

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

NOn dubito, quin perlatum ad te sit, Appiũ à Dolabella reum factum: saneq̃ non ea, qua existimaueram, inuidia: neque enim stulte Appius; qui, simul atq; Dolabella accessit ad tribunal, introierat in urbẽ, triumphiq; postulationẽ abiecerat. quo facto retudit sermones: paratiorq; uisus est, q̃ sperauerat accusator. is nunc in te maximam spem habet. scio tibi eum non esse odio. quàm uelis eum obli=

gare, in tua manu est: cum quo simultates si tibi non fuissent, liberius tibi de tota re esset. nunc si ad illam summam seueritatem legitimum ius exegeris: cauendum tibi erit, ne parum simpliciter, & cãdide posuisse inimicitias uidearis. in hanc partem porrò tutum tibi erit, siquid uolueris, gratificari: nemo enim necessitudine, & amicitia te deterritum ab officio dicet. Illud mihi occurrit, ꝙ inter postulationem, & nominis delationem uxor à Dolabella discessit. quid mihi discedẽs mandaris, memini. quid ego tibi scripserim, te non arbitror oblitum. non est iam tempus plura narrandi. unum illud monere te possum: si res tibi non displicebit, tamen hoc tempore nihil de tua uoluntate ostendas; & expectes, quemadmodum exeat ex hac causa, ne qua inuidiosum tibi sit, si emanarit. porrò significatio ulla si intercesserit, clarius, quàm deceat, aut expediat, fiat. neque ille tacere eam rem poterit, quæ suæ spei tam opportuna acciderit, quæq; in negotio conficiendo tanto illustrior erit: cum præsertim is sit, qui, si perniciosum sciret esse loqui de hac re, uix tamen se contineret. Pompeius dicitur ualde pro Appio laborare, ut etiam putét alterutrum de filijs ad te missurum. hic nos omneis absoluimus. et hercule confecta, omnia fœda, & inhonesta sunt. Consules autem habemus summa diligentia. adhuc S.C. nisi de ferijs latinis, nullum facere potuerunt. Curioni nostro Tribunatus conglaciat. sed dici non potest, quomodo hic omnia iaceant. nisi ego cum tabernarijs, & aquarijs pugnarem, ueternus ciuitatẽ occupasset. si Parthi uos nihil calfaciũt, nos hic frigore frigescimus. tamen

quoquo modo hic omnia iaceant, potuitq; sine Parthis. Bibulus in Amano nescio quid cohorticularum amisit. hoc sic nuntiatũ est. Quod tibi supra scripsi, Curionem frigere: iam calet: nã feruentissime concerpitur: bellissime enim, quia de intercalando non obtinuerat, transfugit ad populum, & pro Cæsare loqui cœpit, legemq; uiariam non dissimilem agrariæ Rulli, & alimentariam, quas iubet Aediles metiri, iactauit. hoc nõdum fecerat, cum priorem epistolæ partem scripsi. Amabo te, siquid, quod opus fuerit, Appio facies, ponito me in gratiã. De Dolabella integrũ tibi reserues, suadeo. & huic rei, de qua loquor, & dignitati tuæ, æquitatisq; opinioni hoc ita facere expedit. Turpe tibi erit pantheras græcas me non habere. Vale.

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

q Vam cito tu istinc decedere cupias, nescio: ego quidẽ eo magis, quo adhuc felicius rem gessisti. dũ istic eris, de belli Parthici periculo cruciabor, ne hunc risum meũ metus aliqui perturbẽt. Breuiores has literas properanti publicanorum tabellario subito dedi. tuo liberto pluribus uerbis scriptas pridie dederã. Res autem nouæ nullæ sanè acciderunt, nisi hæc uis tibi scribi, quæ certe uis. Cornificius adolescens Orestillæ filiam sibi despondit. Paula Valeria soror Triarij diuortium sine causa, quo die uir è prouincia uenturus erat, fecit. nuptura est D. Bruto. nõdũ retulerat. multa in hoc genere incredibilia te absente acciderũt. Ser. Ocella nemini persuasisse se mœchũ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

esse, nisi triduo bis deprehensus esset. quæris, ubi? ubi hercule ego minime uellem. relinquo tibi, quod ab alijs quæras: neq; enim displicet mihi, imperatorem singulos percunctari, cum qua sit aliquis deprehensus. Vale.

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

e Tsi de Rep. quæ tibi scribam, habeo: tamen nihil, quo magis gauisurum te putem, habeo, q̃ hoc: scito C. Semproniũ Rufum, rufum, mel, ac delicias tuas, calumniã maximo plausu tulisse. quæris, qua in causa? M. Tucciũ accusatorẽ suum post ludos Romanos reũ lege Plotia de ui fecit, hoc consilio, q͏̃ uidebat, si extraordinarius nemo reus accessisset, sibi hoc anno causam esse dicendam. dubium porrò illi nõ erat, quid futurũ esset. nemini hoc deferre munusculũ maluit, q̃ suo accusatori. itaq; sine ullo subscriptore descẽdit, & Tuciũ reum fecit. at ego, simul atq; audiui, inuocatus ad subsellia rei accurro: surgo, neq; uerbũ de re facio: totũ Semproniũ usq; eò perago, ut Vestoriũ quoq; interponã, & illã fabulam narrẽ quemadmodum tibi pro beneficio dederit, siquid in iniurijs suis esset, quo Vestorius teneretur. Hæc quoq; magna nunc contentio forum tenet. M. Seruilius, postquam, ut cœperat, omnibus in rebus turbarat, nec, quod non uenderet, quidquam reliquerat: maxima nobis traditus erat inuidia: neque Laterensis Prætor, postulante Pausania, nobis patronis, quò ea pecunia peruenisset, recipere uoluit. quòd Pilius necessarius Attici nostri de repetundis cum postulauit: magna illico fama surrexit,

& de damnatione feruenter loqui est coeptum. quo uento proijcitur Appius minor, ut implicet, pecuniam ex bonis paternis peruenisse ad Seruilium, praeuaricationisq; causam diceret depositum HS LXXXI. admiraris amẽtiam. quid, si actiones stultissimas, quid, si nefarias patris confessiones audisses? mittit in consilium eosdem illos, qui liteis aestimarant, iudices. cum aequo numero sententiae fuissent, Laterensis leges ignorans pronuntiauit quod singuli ordines iudicassent: & ad extremum, ut solet, ait, Referam. postquam discessit, & pro absoluto Seruilius haberi coeptus, legisq; unum & centesimum caput legit, in quo ita erat, QVOD eorũ iudicũ maior pars iudicarit, id ius ratum esto: in tabulas absolutum non retulit, ordinum iudicia perscripsit. postulante rursus Appio, cum L. Lollio transegit, & se relaturum dixit. sic nunc neque absolutus, neque damnatus Seruilius de repetundis saucius Pilio tradetur: nam de diuinatione Appius, cum calumniam iurasset, contendere ausus non est, Pilioq; cessit, & ipse de pecunijs repetundis à Seruilijs est postulatus, & praeterea de ui reus à quodam suo emissario est factus. recte hoc par habet.

Quod ad Remp. pertinet, omnino multis diebus exspectatione Galliarum actum nihil est. aliquando tamen, saepe re dilata, & grauiter acta, & planè perspecta Cn. Pompeij uoluntate in eam partem, ut eum decedere post Cal. Mart. placeret, S. C. quod tibi misi, factum est, auctoritatesq; perscriptae.

S. C. auctoritates. Prid. Cal. Oct. in aede Apollinis. scribendo affuerunt, L. Domitius Cn.

F. Aenobarbus, Q. Cæcilius Q. F. Metellus Pius Scipio, L. Iulius L. F. Pom. Annalis, C. Septimius T. F. Quirina, C. Luceius C. F. Pup. Hirrus, C. Scribonius C. F. Pop. Curio, L. Atteius L. F. An. Capito, M. Oppius M. F. Terentina. Quod M. Marcellus Cos. V. F. de prouincijs consularibus: D. E. R. I. C. uti L. Paulus, C. Marcellus Coss. cum magistratum inijssent, ad ex Cal. Mart. quæ in suo magistratu futuræ essent, de consularibus prouincijs ad senatum referrent, ne'ue quid prius ex Cal. Mart. ne'ue quid coniunctim de ea re referretur à Consulibus: utique eius rei causa per dies comitiales senatum haberent, S. Q. C. facerent: & cum de ea re ad senatum referretur à Consulibus, eorum, qui in CCC. iudicibus essent, sex adducere liceret: siquid de ea re ad populum, plebem'ue lato opus esset, ut Ser. Sulpitius, M. Marcellus Coss. Prætt. Tribb. pl. quibus eorũ uideretur, ad populũ, plebem'ue ferrent: quod ij non tulissent, uti quicunque deinceps essent, ad populum, plebem'ue ferrent.

S. C. A. Prid. Cal. Oct. in æde Apollinis. scribendo affuerũt, L. Domitius. Cn. F. Aenobarbus, Q. Cæcilius Q. F. Metellus Pius Scipio, L. Iulius L. F. Pom. Annalis, C. Septimius T. F. Quirina, C. Scribonius C. F. Pop. Curio, L. Atteius L. F. An. Capito, M. Oppius M. F. Terentina. Quod M. Marcellus Cos. V. F. de prouincijs: D. E. R. I. C. senatum existimare, neminẽ eorum, qui potestatem habent intercedendi, impediendi, morã afferre oportere, quo minus de Rep. quãprimum ad senatũ referri, S. Q. C. fieri possit: qui impedierit, eum senatũ existimare cõtra Remp. fecisse: siquis huic

S. C.

S. C. intercesserit; senatui placere, auctoritatem perscribi, & de ea re ad senatum, populumq; referri. huic S. C. intercessit C. Celius, L. Vicinius, P. Cornelius, C. Vibius Pansa. Item senatui placere, de militibus, qui in exercitu C. Cæsaris sunt, qui eorum stipendia emerita, causas, quibus de causis missi fieri debeant, habeant, ad hunc ordinem referri, ut eorum ratio habeatur, causæq; cognoscantur. siquis huic S. C. intercesserit; senatui placere, auctoritatem perscribi, & de ea re ad senatum, populumq; referri. huic S. C. intercessit C. Celius, C. Pansa Trib. pl. Itemq; senatui placere, in Ciliciam prouinciam, inq; VIII. reliquas prouincias, quas Prætorij pro Prætore obtinerent, eos, qui Prætores fuerunt, neque in prouincia cum imperio fuerunt, quos eorum ex S. C. cum imperio in prouincias pro Prætore mitti oporteret, eos sortito in prouincias mitti placere. si ex eo numero, quos S. C. in prouincias ire oporteret, ad numerum non essent, qui in eas prouincias proficiscerentur: tum, uti quodq; collegium primum Prætorum fuisset, neque in prouincias profecti essent, ita sorte in prouincias proficiscerentur. si ad numerum ij non essent: tunc deinceps proximi cuiusq; collegij, qui Prætores fuissent, neque in prouincias profecti essent, in sortem conijcerentur, quoad is numerus effectus esset, quem ad numerum in prouincias mitti oporteret. siquis huic S.C. intercessisset, auctoritas perscriberetur. huic S. C. intercessit C. Celius, C. Pansa Trib. pl. ILLA præterea Cn. Pompeij sunt animaduersa, quæ maxime confidentiam attulerunt hominibus; ut diceret, se

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ante Cal. Mart. non posse sine iniuria de prouincijs Cæsaris statuere: post Cal. Mart. se non dubitaturum. cum interrogaretur, siqui tum intercederent: dixit hoc nihil interesse, utrum Cæsar senatui dicto audiens futurus non esset, an pararet, qui senatum decernere non pateretur. Quid si, inquit alius, & Consul esse, & exercitum habere uolet? at ille, quàm clementer: Quid, si filius meus fustem mihi impingere uolet? his uocibus, ut existimarent homines Pompeio cum Cæsare esse negotium, effecit. itaque iam, ut uideo, alterutram ad conditionem descendere uult Cæsar, ut aut maneat, neque hoc anno sui ratio habeatur; aut, si designari poterit, decedat. Curio se contra eum totum parat. quid assequi possit, nescio. illud uideo, bene sentientem, etsi nihil effecerit, cadere non posse. me tractat liberaliter; & mihi suo munere negotium imposuit: nam si mihi non dedisset eas, quæ ad ludos ei aduectæ erant Africanæ; potuit supersederi. nunc quando dare necesse est; uelim tibi curæ sit, quod à te semper petij, ut aliquid istinc bestiarum habeamus: Sitianamq; syngrapham tibi cómendo. libertum Philonem istuc misi, & Diogenem Græcum: quibus mandata, & literas ad te dedi. eos tibi, & rem, de qua misi, uelim curæ habeas: nam q̃ uehementer ad me pertineat, in ijs, quas tibi illi reddent, literis descripsi. Vale.

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

Ic tu, inquis, Hirrum tractaſti? immo, ſi
s ſcias q̃ facile, q̃ ne contentionis quidem mi-
nimæ fuerit: pudeat te, auſum illum un-
quam eſſe incedere tanquam tuum competitorem. poſt
repulſam uero riſus facit: ciuem bonum ludit, & con
tra Cæſarem ſententias dicit: expectationem corripit:
Curionem prorſus non mediocriter obiurgatus. hac
repulſa ſe mutauit. præterea qui nunquam in foro ap
paruerit, non multum in iudicijs uerſatus ſit, agit cau
ſam liberaliter, ſed raro poſt meridiem. De pro-
uincijs quod tibi ſcripſerã Idib. Sext. actum iri, inter-
pellat iudicium Marcelli Cos. des. in Cal. reiecta cau-
ſa eſt. ne frequentiam quidem efficere potuerant. has
literas ad IIII. Non. Sept. dedi, cum ad eam diem ne
profligatum quidem quicquam eſſet. ut uideo, cauſa
hæc integra in proximum annum transferetur: &,
quantum diuino, relinquendus tibi erit, qui prouin-
ciam obtineat: nam non expedietur ſucceſſio; quan-
do Galliæ, quæ habent interceſſorem, in eandem con-
ditionem, quam cæteræ prouinciæ, uocantur. hoc mi-
hi non eſt dubium: quo tibi magis ſcripſi, ut ad hunc
euentum te parares. Ferè literis omnibus tibi de
pantheris ſcripſi. turpe tibi erit, Patiſchum Curio-
ni decem miſiſſe, te non multis partibus plureis.
quas ipſas Curio mihi, & alias Africanas decem do-
nauit, ne putes illum tantum prædia ruſtica dare ſci-
re. tu, ſi modo memoria tenueris, & Cybiratas ac-
cerſieris, itemq; in Pamphyliam literas miſeris (nam

ibi plureis capi aiunt (quod uoles, efficies. hoc uehementius laboro nunc, quòd seorsum à collega puto mihi omnia paranda. Amabo te, impera tibi: hoc cura: soles libenter, ut ego, maiorem partem nihil curare. in hoc negotio nulla tua, nisi loquendi, cura est, hoc est imperandi, & mandandi. nam simul atque erunt captæ; qui alant eas, & deportent, habes eos, quos ad Sitianam syngrapham misi. puto etiam, si ullam spem mihi literis ostenderis, me istò missurum alios.

M. Fetidium, equitem Romanum, amici mei filium, bonum, & strenuum adolescentem, qui ad suum negotium istuc uenit, tibi commendo: & te rogo, ut eum in tuorum numero habeas. agros, quos fructuarios habent ciuitates, uult tuo beneficio, quod tibi facile, & honestum factu est, immuneis esse. gratos, & bonos uiros tibi obligaris. Nolo te putare Fauonium à columnarijs præteritum esse. optimus quisque eum non fecit. Pompeius tuus aperte Cæsarem uetat prouinciam tenere cum exercitu, & Consulem esse: tamen hanc sententiam dixit; nullum hoc tempore S. C. faciendum: Scipio hanc; ut Cal. Mart. de prouincijs Gallijs, neu quid coniunctim, referretur. Contristauit hæc sententia Balbum Cornelium: & scio eum conquestum èsse cum Scipione. Calidius in defensione sua fuit disertissimus, in accusatione satis frigidus. Vale.

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

ſ Anequam literis C. Caſsij, & Deiotari ſumus commoti. nam Caſſius, cis Euphratem copias Parthorum eſſe, ſcripſit: Deiotarus, profectas per Comagenem in prouinciam noſtram. ego quidem præcipuum metum, quod ad te attinebat, habui, qui ſcirem q̃ paratus ab exercitu eſſes, nequod hic tumultus dignitati tuæ periculum afferret. nam de uita, ſi paratior ab exercitu eſſes, timuiſſem. nunc hæc exiguitas copiarum, receſſum, nō dimicationem mihi tuam præſagiebat. hoc quomodo acciperent homines, q̃ probabilis neceſſitas futura eſſet; uereor etiam nunc; neque prius deſinam formidare, q̃ tetigiſſe te Italiam audiero. ſed de Parthorum tranſitu nuntij uarios ſermones excitarunt: alius enim Pompeium mittēdum, alius ab Vrbe nō remouendum, alius Cæſarem cum ſuo exercitu, alius Conſules, nemo tamen ex S.C. priuatos. Conſules autem, quia uerentur ne illud S.C. fiat, ut paludati exeant, aut cōtumelioſe præter eos ad alium res transferatur; omnino ſenatum haberi nolunt; uſq; eò, ut parum diligentes in Rep. uideātur. ſed honeſte, ſiue negligentia, ſiue inertia eſt, ſiue ille, quem propoſui, metus, latet ſub hac temperantiæ exiſtimatione, nolle prouinciam. à te literæ non uenerunt: & niſi Deiotari ſubſecutæ eſſent; in eam opinionem Caſſius uenerat; quæ diripuiſſet ipſe, ut uiderētur ab hoſte uaſtata; finxiſſe bellum, & Arabas in prouinciā immiſiſſe, eoſq; Parthos eſſe, ſenatui renuntiaſſe. quare tibi ſuadeo, quicunq; eſt iſtic ſtatus rerum, diligenter, & caute

perſcribas: ne aut uelificatus alicui dicaris, aut aliquid, quod referret ſcire, reticuiſſe. Nunc exitus eſt anni: nam ego has literas ad XIIII. Cal. Dec. ſcripſi. planè nihil uideo ante Cal. Ian. agi poſſe. noſti Marcellum, q̃ tardus, & parum efficax ſit; itemq; Seruium, q̃ cunctator. cuiuſmodi putas hos eſſe? aut qui id, quod nolint, conficere poſſe, qui, quæ cupiunt, tamen ita frigide agunt, ut nolle exiſtimentur? nouis magiſtratibus autem, ſi Parthicum bellum erit, hæc cauſa primos menſeis occupabit. ſin autem aut non erit iſtic bellum; aut tantum erit, ut uos, aut ſucceſſores paruis additis copijs ſuſtinere poſſint: Curionem uideo ſe dupliciter iactaturum: primum, ut aliquid Cæſari adimat: inde, ut aliquid Pōpeio tribuat, quoduis, quamlibet tenue munuſculum. Paulus porrò non humane de prouincia loquitur. huius cupiditati occurſurus eſt Furnius noſter: plureis ſuſpicari non poſſum. hæc noui. alia, quæ poſſunt accidere, non cerno. multa tempus afferre, & præparata multa ſcio. ſed intra fines hos, quæcunq; acciderint, uertentur. illud addo, actiones C. Curionis de agro Campano. de quo negant Cæſarem laborare; ſed Pompeium ualde uelle, ne uacuus aduenienti Cæſari pateat. Quod ad tuum deceſſum attinet, illud tibi non poſſum polliceri, me curaturum, ut tibi ſuccedatur: illud certe præſtabo, ne quid amplius prorogetur. tui conſilij eſt, ſi tempus, ſi ſenatus coget, ſi honeſte à nobis recuſari non poterit; uelis'ne perſeuerare. mei officij eſt, meminiſſe, qua obteſtatione decedens mihi, ne paterer fieri, mandaris. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

n On diu, ſed acriter nos tuæ ſupplicationes torſerunt: incideramus enim in difficilem nodum: nam Curio tui cupidiſſimus, cui omnibus rationibus comitiales eripiebantur, negabat ſe ullo modo pati poſſe, decerni ſupplicationes: ne ſiquid furore Pauli adeptus eſſet boni, ſua culpa uideretur amiſiſſe, et præuaricator cauſæ publicæ exiſtimaretur. itaq; ad pactionē deſcēdimus: & confirmarunt Conſules, ſe his ſupplicationibus in hunc annum non uſuros. planè, quod utriſq; Conſulibus gratias agas, eſt; Paulo magis certe: nam Marcellus ſic reſpondit ei, ſpem in iſtis ſupplicationibus non habere: Paulus, ſe omnino in hunc annum non edicturum. renuntiatum nobis erat, Hirrū diutius dicturum: prēdimus eum: non modo non fecit, ſed, cum de hoſtibus ageretur, & poſſet rem impedire, ſi, ut numeraretur, poſtularet, tacuit: tantum Catoni aſſenſus eſt, qui de te iam locutus honorifice, non decrerat ſupplicationes. tertius ad hos Fauonius acceſſit. quare pro cuiuſq; natura, & inſtituto gratiæ ſunt agendæ: his, quòd tantum uoluntatem oſtenderunt pro ſententia; cum impedire poſſent, non pugnarunt: Curioni uero, quòd de ſuarum actionum curſu tua cauſa deflexit. nam Furnius, & Lentulus, ut debuerunt, quaſi eorum res eſſet, unà nobiſcum circumierunt, & laborarunt. Balbi quoq; Cornelij operam, & ſedulitatem laudare poſſum: nam cum Curione uehementer locutus eſt: & eum, ſi aliter feciſſet, iniuriam Cæſari fa-

ctturum dixit: tum eius fidem in suspicionem adduxit. decrerant, qui inique transigi uolebant, Domitij, Scipiones. quibus hac re ad intercessionem euocandam interpellantibus, uenustissime Curio respondit, se eo libentius non intercedere, quod quosdam, qui decernerent, uideret confici nolle. Quod ad Remp. attinet, in unã causam omnis contentio coniecta est, de prouincijs inquam adhuc. incubuisse cum senatu Pompeius uidetur, ut Cæsar ante Id. Nou. decedat. Curio omnia potius subire constituit, quàm id pati: cæteras suas abiecit actiones. nostri porrò, quos tu bene nosti, ad extremum certamen rem deducere nõ audent. Scena rei totius hæc. Pompeius, tanquam Cæsarem non impugnet, sed, quod illi æquum putet, constituat, ait Curionem quærere discordias. ualde autẽ non uult, & planè timet, Cæsarem Cos. designari prius, quàm exercitum, & prouinciam tradiderit. accipitur satis male à Curione: & totus eius secundus consulatus exagitatur. hoc tibi dico: si omnibus rebus prement Curionem, Cæsar defendetur: intercessorem si (quod uidentur) reformidabunt, Cæsar, quoad uolet, manebit. quam quisq; sententiam dixerit, in cõmentario est rerum urbanarum: è quo tu, quæ digna sunt, selige: multa transi, in primis ludorum explosiones: & funerum, et cæterarum ineptiarum plura habet inutilia. deniq; malo in hanc partem errare, ut, quæ non desideras, audias, quàm quicquam, quod opus est, prætermittatur. Tibi curæ fuisse de Sitiano negotio, gaudeo. sed quando suspicaris minus certa fide eos tibi uisos; tanquam procurator sic agas, rogo. Vale.

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

PVdet me tibi confiteri, & queri de Appij hominis ingratissimi iniurijs; qui me odisse, quia magna mihi debebat beneficia, cœpit: & cum homo auarus, ut ea solueret, sibi imperare nō posset; occultū bellum mihi induxit, ita occultum tamen, ut multi mihi renūtiarent, et ipse facile animaduerterem male eū de me cogitare. posteaq̃ uero cōperi eū collegium tentasse; deinde aperte cum quibusdam locutum, cum L. Domitio, ut nunc est, mihi inimicissimo homine deliberare uelle, hoc munusculum deferre Cn. Pompeio: ipsum reprehenderem, & ab eo deprecarer iniuriam, quem uitam mihi debere putarem, impetrare à me non potui. quid ergo est? tum quidem cum aliquot amicis, qui testes erant meorum in illum meritorum, locutus sum. posteaq̃ illum, ne cui satisfaceret quidem, me dignum habere sensi: malui collegæ eius homini alienissimo mihi, & propter amicitiam tuam non æquissimo me obligare, quàm illius simiæ uultum subire. id postquā rescijt; excanduit; & me causam inimicitiarum quærere clamitauit; quasi, ꝙ mihi in pecunia minus satisfecisset, per hanc speciem simultatis eū consectarer. postea non destitit accersere palàm Seruium accusatorem, inire cum Domitio cōsilia. quibus cum parum procederet, ut ulla lege mihi poneret accusatorē: compellari ea lege me uoluerunt, qua dicere non poterant. insolentissimi homines summis circensibus ludis meis postulandum me lege Scantinia curant. uix hoc erat Pola elocutus, cum ego Appium

Ces. eadem lege postulaui. quod melius caderet, nihil uidi: nam sic est à populo, & non infimo quoq; approbatum, ut maiorem Appio dolorem fama, q̃ postulatio attulerit. præterea cœpi sacellum, in domo quod est, ab eo petere. Conturbat me mora serui huius, qui tibi literas attulit: nam acceptis prioribus literis, amplius quadraginta mansit. Quid tibi scribam, nescio. scis Domitio diem timori esse. expecto te ualde, & quamprimum uidere cupio. A` te peto, ut meas iniurias perinde doleas, ut me existimas & dolere, & tuas ulcisci solere. Vale.

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

g Ratulor tibi affinitate uiri mediusfidius optimi: nam hoc ego de illo existimo. cætera porrò, quibus adhuc ille sibi parum utilis fuit; & ætate iam sunt decursa; & cõsuetudine, atq; auctoritate tua, pudore Tulliæ, siqua restabunt, confido celeriter sublatum iri: non est enim pugnax in uitijs, neq; hebes ad id, quod melius sit, intelligendum. deinde (quod maximum est) ego illum ualde amo. Vides Cicero Curionem nostrum lautum intercessionis de prouincijs exitum habuisse: nã cum de intercessione referretur, quæ relatio fiebat ex S. C. primaq; M. Marcelli sententia pronũtiata esset, qui agendum cum Tribunis pl. censebat; frequens senatus in alia omnia ijt. stomacho est scilicet Pompeius Magnus nunc ita languenti, ut uix id, quod sibi placeat, reperiat. transierant illuc, ut ratio esset eius habenda, qui neq;

exercitum, neq; prouincias tradere uellet. quemadmodum hoc Pompeius laturus sit, cũ cognoscat, quidnam Reip. futurum sit, si aut non possit, aut non curet, uos senes diuites uideritis. Q. Hortensius, cum has literas scripsi, animam àgebat. Vale.

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

Anti non fuit Arsacen capere, Seleuciam expugnare, ut earum rerum, quæ hic gestæ sunt, spectaculo careres. nunquam tibi oculi doluissent, si, in repulsa, Domitij uultũ uidisses. magna illa comitia fuerunt: & planè studia ex partiũ sensu apparuerunt. perpauci necessitudinem secuti, officium præstiterunt. itaque mihi est Domitius inimicissimus, ut ne familiarem quidem suum, quem nosti, tam oderit, q̃ me; atque eo magis, ꝙ per iniuriam sibi putat ereptum, cuius ego auctor fuerim. nunc fuerit tam gauisos homines suum dolorem, unumq; me studiosiorem Antonij. nam Cn. Saturninum adolescentem ipse Cn. Domitius reum fecit, sanequam à superiore uita inuidiosum. quod iudicium nunc in expectatione est, etiam in bona spe, post Sex. Peducei absolutionem. De summa Rep. sæpe tibi scripsi me etiamnum pacem non uidere: & quo propius ea contentio, quàm fieri necesse est, accedit; eo clarius id periculum apparet. propositum hoc est, de quo, qui rerum potiuntur, sunt dimicaturi: quòd Cn. Pompeius constituit non pati, C. Cæsarem Consulem aliter fieri, nisi exercitum, & prouincias tradiderit: Cæsari autem per=

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ſuaſum eſt, ſe ſaluum eſſe non poſſe, ſi ab exercitu receſſerit. fert illam tamen conditionem, ut ambo exercitus tradant. ſic illi amores, & inuidioſa coniunctio non ad occultam recedit obtrectationem, ſed ad bellum erumpit: neq;, mearum rerum quid conſilij capiam, reperio: neq; dubito, quin te quoq; hæc deliberatio ſit perturbatura: nam mihi cum hominibus his & gratia eſt, & neceſſitudo: tamen tantũ cauſam illam, non homines odi. illud te nõ arbitror fugere, QVIN homines in diſſenſione domeſtica debeant, quandiu ciuiliter ſine armis certetur, honeſtiorem ſequi partem: ubi ad bellum & caſtra uentum ſit, firmiorem; & id melius ſtatuere, quod tutius ſit. in hac diſcordia uideo Cn. Pompeium, ſenatum, quiq; res iudicant, ſecum habiturum: ad Cæſarem omnes, qui cũ timore, aut mala ſpe uiuant, acceſſuros: exercitum conferendum non eſſe. omnino ſat ſpatij ſit ad conſiderãdas utriuſq; copias, & ad eligendam partem. Propè oblitus ſum, quod maxime fuit ſcribendum. Scis Appium Cenſ. hic oſtenta facere? de ſignis, & tabulis, de agri modo, de ære alieno acerrime agere? perſuaſum eſt ei, Cenſurã lomentũ, aut nitrum eſſe. errare mihi uidetur: nam ſordes eluere uult: uenas ſibi omneis, & uiſcera aperit. curre per deos, atq; homines, & q̃primum hæc riſum ueni: legis Scantiniæ iudiciũ apud Druſum fieri: Appium de tabulis, et ſignis agere. crede mihi, eſt properandum. Curio noſter ſapienter id, ꝙ remiſit de ſtipendio Pompeij, feciſſe exiſtimatur. ad ſummam quæris, quid putem futurum? ſi alteruter eorum ad Parthicum bellum non eat, uideo magnas impendere

discordias: quas ferrum, & uis iudicabit. uterq; & animo, & copiis est paratus. si sine summo periculo fieri posset, magnum, & iucundum tibi fortuna spectaculum parabat. Vale.

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

E Cquando tu hominem ineptiorem, quàm tuum Cn. Pompeium uidisti, qui tantas turbas, qui tam nugax esset, commorit? ecquem autem Cæsare nostro acriorem in rebus gerendis, eodem in uictoria temperatiorem aut legisti, aut audisti? quid est? nunc tibi nostri milites, qui durissimis, & frigidissimis locis teterrima hieme bellum ambulando confecerunt, malis orbiculatis esse pasti uidentur. quid? iam, inquis, gloriose. imo, si scias quàm solicitus sum; tum hanc meam gloriam, quæ ad me nihil pertinet, derideas. quæ tibi exponere nisi coràm non possum: idq; celeriter fore spero: nam me, cum expulisset ex Italia Pompeium, constituit ad Vrbem uocare: id quod iam existimo confectum: nisi maluit Pompeium Brundusii circunsedere. peream, si minima causa est properandi istò mihi, quòd te uidere, et omnia intima conferre discupio. habeo autem quàm multa? hui uereor, quod solet fieri, ne, cum te uidero, omnia obliuiscar. sed tamen quodnam ob scelus iter mihi necessarium retro ad alpeis uersus incidit? adeo, quòd Intemelii in armis sunt, neque de magna causa. Bellienus uerna Demetrii, qui ibi cum præsidio erat, Domitium quendam nobilem illic Cæsaris hospi-

tem, à contraria factione numis acceptis comprehendit, & strangulauit. ciuitas ad arma ijt. eò nunc cum quatuor cohortibus mihi per niueis eundum est. Vsquequaque, inquis, se Domitij male habent. Vellem quidem Venere prognatus tantum animi habuisset in uestro Domitio, quantum ipse catenatus in hoc habuit. Ciceroni F. S. D. Vale.

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

Exanimatus sum tuis literis: quibus te nihil nisi triste cogitare ostendisti: neque, id quid esset, perscripsisti: neq; nõ tamen, quale esset quod cogitares, aperuisti. has illico ad te literas scripsi. Per fortunas tuas Cicero, per liberos te oro, & obsecro, nequid grauius de salute, & incolumitate tua consulas: nam Deos, hominesq;, amicitiamq; nostram testificor, me neque temere tibi prædixisse, neque temere monuisse: sed postquam Cæsarem conuenerim, sententiamq; eius, qualis futura esset parta uictoria, cognouerim, te certiorem fecisse. si existimas eandem rationem fore Cæsari in dimittendis aduersarijs, & conditionibus ferendis; erras. nihil nisi atrox, & sæuum cogitat, atq; etiam loquitur. iratus senatui exijt. his intercessionibus planè incitatus est. non mehercule erit deprecationi locus. quare si tibi tu, si filius unicus, si domus, si spes tuæ reliquæ tibi caræ sunt; si aliquid apud te nos, si uir optimus gener tuus ualet: eorum fortunas non debes uelle conturbare; ut eam causam, in cuius uictoria salus no-

ſtra eſt, odiſſe, aut relinquere cogamur; aut impiam cupiditatem contra ſalutem tuam habeamus. deniq; illud cogita: quod offenſæ fuerit, in iſta cunctatione te prius ſubiſſe: nunc te contra uictorem facere, quem dubijs rebus lædere noluiſti; & ad eos fugatos accedere, quos reſiſtenteis ſequi nolueris; ſummæ ſtultitiæ eſt. uide, ne, dum pudet te parum optimatem eſſe, parum diligenter, quid optimum ſit, eligas. quòd ſi totum tibi perſuadere non poſſum: ſaltem, dum, quid de Hiſpanijs agamus, ſcitur, expecta: quas tibi nuntio aduentu Cæſaris fore noſtras. quam iſti ſpem habeant amiſſis Hiſpanijs, neſcio. quod porrò tuum conſilium ſit ad deſperatos accedere, non mediusfidius reperio. hoc, quod tu non dicendo mihi ſignificaſti, Cæſar audierat: ac ſimul atque, aue, mihi dixit; ſtatim, quid de te audiſſet, expoſuit. negaui me ſcire: ſed tamen ab eo petij, ut ad te literas mitteret, quibus maxime ad remanendum commoueri poſſes. me ſecum in Hiſpaniam ducit: nam niſi ita faceret; ego prius, q̃ ad Vrbem accederem, ubicunque eſſes, ad te percurriſſem, & hoc à te præſens contendiſſem, atque omni ui te retinuiſſem. etiam atque etiam mi Cicero cogita, ne te, tuosq; omneis funditus euertas; ne te ſciens, prudensq; eò demittas, unde exitum uides nullum eſſe. ꝙ ſi te aut uoces optimatum commouent; aut nonnullorum hominum inſolentiam, & iactationem ferre non potes: eligas, cenſeo, aliquod oppidum uacuum à bello, dum hæc decernuntur, quæ iam erunt confecta. id ſi feceris; & ego te ſapienter feciſſe iudicabo; & Cæſarem non offendes. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. CELIVS M. CICERONI S. D.

Ergo me potius in Hispania fuisse tũ, quàm Formijs, cum tu profectus es ad Põpeium? quòd utinam aut non in ista parte Appius Claudius, aut non in hac C. Curio: cuius amicitia me paulatim in hanc perditam causam imposuit: nam mihi sentio bonam mentem iracundia, & amore ablatam. tum tu porrò, cum ad te, proficiscens noctu Ariminum, uenissem; dum mihi pacis mandata das ad Cæsarem, & mirificum ciuem agis, amici officium neglexisti, neq; mihi consuluisti. neq; hæc dico, quòd diffidam huic causæ: sed, crede mihi, perire satius est, quàm hos uidere. quòd si timor uestræ crudelitatis non esset; eiecti iam pridem hinc essemus: nam hic nunc præter fœneratores paucos nec homo, nec ordo quisquam est, nisi Pompeianus. equidem iam effeci, ut maxime plebs, &, qui antea noster fuit, populus, uester esset. cur hoc, inquis? immo reliqua expecta, uos inuitos uincere coegero. irritaui in me Catonem. uos dormitis; nec hæc adhuc mihi uidemini intelligere, quà nos pateamus, & quà simus imbecilli. atque hoc nullius præmij spe faciam, sed quòd apud me plurimum solet ualere doloris, atque indignitatis causa. quid istic facitis? prælium expectatis, quod firmissimum est? uestras copias non noui: nostri ualde depugnare, & facile algere, & esurire consuerunt. Vale.

M. T.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. T. CICERONIS EPISTOLARVM AD VARRONEM, ET ALIOS LIBER IX.

M. CICERO M. TERENTIO VARRONI S. D.

X ijs literis, quas Atticus à te missas mihi legit, quid ageres, & ubi esses, cognoui. quando autem te uisuri essemus, nihil sanè ex eisdem literis potui suspicari. in spem tamen uenio, appropinquare tuum aduentum: qui mihi utinam solatio sit. & si tot, tantisq; rebus urgemur, ut nullam alleuationem quisquam non stultissimus sperare debeat, sed tamen aut tu potes me, aut ego te fortasse aliqua re iuuare: scito enim me, posteaquã in Vrbem uenerim, rediisse cum ueteribus amicis, idest cum libris nostris in gratiam. & si non iccirco eorum usum dimiseram, quòd ijs succenserem, sed quòd eorum me suppudebat: uidebar enim mihi, cum me in res turbulentissimas infidelissimis socijs demisissem, præceptis illorum non satis paruisse. ignoscunt mihi, & reuocant in consuetudinem pristinam: teq;, quòd in ea permanseris, sapientiorem, quàm me, dicunt fuisse. quamobrem quando placatis his utor, uideor sperare debere, si te uiderim, & ea, quæ premant, & ea, quæ impendeant, me facile transiturum. quamobrem siue in Tusculano, siue in Cumano ad te placebit, siue (quod minime uelim) Romæ: dummodo simul simus, perfi-

ciam profecto, ut id utrique nostrum commodissimum esse uideatur. Vale.

CICERO VARRONI S. D.

Aninius idem tuus, et idem noster, cũ ad me peruesperi uenisset, & se postridie mane ad te iturũ esse dixisset: dixi ei me daturum aliquid mane, &, ut peteret, rogaui. conscripsi epistolam noctu: nec ille ad me redijt. oblitum credidi. attamen eam ipsam epistolã misissem per meos, nisi audissem ex eodem, postridie te mane è Tusculano exiturum. at tibi repente paucis post diebus, cum minime expectarẽ, uenit ad me Caninius mane: proficisci ad te statim dixit. & si erat ἕωλος illa epistola, præsertim tantis postea nouis rebus allatis: tamen perire meam lucubrationem nolui, & eam ipsam Caninio dedi. sed cum eo, & homine docto, & amantissimo tui, locutus ea sum, quæ pertulisse illum ad te existimo. tibi autem idem consilij do, quod mihimet ipsi: ut uitemus oculos hominum, si linguas minus facile possumus: qui enim uictoria se efferunt, quasi uictos nos intuentur: qui autẽ uictos esse nostros moleste ferunt, nos dolent uiuere. quæres fortasse, cur, cum hæc in Vrbe sint, non absim, quemadmodum tu. tu enim ipse, qui & me, & alios prudentia uincis, omnia credo uidisti: nihil omnino te fefellit. quis est tam lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat? nusq̃ incurrat? ac mihi quidem iampridem uenit in mentem, bellum esse aliquò exire, ut ea, quæ agebantur hic, quæq; dicebantur, nec uiderem, nec audirem. sed calumniabar ipse: putabam, qui obuiam

mihi uenisset, ut cuiq; commodum esset, suspicaturum, aut dicturum etiam, si non suspicaretur, Hic aut metuit, & ea re fugit: aut aliquid cogitat, & habet nauem paratam. denique leuissime qui suspicaretur, & qui fortasse me nouisset optime, putaret me iccirco discedere, quòd quosdam homines oculi mei ferre non possent. hæc ego suspicans, adhuc Romæ maneo: & tamen λεληθότως consuetudo diuturna callum iam obduxit stomacho meo. habes rationem mei consilij. tibi igitur hæc. Censeo latendum tantisper ibidem, dum deferuescat hæc gratulatio, & simul dum audiamus, quemadmodum negotium confectum sit: confectum enim esse existimo. magni autem intererit, qui fuerit uictoris animus, qui exitus rerum. quanquam, quò me coniectura ducat, habeo: sed expecto tamen. te uero nolo, nisi ipse rumor iam raucus erit factus, ad Baias uenire: erit enim nobis honestius etiam, cum hinc discesserimus, uideri uenisse in illa loca ploratum potius, quàm natatum. sed hæc tu melius: modo stet nobis illud, unà uiuere in studijs nostris, à quibus antea delectationem modo petebamus, nunc uero etiã salutem: non deesse, siquis adhibere uolet non modo ut architectos, uerum etiam ut fabros ad ædificandam Remp. potius libenter accurrere: sin nemo utetur opera, tamen & scribere, & legere πολιτείας; & si minus in curia, atque in foro, at in literis, & libris, ut doctissimi ueteres fecerunt, nauare Reip. & de moribus, ac legibus quærere. mihi hæc uidentur. tu quid sis acturus, & quid tibi placeat, pergratum erit, si ad me scripseris. Vale.

CICERO VARRONI S. D.

e Tſi, quid ſcriberē, non habebā: tamen Caninio ad te eunti non potui nihil dare. quid ergo potiſſimū ſcribam? quod uelle te puto, cito me ad te eſſe uenturum. & ſi uide quæſo, ſatis'ne rectum ſit nos hoc tanto incēdio ciuitatis in iſtis locis eſſe. dabimus ſermonem ijs, qui neſciunt nobis, quocunq; in loco ſimus, eundem cultum, eundem uictum eſſe. quid refert? tamen in ſermonem incidemus. ualde id, credo, laborandum eſt, ne, cum omnes in omni genere & ſcelerum & flagitiorum uolutentur, noſtra nobiſcum, aut inter nos ceſſatio uituperetur. ego uero neglecta barbarorum inſcitia te perſequar: quamuis enim hæc ſint miſera, quæ ſunt miſerrima, tamē artes noſtræ neſcio quo modo nunc uberiores fructus ferre uidentur, q̃ olim ferebant: ſiue quia nulla nūc in re alia acquieſcimus: ſiue ꝙ grauitas morbi facit, ut medicinæ egeamus, eaq; nunc appareat, cuius uim non ſentiebamus, cum ualebamus. ſed quid ego hæc ad te, cuius domi naſcuntur, γλαῦκ' εἰς Ἀθήνας? nihil ſcilicet, niſi ut reſcribens aliquid, me expectares. ſic igitur facies. Vale.

CICERO VARRONI S. D.

π ερὶ δυνατῶν me ſcito κατὰ Διόδωρον κρίνειν. quapropter ſi uenturus es, ſcito neceſſe eſſe te uenire. ſin autem nō es, τῶν ἀδυνάτων eſt te uenire. nunc uide, utra te κρίσις magis delectet, Χρυσιππεία ne, an hæc, quā noſter Diodorus nō concoque-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

bat. sed de his etiam rebus, otiosi cum erimus, loquemur. hoc etiam est κατὰ Χρύσιππον δυνατόν. De Costio mihi gratum est: nam id etiam Attico mandaram. Tu si minus ad nos, nos accurremus ad te. si hortum in bibliotheca habes, nihil deerit. Vale.

CICERO VARRONI S. D.

m ihi uero ad Non. bene maturū uidetur fore, neq; solum propter Remp. sed etiam propter anni tēpus. quare diē istū probo. itaq; eundem ipse sequar. consilij nostri ne si eos quidē, qui id secuti non sunt, nō pœniteret, nobis pœnitendum putarem: secuti enim sumus non spem, sed officium: reliquimus autē nō officium, sed desperationē: ita uerecundiores fuimus, quàm qui se domo non cōmouerūt; saniores, quàm qui amissis opibus domū nō reuerterūt. sed nihil minus fero, q̄ seueritatē otiosorū: & quoquo modo res se habet, magis illos uereor, qui in bello occiderūt, q̄ hos curo, quibus nō satisfacimus, quia uiuimus. Mihi si spatiū fuerit in Tusculanū ante Non. ueniē di, istic te uidebo: sin minus, persequar in Cumanū, & ante te certiorē faciam, ut lauatio parata sit. Vale.

CICERO VARRONI S. D.

c Aninius noster me tuis uerbis admonuit, ut scriberem ad te, siquid esset, quod putarem te scire oportere. est igitur aduentus in expectatione: neq; tu id ignoras. sed tamen cū ille scripsisset, ut opinor, se in Alsiense uēturū, scripserūt ad eum

ſui,ne id faceret: multos ei moleſtos fore,ipſumq; multis: Oſtiæ uideri commodius eum exire poſſe. id ego non intelligebam quid intereſſet. ſed tamen Hircius mihi dixit,& ſe ad eum,& Balbum,& Oppium ſcripſiſſe,ut ita faceret, homines, ut cognoui, amantes tui. hoc ego icc irco noſſe te uolui,ut ſcires, hoſpitium tibi ubi parares, uel potius utrobiq;: quid enim ille facturus,incertũ eſt: & ſimul oſtentaui tibi,me iſtis eſſe familiarem, & conſilijs eorũ intereſſe. quod ego cur nolim,nihil uideo: NON enim eſt idem,ferre,ſiquid ferendum eſt; & probare, ſiquid probandum nõ eſt. etſi quid non probem quidem, neſcio,præter initia rerum: nam hæc in uoluntate fuerunt: uidi enim (nã tu aberas) noſtros amicos cupere bellum, hunc autem non tam cupere, quàm non timere. ergo hæc conſilij fuerunt,reliqua neceſſaria.uincere autem aut hos,aut illos, neceſſe eſt. ſcio te ſemper mecum in luctu fuiſſe,cum uideremus, quàm illud ingens malum alterutrius exercitus ex ducum interitu: tum uero, extremum malorum omnium eſſe ciuilis belli uictoriam: quàm quidem ego etiam illorum timebam, ad quos ueneramus: crudeliter enim otioſis minabantur: eratq; ijs & tua inuiſa uoluntas,& mea oratio. nunc uero ſi eſſent noſtri potiti, ualde intẽperantes fuiſſent: erãt enim nobis perirati, quaſi quicquam de noſtra ſalute decreuiſſemus,quod nõ idẽ illis cenſuiſſemus: aut quaſi utilius Reip. fuerit, eos etiam ad beſtiarum auxilium confugere,quàm uel mori,uel cum ſpe ſi non optima, at aliqua tamen uiuere. at in perturbata Rep. uiuimus.quis negat? ſed hæc uiderint ij,qui nulla ſibi ſub-

ſidia ad omneis uitæ ſtatus parauerunt: huc enim ut uenirem, ſuperior longius, q̃ uolui, fluxit oratio: cum enim te ſemper magnum hominem duxi; tum, ꝙ his tempeſtatibus es propè ſolus in portu, fructusq; doctrinæ percipis eos, qui maximi ſunt, ut ea conſideres, eaq; tractes, quorum et uſus, et delectatio eſt omnibus iſtorum & actis, & uoluptatibus anteponenda. equidem hos tuos Tuſculanenſeis dies inſtar eſſe uitæ puto: libenterq; omnibus omneis opes conceſſerim, ut mihi liceat ui nulla interpellante, iſto modo uiuere. quod nos quoq; imitamur, ut poſſumus, & in noſtris ſtudijs libentiſſime conquieſcimus: QVIS enim hoc non dederit nobis, ut, cum opera noſtra patria ſiue non poſſit uti, ſiue nolit, ad eam uitam reuertamur, quam multi docti homines, fortaſſe nõ recte, ſed tamen multi, etiam Reip. præponendam putauerunt? quæ igitur ſtudia magnorum hominum ſentẽtia uacationem habent etiam publici muneris, ijs, concedente Rep. cur nõ abutamur? ſed plus facio, q̃ Caninius mandauit: is enim, ſiquid ego ſcirem, rogarat, quod tu neſcires: ego tibi ea narro, quæ tu melius ſcis, quàm ipſe, qui narro. faciam ergo illud, quod rogatus ſum, ut eorum, quæ temporis huius ſint, quæ tua intereſſe audiero, nequid ignores. Vale.

CICERO VARRONI S. D.

C Oenabam apud Seium, cum utrique noſtrum redditæ ſunt à te literæ. mihi uero iam maturum uidetur. nã quòd antea te calumniatus ſum, indicabo malitiam meam. uolebam propè alicubi eſſe,

ſiquid bonæ ſalutis σύντε δύ᾽ ἐρχομένω. nunc, quando confecta ſunt omnia, dubitandum non eſt, quin equis uiris: nam ut audiui de Lucio Cæſare filio, mecũ ipſe, Quid hic mihi faciet patri? itaq; non deſino apud iſtos, qui nunc dominantur, cœnitare. quid faciam? tempori ſeruiendum eſt. ſed ridicula miſſa, præſertim cum ſit nihil, quod rideamus. Africa terribili tremit horrida terra tumultu. itaq; nullum eſt ἀπροσδόκητον, quod non uerear. ſed quod quæris, quando, quà, quò: nihil adhuc ſcimus, iſtuc ipſum de Baijs: nõnulli dubitant, an per Sardiniam ueniat: illud enim adhuc prædium ſuum non inſpexit, nec ullum habet deterius, ſed tamen non contemnit. ego omnino magis arbitror per Siciliam, uel iam ſciemus: aduentat enim Dolabella, eum puto magiſtrũ fore. πολλοὶ μαθηταὶ κρείττονες διδασκάλων. ſed tamen ſi ſciã quid tu conſtitueris, meum conſilium accommodabo potiſſimum ad tuum: quare expecto tuas literas. Vale.

CICERO VARRONI S. D.

Etſi munus flagitare, quamuis quis oſtenderit, ne populus quidẽ ſolet, niſi concitatus: tamen ego expectatione promiſſi tui moueor, ut admoneam te, non ut flagitem. miſi autem ad te quatuor admonitores nõ nimis uerecũdos: noſti enim profecto os eius adoleſcentioris Academiæ. ex ea igitur media excitatos miſi: qui, metuo, ne te forte flagitẽt: ego autem mandaui, ut rogarẽt. expectabam omnino iãdiu, meq; ſuſtinebam, ne ad te prius ipſe quid ſcriberem, q̃

aliquid accepissem, ut possem te remunerari quamsimil limo munere. sed cum tu tardius faceres, idest, ut ego interpretor, diligentius: teneri non potui, quin coniunctionem studiorum, amorisq; nostri quo possem literarum genere declararem. feci igitur sermonem inter nos habitum in Cumano, cum esset unà Pomponius. tibi dedi parteis Antiochianas, quas à te probari intellexisse mihi uidebar, mihi sumpsi Philonis. puto fore, ut, cũ legeris, mirere id nos locutos esse inter nos, quod nũquam locuti sumus: sed nosti morem dialogorũ. posthac autem mi Varro quãplurima, si uidebitur, & de nobis, & inter nos: serò fortasse: sed superiorũ temporum fortuna, Reip. causam sustineat. hæc ipsi præstare debemus. atq; utinam quietis tẽporibus, atq; aliquo si non bono, at saltem certo statu ciuitatis hæc inter nos studia exercere possemus. quãquam tum quidem uel aliæ quæpiã rationes honestas nobis et curas, & actiones darent. nunc autem quid est, sine his cur uiuere uelimus? mihi uero cũ his ipsis uix, his autem detractis ne uix quidem. sed hæc coràm, & sæpius.

Migrationem, & emptionem feliciter euenire uolo, tuumq; in ea re consilium probo. Cura ut ualeas.

DOLABELLA CICERONI S. D.

SI uales, gaudeo: & ipse ualeo, & Tullia nostra recte ualet. Terentia minus belle habuit: sed certum scio iam cõualuisse eam. praeterea rectissime sunt apud te omnia. Etsi nullo tẽpore in suspicionẽ tibi debui uenire, partiũ causa potius, q̃ tua

tibi ſuadere, ut te aut cum Cæſare, nobiſcumq; coniungeres, aut certe in otium referres: præcipue nunc iam inclinata uictoria, ne poſſum quidẽ in ullam aliã incidere opinionem, niſi in eam, in qua ſcilicet tua de re tibi ſuadere uidear, quod pie tacere nõ poſſum. tu autem mi Cicero ſic hæc accipies, ut, ſiue probabuntur tibi, ſiue nõ probabuntur, ab optimo certe animo, ac deditiſſimo tibi & cogitata, & ſcripta eſſe iudices. animaduertis Cn. Pompeium nec nominis ſui, nec rerum geſtarum gloria, nec etiam Regum, aut nationum cliẽtelis, quas oſtentare crebro ſolebat, eſſe tutum: & hoc etiam, quod infimo cuiq; contigit, illi non poſſe contingere, ut honeſte effugere poſſit, pulſo Italia, amiſſis Hiſpaniis, capto exercitu ueterano, circũuallato nunc deniq;: quod, neſcio, an ulli unquam noſtro acciderit imperatori. quamobrem, quid aut ille ſperare poſſit, aut tu, animum aduerte pro tua prudẽtia: ſic enim faciliime quod tibi utiliſſimum erit cõſilij capies. illud autem à te peto, ut, ſi iam ille euitauerit hoc periculum, & ſe abdiderit in claſſem, tu tuis rebus cõſulas, & aliquando tibi potius, q̃ cuiuis, ſis amicus. ſatisfactum eſt iam à te uel officio, uel familiaritati: ſatisfactum etiam partibus, & ei Reip. quã tu probabas. reliquum eſt, ubi nunc eſt Reſp. ibi ſimus potius, q̃, dum illam ueterem ſequimur, ſimus in nulla. quare uelim mi iucundiſſime Cicero, ſi forte Pompeius pulſus his quoq; locis, rurſus alias regiones petere cogatur, ut tu te uel Athenas, uel in quamuis quietam recipias ciuitatem. quod ſi eris facturus, uelim mihi ſcribas: ut ego, ſi ullo modo potero, ad te aduolem. quæcunq; de tua digni-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

tate ab imperatore erunt impetrandæ; quæ est humanitate Cæsar, facillimum erit ab eo tibi ipsi impetrare: & meas tamen preces apud eum non minimum auctoritatis habituras puto. erit tuæ quoq; fidei, & humanitatis, curare, ut is tabellarius, quē ad te misi, reuerti possit ad me, & à te mihi literas referat. Vale.

CICERO P. DOLABELLAE S. D.

NOn sum ausus Saluio nostro nihil ad te literarum dare: nec mehercule habebam, quid scriberē, nisi te à me mirabiliter amari: de quo, etiam nihil scribente me, te non dubitare certo scio. omnino mihi magis literæ sunt expectandæ à te, quàm à me tibi: nihil enim Romæ geritur, quod te putem scire curare: nisi forte scire uis, me inter Niciam nostrum, & Vidium iudicem esse. profert alter (ut opinor) duobus uersiculis expensum Niciæ: alter Aristarchus hos ὀβελίζει. ego tanquam criticus antiquus iudicaturus sum, utrum sint τοῦ ποιητοῦ, an παρεμβεβλημένοι. puto te nunc dicere: oblitus ne es igitur fungorum illorum, quos apud Niciam? & ingentium culinarum cum Sophia Septimiæ? quid ego? tu adeo mihi excussam seueritatem ueterem putas, ut ne in foro quidem reliquiæ pristinæ frontis appareant? sed tamen suauissimum συμβιώτην nostrum præstabo integellum: nec committam, ut, si ego eum condemnaro, tu restituas, ne habeat Plancus Bursa, apud quē literas discat. sed quid ago? cum mihi sit incertum, tranquillo'ne sis animo, an, ut in bel=

lo, in aliqua maiuscula cura, negotio'ue uersere; labor longius. cum igitur mihi erit exploratum te libenter esse risurum, scribam ad te pluribus. te tamẽ hoc scire uolo, uehementer populum solicitum fuisse de P. Syllæ morte ante, quàm certum scierit. nũc quærere desierunt, quomodo perierit. satis putant se scire, quod sciunt. ego cæteroqui animo æquo fero: unũ uereor, ne hasta Cæsaris refrixerit. Vale.

CICERO DOLABELLAE SVO S. D.

u El meo ipsius interitu mallem literas meas desiderares, q̃ eo casu, quo sum grauissime afflictus: quem ferrem certe moderatius, si te haberem: nam & oratio tua prudẽs, & amor erga me singularis multum leuaret. sed quoniã breui tẽpore, ut opinio nostra est, te sum uisurus: ita me affectum offendes, ut multũ à te possim iuuari: nõ quo ita sim fractus, ut aut hominẽ me esse oblitus sim, aut fortunæ succũbendũ putem: sed tamẽ hilaritas illa nostra, & suauitas, quæ te præter cæteros delectabat, erepta mihi omnis est: firmitatem tamen, & constantiam, si modo fuit aliquando in nobis, eandẽ cognosces, quam reliquisti. Quod scribis, prælia te mea causa sustinere: non tam id laboro, ut, siqui mihi obtrectent, à te refutentur: q̃ intelligi cupio, quod certe intelligitur, me à te amari. quod ut facias, te etiam atq; etiam rogo: ignoscasq; breuitati mearum literarum: nam & celeriter unà futuros nos arbitror; & non dum satis confirmatus sum ad scribendum. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

CICERO DOLABELLAE S. D.

g Ratulor Baijs nostris, siquidē, ut scribis, salubres repente factæ sunt: nisi forte te amant, & tibi assentantur, & tandiu, dum tu ades, sunt oblitæ sui. quod quidem si ita est; minime miror, cœlum etiam, & terras uim suam, si tibi ita cōueniat, dimittere. Oratiunculā pro Deiotaro, quam requirebas, habebā mecum, quod non putaram. itaq; eam tibi misi. uelim sic legas, ut causam tenuem, & inopem, nec scriptione magnopere dignam. sed ego hospiti ueteri, & amico munusculū mittere uolui leuidensæ crasso filo, cuiusmodi ipsius solent esse munera. Tu uelim animo sapienti, fortiq; sis, ut tua moderatio, et grauitas aliorum infamet iniuriam. Vale.

CICERO DOLABELLAE S. D.

C. Suberinus Calenus & meus est familiaris, et Leptæ nostri familiarissimi pernecessarius. is cum uitandi belli causa profectus esset in Hispaniam cum M. Varrone ante bellum, ut in ea prouincia esset, in qua nemo nostrum post Afranium superatum bellum ullum fore putarat: incidit in ea ipsa mala, quæ summo studio uitauerat: oppressus est enim bello repentino. quod bellū commotum à Scapula, ita postea confirmatum est à Pompeio, ut nulla ratione se ab illa miseria eripere posset. eadem causa ferè est M. Planij hæredis, qui est item Calenus, Leptæ nostri familiarissimus. hosce igitur ambos sic tibi commendo, ut

maiore cura, ſtudio, ſolicitudine animi cõmendare non poſſim. uolo ipſorum cauſa: meq; in eo uehementer & amicitia mouet, & humanitas. Lepta uero cum ita laboret, ut eius fortunæ uideantur in diſcrimen uenire: non poſſum ego non aut proxime, atque ille, aut etiam æque laborare. quapropter & ſi ſæpe expertus ſum, quantum me amares: tamen ſic uelim tibi perſuadeas, id me in hac re maxime iudicaturum. peto igitur à te, uel, ſi pateris, oro, ut homines miſeros, & fortuna, quam uitare nemo poteſt, magis, q̃ culpa calamitoſos, conſerues incolumeis: uelisq; per te, me hoc muneris cũ ipſis amicis hominibus, tum municipio Caleno, quicum mihi magna neceſſitudo eſt, tum Leptæ, quem omnibus antepono, dare. quod dicturus ſum, puto equidem non ualde ad rẽ pertinere, ſed tamen nihil obeſt dicere. res familiaris alteri eorũ ualde exigua eſt, alteri uix equeſtris. quapropter quando his Cæſar uitam ſua liberalitate cõceſſit, nec eſt quod ijs præterea magnopere poſſit adimi: reditum, ſi me tantum amas, quantum certe amas, hominibus confice. in quo nihil eſt, præter uiã longam: quam iccirco non fugiunt, ut & uiuant cum ſuis, & moriantur domi. quod ut enitare, contendasq;, uel potius ut perficias (poſſe enim te, mihi perſuaſi) uehementer te etiam atq; etiam rogo. Vale.

CICERO DOLABELLAE COS. S. D.

e Tſi contentus erã mi Dolabella tua gloria, ſatisq; ex ea magnam lætitiam, uoluptatemq; capiebam: tamen nõ poſſum non confiteri, cumulari me

maximo gaudio, quòd uulgo, hominum opinio socium me ascribat tuis laudibus. neminem conueni (conuenio autem quotidie plurimos: sunt enim permulti optimi uiri, qui ualetudinis causa in hæc loca conueniant, præterea ex municipijs frequentes necessarij mei) quin omnes, cum te summis laudibus ad cœlum extulerunt, mihi continuo maximas gratias agant: negant enim se dubitare, quin tu meis præceptis, & consilijs obtemperans, præstantissimũ te ciuem, & singularem Consulem præbeas. quibus ego quanquam uerissime possum respondere, te, quæ facias, tuo iudicio, & tua sponte facere, nec cuiusq̃ egere consilio: tamen neq; planè assentior, ne imminuam laudem tuam, si omnis à meis consilijs profecta uideatur: neq; ualde nego: sum enim auidior etiam, q̃ satis est, gloriæ. est tamen non alienum à dignitate tua, quod ipsi Agamemnoni Regum Regi fuit honestum, habere aliquẽ in consilijs capiundis Nestorem: mihi uero gloriosum, te iuuenem Consulem florere laudibus quasi alumnum disciplinæ meæ. L. quidem Cæsar, cum ad eum ægrotum Neapolim uenissem, quanquam erat oppressus totius corporis doloribus, tamen ante, quàm me planè salutauit, ò mi Cicero, inquit, gratulor tibi, cum tantum uales apud Dolabellam, quantũ si ego apud sororis filium ualerem, iam salui esse possemus. Dolabellæ uero tuo & gratulor, & gratias ago. quem quidem post te Consulem solum possumus uere Consulem dicere. deinde multa de facto, ac de re gesta: tum nihil magnificentius, nihil præclarius actum unquam, nihil Reip. salutarius. atq; hæc una uox omnium est. à te autem peto, ut

me hanc quaſi falſam hæreditatem alienæ gloriæ ſinas cernere ; meq; aliqua ex parte in ſocietatem tuarum laudum uenire patiare . quanquam mi Dolabella(hæc enim iocatus ſum) libentius omneis meas, ſi modo ſunt aliquæ meæ laudes, ad te transfuderim, quàm aliquam partem exhauſerim ex tuis : nam cum te ſemper tantum dilexerim, quantum tu intelligere potuiſti: tum his tuis factis ſic incenſus ſum, ut nihil unquam in amore fuerit ardentius: NIHIL eſt enim(mihi crede)uirtute formoſius, nihil pulchrius, nihil amabilius . ſemper amaui (ut ſcis)M.Brutum propter eius ſummum ingenium, ſuauiſſimos mores, ſingularem probitatem, atq; conſtantiam : tamen Idib. Mart.tantum acceſſit ad amorem, ut mirarer locum fuiſſe augendi in eo , quod mihi iampridem cumulatum eſſe uidebatur. quis erat, qui putaret ad eum amorem, quem erga te habebam, poſſe aliquid accedere ? tantum acceſſit , ut mihi nunc denique amare uidear , antea dilexiſſe . quare quid eſt , quod ego te horter , ut dignitati , & gloriæ ſeruias ? proponam tibi claros uiros , quod facere ſolent, qui hortantur ? neminem habeo clariorem , quàm te ipſum . te imitere oportet, tecum ipſe certes . nec licet quidem tibi iam tantis rebus geſtis non tui ſimilem eſſe . quod cum ita ſit, hortatio non eſt neceſſaria, gratulatione magis utendum eſt : contigit enim tibi, quod haud ſcio an nemini , ut ſumma ſeueritas animaduerſionis non modo non inuidioſa, ſed etiam popularis eſſet, & cum bonis omnibus, tum infimo cuiq; gratiſſima. hoc ſi tibi fortuna quadam contigiſſet, gratularer felicitati tuæ : ſed contigit magnitudine tũ animi, tum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

etiam ingenij, atq; consilij: legi enim concionem tuam: nihil illa sapientius: ita pedetentim, & gradatim tum accessus à te ad causam facti, tum recessus, ut res ipsa maturitatem tibi animaduertendi omnium cõcessu daret. liberasti igitur & urbem periculo, & ciuitatẽ metu: neq; solũ ad tempus maximam utilitatem attulisti, sed etiam ad exemplum. quo facto intelligere debes in te repositam esse Remp. tibiq; nõ modo tuendos, sed etiã ornandos esse illos uiros, à quibus initium libertatis profectum est. sed his de rebus coràm plura propediem, ut spero. Tu quando Remp. nosq; conseruas, fac ut diligẽtissime te ipsum mi Dolabella custodias. Vale.

CICERO PAPIRIO PAETO S. D.

d Vabus tuis epistolis respondebo: uni, quam triduo ante acceperam à Zetho: alteri, quam attulerat Phileros tabellarius. ex prioribus tuis literis intellexi pergratam tibi esse curam meam ualetudinis tuæ: quã tibi perspectam esse gaudeo: sed, mihi crede, non perinde, ut est reapse, ex literis perspicere potuisti: nam cum à satis multis (non enim possum aliter dicere) & coli me uideam, & diligi; nemo est illorum omnium mihi te iucundior: nam quòd me amas, quòd id & iam pridem, & constanter facis; est id quidem magnum, atq; haud scio, an maximum sed tibi commune cum multis: quòd tu ipse tam amandus es, tamq; dulcis, tamq; in omni genere iucundus; id est proprie tuum. accedunt non Attici, sed salsiores, quàm illi Atticorum, Romani ueteres, atq; ur-

bani ſales. ego autem (exiſtimes licet quod lubet) mirifice capior facetijs, maxime noſtratibus, præſertim cùm eas uideam primum oblitas Latio tum, cum in urbem noſtram eſt infuſa peregrinitas, nunc uero etiam brachatis, & tranſalpinis nationibus, ut nullum ueteris leporis ueſtigium appareat. itaque te cum uideo, omneis mihi Granios, omneis Lucilios; uere ut dicam, Craſſos quoque, & Lælios uidere uideor. moriar, ſi præter te quenquã reliquum habeo, in quo poſſim imaginem antiquæ, & uernaculæ feſtiuitatis agnoſcere. ad hos lepores cum amor erga me tantus accedat, miraris me tanta perturbatione ualetudinis tuæ tam grauiter exanimatum fuiſſe? Quòd autem altera epiſtola purgas te non diſſuaſorem mihi emptionis Neapolitanæ fuiſſe, ſed auctorem commorationis urbanæ: neque ego aliter accepi: intellexi tamen idem, quod his intelligo literis, non exiſtimaſſe te, mihi licere, id quod ego arbitrabar, res has non omnino quidem, ſed magnam partem relinquere. Catulum mihi narras, & illa tempora: quid ſimile? ne mihi quidẽ ipſi tunc placebat diutius abeſſe ab Reip. cuſtodia: ſedebamus enim in puppi, clauumq; tenebamus: nunc autem uix eſt in ſentina locus. an minus multa S. C. futura putas, ſi ego ſim Neapoli? Romæ cum ſum, & urgeo forum: S.C. ſcribuntur apud amatorem tuum, familiarem meum. & quidem, cum in mentem uenit, ponor ad ſcribendum: & ante audio S. C. in Armeniam, & Syriam eſſe perlatum, quod in meam ſententiam factum eſſe dicatur, quàm omnino mẽtionem ullam de ea re eſſe factam. atque hoc nolim me iocari

putes: nam mihi ſcito iam à Regibus ultimis allatas eſſe literas, quibus mihi gratias agant, quòd ſe mea ſententia Reges appellauerim: quos ego non modo Reges appellatos, ſed omnino natos neſciebam. quid ergo eſt? tamen quandiu hic erit noſter hic præfectus moribus, parebo auctoritati tuæ: cum uero aberit, ad fungos me tuos conferam. domum ſi habebo: in denos dies, ſingulos ſumptuariæ legis conferam. ſin minus inuenero, quod placeat: decreui habitare apud te: ſcio enim me nihil gratius tibi facere poſſe. Domum Sullanā deſperabam iam, ut tibi proxime ſcripſi: ſed tamen non abieci. tu uelim, ut ſcribis, cum fabris eam perſpicias: ſi enim nihil eſt in parietibus, aut in tecto uitij, cætera mihi probabuntur. Vale.

M. CICERO PAPIRIO PAETO S. D.

d Electauerūt me literæ tuæ: in quibus primū amaui amorem tuū, qui te ad ſcribendū incitauit, uerentem, ne Silius ſuo nūtio aliquid mihi ſolicitudinis attuliſſet. de quo & tu mihi antea ſcripſeras, bis quidem eodem exemplo, facile ut intelligerem te eſſe commotum: & ego tibi accurate reſcripſerā, ut quoquomodo in tali re, atq; tempore aut liberarē te iſta cura, aut certe leuarē. ſed quādo proximis quoq; literis oſtendis, quantæ curæ tibi ſit ea res: ſic mi Pæte habeto, quicquid arte fieri potuerit (non enim iam ſatis eſt conſilio pugnare: artificium quoddam excogitandum eſt) ſed tamen quicquid elaborari, aut effici potuerit ad iſtorum beneuolentiam concilian-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

dam, & colligendam, summo studio me consecutum esse; nec frustra, ut arbitror: sic enim color, sic obseruor ab omnibus ijs, qui à Cæsare diliguntur, ut ab eis me amari putem: nam (etsi NON facile dijudicatur amor uerus, & fictus, nisi aliquod incidat eiusmodi tempus, ut, quasi aurum igne, sic beneuolentia fidelis periculo aliquo perspici possit) cætera sunt signa communia: sed ego uno utor argumento, quamobrem me ex animo, uereq; arbitrer diligi, quod & nostra fortuna ea est, & illorum, ut simulandi causa non sit. de illo autem, quem penes est omnis potestas, nihil uideo, quod timeam, nisi quod omnia sunt incerta, cum à iure discessum est: nec præstari quicquam potest, quale futurum sit, quod positum est in alterius uoluntate, ne dicam libidine. sed tamen eius ipsius nulla re à me offensus est animus: est enim adhibita in ea re ipsa summa à nobis moderatio: ut enim olim arbitrabar esse meum, libere loqui, cuius opera esset in ciuitate libertas; sic ea nunc amissa, nihil loqui, quod offendat aut illius, aut eorum, qui ab illo diliguntur, uoluntatem. effugere autem si uelim nonnullorum acute, aut facete dictorum offensionem, fama ingenij mihi est abijcienda. quod si possem, non recusarem. sed tamen ipse Cæsar habet peracre iudicium: & ut Seruius frater tuus, quem literatissimum fuisse iudico, facile diceret, hic uersus Plauti non est, hic est, quòd tritas haberet aureis notandis generibus poetarum, & consuetudine legendi: sic audio Cæsarem, cum uolumina iam cõfecerit ἀποφθεγμάτων, siquid afferatur ad eũ pro meo, quod meũ non sit, reijcere solere. quod eo nunc magis

facit, quia uiuunt mecum ferè quotidie illius familiares. incidunt autem in sermone uario multa, quæ fortasse illis, cum dixi, nec illiterata, nec insulsa esse uideantur. hæc ad illum cum reliquis actis perferuntur: ita enim ipse mandauit. sic fit, ut, siquid præterea de me audiat, non audiendum putet. quamobrem Oenomao tuo nihil utor: etsi posuisti ioco uersus Accianos. sed quæ est inuidia? aut quid nunc mihi inuideri potest? uerum fac esse omnia. sic uideo philosophis placuisse, ijs, qui mihi soli uidetur uim uirtutis tenere: NIHIL esse sapientis præstare, nisi culpam: qua uideor mihi dupliciter carere: & quòd ea senserim, quæ rectissima fuerunt: & quòd, cum uiderem præsidij non satis esse ad ea obtinenda, uiribus certandum cum ualentioribus non putarim. ergo in officio boni ciuis certe non sum reprehendendus. reliquum est, nequid stulte, nequid temere dicã, faciam'ue contra potẽteis. id quoq; puto esse sapientis. cætera uero, quid quisq; me dixisse dicat, aut quomodo ille accipiat, aut qua fide mecum uiuant ij, qui me assidue colunt, & obseruant, præstare non possum. ita fit, ut & superiorum consiliorum consciẽtia, & præsentis temporis moderatione me consoler; & illam Accij similitudinem non modo iam ad inuidiam, sed ad fortunam transferam: quam existimo leuem, & imbecillam ab animo firmo, & graui, tanquam fluctum à saxo, frangi oportere. etenim cum plena sint monimenta Græcorum, quemadmodum sapientissimi uiri regna tulerint uel Athenis, uel Syracusis, cum seruientibus suis ciuitatibus fuerint ipsi quodammodo liberi: ego me non putem tueri meum

ſtatum ſic poſſe, ut neq; offendam animum cuiuſquam, nec frangam dignitatem meam? Nunc uenio ad iocationes tuas, quando tu ſecundum Oenomaum Accij, non, ut olim ſolebat, Attellanũ, ſed, ut nunc fit, Mimum introduxiſti. quem tu mihi popilium, quem denarium narras? quã tyrotarichi patinam? facilitate mea iſta ferebantur antea: nunc mutata res eſt. Hircium ego, & Dolabellam dicendi diſcipulos habeo, cœnandi magiſtros: puto enim te audiſſe (ſi forte ad uos omnia perferuntur) illos apud me declamitare, me apud illos cœnitare. tu autem ꝙ mihi bonam copiam eiures, nihil eſt. tum enim cum rem augebas, quæſtiunculis te faciebam attẽtiorem: nunc cum tam æquo animo bona perdas, non eo ſis conſilio, ut, cum me hoſpitio recipias, æſtimationem te aliquam putes accipere. etiam hæc leuior eſt plaga ab amico, quàm à debitore. nec tamen eas cœnas quæro, ut magnæ reliquiæ fiant. quod erit, magnificum ſit, & lautum. memini te mihi Phameæ cœnam narrare: temperius fiat: cætera eodem modo. ꝙ ſi perſeueras me ad matris tuæ cœnam uocare, feram id quoq;: uolo enim uidere animum, qui mihi audeat iſta, quæ ſcribis, apponere, aut etiam polypum Miniani Iouis ſimilem. crede mihi, non audebis. ante meum aduentum fama ad te de mea noua lautitia ueniet: eam extimeſces. neque eſt, quòd in promulſide ſpei ponas aliquid: quam totam ſuſtuli: ſolebam enim antea delectari oleis, & lucanicis tuis. ſed quid hæc loquimur? liceat modo iſtò uenire. tu uero (uolo enim abſtergere animi tui metum) ad tyrotarichum antiquum redi. ego tibi unum ſumptum

afferam, quòd balneum calfacias oportebit: cætera more nostro. superiora illa lusimus. De uilla Seliciana & curasti diligenter, & scripsisti facetissime. itaq; puto me prætermissurum: salis enim satis est, Sannionum parum. Vale.

M. CICERO PAPIRIO PAETO S. D.

Non tu homo ridiculus es, qui, cum Balbus noster apud te fuerit, ex me quæras, quid de istis municipijs, & agris futurum putem? quasi aut ego quicquam sciam, quod iste nesciat: aut, siquid aliquando scio, non ex isto soleam scire. immo uero, si me amas, tu fac, ut sciam, quid de nobis futurum sit: habuisti enim in tua potestate, ex quo uel ex sobrio, uel certe ex ebrio scire posses. sed ego ista mi Pæte nõ quæro: primũ quia de lucro propè iam quadriẽnium uiuimus, si aut hoc lucrum est, aut hæc uita, superstitem Reip. uiuere: deinde ꝙ scire quoq; mihi uideor, quid futurum sit: fiet enim, quodcunq; uolẽt, qui ualebũt: ualebunt autem semper arma. nobis igitur satis esse debet, quicquid conceditur. hoc siquis pati nõ potuit, mori debuit. Veientem quidem agrum, & Capẽnatem metiuntur. hic non longe abest à Tusculano. nihil tamen timeo: fruor, dum licet: opto, ut semper liceat. si id minus cõtigerit: tamẽ, quãdo ego uir fortis, idemq; philosophus uiuere pulcherrimũ duxi, nõ possum eum non diligere, cuius beneficio id cõsecutus sum. qui si cupiat esse Remp. qualẽ, fortasse et ille uult, et omnes optare debemus: qđ faciat, tamẽ nõ habet; ita se cũ mul-

tis colligauit. sed longius progredior: scribo enim ad te. hoc tamen scito, non modo me, qui consilijs non intersum, sed ne ipsum quidem principem scire quid futurum sit: nos enim illi seruimus, ipse temporibus. ita nec ille, quid tempora postulatura sint: nec nos, quid ille cogitet, scire possumus. hæc tibi antea nõ rescripsi, non quo cessator esse solerem, præsertim in literis: sed cum explorati nihil haberem, nec tibi solicitudinem ex dubitatione mea, nec spem ex affirmatione afferre uolui. illud tamen ascribam, quod est uerissimum, me his temporibus adhuc de isto periculo nihil audisse. tu tamen pro tua sapientia debebis optare optima, cogitare difficillima, ferre quæcunq; erunt. Vale.

CICERO S. D. PAPIRIO PAETO.

c Vm essem otiosus in Tusculano, propterea q discipulos obuiam miseram, ut ijdem me q̃ maxime conciliarent familiari suo: accepi tuas literas plenissimas suauitatis: ex quibus intellexi probari tibi meum consiliũ, q, ut Dionysius tyrannus, cum Syracusis expulsus esset, Corinthi dicitur ludum aperuisse: sic ego sublatis iudicijs, amisso regno forensi, ludum quasi habere cœperim. quid quæris? me quoq; delectat consilium: multa enim consequor. primum, id quod maxime nunc opus est, munio me ad hæc tempora. id cuiusmodi sit, nescio: tantum uideo, nullius adhuc cõsilia me huic anteponere: nisi forte mori melius fuit: in lectulo, fateor: sed non accidit. in acie non fui. cæteri quidem, Pompeius, Lentulus tuus, Sci-

pio, Afranius fœde perierunt, at Cato præclare. iam istuc quidem, cum uolemus, licebit: demus modo operam, ne tam necesse nobis sit, q̃ illi fuit: id quod agimus. ergo hoc primũ. sequitur illud: ipse melior fio, primum ualetudine, quam intermissis exercitationibus amiseram: deinde ipsa illa, si qua fuit in me, facultas orationis, nisi me ad has exercitationes retulissem, exaruisset. Extremũ illud est, quod tu nescio an primum putes: plureis iam pauones confeci, q̃ tu pullos columbinos. tu istic te Atteriano iure delectato, ego me hic Hirciano. ueni igitur, si uir es, & disce iam προλεγόμενα, quæ quæris: etsi sus Mineruam. sed quando, ut uideo, æstimationes tuas uendere non potes, neq; ollam denariorum implere: Romam tibi remigrandum est. satius est hic cruditate, quam istic fame. uideo te bona perdidisse: spero idẽ istuc familiares tuos. actum igitur de te est, nisi prouides. potes mulo isto, quem tibi reliquũ dicis esse, quando cantherium comedisti, Romam peruehi. sella tibi erit in ludo, tanquam hypodidascalo, proxima: eam puluinus sequetur. Vale.

M. CICERO PAPIRIO PAETO S. D.

t Amen à malitia non discedis: tenuiculo apparatu significas Balbum fuisse contentum. hoc uideris dicere, cum Reges tam sint continẽtes, multo magis cõsulareis esse oportere. nescis me ab illo omnia expiscatum: recta enim à porta domum meam uenisse. neq; hoc admiror, ꝙ non ad tuam potius, sed illud, ꝙ nec ad suam. ego autem tribus primis uerbis,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

Quid noster Pætus? at ille adiurans, nusquam se unquam libentius. hoc si uerbis assecutus es, aureis ad te afferam non minus eleganteis: sin autem obsonio, peto à te, ne pluris esse Balbos, quàm disertos putes. me quotidie aliud ex alio impedit. sed si me expediero, ut in ista loca uenire possim: non committam, ut te sero à me certiorem factum putes. Vale.

M. CICERO S. D. PAPIRIO PAETO.

d Vpliciter delectatus sum tuis literis: et ꝙ ipse risi: & ꝙ te intellexi iam posse ridere. me autem à te, ut scurram uelitem, malis oneratum esse, nõ moleste tuli. illud doleo, in ista loca uenire me, ut constitueram, non potuisse: habuisses enim nõ hospitem, sed cõtubernalem: at quem uirum? nõ eũ, quem tu es solitus promulside conficere. integram famem ad ouum affero: itaq; ad assum uitulinum opera perducitur. illa mea, quæ solebas antea laudare, ò hominem facilem, ò hospitem non graué, abierũt: nam omnem nostram de Rep. curam, cogitationem de dicẽda in senatu sententia, commentationem causarum abiecimus. in Epicuri nos aduersarij nostri castra coniecimus, nec tamen ad hanc insolentiam, sed ad illam tuam lautitiam, ueterem dico, cum in sumptũ habebas: etsi nunquam plura prædia habuisti. proinde te para: cum homine edaci tibi res est, & qui iam aliquid intelligat. ὀψιμαθεῖς autem homines scis quàm insolentes sint. dediscendæ tibi sunt sportellæ, & artolagani tui. nos iam ex areis tantum habemus, ut Verrium tuum, &

Camillum, qua munditia homines? qua elegantia? uocare sæpius audeamus. sed uide audaciam: etiam Hircio cœnam dedi, sine pauone tamen. in ea cœna cocus meus præter ius feruens nihil potuit imitari. hæc igitur est nunc uita nostra. mane salutamus domi et bonos uiros multos, sed tristeis, & hos lætos uictores: qui me quidem perofficiose, & peramanter obseruant. ubi salutatio defluxit, literis me inuoluo, aut scribo, aut lego. ueniunt etiam, qui me audiant quasi doctum hominem, quia paulo sum, quàm ipsi, doctior. inde corpori omne tempus datur. patriã eluxi iam & grauius, & diutius, quàm ulla mater unicum filium. sed cura, si me amas, ut ualeas: ne ego te iacẽte bona tua comedam: statui enim tibi ne ægroto quidem parcere. Vale.

M. CICERO PAPIRIO PAETO S. D.

In' tãdem? insanire tibi uideris, quòd imitere uerborum meorũ, ut scribis, fulmina? tum insanires, si consequi non posses: cum uero etiam uincas, me prius irrideas, q̃ te, oportet. quare nihil tibi opus est illud à Trabea, sed potius ἀπότευγμα meum. uerumtamen quid tibi ego uideor in epistolis? non ne plebeio sermone agere tecum? nec enim semper eodem modo: quid enim simile habet epistola aut iudicio, aut concioni? quin ipsa iudicia non solemus omnia tractare uno modo. priuatas causas, & eas tenueis, agimus subtilius: capitis, aut famæ, scilicet ornatius. epistolas uero quotidianis uerbis texere

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ſolemus. Sed tamen mi Pæte qui tibi uenit in mentem negare Papirium quenquam unquam niſi plebeium fuiſſe? fuerunt enim patricij minorum gẽtium: quorum princeps L. Papirius Mugillanus: qui Conſul cum L. Sempronio Atratino fuit, cũ antea Cẽſor cum eodẽ fuiſſet, annis poſt R.C. CCCXII. ſed tũ Papiſij dicebamini. poſt hunc, XIII. fuerũt ſella curuli ante L. Papirium Craſſum, qui primus Papiſius eſt uocari deſitus. is Dictator cum L. Papirio Curſore magiſtro equitũ factus eſt, annis poſt R.C. CCCCXV. & quadriennio poſt Conſul cũ C. Duillio. hunc ſecutus eſt Curſor, homo ualde honoratus: deinde L. Maſſo ædilitius: inde multi Maſſones: quorum quidem tu omnium patriciorum imagines habeas uolo. deinde Carbones, & Turdi inſequuntur. hi plebeij fuerunt: quos contemnas, cenſeo: nam præter hunc Cn. Carbonem, quem Damaſippus occidit, ciuis è Rep. Carbonum nemo fuit. cognouimus Cn. Carbonem, & eius fratrem ſcurram: quid his improbius? de hoc amico meo Rubriæ filio nihil dico. tres illi fratres fuere, P. C. M. Carbones. Publius Flacco accuſante condemnatus. fuit Marcus ex Sicilia. Caius accuſante Lucio Craſſo, cantharidas ſumpſiſſe dicitur. is Tribunus pl. ſeditioſus, & P. Africano uim attuliſſe exiſtimatus eſt. hoc uero, qui Lilybæi à Pompeio noſtro interfectus eſt, improbior nemo, meo iudicio, fuit. iam, pater eius accuſatus à M. Antonio, ſutorio atramento abſolutus putatur. quare ad patricios cenſeo reuertare: plebeij quàm fuerint importuni, uides. Vale.

M. C. PAPIRIO PAETO S. D.

Mo uerecundiam,uel potius libertatẽ loquendi. atq; hoc Zenoni placuit,homini mehercule acuto: & si Academiæ nostræ cũ eo magna rixa est. sed,ut dico,placet stoicis suo quanq; rem nomine appellare : sic enim disserunt, nihil esse obscœnũ, nihil turpe dictu : nam siquod sit in obscœnitate flagitium,id aut in re esse,aut in uerbo ; nihil esse tertium. in re non est. itaq; non modo in comœdijs res ipsa narratur, ut ille in Demiurgo modo (forte nosti canticũ: meministi Roscium) Ita me destituit nudum : totus est sermo uerbis tectus, re impudentior : sed etiam in tragœdijs . quid est enim illud ? Quæ mulier una ? quid inquam est ? Vsurpata duplex cubile? quid illud ? Pheræi hic cubile inire est ausus . quid est : Virginem me quondam inuitam per uim uiolat . Iupiter bone , uiolat ? atqui idem significat , sed alterum nemo tulisset . uides igitur,cum eadem res sit,quia uerba non sint,nihil uideri turpe.ergo in re non est,multo minus in uerbis : si enim quod uerbo significatur, id turpe non est; uerbum, quod significat, turpe esse non potest . anum appellas alieno nomine: cur nõ suo potius ? si turpe est, ne alieno quidem: si non est, suo potius . caudam antiqui penem uocabant, ex quo est propter similitudinem peniculus : at hodie penis est in obscœnis . at uero Piso ille Frugi in annalibus suis queritur , adolescenteis peni debitos esse . quod tu in epistola appellas suo nomine, ille tectius penem . sed iam multis factum est tam obscœnum,quã id uerbum, quo tu usus es . quid,quod

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

uulgo dicitur, cum nos te uolumus conuenire, num obscœnum est? memini in senatu disertũ consularem ita eloqui, hanc culpam maiorem, an illam dicam? potuit obscœnius? non, inquis: non enim ita sensit. non ergo in uerbo est. docui autẽ in re non esse: nusquam igitur est. liberis dare operam, quàm honeste dicitur: etiam patres rogant filios: eius operæ nomen non audent dicere. Socratem fidibus docuit nobilissimus fidicen. is Connus uocitatus est. num id obscœnum putas? cum loquimur terni, nihil flagitij dicimus: at cum bini, obscœnum est: Græcis quidem, inquies. nihil est ergo in uerbo: quando & ego græce scio: & tamen tibi dico bini, idq́; tu facis, quasi ego græce, non latine dixerim. ruta, & menta, recte utrunq;. uolo mentam pusillam ita appellare, ut rutulam: non licet. bella tectoriola dicis: dic ergo etiã pauimenta isto modo: non potes. uides igitur nihil esse, nisi ineptias, turpitudinẽ nec in uerbo esse, nec in re, itaq; nusquam esse. ergo in uerbis honestis obscœna ponimus: quid enim, non honestum uerbum est diuisio? at inest obscœnũ. cui respondet intercapedo. num hæc ergo obscœna sunt? nos autem ridicule, si dicimus, ille patrem strangulauit, honorem non præfamur: sin de Aurelia aliquid, aut Lollia, honos præfandus est. & quidem iam non etiã obscœna uerba pro obscœnis sunt. batuit, inquit, impudenter: depsit, multo impudẽtius. atqui neutrum est obscœnum. STVLTORVM plena sunt omnia. testes uerbum honestissimũ in iudicio, alio loco non nimis. at honesti, Colei lanuuini: Cliternini, non honesti. quid? ipsa res modo honesta, modo turpis. suppedit, flagitium est.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

iam erit nudus in balneo : non reprehendes. habes scho
lam Stoicam . ὁ σοφὸς εὐθυῤῥήμων ἐστι . ꝗ multa ex
uno uerbo tuo? te aduersus me omnia audere, gratum
est. ego seruo, & seruabo (sic enim assueui) Platonis ue
recundiam. itaq; tectis uerbis ea ad te scripsi, quæ aper
tissimis agunt Stoici. sed illi etiam crepitus aiunt æque
liberos, ac ructus esse oportere . honorem igitur Cal.
Mart. Tu me diliges, & ualebis .

M. C. PAPIRIO PAETO S. D.

Eri ueni in Cumanum : cras ad te fortasse.
h sed cum certum sciam, faciam te paulo an-
te certiorem . & si M. Ceparius, cum mihi in
sylua Gallinaria obuiã uenisset, quæsissemq;, quid age-
res, dixit te in lecto esse, ꝙ ex pedibus laborares: tuli sci
licet moleste, ut debui : sed tamen constitui ad te ueni-
re, ut & uiderem te, & uiserem, & cœnarem etiam:
non enim arbitror cocum etiam te arthricum habere.
expecta igitur hospitem cum minime edacem, tum ini-
micum cœnis sumptuosis. Vale.

M. C. PAPIRIO PAETO S. D.

Vsum istum amicum tuũ, de quo iterũ iam
r ad me scribis, adiuuarem quantum possem,
etiam si ab eo læsus essem, cũ te tantopere ui
deré eius causa laborare . cum uero & ex tuis literis,
& illius ad me missis intelligã, & iudicem, magnæ cu-
ræ ei salutem meam fuisse : non possum ei non amicus
esse, neq; solum tua commendatione, quæ apud me, ut

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

debet, ualet plurimum, sed etiam uoluntate, ac iudicio meo: uolo enim te scire mi Paete, initium mihi suspicionis, & cautionis, & diligentiae fuisse literas tuas. quibus literis congruentes fuerunt aliae postea multorum: nam & Aquini, & Fabrateriae consilia sunt inita de me, quae te uideo inaudisse. & quasi diuinarent, q̃ his molestus essem futurus, nihil aliud egerunt, nisi me ut opprimerent. quod ego non suspicans, incautior fuissem, nisi à te admonitus essem. quamobrem iste tuus amicus apud me commendatione non eget. utinam ea fortuna Reip. sit, ut ille me quamgratissimum possit cognoscere. sed haec hactenus. Te ad coenas itare desisse, moleste fero: magna enim te delectatione, & uoluptate priuasti: deinde etiam uereor (licet enim uerum dicere) ne nescio quid illud, quod solebas, dediscas, & obliuiscare coenulas facere: nam si tum, cum habebas quos imitarere, non multũ proficiebas; quid nunc te facturum putem? Spurina quidem, cũ ei rem demonstrassem, & uitam tuam superiorem exposuissem: magnũ periculum summae Reip. demonstrabat, nisi ad superiorem consuetudinem tum, cum fauonius flaret, reuertisses: hoc tempore ferri posse, si forte tu frigus ferre non posses. sed mehercule mi Paete, extra iocum, moneo te, quod pertinere ad beate uiuẽdum arbitror, ut cum uiris bonis, iucundis, amantibus tui uiuas. nihil est aptius uitae, nihil ad beate uiuendum accommodatius. nec id ad uoluptatem refero, sed ad communitatem uitae, atq; uictus, remissionemq; animorum, quae maxime sermone efficitur familiari, qui est in cõuiuijs dulcissimus: ut sapientius nostri, q̃ Graeci: illi συμπόσια, aut

σια, aut σύνδειπνα, ideſt compotationes, aut concœnationes: nos conuiuia, ꝙ tum maxime ſimul uiuitur. uides, ut te philoſophando reuocare coner ad cœnas? Cura ut ualeas. id foris cœnitando facillime conſequere. ſed caue, ſi me amas, exiſtimes me, ꝙ iocoſius ſcribam, abieciſſe curã Reip. ſic tibi mi Pæte perſuade, me dies, et noctes nihil aliud agere, nihil curare, niſi ut mei ciues ſalui, liberiq; ſint. nullum locum prætermitto monendi, agendi, prouidendi. hoc deniq; animo ſum, ut, ſi in hac cura, atq; adminiſtratione uita mihi ponẽda ſit, præclare actũ mecum putem. Etiã atq; etiam uale.

M. T. C. IMP. PAPIRIO PAETO S.

s VMmũ me ducem literæ tuæ reddidere. planè neſciebã te tam peritũ eſſe rei militaris. Pyrrhi te libros, et Cineæ uideo lectitaſſe. itaque obtẽperare cogito præceptis tuis, hoc amplius, nauicularũ habere aliquid in ora maritima. contra equitẽ Parthum negant ullam armaturam meliorem inueniri poſſe. ſed quid ludimus? neſcis, quocum imperatore tibi negotiũ ſit. κύρου παιδείαν, quã contriuerã legendo, totã in hoc imperio explicaui. ſed iocabimur alias coràm, &, ut ſpero, breui. nunc ades ad imperandum, uel ad parendum potius: ſic enim antiqui loquebantur. Cum M. Fabio (quod ſcire te arbitror) ſummus mihi eſt uſus: ualdeq; eum diligo cũ propter ſummam probitatem eius, ac ſingularem modeſtiam, tum quòd in his controuerſijs, quas habeo cum tuis combibonibus Epicureis, optima opera eius uti ſoleo. is cum ad me

Laodiceam ueniſſet; mecumq́; eum ego eſſe uellem: repente percuſſus eſt atrociſſimis literis; in quibus ſcriptum erat, fundum Herculanenſem à Q. Fabio fratre proſcriptum eſſe, qui fundus cum eo communis eſſet. id M. Fabius pergrauiter tulit; exiſtimauitq́; fratrem ſuum, hominem nõ ſapientem, impulſu inimicorum ſuorum eò progreſſum eſſe. nunc, ſi me amas, mi Pæte negotium totum ſuſcipe, moleſtia Fabium libera. auctoritate tua nobis opus eſt, & conſilio, & etiã gratia. noli pati, litigare fratres, & iudicijs turpibus conflictari. Matonem, & Pollionem inimicos habet Fabius. quid multa? non mehercule tam perſcribere poſſum, quàm mihi gratum feceris, ſi otioſum Fabium reddideris. id ille in te poſitum eſſe putat, mihiq́; perſuadet. Vale.

M. C. PAPIRIO PAETO S. D.

a Ccubueram hora nona, cũ ad te harum exẽplum in codicillis exaraui. dices, ubi? apud Volumniũ Eutrapelum: & quidẽ ſupra me Atticus, infra Verrius, familiares tui. miraris tã exhilaratam eſſe ſeueritatem noſtram? quid ergo faciam? te conſulo, qui philoſophũ audis. angar? excruciem'ne me? quid aſſequar? deinde quem ad finem? uiuas, inquis, in literis. an quicquam me aliud agere cenſes? haud poſſem uiuere, niſi in literis uiuerem. ſed eſt earum etiam non ſatietas, ſed quidam modus. à quibus cũ diſceſſi, & ſi minimũ mihi eſt in cœna, quod tu unũ ζήτημα Dioni philoſopho poſuiſti: tamen quid potius

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

faciam, prius quàm me dormitum conferam, non reperio. audi reliqua. infra Eutrapelum Cyteris accubuit. in eo igitur, inquis, conuiuio Cicero ille, Quẽ aspectabant, cuius ob os Graij ora obuertebãt sua? non mehercule suspicatus sum illam affore: sed tamen ne Aristippus quidem ille Socraticus erubuit, cum esset obiectum habere eum Laida: habeo, inquit, Laida: non habeor à Laide. græce hoc melius. tu, si uoles, interpretabere. me uero nihil istorum ne iuuenem quidem mouit unquam, nedum senem. conuiuio delector. ibi loquor aliquid, quod in solum, ut dicitur: & gemitum in risus maximos transfero. an tu id melius, qui etiam philosophum irriseris? cum ille, siquis quid quæreret, dixisset, cœnam te quærere à mane dixeris. ille Baro te putabat quæsiturum, unum cœlum esset, an innumerabilia? quid ad te? at hercule cœna nunquid ad te? ibi præsertim? sic igitur uiuitur: quotidie aliquid legitur, aut scribitur: deinde, ne amicis nihil tribuamus, epulamur unà non modo non contra legem, si ulla nunc lex est, sed etiam intra legem, & quidem aliquanto. quare nihil est, quod aduentum nostrum extimescas. non multi cibi hospitem accipies, sed multi ioci. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. T. CICERONIS EPISTOLARVM AD PLANCVM, ET ALIOS LIBER X.

M. T. CICERO L. PLANCO IMP. COS. DES. S. D.

T abfui proficiſcens in Græciam: & poſteaquã de medio curſu Reip. ſum uoce reuocatus, nunquam per M. Antonium quietus fui. cuius tanta eſt nõ inſolentia (nã id quidem uulgare uitium eſt) ſed immanitas, non modo ut uocem, ſed ne uultum quidem liberum poſſit ferre cuiuſquam. itaque mihi maxima cura eſt, nõ de mea quidem uita, cui ſatisfeci uel ætate, uel factis, uel (ſiquid etiam hoc ad rem pertinet) gloria: ſed me patria ſolicitat, in primiſq; mi Plance expectatio Conſulatus tui: quæ ita longa eſt, ut optandum ſit, ut poſſimus ad id tempus Reip. ſpiritum ducere. quæ poteſt enim ſpes eſſe in ea Rep. in qua hominis impotentiſſimi, atque intemperatiſſimi armis oppreſſa ſunt omnia? & in qua nec ſenatus, nec populus uim habet ullam? nec leges ullæ ſunt, nec iudicia, nec omnino ſimulacrum aliquod, aut ueſtigium ciuitatis? ſed quando acta omnia mitti ad te arbitrabar, nihil erat, quod ſingulis de rebus ſcriberem. Illud autem erat amoris mei, quem à tua pueritia ſuſceptum non ſeruaui ſolum, ſed etiam auxi: monere te, atq; hortari, ut in Remp. omni cognitatione, curáq; incumberes. quæ ſi ad tuũ tempus perducitur, facilis gu=

bernatio est: ut perducatur auté, magnæ tum diligentiæ est, tum etiá fortunæ. sed & te aliquanto ante (ut spero) habebimus: & præterquá quòd Reip. consulere debemus, tamen tuæ dignitati ita fauemus, ut omne nostrum consilium, studium, officium, operam, laborem, diligentiam ad amplitudinem tuam conferamus. ita facillime & Reip. quæ mihi carissima est, & amicitiæ nostræ, quam sanctissime nobis colendam puto, me intelligo satisfacturum. Furnium nostrum tanti à te fieri, quantum ipsius humanitas, & dignitas postulat, nec miror, & gaudeo: teq; hoc existimare uolo, quicquid in eum iudicij, officijq; contuleris, id ita me accipere, ut in me ipsum te putem contulisse. Vale.

M. CICERO L. PLANCO IMP. COS. DES. S. D.

m Eum studiú honori tuo pro necessitudine nostra nó defuisset, si aut tuto in senatú, aut honeste uenire potuissem. sed nec sine periculo quisquá libere de Rep. sentiés uersari potest in summa impunitate gladiorum: nec nostræ dignitatis uidetur esse, ibi sententiam de Rep. dicere, ubi me & melius, & propius audiát armati, q̃ senatores. quapropter in priuatis rebus nullum neq; officiú, neq; studium meú desiderabis: ne in publicis quidem, siquid erit, in quo me interesse necesse sit, unquá deero, ne cum periculo quidem meo, dignitati tuæ. in ijs autem rebus, quæ nihilominus, ut ego absim, confici possunt, peto à te, ut me rationé habere uelis & salutis, et dignitatis meæ. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. CICERO L. PLANCO IMP. COS. DES. S. D.

c Vm ipſum Furnium per ſe uidi libentiſſime, tum hoc libentius, ꝙ illum audiens, te uidebar audire: nam & in re militari uirtuté, & in adminiſtráda prouincia iuſtitiam, & in omni genere prudétiam mihi tuam expoſuit: & præterea mihi nõ ignotam in conſuetudine, & familiaritate ſuauitatem tuam adiunxit, præterea ſummam erga ſe liberalitatem. quæ omnia mihi iucunda, hoc extremum etiam gratum fuit. ego Plance neceſſitudinem conſtitutam habui cum domo ueſtra, ante aliquanto, q̃ tu natus es: amorem autem erga te ab ineunte pueritia tua, confirmata iam ætate familiaritatem, cum ſtudio meo, tum iudicio tuo conſtitutam. his de cauſis mirabiliter faueo dignitati tuæ: quam mihi tecum ſtatuo eſſe communem. omnia ſumma conſecutus es uirtute duce, comite fortuna: eaq; es adeptus adoleſcens, multis inuidentibus, quos ingenio, induſtriaq; fregiſti. nunc me amantiſſimũ tui nemini cõcedenté, qui tibi uetuſtate neceſſitudinis potior poſſit eſſe, ſi audies: omné tibi reliquæ uitæ dignitaté ex optimo Reip. ſtatu acquires. ſcis profecto (nihil enim te fugere potuit) fuiſſe quoddam tempus, cum homines exiſtimarent, te nimis ſeruire téporibus. quod ego quoq; exiſtimarem, ſi te ea, quæ patiebare, probaſſe etiam arbitrarer. ſed cum intelligeré, quid ſentires: prudéter te arbitrabar uidere, quid poſſes. nunc alia ratio eſt omniũ rerũ. tuũ iudiciũ eſt, idq; liberũ. Conſul es deſignatus, optima ætate, ſumma elo-

quentia, maxima orbitate Reip. uirorum talium. incumbe per Deos immortaleis in eam curam, et cogitationem, quæ tibi ſummam dignitatem, & gloriam afferat. unus autem eſt, hoc præſertim tempore, per tot annos Rep. deuexata, Reip. bene gerendæ curſus ad gloriam. hæc amore magis impulſus ſcribenda ad te putaui, quàm quòd arbitrarer te monitis, & præceptis meis egere: ſciebam enim, ex iiſdē te hæc haurire fontibus, ex quibus ipſe hauſeram. quare modum faciam. hoc tantum ſignificandum putaui, ut potius amorem tibi oſtenderem meum, quam oſtentarem prudentiã. interea, quæ ad dignitatem tuã pertinere arbitrabor, ſtudioſe, diligenterq; curabo. Vale.

PLANCVS CICERONI S. D.

gRatiſſimæ mihi tuæ literæ fuerũt, quas ex Furnij ſermone te ſcripſiſſe animaduerti. ego autem præteriti temporis excuſationem affero, ꝙ te profectum audierã, nec multo ante rediiſſe ſciui, q̃ ex epiſtola tua cognoui: nullum enim in te officiũ, ne minimum quidem, ſine maxima culpa uideor poſſe præterire. in quo tuẽdo habeo cauſas plurimas, uel paternæ neceſſitudinis, uel meæ à pueritia obſeruantiæ, uel tui erga me mutui amoris. quare mi Cicero, quod mea, tuaq; patitur ætas, perſuade tibi te unum eſſe, in quo ego colendo patriam mihi conſtituerim ſanctitatem. omnia igitur tua conſilia mihi nõ magis prudentiæ plena, quæ ſumma eſt, uidentur, quàm fidelitatis, quam ego ex mea conſciẽtia metior. quare ſi aut ali-

ter ſentirem, certe admonitio tua me reprimere: aut, ſi dubitarem, hortatio impellere poſſet, ut id ſequerer, quod tu optimũ putares. nunc uero quid eſt, quod me in aliam partem trahere poſſit? quæcunq; in me bona ſunt, aut fortunæ beneficio tributa, aut meo labore parta, etſi à te propter amorem carius ſunt æſtimata, tamen uel inimiciſſimi iudicio tanta ſunt, ut præter bonam famam nihil deſiderare uideantur. quare hoc unum tibi perſuade, quantũ uiribus eniti, conſilio prouidere, auctoritate mouere potuero, hoc omne Reip. ſemꝑ futurũ. non eſt ignotus mihi ſenſus tuus: neq;, ſi facultas, optabilis mihi quidem, tui præſentis eſſet, unquam à tuis cõſilijs diſcreparem: nec nunc cõmittam, ut ullum meum factum reprehendere iure poſſis. Sum in expectatione omnium rerum, quid in Gallia citeriore, quid in Vrbe Ian. mẽſe geratur, ut ſciam. interim maximam hic ſolicitudinem, curamq; ſuſtineo, ne inter aliena uitia hæ gentes noſtra mala ſuam putent occaſionem. ꝙ ſi perinde, ut ipſe mereor, mihi ſucceſſerit: certe & tibi, cui maxime cupio, et omnibus uiris bonis ſatisfaciã. Fac ualeas, meq; mutuo diligas.

CICERO PLANCO IMP. COS. DES. S. P. D.

b Inas à te accepi literas eodem exemplo: quod ipſum argumento mihi fuit diligentiæ tuæ: intellexi enim, te laborare, ut ad me tuæ expectatiſſimæ literæ perferrentur. ex quibus cepi fructũ duplicem, mihiq; in cõparatione difficilem ad iudican-

dum, amorem'ne erga me tuum, an animũ in Remp pluris æstimandum putarem. est omnino patriæ caritas meo quidem iudicio maxima: sed amor, uoluntatisq; coniunctio plus certe habet suauitatis. itaq; commemoratio tua paternæ necessitudinis, beneuolentiæq; eius, quam erga me à pueritia contulisses, cæterarumq; rerum, quæ ad eam sententiam pertinebant, incredibilem mihi lætitiam attulerat. rursus declaratio animi tui, quem haberes de Rep. quemq; habiturus esses, mihi erat iucundissima: eoq; maior erat hæc letitia, quòd ad illa superiora accedebat. itaq; te non hortor solum mi Plance, sed planè etiam oro, quod feci ijs literis, quibus tu humanissime respondisti: ut tota mente, omniq; animi impetu in Remp. incumbas. nihil est, quod tibi maiori fructui, gloriæq; esse possit: NEC quicquam ex omnibus rebus humanis est præclarius, aut præstantius, quàm de Rep. bene mereri: adhuc enim patitur tua summa humanitas, & sapientia, me, quod sentiam, libere dicere. fortuna suffragante uideris res maximas consecutus. quod quanquam sine uirtute non potuisses: tamen ex maxima parte ea, quæ es adeptus, fortunæ, temporibusq; tribuuntur. his temporibus difficillimis, Reip. quicquid subueneris, id erit totum, & proprium tuum. incredibile est omnium ciuium, latronibus exceptis, odium in Antonium. magna spes in te, & in tuo exercitu, magna expectatio. cuius per Deos gratiæ, gloriæq; caue tempus amittas. sic moneo, ut filium: sic faueo, ut mihi: sic hortor, ut & pro patria. & amicissimum. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

CICERO PLANCO IMP. COS. DES. S. D.

Quæ locutus est Furnius noster de animo tuo in Remp. ea gratissima fuerunt senatui, populoq; R. probatissima. quæ autẽ recitatæ sunt literæ in senatu, nequaquam cõsentire cum Furnij oratione uisæ sunt: pacis enim auctor eras, cum collega tuus uir clarissimus à fœdissimis latronibus obsideretur. qui aut positis armis pacem petere debent: aut, si pugnantes eã postulant, uictoria pax, nõ pactione, parienda est. sed de pace literæ uel Lepidi, uel tuæ quam in partẽ acceptæ sint, ex uiro optimo fratre tuo, & C. Furnio poteris cognoscere. me autem impulit tui caritas, ut quanquam nec tibi ipsi consilium deesset, & fratris, Furnijq; beneuolẽtia, fidelisq; prudẽtia tibi præstò esset futura, uellem tamen meæ quoq; auctoritatis pro plurimis nostris necessitudinibus præceptum ad te aliquod peruenire. crede igitur mihi Plance, omneis, quos adhuc gradus dignitatis consecutus sis (es autem adeptus amplissimos) eos honorum uocabula habituros, non dignitatis insignia, nisi te cum libertate populi R. & cũ senatus auctoritate cõiunxeris. seiunge te quæso aliquando ab ijs, cum quibus te non tuum iudicium, sed temporum uincula coniunxerunt. cõplures in perturbatione Reip. Consules dicti: quorum nemo consularis habitus, nisi qui animo extitit in Remp. cõsulari. talem igitur te esse oportet, qui primum te ab impiorũ ciuium tui dissimillimorum societate seiungas: deinde te senatui, bonisq; omnibus auctorẽ, principem, ducem

præbeas : postremo ut pacem esse iudices non in armis positis, sed in abiecto armorum, & seruitutis metu. hæc si & ages, & senties : tum eris non modo Consul, & consularis, sed magnus etiam Consul, & consularis. sin aliter : tum in istis amplissimis nominibus honorum non modo dignitas nulla erit, sed erit summa deformitas. hæc impulsus beneuolentia scripsi paulo seuerius. quæ tu in experiendo ea ratione, quæ te digna est, uera esse cognosces. XIII. *Cal. Apr.*

PLANCVS IMP. COS. DES. CICERONI S. D.

PLura tibi de meis consilijs scriberé, rationemq́; omnium rerum redderem uerbosius, quo magis iudicares omnia me Reip. præstitisse, quæ & tua exhortatione excepi, & mea affirmatione tibi recepi (nõ minus enim à te probari, quàm diligi semper uolui : nec te magis in culpa defensorem mihi paraui, quàm prædicatorem meritorum meorum esse uolui) sed breuiorem me duæ res faciunt : una, quòd publicis literis omnia sum persecutus : altera, quòd M. Varisidium, equitem Romanum, familiarem meum, ad te ipsum transire iussi, ex quo omnia cognoscere posses. non mediusfidius mediocri dolore afficiebar, cum alij occupare possessionem laudis uiderentur : sed usque mihi temperaui, dum perducerem eò rem, ut dignũ aliquid & Consulatu meo, & uestra expectatione efficeré. quod spero, si me fortuna non fefellerit, me consecuturũ : ut maximo præsidio

Reip. nos fuisse & nunc sentiant homines, & in posterum memoria teneát. A' te peto, ut dignitati meæ suffrageris: & quarum rerum spe ad laudem me uocasti, harum fructu in reliquum facias alacriorem. non minus possit te, quàm uelle, exploratum mihi est. Fac ualeas, meq; mutuo diligas.

L. PLANCVS IMP. COS. DES. S. D. COSS. PRAETT. TRIBB. PL. S. P. PL. Q. R.

SI cui forte uideor diutius & hominũ expectationẽ, & spem Reip. de mea uolũtate tenuisse suspensam, huic prius excusandũ me esse arbitror, q̃ de insequẽti officio quicquã ulli pollicendum: nõ enim præteritã culpam uideri uolo redemisse, sed optimæ mentis cogitata iãpridẽ, maturo tẽpore enuntiare. nõ me præteribat, in tanta solicitudine hominũ, et tam perturbato statu ciuitatis fructuosissimã esse professionẽ bonæ uoluntatis: magnosq; honores ex ea re cõplureis consecutos uidebã. sed cum in eum casum me fortuna demisisset, ut aut celeriter pollicendo magna in spe ad proficiendũ impedimenta opponerẽ; aut, si in eo mihi temperauissem, maiores occasiones ad opitulandũ haberem: expeditus iter cõmunis salutis, q̃ meæ laudis, esse uolui: nam quis in ea fortuna, quæ mea est, & ab ea uita, quã in me cognitam hominibus arbitror, & cum ea spe, quã in manibus habeo, aut sordidum quicquã pati, aut perniciosum concupiscere potest? sed aliquantum nobis temporis, & magni laboris, & multæ impensæ opus fuit, ut, quæ Reip. bonisq;

omnibus polliceremur, exitu præstaremus: neq; ad auxilium patriæ nudi cum bona uoluntate, sed cum facultatibus accederemus. confirmandus erat exercitus nobis, magnis sæpe præmijs solicitatus, ut ab Rep. potius moderata, q̃ ab uno infinita speraret. confirmandæ complures ciuitates, quæ superiore anno largitionibus, concessionibusq; præmiorum erant obligatæ: ut & illa uana putarent, & eadem à melioribus auctoribus petenda existimarent. alliciendæ etiam uoluntates reliquorum, qui finitimis prouincijs, exercitibusq; præfuerunt: ut potius cum pluribus societatem defendendæ libertatis iniremus, quàm cum paucioribus funestam orbi terrarum uictoriam pararemus. muniendi uero nosmet ipsi fuimus, aucto exercitu, auxilijsq; multiplicatis: ut, cum præferremus sensus aperte, tum, etiam inuitis quibusdam, sciri quid defensuri essemus, non esset periculosum. itaq; nunquam diffitebor, multa me, ut ad effectum horum cõsiliorum peruenirem, & simulasse inuitum, & dissimulasse cum dolore: q̃, præmatura denuntiatio boni ciuis imparati q̃ periculosa esset, ex casu collegæ uidebam. quo nomine etiam C. Furnio legato, uiro forti, atq; strenuo, plura etiam, uerbo, quàm scriptura mãdata dedimus: ut & tectius ad uos perferrentur, & nos essemus tutiores. quibusq; rebus & communem salutem muniri, & nos armari conueniret, præcepimus. ex quo intelligi potest, curam Reip. summe defendendæ iampridem apud nos excubare. nunc, cum Deum benignitate ab omni re simus paratiores, non solum bene sperare de nobis homines, sed explorate iudicare uolumus. legiones ha-

beo quinque sub signis, & sua fide, uirtuteq; Reip. coniunctissimas, & nostra liberalitate nobis obsequenteis: prouinciam omnium ciuitatum consensu paratissimam, & summa contentione ad officia certantem: equitatus, auxiliorumq; tantas copias, quantas hæ gentes ad defendendam suam salutem, libertatemq; conficere possunt. ipse ita sum animo paratus uel prouinciam tueri, uel ire quò Resp. uocet, uel tradere exercitum, auxilia, prouinciamq; ut uel omnem impetum belli in me conuertere non recusem, si modo meo casu aut confirmare patriæ salutem, aut periculum morari possim. hæc si iam expeditis omnibus rebus, tranquilloq; statu ciuitatis polliceor in dãno meæ laudis, Reip. commodo lætabor. sin ad societatem integerrimorum, & maximorum perculorum accedam, consilia mea æquis iudicibus ab obtrectatione inuidorum defendenda commendo. mihi quidem ipsi fructus meritorum meorum in Reip. incolumitate satis magnus est paratus. eos uero, qui meam auctoritatem, & multo magis uestram fidem secuti, nec ulla spe decipi, nec ullo metu terreri potuerunt, ut commendatos uobis habeatis, petendum uidetur. Valete.

PLANCVS IMP. COS. DES. CICERONI S. P. D.

N Ihil me tibi temere scripsisse, aut te cæteris de me frustra recepisse lætor. certe hoc maius habes testimonium amoris mei, quo maturius tibi, quàm cæteris, consilia mea uolui esse nota. in dies uero me-

ritorum meorum fieri accessiones, peruidere te spero, cogniturum magis recipio. quod ad me attinet mi Cicero (ita ab imminentibus malis Resp. me adiuuante liberetur) sic honores, præmiaq; uestra suspicio, cõferenda certe cũ immortalitate, ut sine his nihil de meo studio, perseuerãtiaq; sim remissurus. nisi in multitudine optimorum ciuium impetus animi mei fuerit singularis, & opera præcipua: nihil ad meam dignitatem accedere uolo suffragatione uestra. concupisco autem nil mihi, contraq; ipse pugno. sed & tẽporis, & rei te moderatorem facile patior esse. NIHIL aut sero, aut exigue à patria ciui tributum potest uideri. Exercitum ad VI. Cal. Maias Rhodanum traieci. magnis itineribus Viennam equites mille uia breuiore præmisi. ipse si à Lepido non impediar, celeritate satisfaciam. sin autem in itinere meo se opposuerit, ad tempus consilium capiam. copias adduco & genere, & numero, & fidelitate firmissimas. Te, ut diligas me, si mutuo te facturum id scis, rogo. Vale.

CICERO PLANCO IMP. COS. DES. S. D.

e Tsi satis ex Furnio nostro cognoueram, quæ tua uoluntas, quod consilium de Rep. esset: tamen lectis tuis literis, liquidius de toto sensu tuo iudicaui. quamobrem quanq̃ in uno prælio omnis fortuna Reip. disceptat, quod quidem, cũ hæc legeres, iam decretum arbitrabar fore: tamen ipsa fama, quæ de tua uoluntate percrebruit, magnam es laudem con

ſecutus . itaq; ſi Cõſulem Romæ habuiſſemus, declaratum eſſet à ſenatu cum tuis magnis honoribus, quàm gratus eſſet conatus, & apparatus tuus . cuius rei non modo non præterijt tempus, ſed ne maturus quidem etiamnum, meo quidem iudicio, fuit : IS ENIM denique honos mihi uideri ſolet, qui non propter ſpem futuri beneficij, ſed propter magna merita claris uiris defertur, & datur. quare, ſit modo aliqua Reſp. in qua honos elucere poſſit : omnibus, mihi crede, ampliſſimis honoribus abundabis . IS AVTEM, qui uere appellari poteſt honos, non inuitamentum ad tempus, ſed perpetuæ uirtutis eſt præmium . quamobrem mi Plance incumbe toto pectore ad laudem : ſubueni patriæ : opitulare collegæ: omnium gentium conſenſum, & incredibilem conſpirationem adiuua . me tuorum conſiliorum adiutorem, dignitatis fautorem, omnibus in rebus tibi amiciſſimum, fideliſſimumq; cognoſces : ad eas enim cauſas, quibus inter nos amore ſumus, officijs, uetuſtate coniuncti, patriæ caritas acceſſit, eaq; effecit, ut tuam uitam anteferrem meæ.

IIII. Cal. Apr. Vale.

PLANCVS CICERONI S. P. D.

i Mmortaleis ago tibi gratias, agamq; dũ uiuam: nã relaturũ me, affirmare nõ poſſum: tãtis enim tuis officijs non uideor mihi reſpõdere poſſe : niſi forte (ut tu grauiſſime, diſertiſſimeq; ſcripſiſti) ita ſenſurus es, ut me referre gratiã putes, cũ memoria tenebo . ſi de filij tui dignitate eſſet actũ,

amabilius

amabilius certe nihil facere potuisses. primæ tuæ sententiæ infinitis cum muneribus, posteriores ad tempus, arbitriumq; amicorum meorum compositæ, oratio assidua, & perpetua de me, iurgia cum obtrectatoribus propter me, notissima mihi sunt. quare non mediocris adhibenda mihi est cura, ut Reip. me ciuem dignum tuis laudibus præstem, in amicitia tua memorem, atque gratum. quod reliquum est, tuum munus tuere: & me, si, quem esse uoluisti, eum exitu, rebusq; cognoscis, defende, ac suscipe. Cum Rhodanum copias traiecissem, fratremq; cum tribus millibus equitum præmisissem, ipse iter ad Mutinam dirigerem: in itinere de prælio facto, Brutoq;, & Mutina obsidione liberatis audiui. animaduerti nullum alium receptum Antonium, reliquiasq;, quæ cum eo essent, habere nisi in his partibus: duasq; ei spes esse propositas, unam Lepidi, ipsius alteram exercitus, quòd quædam pars exercitus non minus furiosa est, quàm qui cum Antonio fuerunt. equitatum reuocaui: ipse in Allobrogibus constiti, ut perinde ad omnia paratus essem, ac res me moneret. si nudus huc se Antonius conferet, facile mihi uideor per me sustinere posse, remq; publicam ex uestra sententia administrare, quamuis ab exercitu Lepidi recipiatur. si uero copiarum aliquid secum adducet, & si decima legio ueterana, quæ nostra opera reuocata cum reliquis est, ad eundem furorem redierit: tamen, nequid detrimenti fiat, dabitur opera à me: idq; me præstaturum spero, dum istinc copiæ traiiciantur, coniunctæq; nobiscum facilius perditos opprimant. hoc tibi spondeo mi Cicero,

neque animum, neque diligentiam mihi defuturam. cupio mehercules nullam residuam solicitudinem esse: sed si fuerit, nec animo, nec beneuolentiæ, nec patientiæ cuiusquam pro uobis cedam. do quidem ego operam, ut etiã Lepidum ad huius rei societatem incitem: omniaq; ei obsequia polliceor, si modo Remp. respicere uolet. utor in hac re adiutoribus, interpretibusq;, fratre meo, & Laterense, & Furnio nostro. non me impedient priuatæ offensiones, quo minus pro Reip. salute etiam cum inimicissimo consentiam. quòd si nihil profecero, nihilominus maximo sum animo, & maiore fortasse cum mea gloria uobis satisfaciam. Fac ualeas, meq; mutuo diligas.

C. PLANCO IMP. COS. DES. S.

ETsi Reip. causa maxime gaudere debeo, tantum ei te præsidij, tantũ opis attulisse extremis penè temporibus: tamen, ita te uictorem complectar Rep. recuperata, ut magnam partem mihi lætitiæ tua dignitas affert: quam & esse iam, & futuram amplissimam intelligo: caue enim putes ullas literas unquam gratiores, quàm tuas, in senatu esse recitatas. idq; contigit tum meritorum tuorum in Remp. eximia quadam magnitudine, tum uerborum, sententiarumq; grauitate. quod mihi quidem minime nouũ, qui & te nossem, & tuarum literarum ad me missarum promissa meminissem, & haberem à Furnio nostro tua penitus consilia cognita: sed senatui maiora uisa sunt, quàm erant expectata: non quòd unquam

de tua uoluntate dubitaſſet: ſed nec quantum facere poſſes, nec quò progredi uelles, exploratum ſatis habebat. itaque cum ad VII. Id. Apr. mane mihi tuas literas M. Variſidius reddidiſſet, eásq; legiſſem, incredibili gaudio ſum elatus. cúmq; magna multitudo optimorum uirorum, & ciuium me de domo deduceret, feci continuo omneis participes meæ uoluptatis. interim ad me uenit Munatius noſter, ut conſueuerat: & ego ei literas tuas oſtendi: nihil dum enim ſciebat: nam ad me primum Variſidius: idq; ſibi à te mandatum eſſe dicebat. paulo poſt idem mihi Munatius eas literas legendas dedit, quas ipſi miſeras, & eas, quas publice. placuit nobis, ut ſtatim ad Cornutum Prætorem urb. literas deferremus, qui, quòd Conſules aberant, conſulare munus ſuſtinebat more maiorum. ſenatus eſt continuo conuocatus, frequensq; conuenit propter famam, atque expectationem tuarum literarum. recitatis literis, oblata religio Cornuto eſt, pullariorum admonitu, non ſatis diligenter eum auſpicijs operam dediſſe. idq; à noſtro collegio comprobatum eſt. itaq; res dilata eſt in poſterum. eo autem die magna mihi fuit pro tua dignitate contentio cum Seruilio. qui cum gratia effeciſſet, ut ſua ſententia prima pronuntiaretur: frequens eum ſenatus reliquit, & in alia omnia diſceſſit: meæq; ſententiæ, quæ ſecunda pronuntiata erat, cum frequens aſſentiretur ſenatus rogatu Seruilij P. Titius interceſſit. res in poſterum dilata. uenit paratus Seruilius, Ioui ipſi iniquus, cuius in templo res agebatur. hunc quemadmodum fregerim, quantáq; contentione Titium interceſſorem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

abiecerim, ex aliorum te literis malo cognoscere: unum hoc ex meis: senatus grauior, constantior, amicior tuis laudibus esse non potuit, q̃ tum fuit. nec uero tibi senatus amicior, q̃ cuncta ciuitas: mirabiliter enim populus R. uniuersus, & omniũ generũ, ordinumq; consensus ad liberandã Remp. conspirauit. perge igitur, ut agis, nomenq; tuum commenda immortalitati: atque hæc omnia, quæ habent speciem gloriæ, collecta inanissimis splendoris insignibus, contemne; breuia, fugacia, caduca existima. uerum DECVS in uirtute positum est, quæ maxime illustratur magnis in Remp. meritis. eam facultatem habes maximam. quã quando complexus es, & tenes: perfice, ut ne minus Resp. tibi, q̃ tu Reip. debeas. me tuæ dignitatis non modo fautorem, sed etiã amplificatorem cognosces. id tum Reip. quæ mihi est mea uita carior, tum nostræ necessitudini debere me iudico. atq; in his curis, quas contuli ad dignitatem tuã, cepi magnam uoluptatem, quòd bene cognitam mihi T. Munatij prudentiam, & fidem, magis etiam perspexi in eius incredibili erga te beneuolentia, & diligentia. III. Id. Apr. Vale.

CICERO PLANCO IMP. COS. DES. S.P.D.

u T primum potestas data est augendæ dignitatis tuæ, nihil prætermisi in te ornãdo, quod positũ esset aut in præmio uirtutis, aut in honore uerborum. id ex ipso S. C. poteris cognoscere: ita enim est perscriptum, ut à me de scripto dicta sententia est:

quam senatus frequens secutus est summo studio, magnoq; consensu. ego quãquam ex tuis literis, quas mihi misisti, perspexeram te magis iudicio bonorũ, quàm insignibus gloriæ delectari: tamen considerãdum nobis existimaui, etiam si tu nihil postulares, quantum tibi à Rep. deberetur. tu contexes extrema cum primis: qui enim M. Antonium oppresserit, is bellum confecerit. itaq; Homerus non Aiacem, nec Achillem, sed Vlyssem appellauit πτολίπορθον. Vale.

CICERO PLANCO IMP. COS. DES. S. D.

Gratam famam biduo ante uictoriã, de subsidio tuo, de studio, de celeritate, de copijs. atqui, etiã hostibus fusis, spes omnis in te est: fugisse enim ex prælio Mutinẽsi dicuntur notissimi latronum duces. EST autẽ non minus gratũ extrema delere, q̃ prima depellere. equidẽ expectabam iam tuas literas, idq; cum multis: sperabamq; etiam Lepidum temporibus admonitum, tecum, & Reip. satis, esse facturum. in illam igitur curam incũbe mi Plance, ut nequa scintilla teterrimi belli relinquatur. quod si erit factum: & Remp. diuino beneficio affeceris, & ipse æternam gloriam consequere. III. Id. Maij. Vale.

PLANCVS IMP. CICERONI S. D.

His literis scriptis, quæ postea accidissent, scire te, ad Remp. putaui pertinere. sedulitas mea (ut

ſpero) & mihi, & Reip. tulit fructum: nanq; aſſiduis internuntijs cum Lepido egi, ut omiſſa omni contentione, recõciliatáq; uolũtate noſtra, cõmuni conſilio Reip. ſuccurreret: ſe, liberos, Vrbem pluris, quàm unũ perditum, abiectũmq; latronem putaret: obſequioq; meo, ſi ita faceret, ad omneis res abuteretur. profeci itaq; per Laterenſem internũtium: fidem mihi dedit, ſe Antonium, ſi prohibere ſua prouincia non potuiſſet, bello perſecuturum: me, ut uenirem, copiaſq; cõiungerem, rogauit, eóq; magis, quòd & Antonius ab equitatu firmus eſſe dicebatur, & Lepidus ne mediocrem quidem equitatum habebat: nam etiam ex paucitate eius, non multis ante diebus, decem, qui optimi fuerant, ad me tranſierunt. quibus rebus ego cognitis, cunctatus non ſum, in curſu bonorum conſiliorum, Lepidum adiuuandum putaui. aduentus meus quid profecturus eſſet, uidi: uel quòd equitatu meo perſequi, atque opprimere equitatum eius poſſem: uel quòd exercitus Lepidi eam partem, quæ corrupta eſt, & ab Rep. alienata, & corrigere, & coercere præſentia mei exercitus poſſem. itaque in Iſara flumine maximo, quod in finibus eſt Allobrogum, ponte uno die facto, exercitum ad IIII. Id. Maij traduxi. cum uero mihi nuntiatum eſſet, L. Antonium præmiſſum cum equitibus, & cohortibus ad Forũ Iulij ueniſſe: fratrem cum equitum quatuor millibus, ut occurreret ei, miſi ad prid. Id. Maij: ipſe maximis itineribus cum quatuor legionibus expeditis, et reliquo equitatu ſubſequar. ſi nos mediocris modo fortuna Reip. adiuuerit: et audaciæ perditorum, & noſtræ ſolicitudinis hic finem reperiemus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

quòd si latro præcognito nostro aduentu, rursus in Italiam se recipere cœperit: Bruti erit officium occurrere ei: cui scio nec consiliũ, nec animum defuturum. ego tamen, si id acciderit, fratrem cum equitatu mittam, qui sequatur, Italiamq; à uastatione defendat. Fac ualeas, meq; mutuo diligas.

CICERO PLANCO S. D.

n Ihil post hominum memoriam gloriosius, nihil gratius, ne tempore quidem ipso opportunius accidere uidi, q̃ tuas Plance literas: redditæ sunt enim frequenti senatu Cornuto, cum is frigidas sanè, & inconstanteis recitasset literas Lepidi. sub eas statim recitatæ sunt tuæ, non sine magnis quidem clamoribus: cum rebus enim ipsis essent, & studijs, beneficijsq; in Remp. gratissimæ; tum erant grauissimis uerbis, & sententijs. flagitare senatus institit Cornutum, ut referret statim de tuis literis. ille se considerare ait uelle. cum ei magnum conuitium fieret cuncto à senatu: quinq; Tribuni pl. retulerunt. Seruilius rogatus, rem distulit. ego eam sententiam dixi, cui sunt assensi ad unum. ea quæ fuerit, ex S. Co. cognosces. tu quanquam consilio non eges, uel abundas potius, tamen hoc animo esse debes, ut nihl huc reijcias, ne'ue in rebus tam subitis, tamq; angustis à senatu consilium petendum putes. ipse tibi sis senatus. quocunq; te ratio Reip. ducet, sequare. cures, ut ante factum aliquod à te egregium audiamus, quam futurum putarimus. illud tibi promitto, quicquid erit à

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

te factum, id senatum nõ modo ut fideliter, sed etiam ut sapienter factum comprobaturum. Vale.

PLANCVS IMP. CICERONI S. D.

a Ntonius Idib. Maij ad Forum Iulij cũ primis copijs uenit. Vẽtidius bidui spatio abest ab eo. Lepidus ad forũ Voconij castra habet. qui locus à Foro Iulij quatuor, & uiginti millia passuum abest: ibiq; me expectare constituit, quemadmodũ ipse mihi scripsit. ꝙ si omnia mihi integra et ipse, & fortuna seruauerit: recipio uobis, celeriter me negotium ex sententia confecturũ. Fratrem meum assiduis laboribus, concursationibusq; cõfectũ grauiter se habuisse, antea tibi scripsi. sed tamen cum primũ posse ingredi cœpit: non magis sibi, q̃ Reip. cõualuisse se existimans, ad omnia pericula princeps esse non recusabat. sed ego eum non solum hortatus sum, uerum etiam coegi istò proficisci: ꝙ illa ualetudine magis conficere se, quàm me tueri posset in castris: & ꝙ acerbissimo interitu Consulum Remp. nudatam, tali ciue Prætore in urbanis officijs indigere existimabã. quod siquis uestrũ non probabit, mihi prudentiam in consilio defuisse sciat, non illi erga patriam fidelitatem. Lepidus tandem quod ego desiderabam fecit, ut Appellam ad me mitteret, quo obside fide illius, & societatis in Rep. administranda uterer. studium in ea re suum mihi L. Gellius; de tribus fratribus, Segauiano probauit: quo ego interprete nouissime ad Lepidum sum usus. amicum eum Reip. cognoscere uideor: libenterq; ei sum

testimonio, & omnibus ero, qui bene merentur. Fac ualeas, meq; mutuo diligas, dignitatéq; meã, si mereor, tuearis, sicut adhuc singulari cum beneuolentia fecisti.

PLANCVS CICERONI S.

Qvid in animo habuerim cum Læuus, Neruaq; discesserunt à me, & ex literis, quas eis dedi, et ex ipsis cognoscere potuisti, qui omnibus rebus, consilijsq; meis interfuerunt. accidit mihi, quod homini pudenti, & cupido satisfaciendi Reip. bonisq; omnibus accidere solet; ut consilium sequerer periculosum magis, dum me probarem, quàm tutum, quod habere posset obtrectationem. itaq; post discessum legatorũ cum binis continuis literis & Lepidus me, ut uenirem, rogaret, & Laterensis multo etiam magis propè implorans obtestaretur, nullam rem aliã extimescens, quàm eandem, quæ mihi quoq; facit timorem, uarietatem, atq; infidelitatem exercitus eius: non dubitandũ putaui, quin succurrerem, meq; cõmuni periculo offerrem: sciebam enim (& cautius illud erat consilium, expectare me ad Isaram, dum Brutus traijceret exercitũ; & cum collega consentiente, sicut milites faciunt, hostibus obuiam ire). tamen siquid Lepidus bene sentiens detrimenti cepisset, hoc omne assignatum iri aut pertinaciæ meæ, aut timori uidebam, si aut hominem offensum mihi, coniunctum cum Rep. nõ subleuassem; aut ipse à certamine belli tam necessarij me remouissem. itaq; potius periclitari uolui, si possem mea præsentia et Lepidũ tueri, & exercitum facere meliorem,

quàm nimis cautus uideri. ſolicitiorem certe hominem non ſuis contractis neminem puto fuiſſe: nam quæ res nullam habebat dubitationẽ; ſi exercitus Lepidi abſit, ea nunc magnam affert ſolicitudinem, magnumq́; habet caſum: mihi enim ſi contigiſſet, ut prior occurrerem Antonio; nõ mehercule horam conſtitiſſet: tantum ego & mihi confido, & ſic perculſas illius copias, Ventidijq́; Mulionis caſtra deſpicio. ſed non poſſum non exhorreſcere, ſiquid intra cutem ſubeſt uulneris: quod prius nocere poteſt, quàm ſciri, curariq; poſſit. ſed certe, niſi uno loco metaremur, magnũ periculum ipſe Lepidus, magnũ ea pars exercitus adiret, quæ bene de Rep. ſentit. magnam etiam perditi hoſtes acceſſionem ſibi feciſſent, ſiquas copias à Lepido abſtraxiſſent. quæ ſi aduentus meus repreſſerit, agam gratias fortunæ, conſtantiæq; meæ, quæ me ad hanc experientiam excitauit. itaq; ad XII. Cal. Iun. ab Iſara caſtra moui: pontem tamen, quem in Iſara feceram, caſtellis duobus ad capita poſitis reliqui, præſidiaq; ibi firma poſui, ut uenienti Bruto, exercituiq́; eius ſine mora tranſitus eſſet paratus. ipſe, ut ſpero, diebus octo, quibus has literas dabam, cum Lepidi copijs me coniungam. Vale.

CICERO PLANCO IMP. S. D.

QVanquam gratiarũ actionem à te nõ deſiderabam, cum te re ipſa, atq; animo ſcirem eſſe gratiſſimũ: tamen (fatendum eſt enim) fuit ea mihi periucunda: ſic enim uidi, quaſi ea quæ oculis cernuntur, me à te amari. dices, Quid antea? Semper

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

quidem, sed nunquam illustrius. Literæ tuæ mirabiliter gratæ sunt senatui cum rebus ipsis, quæ erāt grauissimæ, & maximæ, fortissimi animi, summiq; consilij: tum etiam grauitate sententiarum, atq; uerborū. sed mi Plance incumbe, ut belli extrema perficias. in hoc erit summa & gratia, & gloria. cupio omnia Reip. causa: sed mehercule in ea conseruāda iam defatigatus, non multo plus faueo patriæ, q̃ tuæ gloriæ: cuius maximam facultatem tibi Dij immortales, ut spero, dedere: quam complectere obsecro: qui enim Antonium oppresserit, is hoc teterrimum bellum, periculosissimumq; confecerit. Vale.

CICERO PLANCO S. D.

ITa erant omnia, quæ istinc afferebātur; incerta, ut, quid ad te scriberē, nō occurreret: modo enim, quæ uellemus, de Lepido; modo contra nuntiabantur. de te tamen constans fama, nec decipi posse, nec uinci. quorū alterius fortuna partem habet quandam: alterum proprium est prudentiæ tuæ. sed accepi literas à collega tuo, datas Idib. Maij: in quibus erat, te ad se scripsisse, à Lepido non recipi Antonium. quod erit certius, si tu ad nos idem scripseris: sed minus audes fortasse propter inanem lætitiam literarum superiorum. uerum ut errare mi Plance potuisti (quis enim id effugerit?) sic decipi te nō potuisse, quis non uidet? nunc uero etiam erroris causa sublata est: culpa enim illa, BIS ad eundem, uulgari reprehensa prouerbio est. sin, ut scripsisti ad collegam, ita se res habet: omni cura liberati sumus, nec tamen

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

erimus prius, quàm, ita esse, tu nos feceris certiores. mea quidem, ut ad te sæpius scripsi, hæc sententia est; qui reliquias huius belli oppresserit, eum totius belli confectorem fore: quē te & opto esse, et confido futurum.

Studia mea erga te, quibus certe nulla esse maiora potuerunt, tibi tā grata esse, q̄ ego putaui fore, minime miror, uehemēterq; lætor. quæ quidem tu, si recte istic erit, maiora, & grauiora cognosces. IIII. Cal. Iun.

PLANCVS CICERONI S.

P Vderet me inconstantiæ mearum literarum, si non hæc ex aliena leuitate penderet. omnia feci, quare Lepido coniuncto ad Remp. defendendam, minore solicitudine uestra perditis resisterem. omnia ei & petēti recepi, et ultro pollicitus sum: scripsiq; tibi biduo ante, cōfidere me bono Lepido esse usurum, cōmuniq; consilio bellum administraturum. credidi chirographis eius, affirmationi præsentis Laterensis, qui tum apud me erat, reconciliaremq; me Lepido, fidemq; haberem, orabat. non licuit diutius bene de eo sperare. illud certe caui, & cauebo, ne mea credulitate Reip. summa fallatur. cum Isaram flumen, uno die ponte confecto, exercitum traduxissem, pro magnitudine rei celeritatem adhibens, quòd petierat per literas ipse, ut maturarem uenire: præsto mihi fuit stator eius cum literis, quibus, ne uenirem, denuntiabat: se posse conficere per se negotium: interea ad Isaram expectarem. indicabo temerarium meum consilium tibi: nihilo minus ire decreueram, existimans eum so=

cium gloriæ uitare. putabam posse me nec de laude ie=
iuni hominis delibare quicquam, & subesse tamē pro=
pinquis locis, ut, si durius aliquid esset, succurrere cele=
riter possem. ego non malus homo hoc suspicabar. at
Laterensis uir sanctissimus suo chirographo mittit mi=
hi literas, meisq;, desperans de se, de exercitu, de Lepidi
fide, querensq; se destitutum: in quibus aperte denun=
tiat, uideam ne fallar: suam fidem solutam esse: Reip.
ne desim. exemplar eius chirographi Titio dedi. ipsa
chirographa omnia, & quibus credidi, et ea, quibus fi=
dem non habendam putaui, Lauo Cispio dabo perfe=
renda, qui omnibus his interfuit rebus. accessit eò, ut
milites eius, cum Lepidus concionaretur, improbi per
se, corrupti etiam per eos, qui præsunt, Canidios, Ru=
frenosq;, & cæteros, quos, cum opus erit, scietis, concla
marint uiri boni, pacem se uelle, neque esse cum ullis
pugnaturos, duobus iam Cōsulibus singularibus occi=
sis, tot ciuibus pro patria amissis, hostibus denique o=
mnibus iudicatis, bonisq; publicatis. neque hoc aut uin
dicarat Lepidus, aut sanarat. huc me uenire, & duo=
bus exercitibus coniunctis obijcere exercitum fidelissi=
mum, maxima auxilia, principes Galliæ, prouinciam
cunctam, summæ dementiæ, & temeritatis esse uidi:
mihiq;, si ita oppressus essem, remq; pub. mecum per=
didissem, mortuo non modo honorem, sed misericor=
diam quoque defuturā. itaq; rediturus sum: nec tan
ta munera perditis hominibus dari posse sinam. exer=
citum locis ut habeam opportunis, prouinciam tuear,
etiam si ille exercitus desciuerit, omnia ut integra ser=
uem, dabo operam, quoad exercitus huc summittatis,

pariq; felicitate Remp. hic uindicetis. nec depugnare, si occasio tulerit: nec obsideri, si necesse fuerit: nec mori, si casus inciderit, pro uobis paratior fuerit quisquam. quare hortor te mi Cicero exercitum huc traijciendum quamprimum cures, & matures prius, quàm hostes magis corroborentur, & nostri perturbentur. in quo si celeritas erit adhibita, Resp. in possessione uictoriæ deletis sceleratis permanebit. Fac ualeas, meq; diligas. Fratrem meum tibi, fortissimum ciuem, & ad omnia paratissimum, excusem literis? qui ex labore in febriculam incidit assiduam, & satis molestam. cum primum poterit istuc recurrere, non dubitabit, nequo loco Reip. desit. Meam dignitatem commendatam habeas, rogo. concupiscere me nihil oportet. habeo te & amantissimum mei, &, quod optaui, summæ auctoritatis. tu uideris, quantum, & quando tuum munus apud me uelis esse. tantum te rogo, in Hircij locum me subdas & ad tuum amorem, & ad meā obseruantiam.

CICERO PLANCO S.

IN te, & in collega omnis spes est, Dijs approbantibus. concordia uestra, quæ senatui declarata literis uestris est, mirifice & senatus, & cuncta ciuitas delectata est. Quod ad me scripseras de re agraria: si consultus senatus esset, ut quisq; de te honorificentissimā sententiam dixisset, eā secutus essem: qui certe ego fuissem: sed propter tarditatē sententiarum, moramq; rerum cū ea, quæ consulebantur, ad exitum non perueniret, cōmodissimum mihi, Plan-

coq; fratri uisum est, uti eo, quod ne nostro arbitratu componeretur, quis fuerit impedimento, arbitror te ex Planci literis cognouisse. sed siue in S. C. siue in cæteris rebus desideras aliquid, sic tibi persuade, tantam esse apud omneis bonos tui caritatem, ut nullum genus amplissimæ dignitatis excogitari possit, quod tibi non paratũ sit. Literas tuas uehementer expecto, & quidem taleis, qualeis maxime opto. Vale.

PLANCVS CICERONI S.

n Vnquam mehercule mi Cicero me pœnitebit maxima pericula pro patria subire, dum, siquid acciderit mihi, à reprehẽsione temeritatis absim. cõfiterer imprudẽtia me lapsum, si unquam Lepido ex animo credidissẽ: CREDVLITAS enim error est magis, q̃ culpa: & quidem in optimi cuiusq; mentẽ facillime irrepit. sed ego nõ hoc uitio penè sum deceptus: Lepidũ enim pulchre noram. quid ergo est? pudor me, qui in bello maxime est periculosus, hunc casum coegit subire: nam nisi uno loco essemus, uerebar ne cui obtrectatorum uiderer & nimium pertinaciter Lepido offensus, & mea patientia etiam alere bellum. itaq; copias propè in aspectum Lepidi, Antoniiq; adduxi, quadragintaq; millium passuum spatio relicto consedi, eo consilio, ut uel celeriter accedere, uel salutariter recipere me possem. adiunxi hæc in loco eligendo, flumen oppositum, ut haberem in quo mora transitus esset: Vocontii sub manu ut essent, per quorũ loca mihi fideliter pateret iter. Lepidus desperato aduen-

tu meo, quem non mediocriter captabat, se cum Antonio coniunxit ad IIII. Cal. Iun. eodemq; die ad me castra mouerunt. uiginti millia passuū cum abessent, res mihi nuntiata est. dedi operam Deum benignitate, ut & celeriter me reciperem, & hic discessus nihil fugæ simile haberet, non miles ullus, non eques, non quicquam impedimentorum amitteretur, aut ab illis furentibus latronibus interciperetur. itaq; prid. Non. Iun. omneis copias Isaram traieci, pontesq;, quos feceram, interrupi, ut & spatium ad se colligendum homines haberent, & ego me interea cum collega coniungerem: quem triduo, cum has dabam literas, expectabam. Laterensis nostri & fidem, & animum singularem in Remp. semper fatebor. sed certe nimia eius indulgentia in Lepidum, ad hæc pericula perspicienda fecit eum minus sagacem. qui quidē cum in fraudem se deductum uideret, manus, quas iustius in Lepidi perniciem armasset, sibi afferre conatus est. in quo casu tamen interpellatus, adhuc uiuit, & dicitur uicturus. sed tamen de hoc mihi parum certum est. ego magno cum dolore paricidarum elapsus sum bis: ueniebant enim eodem furore in me, quo in patriam, incitati. iracundias autem harum rerum recenteis habebant, quòd Lepidum castigare non destiteram, ut extingueret bellum: quòd colloquia facta improbabam: quòd legatos fide Lepidi missos ad me in conspectum uenire uetueram: quòd C. Catinium Vestinum Trib. mil. missum ab Antonio ad eum cum literis, exceperam. in quo hanc capio uoluptatem, quòd certe quo magis me petiuerunt, tanto maiorem his frustratio

dolorem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

dolorem attulit. Tu mi Cicero, quod adhuc fecisti, idem præsta, ut uigilanter, neruoseq; nos, qui stamus in acie, subornes. ueniat Cæsar cum copijs, quas habet firmissimas: aut, si ipsum aliqua res impedit, exercitus eius mittatur: cuius ipsius magnum periculũ agitur. quicquid aliquando futurum fuit in castris perditorũ contra patriam, hoc omne iam conuenit. pro urbis uero salute cur nõ omnibus facultatibus, quas habemus, utamur? quòd si uos istic nõ defueritis, profecto, quod ad me attinet, omnibus rebus abunde Reip. satisfaciã. Te quidẽ mi Cicero in dies mehercule habeo cariorẽ: Solicitudinesq; meas quotidie magis tua merita exacuunt, nequid aut ex amore, aut ex iudicio tuo perdam. opto, ut mihi liceat iam præsenti pietate meorum officiorũ tua beneficia tibi facere iucundiora. Vale. VIII. Id. Iun. Ciuarone, ex finibus Allobrogum.

PLANCVS IMP. COS. DES. CICERONI S. D.

f Acere non possum, quin in singulas res, merita q; tua tibi gratias agã: sed mehercule facio cum pudore: neq; enim tanta necessitudo, quantam tu mihi tecũ esse uoluisti, desiderare uidetur gratiarum actionem: neq; ego lubenter pro maximis tuis beneficijs tã uili munere defungor orationis; & malo præsens obseruantia, indulgentia, assiduitate memorem me tibi probare. q si mihi uita contigerit, omneis gratas amicitias, atq; etiam pias propinquitates in tui obseruantia, indulgentia, assiduitate uincam: amor enim tuus, ac iudicium de me utrum mihi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

plus dignitatis in perpetuum, an uoluptatis quotidie sit allaturus, non facile dixerim. De militum commodis fuit tibi curæ: quos ego non potentiæ meæ causa (nihil enim me non salutariter cogitare scio) ornari uolui à senatu: sed primum, quod ita meritos iudicabam: deinde, quod ad omneis casus coniunctiores Reip. esse uolebam: nouissime, ut ab omni omnium solicitatione auersos eos taleis uobis præstare possem, quales adhuc fuerunt. Nos adhuc hic omnia integra sustinuimus. quod consilium nostrum; & si, quanta sit auiditas hominum, non sine causa, talis uictoriæ, scio; tamen uobis probari spero: non enim siquid in his exercitibus sit offensum, magna subsidia Resp. habet expedita, quibus subito impetui, ac latrocinio parricidarum resistat: copias uero nostras notas tibi esse arbitror. in castris meis legiones sunt ueteranæ tres, tironum uel luculentissima ex omnibus una. in castris Bruti una ueterana legio, altera bima, octo tironum. ita uniuersus exercitus numero amplissimus. est, firmitate exiguus. quantum autem in acie tironi sit committendum, nimium sæpe expertum habemus. ad hoc robur nostrorum exercituum siue Africanus exercitus, qui est ueteranus, siue Cæsaris accessisset, æquo animo summam Remp. in discrimen deduceremus. aliquanto autem propius esse, quod ad Cæsarem attinet, uidebamus. nihil destiti eum literis hortari: neq; ille intermisit affirmare, se sine mora uenire: cum interim auersum illum ab hac cogitatione, ad alia consilia uideo se contulisse. ego tamen ad eum Furniũ nostrum cum mandatis, literisq; misi, siquid forte pro-

ficere posset. scis tu mi Cicero, quod ad Cæsaris amorem attinet, societatem mihi esse tecum: uel quod in familiaritate Cæsaris, uiuo illo, iam tueri eum, & diligere mihi fuit necesse: uel quod ipse, quoad ego nosse potui, moderatissimi, atque humanissimi fuit sensus: uel quod ex tam insigni amicitia mea, atque Cæsaris, hunc filij loco & illius, & uestro iudicio substitutum, non perinde habere mihi turpe uidetur. sed quicquid tibi scribo, dolenter mehercule magis, quam inimice facio. quod uiuit Antonius hodie, quòd Lepidus unà est, quòd exercitus habent non contemnendos, quod sperant, quòd audent: id omne Cæsari acceptum referre possunt. neq; ego superiora repetā. sed ex eo tempore, quo ipse mihi professus est se uenire, si uenire uoluisset: aut oppressum iam bellum esset, aut in aduersissimā illis Hispaniā cum detrimento eorū maximo detrusum. quæ mens eum, aut quorum consilia à tanta gloria, sibi uero etiam necessaria, ac salutari auocarint, & ad cogitationem consulatus bimestris summo cum terrore hominum, & insulsa cum efflagitatione trāstulerint, exputare non possum. multum in hac re mihi uidentur necessarij eius & Reip. & ipsius causa proficere posse: plurimum, ut puto, tu quoq;; cuius ille tanta merita habet, quanta nemo præter me: nunquam enim obliuiscar, maxima, ac plurima me tibi debere. de his rebus, ut exigeret cum eo, Furnio mandaui. quod si, quantam debeo, habuero apud eum auctoritatem, plurimū ipsum iuuero. nos interea duriori conditione bellum sustinemus; quod neque expeditissimam dimicationem putamus; neq; tamen refugiendo cōmissuri sumus, ut

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

maius detrimentum Resp. accipere possit. quòd si aut Cæsar se respexerit; aut Africanæ legiones celeriter uenerint; securos uos ab hac parte reddemus. Tu, ut instituisti, me diligas rogo, proprieq; tuũ esse, tibi persuadeas. V. Cal. Sext. ex castris.

M. T. CICORO C. FVRNIO S. P. D.

SI interest, id quod homines arbitrãtur, Reip. te, ut instituisti, atq; fecisti, nauare operã, rebusq; maximis, quæ ad extinguẽdas reliquias belli pertinẽt, interesse: nihil uideris melius, neq; laudabilius, neque honestius facere posse: istamq; operam tuam, nauitatem, animum in Remp. celeritati Præturæ anteponendam censeo: nolo enim te ignorare, quantam laudem consecutus sis: mihi crede, proximã Planco, idq; ipsius Planci testimonio, præterea fama, scientiaq; omnium. quamobrem siquid operis tibi etiam nunc restat, id maximopere censeo persequendum: quid enim honestius? aut quid honesto anteponendum? si autem satisfactum Reip. putas: celeriter ad comitia, quando mature futura sunt, ueniendum censeo, dummodo nequid hæc ambitiosa festinatio imminuat eius gloriæ, quam consecuti sumus. multi clarissimi uiri cum Reip. darent operam, annum petitionis suæ non obierunt. quod eo facilius nobis est, quòd non est annus hic tibi destinatus: ut, si Aedilis fuisses, post biennium tuus annus esset. nunc nihil prætermittere uidebere usitati, & quasi legitimi temporis ad petendum. uideo autem Planco Cos. & si etiam sine eo

rationes expeditas haberes, tamen ſplendidiorem petitionem tuam fore, ſi modo iſta ex ſententia confecta eſſent. omnino plura me ſcribere, cum tuum tantum conſilium, iudiciumq; ſit, non ita neceſſe arbitrabar: ſed tamen ſententiam meam tibi ignotam eſſe nolebã. cuius eſt hæc ſumma, ut omnia te metiri dignitate malim, quàm ambitione, maioremq; fructum ponere in perpetuitate laudis, quàm in celeritate Præturæ. hæc eadem locutus ſum domi meæ, adhibito Quinto fratre meo, & Cæcina, & Caluiſio, ſtudioſiſſimis tui, cum Dardanus libertus tuus intereſſet. omnibus probari uidebatur oratio mea: ſed tu optime iudicabis. Vale.

M. T. CICERO C. FVRNIO S. P. D.

LEctis tuis literis, quibus declarabas aut omittendos Narbonenſeis, aut cum periculo dimicandũ, illud magis timui, quod uitatum non moleſte fero. Quod de Planci, et Bruti cõcordia ſcribis, in eo uel maximam ſpem pono uictoriæ. De Gallorum ſtudio, nos aliquãdo cognoſcemus, ut ſcribis, cuius id opera maxime excitatũ ſit: ſed iam, mihi crede, cognouimus. itaq; iucundiſſimis tuis literis ſtomachatus ſum in extremo: ſcribis enim, ſi in Sextilem comitia, cito te: ſi iam confecta, citius, ne diutius cũ periculo fatuus ſis. ò mi Furni, q̃ tu cauſam tuam non noſti, qui alienas tam facile diſcas. tu nunc candidatũ te putas, & id cogitas, ut aut ad comitia curras; aut, ſi iam confecta, domi tuæ ſis, ſcilicet ne cum maximo periculo, ut ſcribis, ſtultiſſimus ſis. nõ arbitror te ita ſentire:

omneis enim tuos ad laudem impetus noui. quòd si, ut scribis, ita sentis: non magis te, quàm de te iudicium reprehendo meum. te adipiscendi magistratus leuissimi, & diuulgatissimi, si ita adipiscare, ut pleriq; præpropera festinatio abducet à tantis laudibus, quibus te omnes in cœlum iure, & uere ferunt? scilicet id agitur, utrum hac petitione, an proxima Prætor fias, non ut ita de Rep. mereare, omni honore ut dignissimus iudicere. utrum, nescis, q̃ alte ascenderis; an pro nihilo id putas? si nescis: tibi ignosco: nos in culpa sumus. sin intelligis: ulla tibi est Prætura uel officio, quod pauci, uel gloria, quam omnes sequuntur, dulcior? hac de re & ego, & Caluisius, homo magni iudicij, tuiq; amãtissimus, te accusamus quotidie: comitia tamen, quando ex his pendes, quantum facere possumus, quod multis de causis Reip. arbitramur conducere, in Ian. mensem protrudimus. Vince igitur, & uale.

M. T. CICERO M. LEPIDO S. P. D.

Vòd mihi pro mea summa erga te beneuolentia magnæ curæ est, ut quamamplissima dignitate sis; moleste tuli, te senatui gratias nõ egisse, cum esses ab eo ordine ornatus summis honoribus. Pacis inter ciueis conciliandæ te cupidũ esse, lætor. pacem eam si à seruitute seiungis, consules & Reip. & dignitati tuæ. sin ista pax perditum hominẽ in possessionem impotentissimi dominatus restitutura est: hoc animo scito esse omneis sanos, ut mortẽ seruituti anteponant. itaq; sapiẽtius, meo quidem iudicio,

facies, si te in istam pacificationem nō interpones, quæ neq; senatui, neq; populo, neq; cuiquā bono probatur. sed hæc audies ex alijs, aut certior fies literis. tu pro tua prudentia, quid optimum factu sit, uidebis.

M. T. CICERO C. TREBONIO S. D.

Quàm uellem ad illas pulcherrimas epulas me Idib. Mart. inuitasses: reliquiarū nihil haberemus. at nunc cū his tantū negotij est, ut uestrum illud diuinū in Remp. beneficium nōnullam habeat querelam. ꝙ uero à te uiro optimo seductus est, tuoq; beneficio adhuc uiuit hæc pestis: interdum, quod mihi uix fas est, tibi subirascor: mihi enim negotij plus reliquisti uni, q̄ præter me omnibus: ut enim primum post Antonij fœdissimum discessum senatus haberi libere potuit; ad illum animum meum reuerti pristinum, quem tu cum ciue acerrimo patre tuo in ore, & amore semper habuisti: nam cum senatum ad XIII. Cal. Ian. Tribuni pl. uocauissent, deq; alia re referrent; totam Remp. sum cōplexus; egiq; acerrime; senatumq; iam languentem, & defessum, ad pristinam uirtutem, consuetudinemq; reuocaui, magis animi, q̄ ingenij uiribus. hic dies, meaq; cōtentio, atq; actio spem primum populo R. attulit libertatis recuperandæ. nec uero ipse postea tempus ullū intermisi de Rep. non cogitandi solum, sed etiā agendi. ꝙ nisi res urbanas, actaq; omnia ad te perferri arbitrarer; ipse perscriberem: quanquam erā maximis occupationibus impeditus. sed illa cognosces ex alijs, à me pauca, & ea summatim. Ha=

bemus fortem ſenatum, conſulareis partim timidos, partim male ſentientes. magnum damnum factum eſt in Seruio. L. Cæſar optime ſentit: ſed ꝙ auunculus eſt, non acerrimas dicit ſententias. Conſules, egregij: præclarus, D. Brutus: egregius, puer Cæſar: de quo ſpero equidem reliqua: hoc uero certum habeto, niſi ille ueteranos celeriter conſcripſiſſet, legionesq; duæ de exercitu Antonij ad eius ſe auctoritatem contuliſſent, atq; is oppoſitus eſſet terror Antonio, nihil Antonium ſceleris, nihil crudelitatis præteriturum fuiſſe. hæc tibi etſi audita eſſe arbitrabar, uolui tamen notiora eſſe. plura ſcribam, ſi plus otij habuero. Vale.

M. CICERO AMPIO S. D.

De meo ſtudio erga ſalutem, et incolumitatem tuam credo te cognoſcere ex literis tuorum: quibus me cumulatiſſime ſatisfeciſſe certo ſcio. nec ijs concedo, quanquã ſunt ſingulari in te beneuolentia, ut te ſaluum malint, q̃ ego. illi mihi neceſſe eſt concedant, ut tibi plus, q̃ ipſi, hoc tempore prodeſſe poſſim. quod quidem nec deſtiti facere, nec deſiſtam, et iam in maxima re feci, & fundaméta ieci ſalutis tuæ. tu fac bono animo, magnoq; ſis, meq; tibi nulla re defuturum eſſe confidas. Prid. Non. Quint. Vale.

SER. GALBA M. CICERONI S.

Decimo ſeptimo Cal. Maij, quo die Pãſa in caſtris Hircij erat futurus, cũ quo ego erã (nã ei

obuiam processeram millia passuum centum, quo ma=turius ueniret) Antonius legiones eduxit duas, secun=dam, & quintam trigesimam, & cohorteis prætorias duas, unam suam, alteram Syllani, & euocatorũ par=tem. ita obuiam uenit nobis, ꝙ nos quatuor legiones tironum habere solum arbitrabatur. sed noctu, quo tutius uenire in castra possemus, legionem Martiam, cui ego præesse solebam, & duas cohorteis prætorias miserat Hircius nobis. cum equites Antonij apparuis=sent, contineri neq; legio Martia, neq; cohortes præto=riæ potuerunt: quas sequi cœpimus coacti, quando eas retinere non poteramus. Antonius ad Forum Gal=lorum suas copias continebat: neq; sciri uolebat, se le=giones habere: tantum equitatum, & leuem armatu=ram ostendebat. posteaquam uidit se inuito legionem ire Pansa, sequi se duas legiones iussit tironũ. postea=quam angustias paludis, & siluarum transiuimus, acies est instructa à nobis duodecim cohortium. nondũ uenerát legiones duæ, cum repente Antonius in aciem suas copias de uico produxit, & sine mora concurrit. primo ita pugnatum est, ut acrius nõ posset ex utraq; parte pugnari. sed dexterius cornu, in quo ego eram cum Martiæ legionis cohortibus octo, impetu primo fugauerat legioné trigesimam quintã Antonij, ut am=plius passus quingentos ultra aciem, quo loco steterat, processerit. itaq;, cum equites nostrum cornu circuire uellent, recipere me cœpi, & leuem armaturam oppo=nere Maurorum equitibus, ne auersos nostros aggre=derentur. interim uideo me esse inter Antonianos, An=toniumq; post me esse aliquanto. repente equum im=

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

misi ad eam legionem tironum, quæ ueniebat ex castris, scuto reiecto. Antoniani me insequi: nostri pila conijcere uelle. ita nescio quo fato sum seruatus, quòd cito sum à nostris cognitus. in ipsa Aemilia, ubi cohors Cæsaris prætoria erat, diu pugnatum est. cornu sinisterius, quod erat infirmius, ubi Martiæ legionis duæ cohortes erant, & cohors prætoria, pedem referre cœperunt, quòd ab equitatu circuibantur, quo uel plurimum ualet Antonius. cum omnes se recepissent nostri ordines, recipere me nouissimus cœpi ad castra. Antonius tanquam uictor castra putauit se posse capere. quò cum uenit, complureis ibi amisit, nec egit quicquam. audita re Hircius cum cohortibus uiginti ueteranis redeunti Antonio in sua castra occurrit, copiasq; omneis eius deleuit, fugauitq; eodem loco, ubi erat pugnatum ad Forum Gallorum. Antonius cum equitibus hora noctis quarta se in castra sua ad Mutinam recepit. Hircius in ea castra redijt, unde Pãsa exierat, ubi duas legiones reliquerat, quæ ab Antonio erant oppugnatæ. sic partem maiorem suarum copiarum Antonius amisit ueteranarum: nec id tamen sine aliqua iactura cohortium prætoriarum nostrarum, et legionis Martiæ fieri potuit. Aquilæ duæ, signa sexaginta sunt relata Antonij. Res bene gesta est. Ad XII. Cal. Maij, ex castris. Vale.

C. ASINIVS POLLIO M. T. C. S. P. D.

m Inime mirũ debet tibi uideri, nihil me scripsisse de Rep. posteaquã itũ est ad arma: nã sal-

tus Castulonensis, qui semper tenuit nostros tabellarios, etsi nunc frequentioribus latrociniis infestior factus est, tamen nequaquam tanta in mora est, quanta qui locis omnibus dispositi ab utraq; parte scrutantur tabellarios, & retinent. itaq; nisi naue perlatæ literæ essent, omnino nescirem, quid istic fieret. nunc uero nactus occasionem, posteaquam nauigari cœptum est, cupidissime, & q̃ creberrime potero, scribam ad te. Ne mouear eius sermonibus, quem tametsi nemo est, qui uidere uelit, tamen nequaquam perinde, ac dignus est, oderunt homines, periculum non est: adeo est enim inuisus mihi, ut nihil non acerbum putem, quod commune cum illo sit. natura autem mea, & studia trahunt me ad pacis, & libertatis cupiditatem. itaq; illud initium ciuilis belli sæpe defleui. cum uero non liceret mihi nullius partis esse, quia utrobiq; magnos inimicos habebam: ea castra fugi, in quibus planè tutum me ab insidiis inimici sciebam non futurum. compulsus eò, quò minime uolebam: ne in extremis essem, planè pericula non dubitanter adii. Cæsarem uero, ꝙ me in tanta fortuna modo cognitum uetustissimorum familiarium loco habuit, dilexi summa cum pietate, & fide. quæ mea sententia gerere mihi licuit, ita feci, ut optimus quisq; maxime probarit: quod iussus sum eo tẽpore, id ita feci, ut appareret, inuito imperatum esse. cuius facti iniustissima inuidia erudire me potuit, q̃ iucunda libertas, & q̃ misera sub dominatione uita esset. ita, si id agitur, ut rursus in potestate omnia unius sint: quicunq; is est, ei me profiteor inimicũ: nec periculũ est ullũ, quod pro libertate aut re-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

fugiam, aut deprecer. ſed Conſules neq; S. C. neq; literis ſuis præceperāt mihi, quid facerem: unas enim poſt Id. Mart. demum à Panſa literas accepi, in quibus hortatur me, ut ſenatui ſcribam, me, & exercitum in poteſtate eius futurum. quod, cum Lepidus concionaretur, atque omnibus ſcriberet, ſe conſentire cum Antonio, maxime contrarium fuit: nam quibus cōmeatibus inuito illo per illius prouinciam legiones ducerem? aut, ſi cætera tranſiſſem, num etiam alpeis poteram tranſuolare, quæ præſidio illius tenerentur? adde huc, quòd perferri literæ nulla conditione potuerunt: ſexcentis enim locis excutiuntur, deinde etiam retinentur à Lepido tabellarij. illud me Cordubæ pro concione dixiſſe nemo uocabit in dubium, prouinciam me nulli, niſi qui à ſenatu miſſus ueniſſet, traditurum. nam de legione trigeſima tradenda quātas habuerim cōtentiones, quid ego ſcribam? qua tradita, quanto pro Rep. infirmior futurus fuerim, quis ignorat? hac enim legione noli acrius, aut pugnacius quicquam putare eſſe. quare me eum exiſtima eſſe, qui primum pacis cupidiſſimus ſim (omneis enim ciues planè ſtudeo eſſe ſaluos) deinde qui & me, & Remp. uindicare in libertatem paratus ſim. Quòd familiarem meum in tuorum numero habes, opinione tua mihi gratius eſt. inuideo illi tamen, quòd ambulat, & iocatur tecum. quæres, quanti æſtimem. ſi unquam licuerit uiuere in otio, experieris: nullum enim ueſtigium abs te diſceſſurus ſum. Illud uehementer admiror, non ſcripſiſſe te mihi, manendo in prouincia ne, an ducendo exercitum in Italiam, Reip. magis ſatisfacere

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

possim. ego quidem, & si mihi tutius, ac minus laborio sum est manere: tamen quia uideo tali tempore multo magis legionibus opus esse, quàm prouincijs, quæ præsertim recuperari nullo negotio possunt; constitui, ut nunc est, cum exercitu proficisci. deinde ex literis, quas Pansæ misi, cognosces omnia: nam earum tibi exemplar misi. XVII. Cal. Apr. Cordubæ.

C. ASINIVS POLLIO M. CICERONI S.

b Albus Quæs. magna numerata pecunia, magno pondere auri, maiore argenti coacto de publicis exactionibus, ne stipendio quidẽ militibus reddito, duxit se à Gadibus; & triduũ tempestate retentus ad Calpen, Cal. Iun. traiecit se se in regnum Bogudis, planè bene peculiatus. his rumoribus utrum Gadeis referatur, an Romã (ad singulos enim nuntios turpissime consilia mutat) nondum scio. sed præter furta, & rapinas, & uirgis cæsos socios, hæc quoq; fecit; ut ipse gloriari solet, eadem, quæ C. Cæsar: ludis, quos Gadibus fecit, Herennium Gallum histrionem summo ludorum die annulo aureo donatum, in quatuordecim sessum deduxit: tot enim fecerat ordines equestris loci. Quatuoruiratum sibi prorogauit: comitia biennij biduo habuit, hoc est renuntiauit quos ei uisum est: exules reduxit, non horum temporum, sed illorum, quibus à seditiosis senatus trucidatus, aut expulsus est Sex. Varo Procos. illa uero iam ne Cæsaris quidem exemplo, quòd ludis prætextam de suo itinere ad L. Lentulum Procos. solici-

tandum posuit: & quidem, cum ageretur, fleuit memoria rerum gestarum commotus. gladiatoribus autem Fadium quendam militem Pompeianum, quia, cũ depressus in ludum bis gratis depugnasset, auctore se se nolebat, & ad populum confugerat; primum Gallos equites immisit in populum (coniecti enim sunt lapides in eum, cum arriperetur Fabius) deinde abstractum defodit in ludo, & uiuum combussit: cum quidem pransus, nudis pedibus, tunica soluta, manibus ad tergum reiectis inambularet, & illi misero quiritanti, Ciuis Romanus sum, responderet, Abi nunc, populi fidem implora. bestijs uero ciueis Romanos, etiam in his circulatorem quendam auctionum, notissimum hominem Hispali, quia deformis, erat, obiecit. cum huiusmodi portento res mihi fuit. sed de illo plura coràm. Nunc, quod præstat, quid me uelitis facere, constituite. treis legiones firmas habebo: quarum unam uigesimam octauã cum ad se initio belli accersisset Antonius hac pollicitatione, quo die in castra uenisset, denarios quingenos singulis militibus daturum, in uictoria uero eadem præmia, quæ suis legionibus: (quorũ quis ullum finem, aut modum futurum putauit?) incitatissimam retinui, ægre mehercule, nec retinuissem, si uno loco habuissem, utpote cum singulæ quædam cohortes seditionem fecerint. reliquas quoq; legiones non destitit literis, atque infinitis pollicitationibus incitare. nec uero minus Lepidus ursit me & suis, & Antonij literis, ut legionem trigesimam mitterem sibi. itaque quem exercitum neq; uendere ullis præmijs uolui, nec eorum periculorum metu, quæ uictoribus illis porten-

debantur, diminuere, debetis existimare retentum, & conseruatum Reip. esse; atque ita credere, quodcunq; imperassetis, facturum fuisse, si, quod iussistis, feci: nã & prouinciam in otio, & exercitum in mea potestate tenui: finibus meæ prouinciæ nusquam excessi: militem non modo legionarium, sed ne auxiliarium quidem ullum quoquam misi; & siquos equites decedenteis nactus sum, supplicio affeci. quarum rerum fructum satis magnum Rep. salua tulisse me putabo. sed Resp. si me satis nouisset, & maior pars senatus; maiores ex me fructus tulisset. Epistolam, quam Balbo, cum etiamnum in prouincia esset, scripsi, legendam tibi misi, etiam prætextam, si uoles legere, Gallum Cornelium familiarem meum poscito. VI. Id. Iun. Cordubæ. Vale.

C. ASINIVS POLLIO M. T. C. S. D. P.

q Vo tardius certior fieré de prælijs apud Mutinam factis, Lepidus effecit, qui meos tabellarios nouem dies retinuit: tametsi, tantam calamitatem Reip. quamtardissime audire, optandum est, sed illis, qui prodesse nihil possunt, neque mederi. atque utinam eodem S. C. quo Plancum, & Lepidum in Italiam accersistis, me quoque iussissetis uenire. profecto non accepisset Resp. hoc uulnus. quo siqui lætantur in præsentia, quia uidentur & duces, & ueterani Cæsaris partium interijsse: tamen postmodum necesse est doleant, cum uastitatem Italiæ respexerint: nam & robur, & soboles militum interijt, siquidem,

quæ nuntiantur, ulla ex parte uera sunt. neq; ego non uidebam, quanto usui Reip. essem futurus, si ad Lepidum uenissem: omnem enim cunctationẽ eius discussissem, præsertim adiutore Planco. sed scribenti ad me eiusmodi literas, quas leges, & concionibus, uidelicet quas Narbone habuisse dicitur, similes, palparer necesse erat, si uellem commeatum per prouinciam eius iter faciens habere. præterea nerebar, ne, si ante, quàm ego incepta perficerem, prælium cõfectum esset, pium meum consilium raperent in contrariam partem obtrectatores mei, propter amicitiam, quæ mihi cum Antonio, non maior tamen, quàm Planco fuit. itaq; à Gadibus mense Aprili binos tabellarios in duas naueis imposui, & tibi, & Consulibus, & Octauiano scripsi, ut me faceretis certiorem, quonam modo plurimum possem prodesse Reip. sed ut rationem ineo, quo die prælium Pansa commisit, eodem à Gadibus naues profectæ sunt: nulla enim post hiemem fuit ante eam diem nauigatio. & hercule longe remotus ab omni suspicione futuri ciuilis tumultus, penitus in Lusitania legiones in hibernis collocaram. ita porrò festinauit uterq; confligere, tanquam nihil peius timerent, q̃ ne sine maximo Reip. detrimento bellum componeretur. sed si properandum fuit, nihil non summi ducis consilio gessisse Hircium uideo: nam hæc mihi scribuntur ex Gallia Lepidi, & nuntiantur: Pansæ exercitum concisum esse: Pansam ex uulneribus mortuum: eodem prælio Martiam legionem interiisse, & L. Fabatum, & C. Peduceum, & D. Carsulenum: Hirciano autẽ prælio & quartam legionem, & omneis peræque Antonij cæsas:

tonij cæsas: item Hircij quartam, cum castra quoque Antonij cepisset, à quinta legione concisam esse: ibi Hircium quoque perijsse, & Pontium Aquilam: dici etiam, Octauianum cecidisse: (quæ si, quod Dij prohibeant, uera sunt, non mediocriter doleo) Antonium turpiter Mutinæ obsessionem reliquisse, sed habere equitatum, ac legiones sub signis armatas treis, & P. Vagieni unam, inermeis bene multos: Ventidium quoque se cum legione septima, octaua, nona coniuxisse: si nihil in Lepido spei sit, descensurum ad extrema, & non modo nationes, sed etiam seruitia concitaturum: Parmam direptam: L. Antonium alpeis occupasse. quæ si uera sunt; nemini nostrum cessandum est; neque expectandum, quid decernat senatus: res enim cogit huic tanto incendio succurrere omneis, qui aut imperium, aut nomen denique populi R. saluum esse uolunt: Brutum enim decem & septem cohortes, & duas non frequenteis tironum legiones, quas conscripserat Antonius, habere audio. neque tamen dubito, quin omnes, qui supersint de Hircij exercitu, confluant ad eum. nam in delectu non multum spei puto esse: præsertim cum nihil sit periculosus, quàm spatium confirmandi sese Antonio dari. anni autem tempus libertatem maiorem mihi dat, propterea quia frumẽta aut in agris, aut in uillis sunt. itaque proximis literis consilium meum expedietur: nam neque deesse, neque superesse Reip. uolo. maxime tamen doleo, adeo & longo, & infesto itinere ad me ueniri, ut die quadragesimo post, aut ultra etiam, quàm facta sunt, omnia nuntientur. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. LEPIDVS IMP. ITERVM, PONT. MAX. S. P. PL. Q. R.

I uos, liberiq; uestri ualetis, bene est: ego quoq;
s ualeo. Deos, hominesq; testor P. C. qua mēte, & quo animo semper in Remp. fuerim, & q̄ nihil antiquius communi salute, ac libertate iudicarim. quod uobis breui probassem, nisi mihi fortuna proprium consilium extorsisset: nā exercitus cunctus consuetudinem suam in ciuibus conseruandis, communiq; pace, seditione facta, retinuit; meq; tantæ multitudinis ciuium Romanorum salutis, atq; incolumitatis causam suscipere, ut uere dicam, coēgit. in qua re ego uos P. C. oro, atq; obsecro, ut priuatis offensionibus omissis, summæ Reip. cōsulatis; ne'ue misericordiam nostrā, exercitusq; nostri in ciuili dissensione sceleris loco ponatis. q si salutis omnium, ac dignitatis rationem habueritis; melius & uobis, & Reip. cōsuletis. Data IIII. Cal. Iun. à Ponte Argenteo. Valete.

M. LEPIDVS IMP. ITERVM, PONT. MAX. M. T. CICERONI S. P. D.

I uales, bene est: ego quoq; ualeo. Cū audis-
s sem Antonium cum suis copijs, præmisso L. Antonio cum parte equitatus, in prouinciam meam uenire: cū exercitu meo à confluente Rhodano castra moui, ac contra eos uenire institui. itaque continuis itineribus ad Forum Vocontium ueni, & ultra castra ad flumen Argenteum contra Antonios feci.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

P. Ventidius suas legiones treis coniunxit cum eo, & ultra me castra posuit. habebat antea legionem secundam, & ex reliquis legionibus magnam multitudinẽ, sed inermium. equitatum habet magnum: nam omnis ex prælio integer discessit, ita ut sint amplius equitum XXX. itaque ad me complures milites, & equites ab eo transierunt: & in dies singulos eius copiæ minuuntur. Syllanus, & Culleo ab eo discesserũt. nos & si grauiter ab his læsi eramus, quòd contra nostram uoluntatem ad Antonium ierant: tamen nostræ humanitatis, & necessitudinis causa, eorum salutis rationem habuimus. nec tamen eorum opera utimur; neq; in castris habemus; neq; ulli negotio præfecimus. quod ad bellum hoc attinet, nec senatui, nec Reip. deerimus. quæ postea egerimus, faciam te certiorem.

Etsi omni tempore summa studia, officiaq; mutuo inter nos certatim constiterunt pro nostra inter nos familiaritate, & proinde diligenter ab utroq; cõseruata sunt: tamen non dubito, in tanto, & tã repétino motu Reip. quin nonnulla de me falsis rumoribus à meis obtrectatoribus me indigna ad te delata sint, quæ tuum animũ magnopere mouerent pro tuo amore in Remp. ea te moderate accepisse, neque temere credendum iudicasse, à meis procuratoribus certior sum factus: quæ mihi, ut debent, gratissima sunt. memini autem & illa superiora, quæ abs tua uoluntate profecta sunt ad meam dignitatem augendam, & ornandam: quæ perpetuo, animo meo fixa manebunt. abs te mi Cicero magnopere peto, si meam uitam, studium diligentissime superioribus temporibus in Rep. administran-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

da, quæ Lepido digna sunt, perspecta habes, ut paria, aut eo ampliora reliquo tempore expectes, & proinde tua auctoritate me tuendum existimes, quo tibi plura tuo merito debeo. Vale. XII. Cal. Iun. ex castris, ex Ponte Argenteo.

M.T. CICERONIS EPISTOLARVM AD BRVTVM, ET ALIOS LIBER XI.

D. BRVTVS M. BRVTO, ET C. CASSIO S. D.

q Vo in statu simus, cognoscite. Heri uesperi apud me Hircius fuit: qua mête esset Antonius, demonstrauit, pessima scilicet, & infidelissima: nam se neq; mihi prouinciã dare posse aiebat, neq; arbitrari tuto in Vrbe esse quenq̃ nostrũ: adeo esse militum concitatos animos, & plebis. quod utrunq; esse falsum, puto uos animaduertere: atq; illud esse uerũ, quod Hircius demõstrabat, timere eum, ne, si mediocre auxiliũ dignitatis nostræ habuissemus, nullæ partes ijs in Rep. relinquerêtur. cũ in his angustijs uersarer, placitũ est mihi, ut postularẽ legationẽ liberam mihi, reliquisq; nostris, ut aliqua causa proficiscẽdi honesta quæreretur. hoc se impetraturũ pollicitus est: nec tamẽ impetraturũ confido: tanta est hominũ insolentia, & nostri insectatio. ac si dederint, quod petimus; tamẽ paulo post futurũ puto, ut hostes iudicemur, aut aqua, & igni nobis interdicatur. Quid ergo est, inquis tui cõsilij?

Dandus est locus fortunæ : cedendum ex Italia, migrandum Rhodum, aut aliquò terrarum arbitror. si melior casus fuerit, reuertemur Romam; si mediocris, in exilio uiuemus; si pessimus, ad nouissima auxilia descendemus. succurret fortasse hoc loco alicui uestrum, cur nouissimum tempus expectemus potius, quàm nunc aliquid moliamur : quia, ubi consistamus, non habemus, præter Sex. Pompeium, & Bassum Cæcilium : qui mihi uidétur hoc nuntio de Cæsare allato firmiores futuri. satis in tempore ad eos accedemus, ubi, quid ualeant, scierimus. pro Cassio, & te siquid uelitis me recipere, recipiam : postulat enim hoc Hircius ut faciam. rogo uos, quamprimum mihi rescribatis : nam non dubito, quin de his rebus ante horam quartam Hircius me certiorem sit facturus. quem in locum conuenire possimus, quò me uelitis uenire, rescribite. post nouissimum Hircij sermonem, placitum est mihi postulare, ut liceret nobis esse Romæ publico presidio : quod illos nobis concessuros non puto : magnam enim inuidiam ijs faceremus. nihil tamen non postulandum putaui, quod æquum esse statuerem. Valete.

M. BRVTVS, ET C. CASSIVS PRAETT. M. ANTONIO COS. S. P. D.

dE tua fide, & beneuolentia in nos nisi persuasum esset nobis, non conscripsissemus hæc tibi : quæ profecto, quando istum animum habes, in opti-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

mam partem accipies. Scribitur nobis, magnã ueteranorum multitudinem Romam conuenisse iam, & ad Cal. Iun. futuram multo maiorem. de te si dubitemus, aut uereamur; simus nostri dissimiles. sed certe cum ipsi in tua potestate fuerimus; tuoq; adducti cõsilio dimiserimus ex municipijs nostros necessarios; neq; solum edicto, sed etiam literis id fecerimus: digni sumus, quos habeas tui consilij participes, in ea præsertim re, quæ ad nos pertinet. quare petimus à te, facias nos certiores tuæ uoluntatis in nos: putes'ne nos tutos fore in tanta frequentia ueteranorum, quos etiã de reponenda ara cogitare audimus: quod uelle te, probare uix quisquam posse uidetur, qui nos saluos, & honestos uelit. nos ab initio spectasse otium, nec quicquam aliud à libertate communi quæsisse, exitus declarat. fallere nemo nos potest, nisi tu: quod certe abest à uirtute tua, & fide. sed alius nemo facultatem habet decipiendi nos: tibi enim uni credidimus, & credituri sumus. maximo de nobis timore afficiuntur amici nostri. quibus etsi tua fides explorata est; tamen illud in mentem uenit, multitudinem ueteranorum facilius impelli ab alio quolibet, quàm à te retineri posse. rescribas nobis ad omnia, rogamus. nam illud ualde leue est, ac nugatorium, ea re denuntiatum esse ueteranis, quòd de commodis eorum mense Iun. laturus esses: quem enim impedimento futurũ putas, cum de nobis certum sit nos quieturos? non debemus cuiquam uideri nimium uitæ cupidi, cum accidere nobis nihil possit sine pernicie, & confusione omnium rerum. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

BRVTVS, ET CASSIVS PRAETT. ANTONIO COS. S. D.

Literas tuas legimus simillimas edicti tui, cōtumeliosas, minaces, minime dignas, quæ à te nobis mitterētur. nos Antoni te nulla lacessiuimus iniuria: neq; miraturum credidimus, si Prætores, & ea dignitate homines, aliquid edicto postulassemus à Cōsule. ꝙ si indignaris ausos esse id facere; concede nobis, ut doleamus, ne hoc quidē abs te Bruto, & Cassio tribui. nā de delectibus habitis, et pecunijs imperatis, exercitibus solicitatis, & nuntijs trans mare missis quòd te questum esse negas: nos tibi quidē credimus, optimo animo te fecisse: sed tamen neq; agnoscimus quicquam eorum; & te miramur, cum hæc reticueris, non potuisse continere iracundiam tuam, quin nobis de morte Cæsaris obijceres. illud uero quēadmodum ferendum sit, tute cogita: non licere Prætoribus concordiæ, ac libertatis causa, per edictum de suo iure decedere, quin Consul arma minetur. quorum fiducia, nihil est, quod nos terreas: neq; enim decet, aut conuenit nobis, periculo ulli submittere animum nostrum: neque est Antonio postulādum, ut ijs imperet, quorum opera liber est. nos si alia hortarentur, ut bellum ciuile suscitare uellemus; literæ tuæ nihil proficerent: NVLLA enim minantis auctoritas apud liberos est. sed pulchre intelligis, nō posse nos quoquam impelli: & fortassis ea re minaciter agis, ut iudicium nostrum metus uideatur. nos in hac sententia sumus, ut te cupiamus etiam in libera Rep. magnum, atque

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

honestum esse: uocemus te ad nullas inimicitias, sed tamen pluris nostram libertatem, quàm tuã amicitiam æstimemus. tu etiam atq; etiam uide, quid suscipias, quid sustinere possis: neq;, quandiu uixerit Cæsar, sed quàm non diu regnarit, fac cogites. Deos quæsumus, consilia tua Reip. salutaria sint, ac tibi: si minus, ut salua, atq; honesta Rep. tibi quamminimum noceant, optamus. Prid. Non. Sext.

D. BRVTVS IMP. M. CICERONI S.

SI de tua in me uoluntate dubitarem, multis à te uerbis peterem, ut dignitatem meam tuerere: sed profecto est ita, ut mihi persuasi, me tibi esse curæ. Progressus sum ad inalpinos cũ exercitu, non tam nomen captans imperatorium, quàm cupiens militibus satisfacere, firmosq; eos ad tuendas nostras res efficere: quod mihi uideor consecutus: nam & liberalitatem nostram, & animum sunt experti. cum omnium bellicosissimis bellũ gessi. multa castella cepi, multa uastaui. non sine causa ad senatum literas misi. adiuua nos tua sententia. quod cũ facies, ex magna parte communi commodo inseruieris. Vale.

M. T. CICERO D. BRVTO IMP. S.

LVpus familiaris noster cũ à te uenisset, cumq; Romæ quosdam dies cõmoraretur; ego eram in ijs locis, in quibus maxime me tuto esse arbitrabar. eo factum est, ut ad te Lupus sine meis literis rediret,

cum tamen curasset tuas ad me perferendas. Romam autem ueni ad V. Id. Dec. nec habui quicquam antiquius, quàm ut Pansam statim conuenirem: ex quo ea de te cognoui, quæ maxime optabam. quare hortatione tu quidem non eges, si ne illa quidem in re, quæ à te gesta est post hominum memoriam maxima, hortatorem desiderasti: illud tamen breuiter significandũ uidetur, populum R. omnia à te expectare, atq; in te aliquando recuperandæ libertatis omnem spem ponere. tu, si dies, noctesq; memineris (quod te facere certo scio) quantam rem gesseris; non obliuiscere profecto, quantæ tibi etiam nunc gerendæ sint: si enim iste prouinciam nactus erit, cui quidem ego semper amicus fui ante, quàm illum intellexi nõ modo aperte, sed etiã libenter cum Rep. bellum gerere; spem reliquam nullam uideo salutis. quamobrem te obsecro iisdem precibus, quibus senatus populusq; R. ut in perpetuum Remp. dominatu regio liberes: ut principiis cõsentiat exitus. tuum est hoc munus, tuæ partes. à te hoc ciuitas, uel omnes potius gentes non expectant solum, sed etiam postulant. quanquam, cũ hortatione nõ egeas, ut supra scripsi, non utar ea pluribus uerbis: faciam illud, quod meum est, ut tibi omnia mea officia, studia, curas, cogitationes pollicear, quæ ad tuam laudem, & gloriam pertinebunt. quamobrem uelim tibi ita persuadeas, me tum Reip. causa, quæ mihi uita mea carior est; tum quòd tibi ipsi faueam, tuamq; dignitatẽ amplificari uelim, tuis optimis consiliis, amplitudini, gloriæ nullo loco defuturum. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. T. CICERO D. BRVTO IMP. S.

Lupus noster cum Romā sexto die Mutina uenisset, postridie me mane cōuenit, tuaq; mihi mandata diligentissime exposuit, & literas reddidit. Quòd mihi tuam dignitatem commēdas: eodem tempore existimo te mihi meā dignitatem commendare: quam mehercule non habeo tua cariorem. quare mihi gratissimum facies, si exploratum habebis, tuis laudibus nullo loco nec consilium, nec studiū meum defuturum. Cum Tribuni pl. edixissent, senatus adesset ad XIII. Cal. Ian. haberentq; in animo de præsidio Consulum dess. referre: quāquam statueram in senatum ante Cal. Ian. nō uenire; tamen cum eo die ipso edictum tuum propositum esset, nefas esse duxi, aut ita haberi senatum, ut de tuis diuinis in Remp. meritis sileretur (quod factum esset, nisi ego uenissem) aut, etiam siquid honorifice de te diceretur, me non adesse. itaq; in senatum ueni mane. quod cum esset animaduersum, frequentissimi senatores cōuenerunt. quæ de te in senatu egerim; quæ in concione maxima dixerim; aliorum te literis malo cognoscere. illud tibi persuadeas uelim, me omnia, quæ ad tuam dignitatem augendam pertinebunt, quæ est per se amplissima, summo semper studio suscepturum, & defensurum. quod quanquam intelligo me cum multis esse facturum, tamen appetam huius rei principatum. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. T. CICERO D. BRVTO IMP. S.

C

Vm adhibuisset domi meæ Lupus me, & Libonem, & Seruium consobrinum tuum: quæ mea fuerit sententia, cognosse te ex Cn. Seio arbitror, qui nostro sermoni interfuit. reliqua, quanquam statim Seium Græceius est subsecutus, tamen ex Græceio poteris cognoscere. caput autem est hoc, quod te diligentissime percipere, & meminisse uelim, ut ne in libertate, & salute populi R. conseruanda auctoritatem senatus expectes nondum liberi, ne & tuum factum condemnes (nullo enim publico consilio Remp. liberasti: quo est etiam res illa maior, & clarior) & adolescentem, uel puerum potius Cæsarem iudices temere fecisse, qui tantam causam publicam priuato consilio susceperit: deniq; homines rusticos, sed fortissimos uiros, ciueisq; optimos, dementeis fuisse iudices, primum milites ueteranos commilitones tuos, deinde legionem Martiam, legionem quartam, quæ suum Consulem hostem iudicauerunt, seq; ad salutem Reip. defendendam contulerunt. uoluntas senatus pro auctoritate haberi debet, cum auctoritas impeditur metu. postremo suscepta tibi causa iam bis est, ut non sit integrum: primum Id. Mart. deinde proxime, exercitu nouo, & copijs comparatis. quamobrem ad omnia ita paratus, atq; animatus esse debes, non ut nihil facias, nisi iussus, sed ut ea geras, quæ ab omnibus summa cum admiratione laudentur. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. T. CICERO D. BRVTO IMP. S.

EO tempore Polla tua misit, ut ad te, siquid uellem, darem literarũ, cũ, quid scriberem, nõ habebam: omnia enim erãt suspensa propter expectationẽ legatorum: qui quid egissent, nihil dum nũtiabatur. hæc tamen scribenda existimaui: primũ, senatum populumq́; R. de te laborare non solum salutis suæ causa, sed etiam dignitatis tuæ: admirabilis est enim quædam tui nominis caritas, amorq́; in te singularis omniũ ciuium: ita enim sperant, atq; confidunt, ut antea Rege, sic hoc tẽpore regno te Remp. liberaturum. Romæ delectus habetur, totaq́; Italia: si hic delectus appellandus est, cum ultro se offerũt omnes: tantus ardor animos hominum occupauit desiderio libertatis, odioq́; diutinæ seruitutis. De reliquis rebus à te iam expectare literas debemus, quid ipse agas, quid noster Hircius, quid Cæsar meus: quos spero breui tempore societate uictoriæ tecum copulatos fore. Reliquum est, ut de me id scribam, quod te ex tuorũ literis et spero, et malo cognoscere: me neq; deesse ulla in re, neq; unquã defuturum dignitati tuæ. Fac ualeas.

D. BRVTVS M. T. CICERONI S. D.

PAnsa amisso, quantũ detrimenti Resp. acceperit, nõ te præterit. nunc auctoritate, & prudentia tua prospicias oportet, ne inimici nostri, cõsulibus sublatis, sperent se cõualescere posse. ego, ne cõsistere possit in Italia Antonius, dabo operam. sequar eum

confestim. utrunq; me præstaturum spero, ne aut Ventidius elabatur, aut Antonius in Italia moretur. in primis rogo te, ad hominem uentosissimum Lepidum mittas, ne bellũ nobis redintegrare possit, Antonio sibi coniuncto. nã de Pollione Asinio, puto te perspicere, quid sit facturus. multæ, & bonæ, & firmæ sunt legiones Lepidi, & Asinij. neq; hæc iccirco tibi scribo, quòd te non eadem animaduertere sciam, sed quòd mihi persuasissimum est, Lepidum recte facturum nunquam, si forte uobis id de hoc dubium est. Plancum quoq; confirmetis, oro: quem spero pulso Antonio Reip. non defuturum. si se alpeis Antonius traiecerit, cõstitui præsidium in alpibus collocare, & te de omni re facre certiorem. IIII. Cal. Maij, ex castris, Rhegij.

D. BRVTVS M. T. CICERONI S. D.

n On mihi Remp. plus debere arbitror, q̃ me tibi. gratiorem me esse in te posse, q̃ isti peruersi sint in me, exploratum habes: si tamen hæc temporis uideantur dici causa, malle me tuum iudicium, quàm ex altera parte omnium istorum: tu enim à certo sensu, & uero iudicas de nobis: quod isti ne faciant, summa maleuolentia, & liuore impediuntur. interpellent me, quo minus honoratus sim; dum ne interpellent, quo minus Resp. à me commode administrari possit. quæ quanto sit in periculo, quàm potero breuissime exponam. Primum omnium, quantam perturbationem rerum urbanarum afferat obitus Consulum, quantamq; cupiditatem hominibus inijciat uacuitas, non te fugit. satis me multa scrip-

ſiſſe,quæ literis cõmendari poſſint,arbitror: ſcio enim, cui ſcribam. reuertor nunc ad Antonium. qui ex fuga cum paruulam manum peditum haberet inermiũ: ergaſtula ſoluendo, omneq; genus hominum arripiendo, ſatis magnum numerum uidetur effeciſſe. huc acceſſit manus Ventidij: quæ trans Apenninum itinere facto difficillimo, ad Vada peruenit, atq; ſe ibi cũ Antonio coniunxit. eſt numerus ueteranorum, & armatorum ſatis frequens cum Ventidio. conſilia Antonij hæc ſint neceſſe eſt, aut ad Lepidum ut ſe conferat, ſi recipitur: aut Apennino, alpibusq; ſe teneat; & decurſionibus per equites, quos habet multos, uaſtet ea loca, in quæ incurrerit: aut rurſus ſe in Etruriam referat, quòd ea pars Italiæ ſine exercitu eſt. quòd ſi me Cæſar audiſſet, atque Apenninum tranſiſſet: in tantas anguſtias Antonium compuliſſem, ut inopia potius, q̃ ferro conficeretur. ſed neque Cæſari imperari poteſt: nec Cæſar exercitui ſuo. quod utrunq; peſſimum eſt. cum hæc talia ſint: quo minus, quod ad me pertinebit, homines interpellent, ut ſupra ſcripſi, non impédio: hæc quemadmodum explicari poſſint, aut, à te cum explicabuntur, ne impediantur, timeo. alere iam milites non poſſum. cum ad Remp. liberandam acceſſi, HS mihi fuit pecuniæ CCCC. amplius. tantum abeſt, ut meæ rei familiaris liberum ſit quicquam, ut meos iam omneis amicos ære alieno obſtrinxerim. ſeptenum numerum legionum alo; qua difficultate, tu arbitrare. non, ſi Varronis theſauros haberem, ſuſtinere ſumptum poſſem. cum primum de Antonio exploratũ habuero, faciam te certiorem. Tu me amabis,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ita, si hoc idem me in te facere senseris. III. Non. Maij, ex castris, Dertone. Vale.

D. BRVTVS IMP. COS. DES. M. CICERONI S. D.

EOdem exẽplo literæ à te mihi redditæ sunt, quo pueri mei attulerunt. Tantũ me tibi debere existimo, quantũ persoluere difficile est. Scripsi tibi, quæ hic gererentur. in itinere est Antonius: ad Lepidum proficiscitur: ne de Planco quidem spem adhuc abiecit, ut ex libellis eius animaduerti, qui in me inciderunt. in quibus, quos ad Asinium, quos ad Lepidum quos ad Plancum mitteret, scribebat. ego tamen non habui ambiguum, & statim ad Plancũ misi: & biduo ab Allobrogibus, & totius Galliæ legatos expecto, quos confirmatos domũ remittam. Tu, quæ istic opus erunt administrari, prospicies, ut ex tua uoluntate, reiq; pub. cõmodo fiant. maleuolentiæ hominum in me, si poteris, occurres: si nõ poteris, hoc te cõsolabere, q me de statu meo nullis cõtumelijs deterrere possunt. Prid. Non. Maij, ex castris, finibus Statiellensium.

M. CICERO D. BRVTO IMP. COS. DES. S. D.

TReis uno die à te accepi epistolas: unã breuẽ, quã Flacco Volumnio dederas: duas pleniores, quarũ alteram tabellarius T. Vibij attulit, alterã ad me misit Lupus. ex tuis literis, & ex Græceij oratione non modo non restinctum bellũ, sed etiam inflammatum uidetur. nõ dubito autem pro tua sin-

gulari prudentia, quin perſpicias, ſi aliquid firmitatis nactus ſit Antonius, omnia illa tua præclara in Remp. merita ad nihilum eſſe uentura: ita enim Romam erat nuntiatum, ita perſuaſum omnibus, cum paucis inermibus perterritis metu, fracto animo fugiſſe Antonium. qui ſi ita ſe habet, ut, quẽadmodum audiebam de Græceio, confligi cum eo ſine periculo non poſſit: nõ ille mihi fugiſſe à Mutina uidetur, ſed locũ belli gerendi mutaſſe. itaq; homines alij fracti ſunt, nonnulli etiã queruntur, ꝙ perſecuti non ſitis. opprimi potuiſſe, ſi celeritas adhibita eſſet, exiſtimant. omnino EST hoc populi, maximeq; noſtri, in eo potiſſimũ abuti libertate, per quem eam conſecutus ſit. ſed tamen prouidendum eſt, nequa iuſta querela eſſe poſſit. res ſic ſe habet. is bellũ confecerit, qui Antonium oppreſſerit. hoc quã habeat uim, te exiſtimare malo, q̃ me apertius ſcribere. Vale.

D. BRVTVS IMP. COS. DES. M. C. S.

iAm non ago tibi gratias: cui enim re uix referre poſſum, huic uerbis non patitur res ſatisfieri. Attendere te uolo, quæ in manibus ſunt: qua enim prudentia es, nihil te fugiet, ſi meas literas diligenter legeris. ſequi confeſtim Antonium his de cauſis Cicero non potui. eram ſine equitibus, ſine iumentis. Hircium perijſſe neſciebam. Cæſari non credebam prius, q̃ conueniſſem, & collocutus eſſem. hic dies hoc modo abijt. poſtridie mane à Panſa ſum acceſſitus Bononiam. cum in itinere eſſem, nuntiatum mihi eſt eum mortuum eſſe. recurri ad meas copiolas:

ſic enim

sic enim uere eas appellare possum. sunt extenuatissimæ, & inopia omnium rerum pessime acceptæ. biduo me Antonius antecessit, itinere multo maiore fugiens, quàm ego sequens: ille enim ijt passim, ego ordinatim. quacunq; iuit, ergastula soluit, homines arripuit. constitit nusquam prius, quàm ad Vada uenit: quem locum uolo tibi esse notum. iacet inter Appenninum, & alpeis, impeditissimus ad iter faciendum. cum abessem ab eo millia passuum triginta, & se iam Ventidio coniunxisset: concio eius ad me est allata: in qua petere cœpit à militibus, ut se trans alpeis sequerentur, sibi cum M. Lepido conuenire. succlamatum est, & frequenter à militibus Ventidianis (nam suos ualde quampaucos habet) sibi aut in Italia pereundum esse, aut uincendum. etiam orare cœperunt, ut Pollentiam iter facerent. cum sustinere eos non posset, in posterum diem iter suum contulit. hac re mihi nuntiata, statim quinq; cohorteis Pollentiam præmisi, meumq; iter eò contuli. hora ante præsidium meum Pollentiam uenit, q̃ Trebellius cum equitibus. sanequam sum gauisus: in hoc enim uictoriã puto consistere. in spem uenerant, ꝙ neque Planci quatuor legiones omnibus suis copijs pares arbitrabantur: neq; ex Italia tam celeriter exercitum traijci posse credebant. quos ipsi adhuc satis arroganter Allobroges, equitatusq; omnis, qui eò præmissus erat à nobis, sustinebant: nostroq; aduẽtu sustineri facilius posse confidimus. tamen siquo etiam casu Isaram se traiecerint; nequid detrimenti Reip. iniungãt, summa à nobis dabitur opera. uos magnum animum, optimamq; spem de summa Rep. habere uolumus, cum &

Z

nos, & exercitus nostros singulari concordia coniunctos, ad omnia pro uobis uideatis paratos. sed tamen nihil de diligentia remittere debetis, dareq; operam, ut quamparatissimi ab exercitu, reliquisq; rebus pro uestra salute contra sceleratissimam conspirationem hostium confligamus. qui quidem eas copias, quas diu simulatione Reip. compararant, subito ad patriæ periculum conuerterunt.

M. T. CICERO D. BRVTO IMP. S. D.

m Irabiliter mi Brute lætor, mea cõsilia, measq; sententias à te probari de Decẽuiris, de adornando adolescente. sed quid refert? mihi crede homini nõ glorioso, planè iam Brute frigeo: ὄργανον enim erat meũ senatus: id est iam dissolutũ. tantã spem attulerat exploratæ uictoriæ tua præclara Mutina eruptio, fuga Antonij conciso exercitu, ut omnium animi relaxati sint, meæq; illæ uehementes contentiones tanq̃ σκιαμαχία esse uideantur. sed ut ad rem redeã. legionem Martiam, & quartã negant, qui illas norũt, ulla conditione ad te posse perduci. Pecuniæ, quã desideras, ratio potest haberi, eaq; habebitur. De Bruto accersendo, Cæsareq; ad Italiæ præsidium tenendo, ualde tibi assentior. sed, ut scribis, habes obtrectatores: quos equidẽ facillime sustineo: sed impediũt tamen. ex Africa legiones expectantur. sed bellum istic renatũ homines mirantur. nihil tã præter spem unq̃: nam die tuo natali uictoria nuntiata, in multa secula uidebamus Remp. liberatã. noui timores retexunt superiora. scripsisti autẽ ad me ijs, quas Idib. Maij dedisti, modo te ac

cepisse à Planco literas, non recipi à Lepido Antonium. id si ita est, omnia faciliora: sin aliter, magnũ negotiũ: cuius exitum ne extimescam, tuæ partes sunt. ego plus, q̃ feci, facere nõ possum. te tamẽ, id quod spero, omniũ maximum, & clarissimum uidere cupio. Vale.

M. T. CICERO D. BRVTO IMP. S. D.

Etsi mihi tuæ literæ iucũdissimæ sunt: tamen iucundius fuit, quòd in summa occupatione tua Planco collegæ mandasti, ut te mihi per literas excusaret. quod fecit ille diligenter. mihi autem nihil amabilius officio tuo, & diligentia. coniunctio tua cum collega, cõcordiaq; uestra, quæ literis cõmunibus declarata est, senatui, populoq; R. gratissima accidit. quod superest, perge mi Brute, & iam non cũ alijs, sed tecum ipse certa. plura scribere non debeo, præsertim ad te, quo magistro breuitatis uti cogito. Literas tuas uehementer expecto, & quidem taleis, qualeis maxime opto.

M. T. CICERO D. BRVTO IMP. S. D.

Permagni interest, quo tibi hæc tẽpore epistola reddita sit: utrũ cum solicitudinis aliquid haberes: an cũ ab omni molestia uacuus esses. itaq; ei præcepi, quem ad te misi, ut tempus obseruaret epistolæ tibi reddendæ: nam quemadmodum coràm, qui ad nos intempestiue adeunt, molesti sæpe sunt; sic epistolæ offendunt non loco redditæ. si autem, ut spero, nihil te perturbat, nihil impedit, & ille, cui mandaui, satis scite, & cõmode tempus ad te cepit adeundi:

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

confido me, quod uelim, à te facilè impetraturũ. L. Lamia Præturam petit. hoc ego utor uno omnium plurimum. magna uetustas, magna consuetudo intercedit: quodq́; plurimum ualet, nihil mihi eius est familiaritate iucundius. magno præterea beneficio eius, magnoq́; merito sum obligatus: nam Clodianis temporibus, cum equestris ordinis princeps esset, proq́; mea salute acerrime propugnaret, à Gabinio Cos. relegatus est: quod ante id tempus ciui Romano Romæ contigit nemini. hoc cum populus R. meminerit, me ipsum non meminisse turpissimũ est. quapropter persuade tibi mi Brute, me petere Præturã: quanq̃ enim Lamia summo splẽdore, summa gratia est, usus magnificentissimo munere ædilitio; tamen quasi ea ita non essent, ego suscepi totum negotium. nunc si me tanti facis, quãti certe facis; quando equitum centurias tenes, in quibus regnas, mitte ad Lupum nostrum, ut is nobis eas centurias conficiat. non tenebo te pluribus. ponam in extremo, quod sentio. nihil est Brute, cum omnia à te expectem, quod mihi gratius facere possis. Vale.

M. T. C. D. BRVTO IMP. S. D.

l Amia uno omniũ familiarissime utor. magna eius in me nõ dico officia, sed merita, ea que sunt populo R. notissima. is magnificentissimo munere Aedilitatis perfunctus, petit Præturã: omnesq́; intelligũt, nec dignitatẽ ei deesse, nec gratiã. sed is ambitus extare uidetur, ut ego omnia pertimescã, totãq́; petitionẽ Lamiæ mihi sustinẽdã putẽ. in ea re quã tũ me possis adiuuare, facile perspicio: nec uero, quãtũ

mea causa uelis, dubito. uelim igitur mi Brute tibi persuadeas, nihil me maiore studio à te petere, nihil te mihi gratius facere posse, quàm si omnibus tuis opibus, omni studio Lamiam in petitione iuueris. quod ut facias, uehementer te rogo. Vale.

M. T. CICERO D. BRVTO IMP. S. D.

Etsi ex mandatis, quæ Galbæ, Volumnioq; ad senatũ dedisti, quid timendum, suspicandumq; putares, suspicabamur: tamen timidiora mandata uidebantur, quàm erat dignum tua, populiq; R. uictoria. senatus autem mi Brute fortis est, & habet forteis duces. itaq; moleste ferebat, se à te, quem omnium, quicunq; fuissent, fortissimum iudicaret, timidum, atq; ignauum iudicari: etenim cum te incluso spem maximã omnes habuissent in tua uirtute florente Antonio; quis erat, qui quicquã timeret, profligato illo, te liberato? nec uero Lepidum timebamus: quis enim esset, qui illum tam furiosum arbitraretur, ut, qui in maximo bello pacem uelle se dixisset, is in optatissima pace bellum Reip. indiceret? nec dubito, quin tu plus prouideas. sed tamen tam recenti gratulatione, quã tuo nomine ad omnia Deorum templa fecimus, renouatio timoris magnam molestiam afferebat. quare uelim equidem, id quod spero, ut planè abiectus, & fractus sit Antonius. sin aliquid uirium forte collegerit: sentiet, nec senatui consilium, nec populo R. uirtutem deesse, nec Reip. te uiuo imperatorem XIIII. Cal. Iun. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

D. BRVTVS M. T. CICERONI S. D.

a D senatum quas literas misi, uelim prius perlegas: & , siqua tibi uidebuntur, commutes. necessario me scripsisse, ipse animaduertes: nam cum putarem quartam, et Martiam legiones mecum futuras, ut Druso, Pauloq; placuerat, uobis assentientibus; minus de reliquis rebus laborandum existimaui: nunc uero cum sim cum tironibus egētissimis; ualde & meam, & uestram uicem timeam, necesse est. Veicetini me, & M. Brutum præcipue obseruant. his ne quam patiare iniuriā fieri in senatu uernarum causa, à te peto. causam habent optimam, officium in Remp. summum, genus hominum aduersariorum seditiosum, & inertissimum. XII. Cal. Iun. Vercellis.

D. BRVTVS IMP. M. T. C. S. D.

q Vod pro me non facio, id pro te facere meus in te amor, tuaq; officia cogunt, ut timeam. sæpe enim mihi cum esset dictū, neq; à me cōtemptū, nouissime Labeo Segulius, homo sui simillimus, narrauit mihi, apud Cæsarem se fuisse, multumq; sermonem de te habitum esse: ipsum Cæsarem nihil sanè de te questū, nisi dictum, ꝙ diceret te dixisse laudādum adolescentem, ornandum, tollendum, se non esse cōmissurum, ut tolli possit. hoc ego Labeonem credo illi retulisse, aut finxisse dictum, non ab adolescente prolatum. ueteranos uero pessime loqui, uolebat Labeo me credere, & tibi ab ijs instare periculum, maximeq;

indignari, ꝙ in Decemuiris neq; Cæsar, neq; ego habiti essemus, atq; omnia ad uestrum arbitrium essent collata. hæc cum audissem, & iam in itinere essem, committendum non putaui, prius ut alpeis transgrederer, q̃, quid istic ageretur, scirem. nam de tuo periculo, crede mihi, iactatione uerborum, & denuntiatione periculi sperare eos, te perterrefacto, adolescente impulso, posse magna consequi præmia; & totam istam cantilenam ex hoc pendere, ut quãplurimum lucri faciant. neq; tamen non te cautum esse uolo, & insidias uitantem: nihil enim tua mihi uita potest esse iucũdius, neq; carius. illud uide, ne timendo, magis timere cogare: et quibus rebus potest occurri ueteranis, occurras: primũ quod desiderãt de Decemuiris, facias: deinde de præmijs, si tibi uidetur, agros militum eorum, qui cũ Antonio ueterani fuerunt, his dandos censeas ab utrisq; nostrum: de numis, lente, ac ratione habita pecuniæ: senatum de ea re constituturum. quatuor legionibus ijs, quibus agros dandos censuistis, uideo facultatem fore ex agris Syllanis, & agro Cãpano. æqualiter, aut sorte agros legionibus assignari puto oportere. hæc me tibi scribere non prudentia mea hortatur, sed amor in te, & cupiditas otij, quod sine te consistere nõ potest. Ego, nisi ualde necesse fuerit, ex Italia non excedam. legiones armo, paro: spero me non pessimum exercitum habiturum ad omneis casus, & impetus hominum. de exercitu, quem Pansa habuit, legionem mihi Cæsar nõ remittit. ad has literas statim mihi rescribe, tuorumq; aliquem mitte, siquid recõditum magis erit, meq; scire opus esse putaris. Vale. VII. Cal. Iun. Eporædia.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. T. CICERO D. BRVTO IMP. S.

Ii isti Segulio male faciant, homini nequissimo
d omniũ qui sunt, qui fuerunt, qui futuri sunt. quid? tu illũ tecum solum, aut cum Cæsare, qui neminem prætermiserit, quicum loqui potuerit, cui non eadem ista dixerit? te tamen mi Brute sic amo, ut debeo, ꝙ istud, quicquid esset, nugarum me scire uoluisti: signum enim magnum amoris dedisti. nam quòd idem Segulius ait ueteranos queri, quòd tu & Cæsar in Decemuiris non essetis: utinã ne ego quidem essem: quid enim molestius? sed tamen, cum ego sensissem, de ijs, qui exercitus haberent, sententiam ferri oportere: ijdem illi, qui solent, reclamarunt. itaq; excepti etiam estis me uehementer repugnante. quocirca Segulium negligamus, qui res nouas quærit: non quo ueterẽ comederit: nullam enim habuit: sed hãc ipsam recentẽ nouã deuorauit. Quod autem scribis, te, quod pro te ipso nõ facias, id pro me facere, ut de me timeas aliquid: omni te uir optime, mihiq; carissime Brute de me metu libero: ego enim, quæ prouideri poterunt, nõ fallar in ijs: quæ cautionem non habebunt, de ijs nõ ita ualde laboro: sim etenim impudens, si plus postulem, ꝗ homini à rerum natura tribui potest. Quod mihi præcipis, ut caueam, ne timendo magis timere cogar: et sapienter, & amicissime præcipis. sed uelim tibi persuadeas, cum te cõstet excellere hoc genere uirtutis, ut nunquã extimescas, nunquã perturbere; me huic tuæ uirtuti proxime accedere. quàobrem neq; metuã quicquam, & cauebo omnia. sed uide, ne tua iam mi Brute

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

culpa futura sit, si ego quicquam timeam: tuis enim opibus, & Consulatu tuo, etiam si timidi essemus, tamen omnẽ timorem abijceremus: præsertim cũ persuasum omnibus esset, mihiq; maxime, nos à te unice diligi. Consilijs tuis, quæ scribis de quatuor legionibus, deq; agris assignandis ab utrisq; uestrũ, uehemẽter assentior. itaq; cum quidã de collegis nostris agrariam curationẽ ligurirent, disturbaui rem, totamq; uobis integrã reseruaui. siquid erit occultius, & (ut scribis) reconditum, meorũ aliquem mittam, quo fidelius ad te literæ perferantur. Vale. Pr. Non. Iun.

M. T. CICERO D. BRVTO IMP. S. D.

C Vm Appio Claudio C. F. summa mihi necessitudo est, multis eius officijs, et meis mutuis cõstituta. peto à te maiorẽ in modũ, uel humanitatis tuæ, uel mea causa ut eum auctoritate tua, quæ plurimũ ualet, conseruatũ uelis. uolo te, cũ fortissimus uir cognitus sis, etiam clementissimũ existimari. magno tibi erit ornamento, nobilissimũ adolescentem beneficio tuo esse saluum. cuius quidem causa hoc melior debet esse, quòd pietate adductus, propter patris restitutionẽ se cum Antonio coniunxit. quare etsi minus ueram causam habebis, tamen uel probabilem aliquam poteris inducere. nutus tuus potest hominẽ summo loco natum, summo ingenio, summa uirtute, officiosissimum præterea, & gratissimum, incolumẽ in ciuitate retinere. quod ut facias, ita à te peto, ut maiore studio, magis'ue ex animo petere nõ possim. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

D. BRVTVS M. T. CICERONI S. D.

n Os hic ualemus recte: & quo melius ualeamus, operam dabimus. Lepidus commode de nobis sentire uidetur. omni timore deposito, debemus libere Reip. consulere. quod si omnia essent aliena, tamē tribus tātis exercitibus proprijs Reip. ualentibus, magnum animum habere debebas, quem & semper habuisti, & nunc fortuna adiuuante augere potes. Quæ tibi superioribus literis mea manu scripsi, terrendi tui causa homines loquuntur. si frenum momorderis: peream, si te omnes, quotquot sunt, conantem loqui ferre poterunt. Ego, tibi ut antea scripsi, dum mihi à te literæ ueniant, in Italia morabor. Vale. VIII. Cal. Iun. Eporædia.

CICERO D. BRVTO S. D.

n Arro tibi: antea subirascebar breuitati tuarum literarum: nūc mihi loquax esse uideor. te igitur imitabor. q̄ multa q̄ paucis, Te recte ualere, operamq; dare, ut quotidie melius: Lepidū cōmode sentire: tribus exercitibus quiduis nos oportere confidere. si timidus essem, tamen ista epistola mihi omnem metum absterfisses. sed, ut mones, frenum momordi: etenim, qui te incluso omnem spem habuerim in te, quid nunc putas? cupio iam uigiliā meam Brute tibi tradere, sed ita, ut ne desim constantiæ meæ. Quod scribis in Italia te moraturum, dum tibi literæ meæ ueniant: si per hostem licet, non erraris: multa enim Romæ. sin aduentu tuo bellum confici potest, ni=

hil ſit antiquius. Pecunia, expeditiſſima quæ erat, tibi decreta eſt. habes amantiſſimum Seruilium. nos non deſumus. Vale. VIII. Id. Iun.

M. T. CICERO D. BRVTO S. D.

Expectanti mihi tuas quotidie literas Lupus noſter ſubito denuntiauit, ut ad te ſcriberem, ſiquid uellem. ego autem etſi quid ſcriberem, non habebam (acta enim ad te mitti ſciebam: inanem autem ſermonem literarum tibi iniucundum eſſe audiebam) breuitatem ſecutus ſum, te magiſtro. ſcito igitur in te, & in collega ſpem omnem eſſe. De Bruto autem nihil adhuc certi: quem ego, quemadmodũ præcipis, priuatis literis ad bellum cõmune uocare nõ deſino: qui utinam iam adeſſet: inteſtinum Vrbis malum, quod eſt nõ mediocre, minus timeremus. ſed quid ago? non imitor Λακωνισμὸν tuũ. altera iam pagella procedit. uince, & uale. XIIII. Cal. Quint.

D. BRVTVS IMP. M. T. C. S. D.

In maximo meo dolore hoc ſolatio utor, ꝙ intelligunt homines, non ſine cauſa me timuiſſe iſta, quæ acciderunt. deliberent, utrum traijciant legiones ex Africa, nec ne, et ex Sardinia: Brutum accerſant, nec ne: mihi ſtipendium dent, an non, decernant. ad ſenatum literas miſi. crede mihi, niſi iſta omnia ita fiũt, quemadmodũ ſcribo, magnũ nos omneis adituros periculum. rogo te, uidete, quibus hominibus negotiũ detis, qui ad me legiones adducãt. & fide opus eſt, et celeritate. Vale. III. Non. Iun. ex caſtris.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. T. CICERO C. MATIO S. D.

Non dum satis cōstitui, molestiæ'ne plus, an uoluptatis attulerit mihi Trebatius noster, homo tum plenus officij, tum utriusq; nostrū amantissimus: nam cum in Tusculanum uesperi uenissem; postridie ille ad me, non dum satis firmo corpore cum esset, mane uenit. quem cum obiurgarem, ꝙ parum ualetudini parceret: tum ille nihil sibi fuisse longius, quàm ut me uideret. nunquidnam, inquam, noui? detulit ad me querelam tuam: de qua prius, q̄ respondeo, pauca præponam. quantum memoria repetere præterita possum, nemo est mihi te amicus antiquior. sed VETVSTAS habet aliquid cōmune cum multis: amor non habet. dilexi te, quo die cognoui, meq; à te diligi iudicaui. tuus deinde discessus, isq; diuturnus, ambitio nostra, & uitæ dissimilitudo nō est passa uoluntates nostras consuetudine conglutinari. tuū tamen erga me animū agnoui multis annis ante bellum ciuile, cum Cæsar esset in Gallia: quod enim uehementer mihi utile esse putabas, nec inutile ipsi Cæsari, perfecisti, ut ille me diligeret, coleret, haberet in suis. multa prætereo, quæ temporibus illis inter nos familiarissime dicta, scripta, communicata sunt: grauiora enim sunt consecuta. & initio belli ciuilis cum Brundusium uersus ires ad Cæsarem, uenisti ad me in Formianum: primum hoc ipsum quanti, præsertim temporibus illis? deinde oblitum me putas consilij, sermonis, humanitatis tuæ? quibus rebus interesse memini Trebatiū. nec uero oblitus sum literarum tuarum, quas ad me

misisti, cum Cæsari obuiam uenissem in agro, ut arbitror, Trebulano. secutum illud tempus est, cum me ad Pompeium proficisci siue pudor meus coegit, siue officium, siue fortuna. quod officium tuum, quod studium uel in absentem me, uel in præsentes meos defuit? quem porrò omnes mei & mihi, & sibi te amiciorem iudicauerunt? ueni Brundusium: oblitum'ne me putas, qua celeritate, ut primum audieris, ad me Tarento aduolaris? quæ tua fuerit assessio, oratio, confirmatio animi mei fracti communium miseriarum metu? tandem aliquando Romæ esse cœpimus: quid defuit nostræ familiaritati? in maximis rebus, quonam modo me gererem aduersus Cæsarem, usus tuo consilio sum. in reliquis officijs cui tu tribuisti, excepto Cæsare, præter me, ut domum uentitares, horasq; multas sæpe suauissimo sermone consumeres? tum, cum etiam, si meministi, ut hæc φιλοσοφούμενα scriberem, tu me impulisti? post Cæsaris reditum quid tibi maiori curæ fuit, q̃ ut essem ego illi quamfamiliarissimus? quod effeceras. quorsum igitur hæc oratio longior, quàm putaram? quia sum admiratus, te, qui hæc nosse deberes, quicq̃ à me cõmissum, quod esset alienum nostra amicitia, credidisse: nã præter hæc, quæ cõmemoraui, quæ testata sunt, & illustria, habeo multa occultiora, quæ uix uerbis exequi possum. omnia me tua delectant, sed maxime maxima cum fides in amicitia, consilium, grauitas, constantia, tum lepos, humanitas, literæ. quapropter redeo nunc ad querelã. Ego te suffragium tulisse in illa lege, primum non credidi: deinde, si credidissem, nunquam id sine aliqua iusta causa existimarem

te fecisse. dignitas tua facit, ut animaduertatur, quicquid facias: maleuolentia autem hominum, ut nonnulla durius, quàm à te facta sint, proferantur. ea si tu non audis; quid dicam, nescio; equidem siquando audio, tam defendo; quàm me scio à te contra iniquos meos solere defendi. defensio autem est duplex. alia sunt, quæ liquido negare soleam, ut de isto ipso suffragio: alia, quæ defendam à te pie fieri, & humane, ut de curatione ludorum. sed te hominem doctissimum non fugit, si Cæsar Rex fuerit, quod mihi quidem uidetur, in utranque partem de tuo officio disputari posse: uel in eam, qua ego uti soleo, laudandam esse fidem, & humanitatem tuam, qui amicum etiam mortuum diligas: uel in eam, qua nonnulli utuntur, libertatem patriæ uitæ amici anteponendam. ex his sermonibus utinam essent delatæ ad te disputationes meæ. illa uero duo, quæ maxima sunt laudum tuarum, quis aut libentius, quàm ego, commemorat, aut sæpius: te & non suscipiendi belli ciuilis grauissimum auctorem fuisse, & moderandæ uictoriæ? in quo qui mihi non assentiretur, inueni neminem. quare habeo gratiam Trebatio familiari nostro, qui mihi dedit causam harum literarum. quibus nisi credideris: me omnis officij, & humanitatis expertem iudicaris. quo nec mihi grauius quicquam potest esse, nec à te alienius. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

C. MATIVS M. T. C. S. P. D.

m Agnam uoluptatē ex tuis literis cepi, quòd, quam ſperarā, atq; optarā, habere te de me opinionē cognoui. de qua & ſi nō dubitabā, tamen, quia maximi æſtimabam, ut incorrupta maneret, laborabam. conſcius autem mihi eram, nihil à me cōmiſſum eſſe, quod boni cuiuſquā offenderet animum. eo minus credebam, plurimis, atq; optimis artibus ornato tibi temere quicquam perſuaderi potuiſſe, præſertim in quē mea propenſa, et perpetua fuiſſet, atq; eſſet beneuolentia. quod quando, ut uolui, ſcio eſſe: reſpondebo criminibus, quibus tu pro me, ut par erat, tua ſingulari bonitate, & amicitia noſtra ſæpe reſtitiſti: nota enim mihi ſunt, quæ in me poſt Cæſaris mortem contulerint. uitio mihi dant, ꝙ mortem hominis neceſſarij grauiter fero, atq; eum, quem dilexi, periiſſe indignor: aiunt enim patriam amicitiæ præponendā eſſe: perinde ac ſi iam uicerint, obitum eius Reip. fuiſſe utilem. ſed non agam aſtute. fateor me ad iſtum gradum ſapientiæ non perueniſſe: neq; enim Cæſarem in diſſenſione ciuili ſum ſecutus; ſed amicū, ꝗꝗ re offendebar, tamen non deſerui: neq; bellum unꝗ ciuile, aut etiam cauſam diſſenſionis probaui; quā etiam naſcentem extingui, ſumme ſtudui. itaq; in uictoria hominis neceſſarij, neq; honoris, neq; pecuniæ dulcedine ſum captus. quibus præmijs reliqui, minus apud eum, quàm ego, cum poſſent, immoderate ſunt abuſi. atq; etiā res familiaris mea, lege Cæſaris diminuta eſt: cuius beneficio plerique, qui Cæſaris morte lætantur, remanſerunt in

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ciuitate. ciuibus uictis ut parceretur, æque, ac pro mea salute, laboraui. possum igitur, qui omneis uoluerim incolumeis, eum, à quo id impetratum est, periisse non indignari? cum præsertim iidem homines illi & inuidiæ, & exitio fuerint. plecteris ergo, inquiunt, quando factum nostrum improbare audes. ò superbiam inauditam, alios in facinore gloriari, aliis ne dolere quidem impune licere. at hæc etiam seruis semper libera fuerũt, timerent, gauderent, dolerent suo potius, quàm alterius, arbitrio. quæ nunc isti, ut quidem dictitant, libertatis auctores metu nobis extorquere conantur. sed nihil agunt. nullius unquã periculi terroribus ab officio, aut ab humanitate desciscã: NVNQVAM enim honestam mortem fugiendam, sæpe etiam appetendam putaui. sed quid mihi succensent, si id opto, ut pœniteat eos sui facti? cupio enim Cæsaris mortem omnibus esse acerbam. at debeo pro ciuili parte Remp. uelle saluam. id quidem me cupere, nisi & ante acta uita, & reliqua mea spes tacente me probat: dicendo uincere non postulo. quare maiorem in modum te rogo, ut rem potiorem oratione ducas: mihiq; si sentis expedire recte fieri, credas nullam communionem cum improbis esse posse. an quod adolescens præstiti, cum etiam errare cum excusatione possem: id nunc ætate præcipitata commutem, ac me ipse retexam? non faciã, neque, quod displiceat, committam, præterquam quòd hominis mihi coniunctissimi, ac uiri amplissimi doleo grauem casum. quòd si aliter essem animatus, nunquam, quod facerem, negarem, ne & in peccando improbus, & in dissimulando timidus, ac uanus existimarer.

marer. At ludos, quos Cæsaris uictoriæ Cæsar adolescens fecit, curaui. At id ad priuatum officium, nõ ad statum Reip. pertinebat. quod tamen munus & hominis amicissimi memoriæ, ac honoribus præstare etiam mortui debui: & optimæ spei adolescenti, ac dignissimo Cæsare petenti negare non potui. ueni etiam Cos. Antonij sæpe domum salutandi causa: ad quem, qui me parum patriæ amantem esse existimant, rogandi quidem aliquid, aut auferendi causa frequentes uentitasse reperies. sed quæ hæc est arrogantia, quod Cæsar nunquam interpellauit, quin, quibus uellem, atq; etiam quos ipse non diligebat, tamen ijs uterer; eos, qui mihi amicum eripuerunt, carpendo me, efficere conari, ne, quos uelim, diligam? sed non uereor, ne aut meæ uitæ modestia parum ualitura sit in posterum contra falsos rumores: aut etiam ij, qui me non amant propter meam in Cæsarem constantiam, non malint mei, quàm sui similes amicos habere. mihi quidem si optata contingent: quod reliquum est uitæ, in otio Rhodi degam. sin casus aliquis interpellarit: ita ero Romæ, ut recte fieri semper cupiam. Trebatio nostro magnas gratias ago, quòd tuum erga me animum simplicem, atq; amicum aperuit: & quòd eum, quem semper dilexi lubenter, quo magis iure colere, atque obseruare deberem, fecit. Bene uale, & me dilige.

M. T. CICERO M. OPPIO S.

d VBITANTI mihi, quod scit Atticus noster, de hoc toto cõsilio profectionis, quòd in utranq; par-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

tem in mentem multa ueniebant, magnum pondus accessit ad tollendam dubitationem, iudicium, & consilium tuum: nam & scripsisti aperte, quid tibi uideretur: & Atticus ad me sermonem tuum pertulit. semper iudicaui, in te & in capiendo consilio prudentiam summã esse, & in dando fidem; maximeq; sum expertus, cum initio ciuilis belli per literas te consuluissem, quid mihi faciendum esse censeres, eundum'ne ad Pompeium, an manendum in Italia: suasisti, ut consulerem dignitati meæ. ex quo, quid sentires, intellexi. & sum admiratus fidem tuã, & in consilio dando religionem: quòd, cum aliud malle amicissimũ tuum putares, antiquius tibi officium meum, quàm illius uoluntas fuit. equidem & ante hoc tempus te dilexi: & semper me à te diligi sensi: & cum abessem, atq; in magnis periculis essem; & me absentẽ, & meos præsentes à te cultos & defensos esse memini: & post meũ reditũ quàm familiariter mecum uixeris, quæq; ego de te & senserim, & prædicarim; omneis, qui solent hæc animaduertere, testes habemus. grauissimũ uero iudicium de mea fide, & de constantia fecisti, cum post mortem Cæsaris totum te ad amicitiam meã contulisti. quod tuũ iudicium nisi mea summa beneuolentia erga te, omnibusq; meritis comprobaro, ipse me hominem non putabo. Tu mi Oppi conseruabis amorem tuum (etsi more magis hoc quidem scribo, quàm quo te admonendum putem) meaq; omnia tuebere: quæ tibi ne ignota essent, Attico mandaui. A` me autem, cum paulum otij nacti erimus, uberiores literas expectato. Da operam, ut ualeas. hoc mihi gratius facere nihil potes.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. TVLLII CICERONIS EPISTOLARVM AD CASSIVM, ET ALIOS LIBER XII.

M. T. CICERO C. CASSIO S. P. D.

Finem nullum facio, mihi crede, Cassi de te, & de Bruto nostro, idest de tota Rep. cogitandi, cuius omnis spes in uobis est, & in D. Bruto: quam quidem iam habeo ipse meliorem, Rep. à Dolabella meo præclarissime gesta: manabat enim illud malum urbanum, & ita corroborabatur quotidie, ut ego quidem & urbi, & otio diffiderem urbano, sed ita compressum est, ut mihi uideamur omne iam ad tempus ab illo duntaxat sordidissimo periculo tuti futuri. reliqua magna sunt, & multa, sed posita omnia sunt in uobis: quanquã primum quidq; explicemus: nam, ut adhuc quidem actum est, nõ regno, sed Rege liberati uidemur: interfecto enim Rege, regios omneis nutus tuemur: neque uero id solum, sed etiam, quæ ipse ille, si uiueret, non faceret, ea nos quasi cogitata ab illo probamus: nec eius quidem rei finem uideo. tabulæ figuntur: immunitates dantur: pecuniæ maximæ describuntur: exules reducuntur: S. C. falsa referuntur: ut tantummodo odium illud hominis impuri, & seruitutis dolor depulsus esse uideatur; Resp. iaceat in ijs perturbationibus, in quas eã ille coniecit. hæc omnia uobis sunt expedienda: nec hoc cogitandum, satis iam habere Remp. à uobis. habet illa

quidem tantum, quantum nunquam mihi in mentem uenit optare: ſed contenta non eſt; & pro magnitudine & animi, & beneficij ueſtri à uobis magna deſiderat. adhuc ulta ſuas iniurias eſt per uos interitu tyranni: nihil amplius: ornamenta uero ſua quæ recuperauit? an quòd ei mortuo paret, quem uiuum ferre non poterat? cuius æra refigere debebamus, eius etiam chirographa defendimus? at enim ita decreuimus: fecimus id quidem temporibus cedentes, quæ ualent in Rep. plurimum: ſed immoderate quidam, & ingrate noſtra facilitate abutuntur. uerum hæc propediem, & multa alia coràm. Interim uelim ſic tibi perſuadeas, mihi cum Reip. quam ſemper habui cariſſimam, tum amoris noſtri cauſa, maximæ curæ eſſe tuam dignitatem. Da operam, ut ualeas.

M. T. C. C. CASSIO S. P. D.

u Ehementer lætor tibi probari ſententiam, & orationem meam. qua ſi ſæpius uti liceret; nihil eſſet negotij, libertatem, & Remp. recuperare. ſed homo amẽs, & perditus, multóq; nequior, quàm ille ipſe, quem tu nequiſſimum occiſum eſſe dixiſti, cædis initium quærit: nullamq; aliam ob cauſam me auctorem fuiſſe Cæſaris interficiendi criminatur, niſi ut in me ueterani incitentur. quod ego periculum non extimeſco, modo faſti ueſtri gloriam cum mea laude communicem. ita nec Piſoni, qui in eum primus inuectus eſt nullo aſſentiente; nec mihi, qui idem triceſimo poſt die feci; nec P. Seruilio, qui me eſt cõſecutus,

tuto in ſenatum uenire licet: cædem enim gladiator quærit; eiusq; initium ad XIII. Cal. Oct. à me ſe facturum putauit. ad quem paratus uenerat, cum in uilla Metelli compluréis dies cõmentatus eſſet. quæ autem in luſtris, et in uino cõmentatio potuit eſſe? ita que omnibus eſt uiſus, ut ad te antea ſcripſi, ſuo more uomere, non dicere. quare quòd ſcribis te confidere, auctoritate, & eloquentia noſtra aliquid profici poſſe: non nihil, ut in tantis malis, eſt profectum: intelligit enim populus R. treis eſſe conſulares, qui, quia, quæ de Rep. bene ſenſerint, libere locuti ſunt, tuto in ſenatũ uenire non poſſint. nec eſt præterea, quòd quicquã expectes: tuus enim neceſſarius affinitate noua delectatur: itaq; iam non eſt ſtudioſus ludorum; infinitoq; fratris tui plauſu dirumpitur. alter item affinis nouis commentarijs Cæſaris delinitus eſt. ſed hæc tolerabilia: illud non ferẽdum, quòd eſt, qui ueſtro anno Conſulem filium ſuum futurum putet, ob eamq; cauſam ſe huic latroni deſeruire præ ſe ferat: nam L. Cotta familiaris meus fatali quadam deſperatione, ut ait, minus in ſenatum uenit. L. Cæſar, optimus, & fortiſſimus ciuis, ualetudine impeditur. Ser. Sulpitius & ſumma auctoritate, & optime ſentiens, non adeſt. reliquos, exceptis deſignatis, ignoſce mihi ſi non numero conſulareis. habes auctores conſilij publici: qui numerus etiam bonis rebus exiguus eſſet: quid cenſes, perditis? quare ſpes eſt omnis in uobis: qui ſi iccirco abeſtis, ut ſitis in tuto; ne in uobis quidem. ſin aliquid dignum ueſtra gloria cogitatis; uelim, ſaluis nobis; ſin id minus, res tamen publica per uos breui tempore ius ſuum recuperabit.

Ego tuis neque desum, neque deero: qui siue ad me referent, siue non; mea tibi tamen beneuolentia, fidesq; præstabitur. Vale.

M. T. CICERO C. CASSIO S. P. D.

A Vget tuus amicus furorem in dies. primum in statua, quá posuit in rostris, inscripsit, PARENTI OPTIME MERITO: ut nó modo sicarij, sed iam etiá paricidæ iudicemini: quid dico, iudicemini? iudicemur potius: uestri enim pulcherrimi facti ille furiosus me principem dicit fuisse. utinam quidem fuissem: molestus nobis non esset. sed hoc uestrum fuit: quod quando præterijt; utiná haberem, quid daré uobis consilij. sed ne mihi quidé ipsi, reperio, quid faciundú sit: QVID enim est, quod contra uim sine ui fieri possit? consilium autem omne hoc est illorum, ut morté Cæsaris persequantur. itaq; ante diem VI. Non. Oct. productus in concioné à Canutio, turpissime ille quidé discessit, sed tamé ea dixit de conseruatoribus patriæ, quæ dici deberét de proditoribus: de me quidé non dubitanter, quin omnia de meo cósilio & uos fecissetis, & Canutius faceret. cætera cuiusmodi sunt, ex hoc iudica, quòd legato tuo uiaticum eripuerút. quid eos interpretari putas, cú hoc faciút? ad hosté scilicet portari. ò rem miseram. dominum ferre non potuimus: conseruo seruimus. & tamen me quidem fauente magis, quásperáte, etiam nunc residet spes in uirtute tua. sed ubi sunt copiæ? de reliquo malo te ipsum loqui tecú, quàm dicta nostra cognoscere. Vale.

M. T. CICERO C. CASSIO S. P. D.

u Ellem Idib. Mart. me ad cœnã inuitasses: reliquiarum nihil fuisset. nunc me reliquiæ uestræ exercent, & quidem præter cæteros me. quanquã egregios Consules habemus, sed turpissimos consulareis; senatũ fortem, sed infimo quenq; honore fortissimum, populo uero nihil fortius, nihil melius, Italiaq; uniuersa. nihil autẽ fœdius Philippo, & Pisone legatis, nihil flagitiosius: qui cũ essent missi, ut Antonio ex senatus sentẽtia certas res renuntiarẽt; cum ille earum rerũ nulli paruisset, ultro ab illo ad nos intolerabilia postulata retulerunt. itaq; ad nos concurritur: factiq; iam in re salutari populares sumus. sed tu quid ageres, quid acturus, ubi deniq; esses, nesciebã. fama nũtiabat te esse in Syria: auctor erat nemo. De Bruto, quo propius est, eo firmiora uidentur esse, quæ nuntiãtur. Dolabella ualde uituperabatur ab hominibus non insulsis, quòd tibi tam cito succederet, cum tu uix dum triginta dies in Syria fuisses. itaq; constabat, eum recipi in Syriam non oportere. Summa laus & tua, & Bruti est, quod exercitum præter spem existimamini comparasse. scriberem plura, si rem, causamq; nossem. nunc quæ scribo, scribo ex opinione hominum, atq; fama. Tuas literas auide expecto. Vale.

M. T. CICERO C. CASSIO S. P. D.

H Iemem credo adhuc prohibuisse, quo minus de te certum haberemus, quid ageres, maximeq;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

ubi esses. loquebantur omnes tamen, credo quòd uolebant, in Syria te esse, habere copias. id autem eo facilius credebatur, quia simile uero uidebatur. Brutus quidem noster egregiam laudem est consecutus: res enim tantas gessit, tamq; inopinatas, ut eæ cum per se gratæ essent, tum gratiores propter celeritatem. quòd si tu ea tenes, quæ putamus: magnis subsidijs fulta Resp. est. à prima enim ora Græciæ usq; ad Aegyptũ optimorum ciuium imperijs muniti erimus, & copijs. quanquam, nisi me fallebat, res sic se habebat, ut totius belli omne discrimen in D. Bruto positũ uideretur: qui si, ut sperabamus, erupisset Mutina; nihil belli reliquum fore uidebatur. paruis omnino iam copijs obsidebatur, quòd magno præsidio Bononiam tenebat Antonius. erat autem Claternæ noster Hircius, ad Forũ Cornelium Cæsar, uterq; cũ firmo exercitu: magnasq; Romæ Pansa copias ex delectu Italiæ cõpararat. hiems adhuc rem geri prohibuerat. Hircius nihil nisi considerate, ut mihi crebris literis significat, acturus uidebatur. præter Bononiam, Regium Lepidi, Parmam, totam Galliam tenebamus studiosissimã Reip. tuos etiã clienteis transpadanos mirifice coniunctos cum causa habebamus. erat firmissimus senatus, exceptis consularibus: ex quibus unus L. Cæsar firmus est, & rectus. Ser. Sulpitij morte magnum præsidium amisimus. reliqui partim inertes. partim improbi. nonnulli inuident eorum laudi, quos in Rep. probari uident. populi uero R. totiusq; Italiæ mira consensio est. hæc erant ferè, quæ tibi nota esse uellem. nunc autem opto, ut ab istis orientis partibus uirtutis tuæ lumen eluceat. Vale.

M. T. CICERO C. CASSIO. S. P. D.

Qvi ſtatus rerum fuerit tum, cum has literas dedi, ſcire poteris ex C. Tidio Strabone uiro bono, & optime de Rep. ſentiente: nam quid dicam, cupidiſſimo tui, qui domo, & fortunis relictis, ad te potiſſimũ profectus ſit? itaq; eum tibi ne cõmendo quidem. aduentus ipſius ad te ſatis eum cõmendabit. Tu uelim ſic exiſtimes, tibiq; perſudeas, omne perfugium bonorum in te, & Bruto eſſe poſitum, ſi, quod nolim, aduerſi quid euenerit. res, cum hæc ſcribebam, erat in extremum deducta diſcrimen: Brutus enim Mutinæ uix iam ſuſtinebat. qui ſi conſeruatus erit; uicimus: ſin (quod Dij omen auertant); omnis omnium curſus eſt ad uos. proinde fac tantũ animum habeas, tantumq; apparatum, quanto opus eſt ad uniuerſam Remp. recuperandam. Vale.

M. T. CICERO C. CASSIO S. P. D.

Qvanto ſtudio dignitatem tuam & in ſenatu, & ad populum defenderim, ex tuis te malo, quàm ex me conoſcere. quæ mea ſententia in ſenatu facile ualuiſſet, niſi Panſa uehementer obſtitiſſet. ea ſententia dicta, productus ſum in concionem à Trib. pl. M. Seruilio. dixi de te quæ potui, tanta cõtentione, quantum forũ eſt; tanto clamore, cõſenſuq; populi, ut nihil unquam ſimile uiderim. id uelim mihi ignoſcas, quòd inuita ſocru tua fecerim. mulier timida uerebatur, ne Pãſæ animus offẽderetur. in cõcione qui=

dem Pansa dixit, matrem quoq; tuam, & fratrem, illam à me sententiam noluisse dici. sed me hæc nō mouebant: alia malebam: fauebam & Reip. cui semper faui, & dignitati, ac gloriæ tuæ. quod autem et in senatu pluribus uerbis disserui, & dixi in concione, in eo uelim fidem meam liberes: promisi enim, & propè cōfirmaui, te non expectasse, nec expectaturum decreta nostra, sed te ipsum tuo more Remp. defensurum. & quanquam nihil dum audieramus, nec ubi esses, nec quas copias haberes: tamen sic statuebam, omneis, quæ in istis partibus essent, opes, copiasq; tuas esse: per teq; Asiam prouinciam confidebā iam Reip. recuperatam. tu fac in augenda gloria te ipsum uincas. Vale.

M. T. CICERO C. CASSIO S. P. D.

S Celus affinis tui Lepidi, summamq; leuitatē, & inconstantiā, ex actis, quæ ad te mitti certo scio, cognosce te arbitror. itaq; nos confecto bello, ut arbitrabamur, renouatū bellum gerimus: spemq; omnem in D. Bruto, et Planco habemus: si uerum quæris, in te, et in meo Bruto non solum ad præsens perfugium, si, quod nolim, aduersi quid acciderit, sed etiam ad confirmationem perpetuæ libertatis. Nos hic de Dolabella audiebamus, quæ uellemus: sed certos auctores non habebamus. te quidem magnum hominem et præsenti iudicio, & reliqui temporis expectatione scito esse. hoc tibi proposito, fac ut ad summa contendas. nihil est tantum, quod non populus R. à te perfici, atque obtineri posse iudicet. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

M. T. CICERO C. CASSIO S. P. D.

B Reuitas tuarum literarum me quoq; breuiorem in ſcribendo facit: & , uere ut dicam, non ſatis occurrit, quod ſcribã: noſtras enim res in actis perferri ad te certo ſcio: tuas autem ignoramus: tanquam enim clauſa ſit Aſia, ſic nihil perfertur ad nos, præter rumores de oppreſſo Dolabella, ſatis illos quidem conſtantes, ſed adhuc ſine auctore. Nos confectum bellum cum putaremus, repente à Lepido tuo in ſummam ſolicitudinem adducti ſumus. itaq; perſuade tibi, maximam Reip. ſpem in te, & in tuis copijs eſſe. firmos omnino exercitus habemus: ſed tamẽ, ut omnia (ut ſpero) proſpere procedant, multum intereſt te uenire: exigua eſt enim ſpes Reip. nam nullam non libet dicere: ſed quæcunq; eſt, ea deſpondetur anno Conſulatus tui. Vale.

M. T. CICERO C. CASSIO S. P. D.

L Epidus, tuus affinis, meus familiaris, prid. Cal. Quint. ſententijs omnibus hoſtis à ſenatu iudicatus eſt, cæteriq;, qui unà cum illo à Rep. defecerunt. quibus tamen ad ſanitatem redeundi ante Cal. Sept. poteſtas facta eſt. fortis ſanè ſenatus, ſed maxime ſpe ſubſidij tui. bellum quidem, cum hæc ſcribebam, ſanè magnum erat ſcelere, & leuitate Lepidi. Nos de Dolabella quotidie, quæ uolumus, audimus, ſed adhuc ſine capite, ſine auctore, rumore nuntio. quod cum ita eſſet, tamen literis tuis, quas

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

Non. Maij ex castris datas acceperamus, ita persuasum erat ciuitati, ut illum iam oppressum omnes arbitrarentur, te autem in Italiam uenire cum exercitu: ut si hæc ex sententia confecta essent, consilio, atque auctoritate tua; sin quid forte titubatum esset, ut fit in bello, exercitu tuo niteremur. quem quidem ego exercitum quibuscunque potero rebus ornabo. cuius rei tum tempus erit, cum, quid opis Reip. laturus exercitus sit, aut quid iam tulerit, notum esse cœperit: nam adhuc tantum conatus audiuntur, optimi illi quidem, & præclarissimi, sed gesta res expectatur: quam quidem aut iam esse aliquam, aut appropinquare confido. tua uirtute, & magnitudine animi nihil est nobilius. itaque optamus, ut quamprimum te in Italia uideamus. Remp. nos habere arbitrabimur, si uos habebimus. præclare uiceramus, nisi spoliatum, inermem, fugientem Lepidus recepisset Antonium. itaque nunquam tanto odio ciuitati Antonius fuit, quanto est Lepidus: ille enim ex turbulenta Rep. hic ex pace, & uictoria bellum excitauit. huic oppositos Consules des. habemus: in quibus est magna illa quidem spes, sed anceps cura propter incertos exitus præliorum. persuade tibi igitur, in te, & in Bruto tuo esse omnia, uos expectari, Brutum quidem iam, iamq;. quòd si, ut spero, uictis hostibus nostris ueneritis: tamen auctoritate uestra Resp. exurget, & in aliquo statu tolerabili consistet: sunt enim permulta, quibus erit medendum, etiam si Resp. satis esse uidebitur sceleribus hostium liberata. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

C. CASSIVS PROCOS. M. T. C. S. D.

I uales, bene est: ego quidem ualeo. In Syriã
s me profectum esse scito ad L. Murcũ, et Q.
Crispũ Impp. uiri fortes, optimíq; ciues, posteaquam audierunt, quæ Romæ gererẽtur; exercitus mihi tradiderunt; ipsíq; mecum unà fortissimo animo Remp. administrant. item legionem, quã Q. Cæcilius Bassus habuit, ad me uenisse scito. quatuorq; legiones, quas A. Allienus ex Aegypto eduxit, traditas ab eo mihi esse scito. Nunc te cohortatione non puto indigere, ut nos absenteis, remq; publicam, quantum opus est, defendas. scire te uolo, firma præsidia nobis, senatuiq; nõ deesse, ut optima spe, & maximo animo Remp. defendas. reliqua tecum aget L. Carteius familiaris meus. Vale. Data Non. Mart. ex castris. Taricheis.

C. CASSIVS PROCOS. M. T. C. S. D.

I uales, bene est: ego quidẽ ualeo. Legi tuas
s literas, in quibus mirificũ tuũ erga me amorem recognoui: uidebaris enim non solũ fauere nobis, id quod & nostra, & Reip. causa semper fecisti; sed etiam grauem curam suscepisse, uehemẽterq; esse de nobis solicitus. itaq; quòd te primum existimare putabam, nos oppressa Rep. quiescere non posse; deinde, cum suspicarere nos moliri quod te, solicitum esse & de salute nostra, & de rerum euentu putabam: simul ac legiones accepi, quas A. Allienus eduxerat ex Aegypto; scripsi ad te, tabellariosq; complu=

res Romā misi. scripsi etiam ad senatum literas, quas reddi uetui prius, quàm tibi recitatæ essent; si forte mei obtemperare mihi uoluerunt: quòd si literæ perlatæ non sunt; non dubito, quin Dolabella, qui nefarie Trebonio occiso Asiam occupauit, tabellarios meos deprehenderit, literasq; interceperit. exercitus omneis, qui in Syria fuere, teneo. habui paululum moræ, dum promissa militibus persoluo. nunc iam sum expeditus.

A te peto, ut dignitatem meam tibi commendatam habeas, si me intelligis nullum neque periculum, neq; laborem patriæ denegasse: si contra importunissimos latrones arma cepi te hortante, & auctore: si non solum exercitum ad Remp. libertatemq; defendendam comparaui, sed etiā crudelissimis tyrannis eripui. quē si occupasset Dolabella: non solum aduentu, sed etiam opinione, & expectatione exercitus sui Antonium confirmasset. quas ob res milites tuere, si eos mirifice de Rep. meritos esse animaduertis: & effice, nequem pœniteat, Remp. quàm spem prædæ, & rapinarum sequi maluisse. item Murci, & Crispi Impp. dignitatem, quantum est in te, tuere nam Bassus misere noluit mihi legionem tradere. quòd nisi milites inuito eo legatos ad me misissent; clausam Apameam tenuisset, quoad ui esset expugnata. hæc à te peto non solum Reip. quæ tibi semper fuit carissima, sed etiam amicitiæ nostræ nomine; quam confido apud te plurimum posse. crede mihi, hunc exercitum, quem habeo, senatus, atque optimi cuiusque esse, maximeq; tuum: de cuius uoluntate assidue audiendo, mirifice te diligit, carumq; habet. qui si intellexerit commo-

da sua curæ tibi esse; debere etiam se tibi omnia puta bit. Literis scriptis, audiui Dolabellã in Ciliciam ue nisse cum suis copijs. proficiscar in Ciliciam. quid ege rim, celeriter ut scias, dabo operam. ac uelim, ut me reamur de Rep. sic felices simus. Fac ualeas, meq; ames. Non. Maij, ex castris.

C. CASSIVS S. D. M. T. C.

S I uales, bene est: ego quidem ualeo. Cũ Reip. uel salute, uel uictoria gaudemus: tũ in statu ratione tuarũ laudum, quòd maximus cõsu laris maximũ Consulẽ te ipse uicisti, & lætamur, et mi rari satis non possumus. fatale nescio quid tuæ uirtu ti datum: id quod iam sæpe experti sumus: est enim tua toga omniũ armis felicior: quæ nunc quoq; nobis penè uictam Remp. ex manibus hostiũ eripuit, ac reddi dit. nunc ergo uiuemus liberi. nunc te omnium maxi me ciuis, & mihi carissime, id quod maxime Reip. tene bris comperisti, nunc te habebimus testem nostri & in te, & in coniunctissimam tibi Remp. amoris: & quæ sæpe pollicitus es te & taciturum, dum seruiremus, & dicturum de me tum, cum profutura essent; nunc illa nõ ego quidẽ dici tantopere desiderabo, quàm sentiri à te ipso: neq; enim omniũ iudicio malim me à te com mẽdari, quàm ipse tuo iudicio digne, ac mereor, cõmen datus esse: ut hæc nouissima nostra facta non subita, nec incõuenientia, sed similia illis cogitationibus, quarũ tu testis es, fuisse iudices; meq; ad optimam spem pa triæ non minimum tibi ipsi producendum putes. Sunt

tibi M. Tulli liberi, propinquiq; digni quidem te, & merito tibi carissimi. esse etiam debent in Rep. proxime hos cari, qui studiorum tuorum sunt æmuli: quorum esse cupio tibi copiam. sed tamen non maxima me turba puto excludi, quo minus tibi uacet me excipere, & ad omnia, quæ uelis, & probes, producere. animum tibi nostrum fortasse probauimus: ingenium certe diutina seruitus, qualecunq; est, minus tamen, quàm erat, passa est uideri. Nos ex ora maritima Asiæ prouinciæ, & ex insulis quas potuimus naueis deduximus. delectum remigum, magna contumacia ciuitatum, tamen satis celeriter habuimus. secuti sumus classem Dolabellæ, cui Lucilius præerat: qui spem sæpe transitionis præbendo, neque unquam non decedendo, nouissime Corycum se contulit, & clauso portu se tenere cœpit. nos illa relicta, quòd & in castra peruenire satius esse putabamus; & sequebatur classis altera, quam anno priore in Bithynia Tullius Cimber compararat, cui Turulius Quæs. præerat: Cyprum petiuimus. ibi, quæ cognouimus, scribere ad uos quamcelerrime uoluimus. Dolabellam ut Tarsenses pessimi socij, ita Laodiceni multo amentiores ultro accersierunt. ex quibus utrisque ciuitatibus, Græcorum militum numero, speciem exercitus effecit. castra habet ante oppidum Laodiceam posita; & partem muri demolitus est; & castra oppido coniunxit. Cassius noster cum decem legionibus, & cohortibus uiginti auxiliarijs, & quatuor millibus equitum à millibus passuum uiginti, castra habet posita Παλτοῖ; & existimat se sine prælio posse uincere: nam iam ternis tetradrachmis

triticum

tritricum penes Dolabellam est: nisi quid nauibus Laodicenorũ supportarit, cito fame pereat, necesse est: ne supportare possit, & Cassij classis bene magna, cuĩ praeest Sestilius Rufus, et tres, quas nos adduximus, ego, Turulius, & Putiscus, facile praestabũt. uolo igitur uos bene sperare: &, Remp. ut uos istic expediistis, ita pro nostra parte celeriter nobis expediri posse, confidere. Vale. Data Idib. Iun. Cypro, Acromani Iacride.

LENTVLVS CICERONI SVO S. D.

C Vm Brutum nostrum cõuenissem, eumq; tardius in Asiam uenturum animaduerterẽ: in Asiam redij, ut reliquias mei laboris colligerem, & pecuniam quãprimum Romã mitterem. interim cognoui in Lycia esse classem Dolabellae, ampliusq; centum naueis onerarias, in quas exercitus eius imponi posset: idq; Dolabellam ea mente comparasse, ut, si Syriae spes eum frustrata esset, conscenderet in naueis, & Italiam peteret, seq; cum Antonijs, & reliquis latronibus coniungeret. cuius rei tanto in timore fui, ut omnibus rebus relictis, cum paucioribus, & minoribus nauibus ad illas ire conatus sim. quae res, si à Rhodijs non essem interpellatus, fortasse tota sublata esset: tamẽ magna ex parte profligata est: quãdoquidẽ classis dissipata est: aduentus nostri timore milites, ducesq; effugerunt: onerariae omnes ad unam à nobis sunt exceptae. certe (quod maxime timui) uideor esse consecutus, ut non possit classe Dolabella in Italiam peruenire, nec socijs suis firmatis durius uobis efficere negotium.

Rhodij nos, & Remp. quàm ualde desperauerint, ex literis, quas publice misi, cognosces. & quidem multo parcius scripsi, quàm re uera furere eos inueni. quòd uero aliquid de his scripsi, mirari noli: mira est eorum amentia. nec me meæ ullæ priuatim iniuriæ mouerunt unquam: malus animus eorum in nostram salutem, cupiditas partium aliarum, perseuerantia in contemptione optimi cuiusq; ferenda mihi non fuit. nec tamen omneis perditos esse puto. sed ijdem illi, qui tum fugientem patrẽ meũ, qui L. Lentulum, qui Pompeium, qui cæteros uiros clarissimos non receperunt: ijdem tanquam aliquo fato & nunc aut magistratum gerũt, aut eos, qui sunt in magistratu, in sua habent potestate. itaq; eadem superbia in prauitate utuntur. quorum improbitatem aliquando retundi, & non pati impunitate augeri, non solum utile est Reip. nostræ, sed etiam necessarium. De nostra dignitate uelim tibi ut semper curæ sit; & quocunq; tempore occasionem habueris, & in senatu, & in cæteris rebus laudi nostræ suffragere. quando Consulibus decreta est Asia, & permissum est ijs, ut, dũ ipsi uenirent, darent negotium, qui Asiam obtineant: rogo te, petas ab ijs, ut hanc dignitatem potissimum nobis tribuant, & mihi dent negotium, ut Asiam obtineam, dum ipsorum alteruter uenit: nam, quòd huc properent in magistratu uenire, aut exercitum mittere, causam non habent: Dolabella enim in Syria est: &, ut tu diuina tua mente prospexisti, & prædicasti, dum isti uenient, Cassius eum opprimet: exclusus enim ab Antiochia Dolabella, & in oppugnãdo male acceptus, nulla alia confisus urbe, Laodiceam, quæ est in Syria ad

mare, se contulit. ibi spero celeriter eum pœnas daturum: nam neque, quò refugiat, habet: neque diutius ibi poterit tantum exercitum Cassij sustinere. spero etiam confectum esse iam, & oppressum. quare non puto Pansam, & Hircium in Consolatu properaturos in prouincias exire, sed Romæ acturos Cõsulatum. itaque si ab his petieris, ut interea nobis procurationem Asiæ dent, spero te posse impetrare. præterea mihi promiserunt Pansa & Hircius coràm, & absenti mihi scripserunt, Verrioq; nostro Pansa affirmauit, se daturum operam, ne in suo Consulatu mihi succedatur. ego porrò non mediusfidius cupiditate prouinciæ produci longius spatium mihi uolo: nam mihi fuit ista prouincia plena laboris, periculi, detrimenti. quæ ego ne frustra subierim, né ue prius, quàm reliquias meæ diligentiæ consequar, decedere cogar, ualde laboro: nam si potuissem, quam exegeram, pecuniam uniuersam mittere; postularem, ut mihi succederetur. nunc quod Cassio dedi, quod Trebonij morte amisimus, quod etiam crudelitate Dolabellæ, aut perfidia eorum, qui mihi fidem, Reiq; pub. non præstiterunt, id consequi, & reficere uolo. quod aliter non potest fieri, nisi spatium habuero. id ut per te consequar, uelim, ut solet, tibi curæ sit. ego me de Rep. ita puto esse meritum, ut non prouinciæ istius beneficium expectare debeam, sed tantum, quantum Cassius, & Bruti, non solum illius facti, periculiq; societate, sed etiam huius temporis studio, & uirtute: primus enim ego leges Antonianas fregi: primus equitatum Dolabellæ ad Remp. traduxi, Cassioq;

tradidi: primus delectus habui pro salute omniũ contra coniurationem sceleratissimam: solus Cassio, & Reip. Syriam, exercitusq;, qui ibi erant, coniunxi: nam nisi ego tantã pecuniam, tantaq; præsidia, & tam celeriter Cassio dedissem: ne ausus quidẽ esset ire in Syriã; & nunc non minora pericula Reip. à Dolabella instarent, q̃ ab Antonio. atq; hæc omnia is feci, qui & sodalis, & familiarissimus Dolabellæ eram, cõiunctissimus sanguine Antonijs: prouinciã quoq; illorũ beneficio habebã: sed πατρίδα ἐμὴν μᾶλλον φιλῶν, omnibus meis bellum primus indixi. hæc etsi adhuc non magnopere mihi tulisse fructũ animaduerto: tamen non despero, nec defatigabor permanere non solũ in studio libertatis, sed etiã in labore, & periculis. attamen si etiã aliqua gloria iusta, & merita prouocabimur, senatus, & optimi cuiusq; officijs: maiore cũ auctoritate apud cæteros erimus, & eo plus prodesse Reip. poterimus. Filiũ tuum, ad Brutũ cũ ueni, uidere nõ potui, ideo ꝙ iam in hiberna cũ equitibus erat profectus. sed mediusfidius ea esse eũ opinione, et tua, & ipsius, et in primis mea causa gaudeo: fratris enim loco mihi est, q ex te natus, teq; dignus est. Vale. Data IIII. Cal. Iun. Pergæ.

P. LENTVLS P. F. PROQVAES. PROPRAET. S. D. COSS. PRAET. TRIBB. PL. SENATVI, POPVLO, PLEBIQVE R.

S I ualetis, liberiq; uestri ualent, bene est: ego quoque ualeo. Scelere Dolabellæ oppressa Asia,

in proximam prouinciam Macedoniã, præsidiaq; Reip. quæ M. Brutus uir clarissimus tenebat, me contuli; & id egi, ut, per quos celerrime posset, Asia prouincia, uectigaliaq; in uestram potestatem redigerentur. quod cum pertimuisset Dolabella; & uastata prouincia, correptis uectigalibus, præcipue ciuibus Romanis omnibus crudelissime denudatis, ac diuenditis, celerius Asia excessisset, quàm eò præsidium adduci potuisset: diutius morari, aut expectare præsidiũ non necesse habui: & quamprimum ad meũ officium reuertẽdum mihi esse existimaui, ut & reliqua uectigalia exigerem, &, quã deposui, pecuniam colligerem: quicquid ex ea correptum esset, aut quorum id culpa accidisset, cognoscerem quãprimum, et uos de omni re facerem certiores. interim cum per insulas in Asiam nauigãti mihi nunciatum esset, classem Dolabellæ in Lycia esse, Rhodiosq; naueis complureis instructas, & paratas in aqua habere: cum ijs nauibus, quas aut mecum adduxeram, aut comparauerat Patiscus Proquæs. homo mihi cum familiaritate, tum etiam sensibus in Rep. coniunctissimus, Rhodum reuerti, confisus auctoritate uestra, senatusq; consulto, quo hostem Dolabellam iudicaratis, fœdere quoq;, quod cũ his M. Marcello, Ser. Sulpitio Coss. renouatum erat, quo iurauerãt Rhodij, eosdem hosteis se habituros, quos senatus, populusq; R. quæ res nos uehementer fefellit: tantũ enim abfuit, ut illorum præsidio nostram firmaremus classem, ut etiam à Rhodijs urbe, portu, statione, quæ extra urbem est, commeatu, aqua deniq; prohiberentur nostri milites, nos uix ipsi singulis cum nauigiolis reciperemur. quam indigni-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

tatem, diminutionemq; maiestatis non solum iuris nostri, sed etiam imperij, populiq; R. iccirco tulimus, quod interceptis literis cognoramus, Dolabellam, si desperasset de Syria, Aegyptoq;, quod necesse erat fieri, in naueis cum omnibus suis latronibus, atq; omni pecunia conscendere esse paratum, Italiamq; petere: iccirco etiam naueis onerarias, quarum minor nulla erat duum millium amphorarum, contractas in Lycia à classe eius obsideri. huius rei timore P.C. percitus, iniurias perpeti, & cum contumelia etiam nostra omnia prius experiri malui. itaque ad illorum uoluntatem introductus in urbem, & in senatum eorum, quàm diligentissime potui causam Reip. egi: periculumq; omne, quod instaret, si ille latro cũ omnibus suis naueis conscendisset, exposui. Rhodios autem tanta in prauitate animaduerti; ut omneis firmiores putarent, quàm bonos; ut hanc concordiam, & conspirationem omnium ordinum ad defendendam libertatem propense non crederent esse factam; ut patientiam senatus, & optimi cuiusq; manere etiam nunc confiderent, nec potuisse audere quenquam Dolabellam hostem iudicare; ut deniq; omnia, quæ improbi fingebant, magis uera existimarent, quàm quæ uere facta erant, & à nobis docebantur. qua mente etiam ante nostrum aduentum, post Trebonij indignissimam cædem, cæteraq; tot, tamq; nefaria facinora, binæ profectæ erant ad Dolabellam legationes eorum, & quidem nouo exemplo, contra leges ipsorum, prohibentibus ijs, qui tum magistratus gerebant. hæc siue timore, ut dictitant, de agris, quos in cõtinenti habẽt, siue furore, siue

potentia paucorum, qui & antea pari contumelia uiros clarissimos affecerant, & nunc maximos magistratus gerentes: nullo exemplo, neq; uestra ex parte, neq; nostro præsentium, neq; imminẽti Italiæ, urbiq; nostræ periculo, si ille paricida cum suis latronibus, nauibus, ex Asia, Syriáq; expulsus, Italiam petijsset, mederi, cũ facile possent, uoluerunt. nonnullis etiam ipsi magistratus ueniebant in suspicionem, detinuisse nos, & demorati esse, dum classis Dolabellæ certior fieret de aduentu nostro. quam suspicionem consecutæ res aliquot auxerunt, maxime quòd subito ex Lycia Sex. Marius, & C. Titius legati Dolabellæ à classe discesserũt, nauiq; longa profugerunt, onerarijs relictis, in quibus colligendis non minimum temporis, laborisq; consumpserunt. itaq; cum à Rhodo cum ijs, quas habueramus, nauibus in Lyciam uenissemus, naueis onerarias recepimus, dominisq; restituimus. ijdemq;, quod maxime uerebamur, ne posset Dolabella cum suis latronibus in Italiam uenire, timere desijmus. classem fugientem persecuti sumus usque Sydam, quæ extrema regio est prouinciæ meæ. ibi cognoui partem nauium Dolabellæ diffugisse, reliquas Syriam, Ciprumq; petijsse. quibus disiectis, cum scirem C. Casij singularis ciuis, & ducis classem maximam fore præsto in Syria: ad meum officium reuerti: daboq; operam, ut meum studium, & diligentiam uobis P. C. & Reip. præstem, pecuniamq;, quàm maximam potero, & q̃ celerrime, cogam, omnibusq; cum rationibus ad uos mittam. si percurrero prouinciam, & cognouero, qui nobis, & Reip. fidem præstiterunt in con-

seruanda pecunia à me deposita, quiq; scelere ultro deferentes pecuniam publicam hoc munere societatem facinorum cum Dolabella inierunt, faciam uos certiores. de quibus, si uobis uidebitur, si, ut meriti sunt, grauiter constitueritis, nosq; uestra auctoritate firmaueritis: facilius & reliqua exigere uectigalia, & exacta seruare poterimus. interea quo cõmodius uectigalia tueri, prouinciamq; ab iniuria defendere possim, præsidium necessarium, uoluntariumq; comparaui. His literis scriptis, milites circiter XXX. quos Dolabella ex Asia conscripserat, è Syria fugientes in Pamphyliam uenerunt. hi nuntiauerunt, Dolabellam Antiochiam, quæ in Syria est, uenisse, non receptum: conatum esse aliquoties ui introire, repulsum semper esse cum magno suo detrimento: itaq; centum circiter amissis, ægrisq; compluribus relictis, noctu Antiochia profugisse Laodiceam uersus: ea nocte omneis ferè Asiaticos milites ab eo discessisse: ex his ad octingentos Antiochiam redijsse, et se ijs tradidisse, qui à Cassio relicti, urbi illi præerant: cæteros per Amanum in Ciliciam descendisse: quo ex numero se quoq; esse dicebant: Cassium autem cum suis omnibus copijs nuntiatũ esse quatridui iter à Laodicea abfuisse tum, cum Dolabella eò tenderet. quamobrem opinione celerius confido sceleratissimum latronem pœnas daturum. IIII. Non. Iun. Pergæ.

C. TREBONIVS M. CICERONI S.

SI uales, bene eſt: ego quidem ualeo. Athenas ueni ad XI. Cal. Iun. atque ibi, quod maxime optabam, uidi filium tuum, deditum optimis ſtudijs, ſummaq; modeſtiæ fama. qua ex re quãtam uoluptatem ceperim, ſcire potes etiam me tacente: nõ enim neſcis, quanti te faciam, & quàm pro noſtro ueterrimo, uerißimoq; amore omnibus tuis etiam minimis cõmodis, nõ modo tanto bono, gaudeã. noli putare mi Cicero me hoc auribus tuis dare. nihil adoleſcente tuo, atq; adeo noſtro (nihil enim mihi à te poteſt eſſe ſeiunctũ) aut amabilius omnibus ijs, qui Athenis ſunt, eſt; aut ſtudioſius earũ artium, quas tu maxime amas, hoc eſt optimarũ. itaq; tibi, quod uere facere poſſum, libẽter quoq; gratulor, nec minus etiam nobis, ꝙ eum, quem neceſſe erat diligere, qualiſcunq; eſſet, talem habemus, ut libenter quoq; diligamus. qui cum mihi in ſermone inieciſſet ſe uelle Aſiam uiſere: non modo inuitatus, ſed etiam rogatus eſt à me, ut id potißimum nobis obtinentibus prouinciam faceret. cui nos & caritate, & amore tuum officium præſtaturos non debes dubitare. illud quoq; erit nobis curæ, ut Cratippus unà cum eo ſit, ne putes in Aſia feriatum illum ab ijs ſtudijs, in quæ tua cohortatione incitatur, futurum: nam illum paratum, ut uideo, & ingreſſum pleno gradu, cohortari non intermittemus, quo in dies longius diſcẽdo, exercendoq; ſe, procedat. Vos quid ageretis in Rep. cum has literas dabam, non ſciebam. audiebam quædam turbulenta, quæ ſcilicet cupio eſſe falſa, ut

aliquando otiosa libertate fruamur: quod uel minime adhuc mihi contigit. ego tamen nactus in nauigatione nostra pusillũ laxamenti, concinnaui tibi munusculum ex instituto meo: & dictum, cum magno nostro honore à te dictum, conclusi, & tibi infra subscripsi. in quibus uersiculis si tibi quibusdam uerbis εὐθυῤῥημονέστερος uidebor: turpitudo personæ eius, in quam liberius inuehimur, nos uindicabit. ignosces etiã iracundiæ nostræ, quæ iusta est in eiusmodi & homines, & ciueis. deinde qui magis hoc Lucilio licuerit assumere libertatis, q̃ nobis? cum, etiã si odio pari fuerit in eos, quos læsit, tamen certe non magis dignos habuerit, in quos tanta libertate uerborũ incurreret. tu, sicut mihi pollicitus es, adiunges me quamprimum ad tuos sermones. nanq; illud non dubito, quin, siquid de interitu Cæsaris scribas, non patiaris me minimam partem et rei, & amoris tui ferre. Vale, & matrem, meosq; tibi commendatos habe. D. VIII. Cal. Iun. Athenis.

M. T. CICERO Q. CORNIFICIO COLLEGAE S.

g Rata mihi ueheme͂ter est memoria nostri tua, quam significasti literis: quam ut conserues, non quo de tua constantia dubitem, sed quia mos est ita rogandi, rogo. Ex Syria nobis tumultuosiora quædã nuntiata sunt: quæ, quia tibi sunt propiora, q̃ nobis, tua me causa magis mouent, q̃ mea. Romæ summũ otium est, sed ita, ut malis salubre aliquod, & honestum negotium: quod spero fore, quia uideo

id curæ esse Cæsari. Me scito, dum tu absis, quasi occasionem quandam, & licentiam nactum, scribere audacius, & cætera quidem fortasse, quæ etiam tu conce deres: sed proxime scripsi de optimo genere dicẽdi: in quo sæpe suspicatus sum te à iudicio nostro, sic scilicet, ut doctum hominem à non indocto, paululum dissidere. huic tu libro maxime uelim ex animo; si minus, gratiæ causa suffragere. dicam tuis, ut eum, si uelint, describant, ad teq; mittant: puto enim, etiam si rem minus probabis, tamen in ista solitudine, quicquid à me profectum sit, iucundum tibi fore. Quòd mihi existimationẽ tuam, dignitatemq; cõmendas: facis tu quidem omnium more: sed uelim sic existimes, me cũ amori, quem inter nos mutuũ esse intelligam, plurimũ tribuere, tum de summo ingenio, & de optimis tuis studijs, & de spe amplissimæ dignitatis ita iudicare, ut neminem tibi anteponam, cõparem paucos. Vale.

CICERO CORNIFICIO COLLEGAE S. D.

q Vod extremum fuit in ea epistola, quam à te proxime accepi, ad id primum respõdebo: animaduerti enim hoc uos magnos oratores facere nõnunquam. Epistolas requiris meas. ego autẽ nunquam, cum mihi denuntiatum esset à tuis ire aliquem, non dedi. Quod mihi uideor ex tuis literis intelligere, te nihil cõmissurum esse temere, nec ante, q̃ scisses, quò iste nescio qui Cæcilius Bassus erumperet, quicquã certi constituturum: id ego & sperarã prudentia tua fretus; &, ut confiderẽ, fecerunt tuæ grauissimæ li=

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

teræ. idq; ut facias quamsæpissime, ut, et quid tu agas, & quid agatur, scire possim, & etiam quid acturus sis, ualde te rogo. etsi periniquo patiebar animo te à me digredi: tamen eo tempore me consolabar, quòd et in summum otium te ire arbitrabar, & ab impendentibus magnis negotijs discedere. utrunq; contra accidit: istic enim bellum est exortum: hic pax cõsecuta, sed eiusmodi pax, in qua, si adesses, multa te non delectarent, ea tamen, quæ ne ipsum Cæsarem quidem delectent: BELLORVM enim ciuilium ij semper exitus sunt, ut non ea solum fiant, quæ uelit uictor, sed etiam ut ijs mos gerendus sit, quibus adiutoribus parta sit uictoria. equidem sic iam obdurui, ut ludis Cæsaris nostri æquissimo animo uiderem T. Plancum, audirem Laberij, et Publij poemata. nihil mihi tam deesse scito, quàm quicum hæc familiariter, doctéq; rideam. is tu eris, si quamprimum ueneris. quod ut facias, non mea solum, sed etiam tua interesse arbitror. Vale.

M. T. CICERO CORNIFICIO S.

Libentissime legi tuas literas: in quibus iucundissimum mihi fuit, q cognoui meas tibi redditas esse: non enim dubitabã, quin eas libenter lecturus esses: uerebar, ut redderentur. Bellum, quod est in Syria, Syriamq; prouinciam tibi tributam esse à Cæsare, ex tuis literis cognoui. eandem rem tibi uolo bene, & fœliciter euenire. quod ita fore confido, fretus & industria, & prudentia tua. sed de Parthici belli suspicione quod scribis, sanè me commouit.

quantum copiarum haberes, cum ipse coniectura conse qui poteram, tum ex tuis literis cognoui. itaq; opto, ne se illa gens moueat hoc tempore, dum ad te legiones eæ perducantur, quas audio duci. quod si pares copias ad confligendum non habebis, non te fugiet uti consilio M. Bibuli, qui se oppido munitissimo, & copiosissimo tandiu tenuit, quandiu in prouincia Parthi fuerunt. sed hæc melius ex re, & ex tempore constitues. mihi quidem usque curæ erit, quid agas, dum, quid egeris, sciero. Literas ad te nunquã habui cui darem, quin dederim. à te, ut idem facias, peto, in primisq;, ut ita ad tuos scribas, ut me tuum sentiant esse. Vale.

M. CICERO CORNIFICIO COLLEGAE S.

g Ratæ mihi tuæ literæ, nisi quòd Sinuessanum diuersoriolum contempsisti. quam quidem contumeliam uilla pusilla iniquo animo feret, nisi in Cumano, & Pompeiano reddideris πάντα περὶ πάντων. sic igitur facies, meq; amabis, & scripto aliquo lacesses: ego enim respondere facilius possum, quàm prouocare. quòd si, ut est, cessabis: lacessam, ne tua ignauia etiam inertiã afferat. plura otiosus. hæc, cum essem in senatu, exaraui. Vale.

M. CICERO CORNIFICIO S.

c Aius Anitus, familiaris meus, uir omnibus rebus ornatus, negotiorũ suorum causa legatus

est in Africam legatione libera. eum uelim rebus omnibus adiuues, operamq; des, ut quamcommodissime sua negotia conficiat. in primisq;, quod ei carissimum est, dignitatem eius tibi cōmendo. idq; à te peto, quod ipse in prouincia facere sum solitus non rogatus, ut omnibus senatoribus lictores darem: quod idem acceperam, & cognoueram à summis uiris factitatum. hoc igitur mi Cornifici facies: cæterisq; rebus omnibus eius dignitati, reiq;, si me amas, consules. id erit mihi gratissimum. Da operam, ut ualeas.

M. T. C. S. P. D. CORNIFICIO.

nOs hic cum homine gladiatore omnium nequissimo collega nostro Antonio bellū gerimus, sed nō pari conditione, cōtra arma uerbis. at etiam de te concionatur: nec impune: nam sentiet, quos lacessierit. ego autem acta ad te omnia arbitror perscribi ab alijs. à me futura debes cognoscere, quorum quidem non est difficilis coniectura. oppressa omnia sunt: nec habent ducem boni: nostriq; τυραννοκτόνοι longe gentium absunt. Pansa & sentit bene, & loquitur fortiter. Hircius noster tardius conualescit. quid futurum sit, planè nescio. spes tamen una est, aliquando populum R. maiorum similem fore. ego certe Reip. non deero: & quicquid acciderit, à quo mea culpa absit, animo forti feram. illud profecto, quoad potero: tuā famam, & dignitatē tuebor. ad XIII. Cal. Ian. senatus frequens mihi est assensus cū de cæteris rebus magnis, & necessarijs, tum de prouincijs ab ijs, qui

obtinerent, retinendis, neq; cuiquam tradendis, nisi qui ex S. C. successisset. hoc ego cũ Reip. causa censui, tũ mehercule in primis retinendæ dignitatis tuæ. quamob ré te amoris nostri causa rogo, Reip. causa hortor, ut ne cui quicq̃ iuris in tua prouincia esse patiare, atq; ut omnia referas ad dignitaté, qua nihil potest esse præstã tius. uere tecum agã, ut necessitudo nostra postulat: in Sépronio, si meis literis obtemperasses, maximã ab omni bus laudem adeptus esses. sed illud & præterijt, & le uius est. hæc magna res est. fac ut prouinciã retineas in potestate Reip. plura scripsissem, nisi tui festinarent. itaq; Cherippo nostro me uelim excuses. Vale.

M. T. CICERO CORNIFICIO S. D.

OMnem cõditionem imperij tui, statumq; pro uinciæ mihi demõstrauit Stratorius. ò multa intolerabilia locis omnibus. sed quo tua maior dignitas, eo, quæ tibi acciderunt, minus ferenda: neque enim, quæ tu propter magnitudinem & animi, & ingenij moderate fers, à te non ulciscenda sunt, etiam si non sint dolenda. sed hæc posterius. Rerũ urbanarum acta tibi mitti certò scio. q̃ ni ita putarem, ipse perscriberem, in primisq; Cæsaris Octauiani conatum: de quo multitudini fictum ab Antonio crimen uidetur, ut in pecuniam adolescentis impetum faceret. prudentes autem, & boni uiri & credunt factum, & probant. quid quæris? magna spes est in eo. nihil est, quod nõ existimetur laudis, & gloriæ causa facturus. Antoniusauté, noster familiaris, tãto se odio esse intelli git, ut, cũ interfectores suos domi cõprehéderit, ré pro-

ferre non audeat. ad V I I. Id. Oct. Brunduſium uenerat, profectus obuiam legionibus Macedonicis quatuor: quas ſibi cōciliare pecunia cogitabat, eaſq; ad Vrbem adducere, & in ceruicibus noſtris collocare. habes formā Reip. ſi in caſtris poteſt eſſe Reſp. in qua tuam uicem ſæpe doleo, ꝙ nullam partem per ætatem ſanæ & ſaluæ Reip. guſtare potuiſti. atq; antehac quidem ſperare ſaltem licebat, nunc etiam illud ereptum eſt: quæ enim ſpes eſt? cum in concione dicere auſus ſit Antonius, Canutium apud eos locum ſibi quærere, quibus ſe ſaluo locus in ciuitate eſſe non poſſet. equidem & hæc, et omnia, quæ homini accidere poſſunt, ſic fero, ut magnam habeam philoſophiæ gratiam, quæ me non modo à ſolicitudine abducit, ſed etiam contra omneis fortunæ impetus armat. tibiq; idem cenſeo faciundū, nec, à quo culpa abſit, quicquam in malis numerandū. ſed hæc tu melius. Stratorium noſtrum cum ſemper probaſſem, tum maxime in tuis rebus ſummam eius fidem, diligentiam, prudentiamq; cognoui. Da operá, ut ualeas. hoc mihi gratius facere nihil potes.

M. T. C. S. P. D. CORNIFICIO.

e Go nullū locū prætermitto (nec enim debeo) nō modo laudandi tui, ſed ne ornādi quidē. ſed mea ſtudia erga te, et officia malo tibi ex tuorū literis, quā ex meis eſſe nota. te tamen hortor, ut omni cura in Remp. incumbas. hoc eſt animi, hoc eſt ingenij tui, hoc eius ſpei, quā habere debes amplificandæ dignitatis tuæ. ſed hac de re aliàs ad te pluribus: cum enim

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

enim hæc scribebam, in expectatione erat omnia. non dum legati redierant, quos senatus nō ad pacem deprecandam, sed ad bellū denuntiandum miserat, nisi legatorū nuntio paruisset. ego tamen, ut primum occasio data est, meo pristino more Remp. defendi: me principem senatui, populoq; R. professus sum: nec postea, q̄ suscepi causam libertatis, minimum tempus amisi tuendæ salutis, libertatisq; communis. sed hæc quoq; te ex alijs malo. T. Pinarium, familiarissimū meum, tanto tibi studio cōmendo, ut maiore non possim: cui cum propter omneis uirtutes, tum etiā propter studia communia sum amicissimus. is procurat rationes, negotiaq; Dionysij nostri, quē & tu multū amas, & ego omnium plurimum. ea tibi ego non debeo commendare, sed commendo tamen. facias igitur, ut ex Pinarij gratissimi hominis literis tuum & erga illum, & erga Dionysium studium perspiciamus. Vale.

M. T. C. S. P. D. CORNIFICIO.

Liberalibus literas accepi tuas, quas mihi Cornificius altero uicesimo die, ut dicebat, reddidit. eo die nō fuit senatus, neq; postero quinquatribus frequenti senatu causam tuam egi non inuita Minerua: etenim eo ipso die senatus decreuit, ut Mineruam nostra, custos Vrbis, quam turbo deiecerat, restitueretur. Pansa tuas literas recitauit. magna senatus approbatio consecuta est cum summo gaudio, & offensione Minotauri, idest Caluisij, & Tauri. factum de te S. C. honorificum. postulabatur, ut etiam illi nota=

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

rentur: sed Pansa clementior. ego mi Cornifici quo die primum in spem libertatis ingressus sum, & cunctantibus cæteris ad XIII. Cal. Ian. fundamēta Reip. ieci: eo ipso die prouidi multum, atq; habui rationem dignitatis tuæ: mihi enim est assensus senatus de obtinendis prouincijs. nec uero postea destiti labefactare eum, qui summa cum tua iniuria, contumeliaq; Reip. prouinciam absens obtinebat. itaq; crebras, uel potius quotidianas compellationes meas non tulit, seq; in Vrbem recepit inuitus: neque solum spe, sed certa re iam, & possessione deturbatus est. meo iustissimo, honestissimoq; conuitio te tuam dignitatem summa tua uirtute tenuisse, prouinciaq; honoribus amplissimis affectum, uehementer gaudeo. Quòd te mihi de Sempronio purgas: accipio excusationem: fuit enim illud quoddam Græcum tēpus seruitutis. Ego tuorū consiliorum auctor, dignitatisq; fautor, iratus tēporibus, in Græciam desperata libertate rapiebar, cum me Etesiæ, quasi boni ciues, relinquentem Remp. prosequi noluerunt: austerq; aduersus maximo flatu me ad tribuleis tuos Rhegium retulit: atque inde uentis, remisq; in patriam omni festinatione properaui: postridieq; in summa reliquorum seruitute liber unus fui: sic sum in Antonium inuectus, ut ille non ferret, omnemq; suum uinolentum furorem in me unum effunderet, meq; cum elicere uellet ad cædis causam, tum tentaret insidijs: quem ego ructantem, & nauseantem conieci in Cæsaris Octauiani plagas: puer enim egregius præsidium sibi primum, & nobis, deinde summæ Reip. comparauit: qui nisi fuisset, Antonij reditus à Brundusio

pestis patriæ fuisset. quæ deinceps acta sint, scire te arbitror. sed redeamus ad illud, unde diuertimus. Accipio excusationem tuam de Sempronio: neq; enim statuti quid in tanta perturbatione habere potuisti. nunc hic dies aliam uitam affert, alios mores postulat, ut ait Terentius. quamobrem mi Quinte conscende nobiscũ, & quidem ad puppim. una nauis est iam bonorum omnium: quam quidem nos damus operam ut rectam teneamus, utinam prospero cursu: sed quicunq; uenti erunt, ars nostra certe non aberit: quid enim præstare aliud uirtus potest? tu fac ut animo magno sis, & excelso, cogitesq; omnem dignitatem tuam cum Rep. coniunctam esse debere. P. Luceium mihi meum cõmendas, quem, quibuscunq; rebus potero, diligenter tuebor.

Hircium quidem, & Pansam collegas nostros, homines in Consulatu Reip. salutareis, alieno sanè tempore amisimus, Rep. Antoniano quidem latrocinio liberata, sed non dum omnino explicata: quã nos, si licebit, more nostro tuebimur: quanq̃ admodum sumus iam defatigati. sed NVLLA lassitudo impedire officiũ, & fidem debet. uerum hæc hactenus. ab alijs te de me, q̃ à me ipso, malo cognoscere. De te audiebamus ea, quæ maxime uellemus. De Cn. Minutio, quem tu quibusdam literis ad cœlum laudibus extulisti, rumores duriores erant. id quale sit, omninoq; quid istic agatur, facias me uelim certiorem.

M. T. C. CORNIFICIO S.

Q. Turius, qui in Africa negotiatus est, uir bonus, & honestus, hæredes fecit similes sui

Cn. Saturninum, Sex. Aufidium, Cn. Anneium, Q. Considium Gallum, L. Seruilium Posthumum, C. Rubellinum. ex eorum oratione intellexi, gratiarũ actione eos magis egere, quàm commendatione: tanta enim liberalitate se tua usos prædicabant, ut is plus à te tributũ intelligerem, quàm ego auderem te rogare. audebo tamen: scio enim, quantũ ponderis mea commendatio sit habitura. quare à te peto, ut ad eam liberalitatem, qua sine meis literis usus es, quammaximus his literis cumulus accedat. caput autem est meæ commendationis, ne patiare Erotem Turium Q. Turij libertum, ut adhuc fecit, hæreditatem Turianam auertere: cæterisq; omnibus rebus habeas eos à me cõmendatissimos. magnam ex eorum splendore, & obseruantia capies uoluptatem. quod ut uelis, te uehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

M. T. C. S. P. D. CORNIFICIO.

S Ex. Aufidius & obseruantia, qua me colit, accedit ad proximos: & splendore, equiti R. nemini cedit. est autem ita temperatis, moderatisq; moribus, ut summa seueritas summa cum humanitate iungatur. cuius tibi negotia, quæ sunt in Africa, ita commendo, ut maiore studio, magis'ue ex animo commendare non possim. pergratum mihi feceris, si dederis operam, ut is intelligat meas apud te literas maximum pondus habuisse. hoc te uehementer mi Cornifici rogo. Vale.

M. T. C. S. P. D. CORNIFICIO.

a Ssentior tibi eos, quos scribis Lilybeo minari, istic pœnas dare debuisse: sed metuisti, ut ais, ne nimis liber in ulciscẽdo uiderere. metuisti igitur, ne grauis ciuis, ne nimis fortis, ne nimis te dignus uiderere. Quòd societatem Reip. conseruandæ tibi mecum à patre acceptam renouas, gratum est: quæ societas inter nos semper mi Cornifici manebit. Gratum etiam illud, quod mihi tuo nomine gratias agendas non putas: nec enim id inter nos facere debemus. Senatus sæpius pro dignitate tua appellaretur, si absentibus Consulibus unquam, nisi ad rem nouam, cogeretur. itaq; nec de HS. X X. nec de HS. D C C. quicquam agi nunc per senatum potest. tibi autem ex S. C. imperandum, mutuumq; sumendum censeo. In Rep. quid agatur, credo te ex eorum literis cognoscere, qui ad te acta debent perscribere. ego sum spe bona: consilio, cura, labore non desum: omnibus inimicis Reip. esse me acerrimum hostem præmefero. res neq; nunc difficili loco mihi uidetur esse: & fuisset facillimo, si culpa à quibusdam abfuisset. Vale.

M. T. C. S. P. D. CORNIFICIO.

n On modo te, cui omnia nostra notissima sunt, sed neminem in populo R. arbitror esse, cui sit ignota ea familiaritas, quæ mihi cum L. Lamia est: etenim magno theatro spectata est tum, cum est ab A. Gabinio Cos. relegatus, ꝙ libere, & fortiter salutẽ meam defendisset. nec ex eo amor inter nos na-

tus est: sed q͂ erat uetus, & magnus, propterea nullũ periculum pro me adire dubitauit. ad hæc officia, uel merita potius, iucundissima cõsuetudo accedit, ut nullo prorsus plus homine delecter. non puto te iam expe- ctare, quibus eũ tibi uerbis cõmendem: causam enim tanti amoris intelligis. quæ uerba desideret, ijs me om- nibus usum putato. tantum uelim existimes, si negotia Lamiæ, procuratores, libertos, familiam, quibuscũq; rebus opus erit, defenderis, gratius mihi futurũ, q̃ si ea tua liberalitas pertinuisset ad rem familiarẽ meã. nec dubito, quin sine mea cõmendatione, quod tuum est iudicium de hominibus, ipsius Lamiæ causa studiose omnia facturus sis. quanquam erat nobis dictum, te existimare alicui S. C. quod contra dignitatem tuam fieret, scribendo Lamiam affuisse: qui omnino Con- sulibus illis nunquam affuit scribendo. deinde omnia tum falsa S. C. deferebantur. nisi forte etiam illi Sem- proniano S. C. me censes affuisse, qui ne Romæ quidem tum fui, ut de eo ad te scripsi re recẽti. sed hæc hacte nus. te mi Cornifici etiam atque etiam rogo, ut omnia Lamiæ negotia, mea putes esse: curesq;, ut intelligat hanc cõmendationem maximo sibi usui fuisse. hoc mihi gratius facere nihil potes. Cura ut ualeas.

M. T. C. S. P. D. CORNIFICIO.

1 Tãne præter litigatores nemo ad te meas lite ras? multæ istæ quidem: tu enim perfecisti, ut nemo sine literis meis tibi se cõmendatum putaret. sed quis unquã tuorũ mihi dixit esse, cui darem, quin

dederim? aut quid mihi iucundius, quàm, cum coràm tecum loqui non possim, aut scribere ad te, aut tuas legere literas? illud magis mihi solet esse molestum, tantis me impediri occupationibus, ut ad te scribendi meo arbitratu facultas nulla detur: non enim te epistolis, sed uoluminibus lacesserem, quibus quidē me à te prouocari oporteret: quāuis enim occupatus sis, otij tamē plus habes: aut, si ne tu quidem uacas, noli impudens esse, nec mihi molestiam exhibere, & à me literas crebriores, cum tu mihi raras mittas, flagitare: nam cū antea distinebar maximis occupationibus, propterea ꝙ omnibus curis Remp. mihi tuendam putabam; tum hoc tēpore multo distineor uehemētius: ut enim grauius ægrotant ij, qui, cum leuati morbo uiderentur, in eum deintegro inciderunt; sic uehementius nos laboramus, qui profligato bello, ac penè sublato, renouatum bellū gerere conamur. sed hæc hactenus. Tu tibi mi Cornifici fac ut persuadeas, non esse me tam imbecillo animo, ne dicā inhumano, ut à te uinci possim aut officijs, aut amore. non dubitabam equidem: ueruntamen multo mihi notiorem amorē tuum effecit Cherippus. ò hominem semper illum quidē mihi aptum, nūc uero etiam suauem. uultus mehercule tuos mihi expressit omneis: non solum animum, ac uerba protulit. itaq; noli uereri, ne tibi succensuerim, ꝙ eodem exemplo ad me, quo ad cæteros. requisiui equidem proprias ad me unum à te literas, sed neque uehementer, & amanter. De sumptu, quem te in rem militarem facere, & fecisse dicis, nihil sanè possum tibi opitulari, propterea quòd & orbus senatus Consulibus amissis,

& incredibiles angustiæ pecuniæ publicæ: quæ conquiritur undiq;, ut optime meritis militibus promissa soluantur. quod quidem fieri sine tributo posse non arbitror. De Accio Dionysio nihil puto esse, quoniã mihi nihil dixit Stratorius. De P. Luceio, nihil tibi concedo, quo studiosior eius sis, quàm ego sum: est enim nobis necessarius. sed à magistris cum contenderem de proferẽdo die, probauerunt mihi, sese, quo minus id facerent, & compromisso, & iureiurando impediri. quare ueniendum arbitror Luceio. quanquam, si meis literis obtemperauit, cum tu hæc leges, illum Romæ esse oportebit. Cæteris de rebus, maximeq; de pecunia, cum Pansæ mortem ignorares, scripsisti quæ per nos ab eo consequi te posse arbitrarere. quæ te non fefellissent, si uiueret: nam te diligebat. post mortem autem eius quid fieri posset, non uidebamus. De Venuleio, Latino, Horatio ualde laudo. illud nõ nimium probo, ꝙ scribis, quo illi animo æquiore ferrent, te tuis etiã legatis lictores ademisse: honore enim digni cum ignominia dignis non erant comparandi: eosq; ex S.C. si non decedunt, cogendos, ut decedant, existimo. hæc ferè ad eas literas, quas eodem exemplo binas accepi. De reliquo, uelim tibi persuadeas, non esse mihi meam dignitatem tua cariorem. Vale.

M. T. CICERONIS EPISTOLARUM AD MEMMIUM, ET ALIOS LIBER XIII.

M. T. CICERO S. D. C. MEMMIO.

E Tsi non satis mihi constiterat, cũ aliquã ne animi mei molestia, an potius libenter te Athenis uisurus essem, ꝙ iniuria, quã accepisti, dolore me afficeret, sapientia tua, qua fers iniuriã, lætitia: tamen uidisse te mallem: nam quod est molestiæ, nõ sanè multo leuius est, cum te non uideo: quod esse potuit uoluptatis, certe, si uidissem te, plus fuisset. itaq; nõ dubitabo dare operam, ut te uideam, cum id satis cõmode facere potero. interea quod per literas et agi tecũ, &, ut arbitror, confici potest, agam. nunc à te illud primum rogabo, nequid inuitus mea causa facias: sed id, quod mea intelliges multum, tua nullam in partem interesse, ita mihi des, si tibi, ut id libẽter facias, ante persuaseris. Cum Patrone Epicureo mihi omnia sunt, nisi quòd in philosophia uehementer ab eo dissentio. sed & initio Romæ, cum te quoq;, & tuos omneis obseruabat, me coluit in primis: & nuper, cum ea, quæ uoluit, de suis commodis, & præmijs consecutus est, me habuit suorum defensorum, & amicorum ferè principem: et iam à Phædro, qui nobis, cum pueri essemus, antequam Philonem cognouimus, ualde, ut philosophus, postea tamen, ut uir bonus, & suauis, & officiosus, probabatur; traditus mihi, commen-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

datusq́; est. is igitur Patro, cum ad me Romā literas misisset, uti te sibi placarem, peteremq́;, ut nescio quid illud Epicuri parietinarum sibi cōcederes: nihil scripsi ad te ob eam rem, ꝙ ædificationis tuæ consilium mea cōmendatione nolebam impediri. idem, ut ueni Athenas, cum, idem ut ad te scriberē, rogasset: ob eā causam impetrauit, ꝙ te abiecisse illam ædificationem constabat inter omneis amicos tuos. quod si ita est, & si iam planè tua nihil interest: uelim, siqua offensiúcula facta est animi tui peruersitate aliquorū, (noui enim gentem illam) des te ad lenitatem, uel propter tuam summam humanitatem, uel etiam honoris mei causa. equidem, si, quid ipse sentiam, quæris: nec cur ille tātopere cōtendat, uideo, nec cur tu repugnes: nisi tamen multo minus tibi cōcedi potest, quàm illi, laborare sine causa. quanquam Patronis & orationem, & causam tibi cognitam esse certo scio. honorem, officium, testamentorum ius, Epicuri auctoritatem, Phædri obtestationem, sedem, domicilium, uestigia summorum hominum sibi tuenda esse dicit. totam hominis uitā, rationemq́;, quam sequitur in philosophia, derideamus licet, si hanc eius contentionem uolumus reprehendere. sed mehercule quando illi, cæterisq́;, quos illa delectant, non ualde inimici sumus: nescio an ignoscendum sit huic, si tantopere laborat: in quo etiam si peccat, magis ineptijs, q̄ improbitate peccat. sed ne plura (dicendum enim aliquando est) Pomponium Atticum sic amo, ut alterum fratrem. nihil est illo mihi nec carius, nec iucundius. is, non quo sit ex istis (est enim omni liberali doctrina politissimus) sed ualde diligit Patronem, ual-

de Phædrum amauit: sic à me hoc contendit, homo minime ambitiosus, minime in rogitando molestus, ut nihil unquam magis. nec dubitat, quin ego à te nutu hoc consequi possim, ita etiam, si ædificaturus esses. nunc uero si audierit te ædificationem deposuisse, neq; tamen me à te impetrasse: nõ te in me illiberalem, sed me in se negligentem putabit. quamobrem peto à te, ut scribas ad tuos, posse tua uoluntate decretum illud Areopagitarum, quem ὑπομνηματισμὸν illi uocãt, tolli. sed redeo ad prima. prius uelim tibi persuadeas, ut hoc mea causa libenter facias, q̃ ut facias. sic tamen habeto: si feceris, quod rogo, fore mihi gratissimũ. Vale.

M. T. C. S. D. C. MEMMIO.

c Aio Auiano Euandro, qui habitat in tuo sacrario, & ipso multum utor, & patrono eius M. Aemilio familiarissime. peto igitur à te maiorem in modum, quod sine tua molestia fiat, ut ei de habitatione accõmodes: nam propter opera institu ta multa multorum, subitum est ei remigrare Cal. Quint. impedior uerecundia, ne te pluribus uerbis rogem. neq; tamen dubito, quin, si tua nihil, aut nõ multum intersit, eo sis animo, quo ego essem, siquid tu me rogares. mihi certe gratissimum feceris. Vale.

M. T. C. S. D. C. MEMMIO.

a Vlum Fusium, unũ ex meis intimis, obseruantissimum, studiosissimumq; nostri, eruditũ hominem, et summa humanitate, tuaq; amicitia dignissi-

mum, uelim ita tractes, ut mihi coràm recepisti. tam mihi gratum id erit, quàm quod gratissimum. ipsum præterea summo officio, & summa obseruantia tibi in perpetuum deuinxeris. Vale.

M. T. C. Q. VALERIO Q. F. ORCAE LEGATO PROPRAET. S. D.

C Vm municipibus Volaterranis mihi summa necessitudo est: magno enim meo beneficio affecti, cumulatissime mihi gratiã retulerunt: nam nec in honoribus meis, nec in laboribus unquã defuerunt. cum quibus si mihi nulla causa intercederet, tamen, quòd te uehementissime diligo, quodq; me à te plurimi fieri sentio, & monerem te, & hortarer, ut eorum fortunis consuleres, præsertim cũ propè præcipuam causam haberent ad ius obtinendum: primũ, quòd Syllani temporis acerbitatem Deorum immortalium benignitate subterfugerunt: deinde, ꝙ summo studio populi R. à me in Consulatu meo defensi sunt: cum enim Tribuni pl. legem iniquissimam de eorum agris promulgassent, facile senatui, populoq; R. persuasi, ut eos ciueis, quibus fortuna pepercisset, saluos esse uellent. hãc actionem meam C. Cæsar primo suo Consulatu in lege agraria comprobauit, agrumq; Volaterranum, et oppidum omni periculo in perpetuum liberauit: ut mihi dubiũ non sit, quin is, qui nouas necessitudines adiungat, uetera sua beneficia conseruari uelit. quamobrem est tuæ prudẽtiæ, aut sequi eius auctoritatẽ, cuius sectam, atq; imperiũ summa cũ tua dignitate secutus es; aut certe illi integrã omnẽ causam

reseruare . illud uero dubitare nõ debes, quin tam graue, tam firmũ, tam honestum municipium tibi tuo summo beneficio in perpetuum obligari uelis . sed hæc, quæ scripta sunt supra, eò spectant, ut te horter, & suadeã. reliqua sunt, quæ pertinent ad rogandum: ut non solũ tua causa tibi cõsilium me dare putes, sed etiam, quod mihi opus sit, me à te petere, & rogare. gratissimũ igitur mihi feceris, si Volaterranos omnibus rebus integros, incolumeisq; esse uolueris . eorum ego domicilia, sedes, rem, fortunas, quæ & à Dijs immortalibus, & à præstantissimis in nostra Rep. ciuibus summo senatus, populiq; R. studio conseruatæ sunt, tuæ fidei, iustitiæ, bonitatiq; commendo . si pro meis pristinis opibus facultatem mihi res hoc tempore daret, ut ita defendere possem Volaterranos, quemadmodum consueui tueri meos: nullum officium, nullum denique certamen, in quo illis prodesse possem, prætermitterem . sed quando apud te nihilo minus hoc tempore ualere me confido, q̃ ualuerim semper apud omneis : pro nostra summa necessitudine, pariq; inter nos, & mutua beneuolẽtia abs te peto, ut ita de Volaterranis mereare, ut existimẽt eũ quasi diuino consilio isti negotio præpositum esse, apud quem unum nos eorum perpetui defensores plurimum ualere possemus. Vale.

M. T. C. Q. VALERIO Q. F. ORCAE LEGATO PROPRAET. S. P. D.

n [N]On moleste fero, eam necessitudinem, quæ mihi tecum est, notam esse quãplurimis . neq; tamen

ob eam causam, quod tu optime existimare potes, te impedio, quo minus susceptum negotium pro tua fide, & diligentia ex uoluntate Cæsaris, qui tibi rem magnam, difficilemq; commisit, gerere possis: nam cum multi à me petant multa, quòd de tua erga me uoluntate non dubitent; non committo, ut ambitione mea conturbem officium tuũ. C. Curtio ab ineunte ætate familiarissime sum usus. eius & Syllani temporis iniustissima calamitate dolui: & cum ijs, qui similem iniuriam acceperant, amissis omnibus fortunis, reditus tamen in patriam uoluntate omnium concedi uideretur, adiutor incolumitatis fui. is habet in Volaterrano possessionem, cum in eam tãquam è naufragio reliquias contulisset. hoc autem tempore eum Cæsar in senatum legit: quem ordinem ille ista possessione amissa, tueri uix potest. grauissimum autem est, cum superior factus sit ordine, inferiorem esse fortuna: minimeq; conuenit, ex eo agro, qui Cæsaris iussu diuidatur, eum moueri, qui Cæsaris beneficio senator sit. sed mihi minus libet multa de æquitate rei scribere, ne causa potius apud te ualuisse uidear, quàm gratia. quam obrem te maiorem in modum rogo, ut C. Curtij rem, meam putes esse: quicquid mea causa faceres, ut id, C. Curtij causa cum feceris, meum existimes. quod ille per me habuerit, id me habere abs te putato. hoc te uehementer etiam, atq; etiam rogo. Vale.

M. C. Q. VALERIO Q. F. ORCAE S.

I uales, bene eſt: ego quidem ualeo. Credo
s te memoria tenere, me & coràm P. Cuſpio tecũ locutum eſſe, cũ te proſequerer paludatũ; et idẽ poſtea plurimis uerbis tecũ egiſſe, ut, quoſcunque tibi eius neceſſarios cõmendarem, haberes eos in numero meorum neceſſariorũ. id tu pro tua ſumma erga me beneuolentia, perpetuáq; obſeruantia mihi liberaliſſime, atque humaniſſime recepiſti. Cuſpius, homo in omneis ſuos officioſiſſimus, mirifice quoſdam homines ex iſta prouincia tuetur, & diligit, propterea quòd fuit in Africa bis, cũ maximis ſocietatis negotijs præeſſet. itaq; hoc eius officium, quod adhibet erga illos, ego mea facultate, & gratia ſoleo, quantũ poſſum, adiuuare. quare Cuſpianorum omnium commendationis cauſam hac tibi epiſtola exponendam putaui. reliquis epiſtolis tantum faciam, ut notam apponam eam, quæ mihi tecum conuenit, & ſimul ſignificem de numero eſſe Cuſpij amicorum. ſed hanc commendationem, quam his literis conſignare uolui, ſcito eſſe omniũ grauiſſimam: nam P. Cuſpius ſingulari ſtudio contendit à me, ut tibi quamdiligentiſſime L. Iulium commendarem. eius ego ſtudio uix uideor mihi ſatisfacere poſſe, ſi utar uerbis ijs, quibus, cum diligentiſſime quid agimus, uti ſolemus. noua quædam poſtulat: & putat me eius generis artificiũ quoddam tenere. ei ego pollicitus ſum me ex intima noſtra arte depromipturũ mirificum genus cõmendationis. id quando aſſequi non poſſum, tu re uelim efficias, ut ille genere mearum literarum

incredibili quodam perfectum arbitretur. id facies, si omne genus liberalitatis, quod & ab humanitate, & potestate tua proficisci poterit, non modo re, sed etiam uerbis, uultu deniq; expresseris. quæ quantũ in prouincia ualeāt, uellem expertus esses. sed tamē suspicor ipsum hominē, quem tibi cōmendo, perdignũ esse tua amicitia: nō solum, quia mihi Cuspius dicit, credo, tam etsi id satis esse debebat: sed quia noui eius iudicium in hominibus, & amicis deligendis. harum literarum uis q̃ta fuerit, propediē iudicabo, tibiq́;, ut confido, gratias agã. ego, quæ te uelle, quæq; ad te ptinere arbitrabor, omnia studiose, diligēterq; curabo. Cura ut ualeas.

P. Cornelius, qui tibi has literas reddidit, est mihi à P. Cuspio commendatus. cuius causa quantopere cuperē, deberemq́;, profecto ex me facile cognouisti. uehementer te rogo, ut cures, ut ex hac cōmendatione mihi Cuspius q̃maximas, q̃primũ, q̃sæpissime gratias agat.

M. T. CICERO C. CLVVIO S. P. D.

CVm in Galliam proficiscens, pro nostra necessitudine, tuáq; summa in me obseruantia ad me domum uenisses, locutus sum tecum de agro uectigali municipij Atellani, qui esset in Gallia: quãtoq; ope eius municipij causa laborarem, tibi ostendi. post tuam autem profectionē, cũ et maxima res municipij honestissimi, mihiq; coniunctissimi, & summũ meũ officiũ ageretur: pro tuo animo in me singulari existimaui me oportere ad te accuratius scribere: etsi non sum nescius, &

quæ

quæ temporum ratio, & quæ tua potestas sit: tibiq; negotium datum esse à C. Cæsare, non iudicium, præclare intelligo. quare à te tantum peto, quantũ & te facere posse, & libẽter mea causa facturũ esse arbitror. & primum uelim existimes, quod res est, municipij fortunas omneis in isto uectigali consistere: his autẽ temporibus hoc municipium maximis oneribus pressum, summis affectũ esse difficultatibus. hoc & si cõmune uidetur esse cũ multis: tamen mihi crede singulareis huic municipio calamitates accidisse. quas iccirco non commemoro, ne de miserijs meorum necessariorum conquerens, homines, quos nolo, uidear offendere. itaq; nisi magnam spem haberem, C. Cæsari nos causam municipij probaturos: non erat causa, cur à te hoc tempore aliquid contenderem. sed quia cõfido, mihiq; persuasi, illum & dignitatis municipij, & æquitatis, & uoluntatis etiam erga se habiturum esse rationem: ideo à te non dubitaui contendere, ut hanc causam illi integram conseruares. quod & si nihilo minus à te peterẽ, si nihil audiuissem te tale fecisse: tamẽ maiorem spem impetrandi nactus sum, posteaquam mihi dictum est, hoc idem à te Rhegienses impetrauisse. qui & si te aliqua necessitudine attingunt: tamen tuus amor in me sperare me cogit, te, quod tuis necessarijs tribueris, idẽ esse tributurum meis: præsertim cum ego pro his unis petam, habeam autem, qui simili causa laborent, complureis necessarios. hoc me non sine causa facere, neque aliqua leui ambitione commotum à te contendere, & si te existimare arbitror: tamen mihi affirmanti credas uelim, me huic municipio debere plurimum:

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

nullum unquam fuisse tempus neq; honorum, neque laborum meorum, in quo nō huius municipij studium in me extiterit singulare. quapropter à te etiam atque etiam pro nostra summa cōiunctione, proq; tua in me perpetua, & maxima beneuolētia maiorem in modum peto, atq; cōtendo, ut, cum fortunas agi eius municipij intelligas, quod sit mihi necessitudine, officijs, beneuolentia coniunctissimum, id mihi des. quod erit huiusmodi, ut, si à Cæsare, quod speramus, impetrauerimus, tuo beneficio nos id consecutos esse iudicemus: sin minus, pro eo tamen id habeamus; quādo à te data sit opera, ut impetraremus. hoc cum mihi gratissimum feceris: tū uiros optimos, homines honestissimos, eosdemq; gratissimos, & tua necessitudine dignissimos, summo beneficio in perpetuum tibi, tuisq; deuinxeris. Vale.

M. T. C. M. RVTILIO S. P. D.

CVm et mihi conscius essem quanti te facerē, et tuā erga me beneuolentiā expertus essem: nō dubitaui à te petere, quod mihi petēdum esset. P. Sestium quanti faciam, ipse optime scio: quanti autem facere debeā, & tu, & omnes homines sciunt. is cum ex alijs te mei studiosissimum esse cognosceret, petiuit à me, ut ad te quamaccuratissime scriberem de re C. Albani senatoris: cuius ex filia natus est L. Sestius optimus adolescens, filius P. Sestij. hoc iccirco scripsi, ut intelligeres non solum me pro P. Sestio laborare debere, sed Sestium etiam pro Albino. res autem hæc est. à M. Laberio C. Albinus prædia in æstimatio-

nem accepit: quæ prædia Laberius emerat à Cæsare de bonis Plotianis. ea si dicam non esse è Rep. diuidi, docere te uidear, non rogare. sed tamen cum Cæsar Syllanas uenditiones, & assignationes ratas esse uelit, quo firmiores existimentur suæ: si ea prædia diuidentur, quæ ipse Cæsar uendidit, quæ tandem in eius uenditionibus esse poterit auctoritas? sed hoc quale sit, tu pro tua prudentia considerabis. ego te planè rogo, atque ita, ut maiore studio, iustiore de causa, magis ex animo rogare nihil possim, ut Albino parcas, prædia Laberiana ne attingas. magna me affeceris non modo lætitia, sed etiam quodammodo gloria, si P. Sestius homini maxime necessario per me satisfecerit, cum ego illi plurimũ debeam. quod ut facias, te uehementer etiam atq; etiã rogo. maius mihi dare beneficium nullum potes. id mihi intelliges esse gratissimum. Vale.

M. T. C. CRASSIPEDI S. P. D.

q Vanquã tibi præsens cõmendaui, ut potui diligẽtissime, socios Bithyniæ; teq; cum mea cõmendatione, tum etiã tua sponte intellexi cupere ei societati, quibuscunq; rebus posses, cõmodare: tamen cũ ij, quorum res agitur, magni sua interesse arbitrarentur, me etiã per literas declarare tibi, qua essem erga ipsos uolũtate, nõ dubitaui hæc ad te scribere: uolo enim te existimare, me, cum uniuerso ordini publicanorũ multum semper libentissime tribuerim, idq; pro magnis eius ordinis erga me meritis facere debuerim, tũ in primis amicũ esse huic Bithynicæ societati: quæ so=

cietas ordine ipso, hominum genere pars est maxima ciuitatis: constat enim ex cæteris societatibus: & casu permulti sunt in ea societate ualde mihi familiares, in primisq; is, cuius præcipuũ officium agitur hoc tempore, P. Rupilius P. F. Men. qui est magister in ea societate. quæ cum ita sint, maiorem in modum à te peto, Cn. Pupium, qui est in operis eius societatis, omnibus tuis officijs, atq; omni liberalitate tueare: curesq;, ut eius operæ, quod tibi facile factu est, quamgratissimæ sint socijs: remq;, & utilitatem sociorũ (cuius rei quãtam potestatem Quæstor habeat, non sum ignarus) per te quammaxime defensam, & auctam uelis. id cũ mihi gratissimum feceris: tum illud tibi expertus promitto, & spondeo, te socios Bithyniæ, si ijs commodaris, memores esse, & gratos cogniturum. Vale.

M. T. C. BRVTO S. P. D.

CVm ad te tuus Quæstor M. Varro proficisceretur, cõmendatiõne egere eum non putabã: satis enim commendatum tibi eum arbitrabar ab ipso more maiorum: qui, ut te non fugit, hanc Quæsturæ coniunctionem liberorũ necessitudini proximã uoluit esse. sed cum sibi ita persuasisset ipse, meas de se accurate scriptas literas maximũ apud te pondus habituras; à meq; contenderet, ut quamdiligentissime scriberẽ: malui facere, quod meus familiaris tanti sua interesse arbitraretur. ut igitur debere me facere hoc intelligas: cum primum M. Terentius in forum uenit, ad amicitiam se meam contulit. deinde ut se cor=

roborauit, duæ causæ accesserunt, quæ meam in illum beneuolentiã augerent: una, quod uersabatur in hoc studio nostro, quo etiam nunc maxime delectamur, & cũ ingenio, ut nosti, nec sine industria: deinde, quòd mature se contulit in societates publicanorum: quod quidem nollem: maximis enim damnis affectus est. sed tamen causa communis ordinis mihi commendatissimi fecit amicitiam nostram firmiorem. deinde uersatus in utrisq; subsellijs optima & fide, & fama iam ante hanc commutationem Reip. petitioni sese dedit, honoremq; honestissimum existimauit fructum laboris sui. his autem temporibus à me Brundusio cum literis, & mandatis profectus est ad Cæsarẽ. qua in re & amorem eius in suscipiendo negotio perspexi, & fidem in conficiendo, ac renuntiando. uideor mihi, cum separatim de probitate eius, & moribus dicturus fuissem, si prius causam, cur eum tantopere diligerem, tibi exposuissem; in ipsa causa exponenda satis etiam de probitate dixisse. sed tamẽ separatim promitto, in meq; recipio, fore eum tibi & uoluptati, & usui: nam & modestum hominem cognosces, & prudentem, et à cupiditate omni remotissimum, præterea magni laboris, summæq; industriæ. neq; ego hæc polliceri debeo, quæ tibi ipsi, cum bene cognoueris, iudicanda sunt: sed tamen IN omnibus nouis cõiunctionibus interest, qualis primus aditus sit, & qua cõmendatione quasi amicitiæ fores aperiãtur. quod ego his literis efficere uolui: etsi id ipsa per se necessitudo Quæsturæ effecisse debet: sed tamen nihilo infirmius illud hoc addito. cura igitur, si me tanti facis, quanti & Varro existimat, & ipse sen=

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

tio, ut quamprimum intelligam, hanc meam commendationem tantum illi utilitatis attulisse, quantum & ipse sperarit, nec ego dubitarim. Vale.

M. T. CICERO BRVTO S. P. D.

q Via semper animaduerti, studiose te operã dare, ut nequid meorum tibi esset ignotũ: propterea non dubito quin scias, non solum cuius municipij sim, sed etiam q̃ diligenter soleam meos municipes Arpinateis tueri. quorum quidem omnia cõmoda, omnesq; facultates, quibus & sacra cõficere, & sarta tecta ædium sacrarum, locorumq; cõmunium tueri possint, cõsistunt in ijs uectigalibus, quæ habẽt in prouincia Gallia. ad ea uisenda, pecuniasq;, quæ à colonis debentur, exigendas, totamq; rem & cognoscendam, et administrãdam legatos equites Romanos misimus Q. Fuffidium Q. F. M. Faucium M. F. Q. Mamercum Q. F. peto à te maiorem in modum pro nostra necessitudine, ut ea res tibi curæ sit; operamq; des, ut per te quamcõmodissime negotium municipij administretur, quamprimumq; conficiatur; ipsosq;, quorum nomina scripsi, ut quamhonorificentissime pro tua natura, & quamliberalissime tractes. bonos uiros ad tuam necessitudinem adiunxeris, municipiumq; gratissimum beneficio tuo deuinxeris: mihi uero etiã eo gratius feceris, ꝙ cum semper tueri municipes meos consueui, tum hic annus præcipue ad meam curam, officiumq; pertinet: nã constituendi municipij causa hoc anno Aedilem filiũ meum fieri uolui, & fratris filiũ, & M. Cæ

ſum, hominem mihi maxime neceſſarium: (is enim magiſtratus in noſtro municipio, nec alius ullus creari ſolet) quos cohoneſtaris, in primisq; me, ſi Reſp. municipij, tuo ſtudio, & diligentia bene adminiſtrata erit. quod ut facias, te uehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

M. T. CICERO BRVTO S. D.

a Lia epiſtola communiter commendaui tibi legatos Arpinatum, ut potui diligentiſſime. hac ſeparatim Q. Fuffidiũ, quocum mihi omnes neceſſitudines ſunt, diligentius commendo, non ut aliquid de illa cõmendatione deminuam, ſed ut hanc addam: nam & priuignus eſt M. Cæſij, mei maxime & familiaris, & neceſſarij: & fuit in Cilicia mecũ Tribunus mil. quo in munere ita ſe tractauit, ut accepiſſe ab eo beneficium uiderer, nõ dediſſe. eſt præterea, quod apud te ualet plurimum, à noſtris ſtudijs non abhorrens. quare uelim eum quamliberaliſſime complectare; operamq; des, ut in ea legatione, quã ſuſcepit contra ſuum commodum, ſecutus auctoritatem meam, quammaxime eius excellat induſtria: uult enim, id quod optimo cuiq; natura tributum eſt, quãmaximam laudem cum à nobis, qui eum impulimus, tum à municipio conſequi. quod ei cõtinget, ſi hac mea cõmendatione tuum erga ſe ſtudium erit conſecutus. Vale.

M. T. CICERO BRVTO S. D.

l Vcius Caſtronius Pætus longe princeps municipij Lucenſis, eſt honeſtus, grauis, plenus offi-

cij,bonus planè uir, & cum uirtutibus, tum etiam fortuna, siquid hoc ad rẽ pertinet, ornatus: meus autem est familiarissimus, sic prorsus, ut nostri ordinis obseruet neminem diligentius. quare & ut meum amicum, & ut tua dignum amicitia tibi commendo. cui quibuscunq; rebus commodaueris, tibi profecto iucundum, mihi certe erit gratum. Vale.

M. T. CICERO BRVTO S. D.

L Vcio Titione Strabone, equite Romano in primis honesto, & ornato, familiarissime utor. omnia mihi cum eo intercedunt iura summa necessitudinis. huic in tua prouincia pecuniam debet P. Cornelius. ea res à Volcatio, qui Romæ ius dicit, reiecta in Galliam est. peto à te hoc diligentius, quàm si mea res esset, quo est honestius de amicorũ pecunia laborare, quàm de sua, ut negotium conficiendum cures, ipse suscipias, transigas; operamq; des, quod tibi æquũ, & rectum uidebitur, ut quamcõmodissima conditione libertus Strabonis, qui eius rei causa missus est, negotiũ conficiat, ad numosq; perueniat. id & mihi gratissimũ erit: & tu ipse L. Titionem cognosces amicitia tua dignissimũ. quod ut tibi curæ sit, ut omnia solét esse, quæ me uelle scis, te uehementer etiã atq; etiã rogo. Vale.

M. T. CICERO C. CAESARI IMP. S.

P Ræcilium tibi cõmẽdo unice, tui necessarij, mei familiarissimi, uiri optimi filiũ. quem cũ adolescentem ipsum propter eius modestiam, humanitatem,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

animum, & amorem erga me singularem mirifice di-ligo: tum patrem eius, re doctus, intellexi, & didici mihi fuisse semper amicissimū. en hic ille est, de illis ma-xime, qui irridere, atq; obiurgare me soliti sunt, ꝙ me non tecum, præsertim cum abs te honorificētissime in-uitarer, cōiungerem. ἀλλ' ἐμὸν οὔποτε θυμὸν ἐνὶ στή-θεσσιν ἔπειθεν: audiebam enim nostros proceres clami-tanteis, ἄλκιμος ἔσσ', ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ. ὣς νεφέλη ἐκάλυψε μάλαινα. sed tamen idem me conso-latur. & iam hominem perustum, etiamnum gloria uolunt incendere, atq; ita loquuntur. μὴ μὰν ἀσπου-δεῖ γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην, Ἀλλὰ μέγα ῥέξας τὶ καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι. sed me minus iā mouēt, ut uides: itaq; ab Homeri magniloquētia confero me ad uera præcepta Εὐριπίδου. Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός. quē uersum senex Præcilius laudat egre-gie: et ait posse eundē et ἅμα πρόσω, καὶ ὀπίσω uide-re, et tamen nihilo minus αἰὲν ἀριστεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων. sed ut redeam ad id, unde cœpi: uehe-menter mihi gratum feceris, si hunc adolescentem hu-manitate tua, quæ est singularis, comprehenderis, et ad id, quod ipsorum Præciliorum causa te uelle arbitror, addideris cumulum cōmendationis meæ. genere nouo sum literarum ad te usus, ut intelligeres non uulgarē esse commendationem. Vale.

M. T. CICERO C. CAESARI IMP. S.

PVblium Crassum ex omni nobilitate adolescē-tem dilexi plurimū: & ex eo cum ab ineun-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

te eius ætate bene ſperauiſſem, tum optime exiſtimare coepi ex ijs iudicijs, quæ de eo feceram, cognitis. eius libertum Apollonium iam tum equidem, cum ille uiueret, & magni faciebam, & probabam: erat enim & ſtudioſus Craſſi, & ad eius optima ſtudia uehementer aptus: itaq; ab eo admodū diligebatur. poſt mortem autem Craſſi, eo mihi etiam dignior uiſus eſt, quē in fidem, atq; amicitiam meam reciperem, quòd eos à ſe obſeruandos, & colendos putabat, quos ille dilexiſſet, & quibus carus fuiſſet: itaq; & ad me in Ciliciā uenit; multiſq; in rebus mihi magno uſui fuit & fides eius, & prudentia: &, ut opinor, tibi in Alexandrino bello, quantum ſtudio, & fidelitate conſequi potuit, nō defuit. quod cum ſperaret te quoq; ita exiſtimare, in Hiſpaniam ad te maxime ille quidem ſuo conſilio, ſed etiam me auctore eſt profectus. cui ego cōmendationem non ſum pollicitus: non quin eam ualiturā apud te arbitrarer: ſed neq; mihi egere cōmēdatione uidebatur, qui & in bello tecum fuiſſet, & propter memoriam Craſſi de tuis unus eſſet: & ſi uti cōmendationibus uellet, etiam per alios eum uidebam id conſequi poſſe. teſtimonium meum de eo iudicij, quod & ipſe magni æſtimabat, & ego apud te ualere eram expertus, ei libenter dedi. doctum igitur hominem cognoui, & ſtudijs optimis deditum, idq; à puero: nam domi meæ cum Diodoto ſtoico, homine, meo iudicio, eruditiſſimo, multum à puero fuit, nunc autē incenſus ſtudio rerum tuarum, eas literis græcis mandare cupiebat. poſſe arbitror: ualet ingenio: habet uſum: iā pridē in eo genere ſtudij, literarumq; uerſatur: ſatisfacere

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.4.44a

immortalitati laudum tuarum mirabiliter cupit. habes opinionis meæ teſtimoniũ: ſed tu hoc facilius multo pro tua ſingulari prudẽtia iudicabis. et tamen, quod negaueram, cõmendo tibi eum. quicquid ei cõmodaueris, erit mihi maiorem in modum gratum. Vale.

M. T. CICERO SER. SVLPITIO S. D.

M. Curius, qui Patris negotiatur, multis, & magnis de cauſis à me diligitur: nam & amicitia peruetus mihi cum eo eſt, ut primũ in forum uenit, inſtituta: & Patris cum aliquoties antea, tum proxime hoc miſerrimo bello domus eius tota mihi patuit. qua, ſi opus fuiſſet, tam eſſem uſus, q̃ mea. maximũ autẽ mihi uinculum cũ eo eſt, quaſi ſanctioris cuiuſdã neceſſitudinis, ꝙ eſt Attici noſtri familiariſſimus, eumq́; unum præter cæteros obſeruat, ac diligit. quẽ ſi tu iam forte cognouiſti, puto me hoc, quod facio, facere ſerius: ea enim eſt humanitate, & obſeruantia, ut eum tibi iam ipſum per ſe cõmendatum putem. quod tamen ſi ita eſt, magnopere à te quæſo, ut ad eam uoluntatem, ſiquam in illum ante has meas literas contuliſti, quãmaximus poſtea cõmendatione cumulus accedat. ſin autem propter uerecundiam ſuam minus ſe tibi obtulit, aut eum non dum ſatis habes cognitum, aut quæ cauſa eſt, cur maioris commendationis indigeat: ſic tibi eum commendo, ut neq; maiore ſtudio quenquã, neq; iuſtioribus de cauſis commendare poſſim. faciamq́; id, quod debent facere ij, qui religioſe, & ſine ambitione commendant: ſpondebo enim